

Томас Тімайєр

*Хроніки
шукачів світів*

Місто
заклиначів
дощу

Loewe ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Томас Тімайер

Хроніки шукачів світів

МІСТО ЗАКЛИНАЧІВ ДОЩУ

Томас Тімайер

*Хроніки
шукачів світів*

**МІСТО
ЗАКЛИНАЧІВ ДОЩУ**

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

 Loewe

Александр фон Гумбольдт був найбільшим мандрівником і вченим-натуралістом кінця 18 — середини 19 століття. Маршрути експедицій завели його далеко за межі Європи — до Центральної Азії, Південної та Північної Америки. Він помер у 1865 році, не залишивши після себе прямих нащадків. Герой цього роману Карл Фрідріх фон Гумбольдт не має до нього стосунку і є витвором авторської фантазії.

УДК 82-92
ББК 84-445
Т41

Є авторизованим перекладом і ліцензійним виданням творів,
опублікованих Loewe Verlag GmbH.

Title of the original German edition:
Chroniken der Weltensucher. Die Stadt der Regenfresser

Тімайєр Томас

Т41 Хроніки шукачів світів. Місто заклиначів дощу.— Х.: Видавництво «Ранок», 2012.— 448 с.

ISBN 978-966-672-275-4

Це історія про людину на ім'я Карл Фрідріх Донхаузер, котрий називав себе сином великого натураліста Вільгельма фон Гумбольдта.

Разом зі своїми вірними супутниками він не раз навідувався до найвіддаленіших і найменш досліджених куточків Землі, стираючи одну за одною з карти «білі плями».

Він відкривав невідомі світові народи й племена, зав'язував дружбу з неймовірними істотами, відшукував фантастичні скарби і звідав при цьому просто-таки грандіозні пригоди.

УДК 82-92
ББК 84-445

Разом дбаємо
про екологію та здоров'я

ISBN 978-966-672-275-4

© Loewe Verlag GmbH, Bindlach/Germany, 2009
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2012

Присвячується Райнерові

Пролог

Січень 1893 року,
Перуанські Анди

Чоловік дихав уривчасто і хрипко. Його шкіра лиснілась, а одяг був просякнутий потом, кров'ю і пилом. Кілька днів тому він загубив крилатого капелюха, єдиний захисток від спекотного полуденного проміння. Серйозна втрата, коли знаєш, яким спопеляючим буває тут сонце. І зараз його прямі промені загрожували відібрати у бідолахи й ті крихти здорового глузду, що лишилися в ньому.

Його негусте волосся метлялося на вітрі як сірий дим. Чоловік повільно пробирався вузьким, завширшки як дві ступні, карнизом, утвореним на прямовисній скелі давніми тектонічними силами. Намацуючи пальцями тріщини в шорсткуватій гірській породі, він намагався не дивитися вниз, аби не втратити рівноваги. Прірва, що лежала ліворуч від нього, здавалося, мала гіпнотичну силу. Він відчував цю вабливу силу безодні, яка здатна поглинути навіть того, кому ніколи не паморочиться світ.

Панорама, що відкривалася перед його очима, чарувала й одночасно лякала. Час від часу у хмарах, що стелилися нижче карниза, з'являвся просвіт, який

дозволяв заглянути на дно прірви. Там, у присмерку, таємничо мерехтів незайманий ліс. Він лежав унизу і схожий був на смарагдовий килим, де-не-де освітлений сонячними променями, що продралися крізь хмарну поволоку.

Чоловік заплющив очі. Його пальці мертво вчепилися за виступ каменя. Важко уявити, що трапиться, коли він утратить рівновагу. Падіння, мабуть, триватиме цілу вічність.

На щастя, він не належав до тих, кого лякає висота. Він підкорив багато вершин, видирався на мури замків і гребені старих руїн, легко долав тисячі мости з ліан, побачивши які, більшість його колег відступили б, охоплені панічним страхом.

Але тут все інакше. Прямовисну скелю, що вертикально обривалася на два кілометри вниз і здіймалася над його головою ще принаймні на кілометр, неможливо досягнути розумом. А там, на самісінькому шпилі, її плеската, як стіл, вершина утворювала величезне високогірне плато — найбільше з тих, які коли-небудь бачила людина. Нічого подібного в світі просто не існувало: водоспад Вікторія в Африці і Гранд-Каньйон у Північній Америці в порівнянні з цим дивом природи скидалися на дешеві ярмаркові атракціони.

А до того ж він натрапив тут на культуру, яка була така незвичайна, що колеги навряд чи повірили б йому, коли б не докази, що їх важко спростувати. Те, що зараз лежало в його шкіряній наплічній сумці,

було найдорожчим за все, що він мав. Дорожчим за те, що лежало на його банківському рахунку, дорожчим за його просторий будинок у Нью-Джерсі й земельні володіння його батьків, розташовані по сусідству. Вартість цього скарбу годі оцінити — він був духовним, а не матеріальним дивом, здатним назавжди змінити життя людства.

Тепер єдиним завданням було доправити його додому цілим та незайманим. Тому що, як завжди буває з великими таємницями, існував хтось, кого не влаштовувало, що скарб стане загальним надбанням.

Подолавши добру половину шляху карнизом, чоловік зважився на короткий перепочинок. Сонце вже заходило, і його тіло відкидало довгу, химерно зламану тінь на золотисту поверхню скелі. Він уже ясно бачив стежку, яка вела до селища. Зарості кущів і тропічних дерев обіцяли надійний прихисток від чужих очей. Він мусить дістатися туди ще до того, як сяде сонце. Сходження в темряві — самогубство, а ніч у цих широтах настає майже миттєво.

Якихось двісті п'ятдесят метрів відділяли його від мети — але це була ціла чверть кілометра вкрай важкого шляху виступом не ширшим, за книжкову полицю, без жодної страховки і сподівання на допомогу. До того ж на карнизі він був як на долоні. Правда, досі йому щастило — мабуть, переслідувачі і в гадці не мали, що він зважиться вибрати цей маршрут. Отож його й шукають де завгодно, тільки не тут. Питання лише в одному: як багато часу зали-

шилось у нього до того, як вони збагнуть свою помилку? Адже хвилини збігали так стрімко.

Він звівся на ноги, обливаючись потом, і пішов далі, з кожним кроком втрачаючи рештки сил, але неухильно наближаючись до мети.

Вітер приніс подих вечірнього лісу. На фіолетовім шовку небес почали з'являтися перші зірки, і його думки мимохіть повернулися до минулого. Він пригадав, як уперше ступив на цю незвичайну землю, підозрілі й насмішкуваті погляди тубільців, коли він, обтяжений фотоапаратом із запасом фотографічних пластин, рушив через джунглі до схованого від світу плато. Хоча місцеві жителі й запевняли його, що це неможливо, він та його мул зуміли видряпатися на скелі, що височіли по той бік ущелини, і звідали пригоди, які неможливо побачити навіть в уяві.

Він усе ще був у роздумах про минулі дні, коли до його слуху донісся неголосний звук. Немов дві сухі галузки труться одна об одну.

Він зупинився, напружуючи слух. Ось воно! Спершу ледь чутно, потім усе голосніше і голосніше. Десь високо над ним із шумом зірвався камінь. Чоловіка охопила паніка. Йому був знайомий цей шум. Аж надто добре знайомий.

Він озирнувся — нікого. Карниз порожній. На стежці, що змією звивалася вгорі, нічого підозрілого. Може, все-таки здалося?

Він почекав кілька секунд і вже збирався йти далі, як звук пролунав знову. Цього разу ближче. Дже-

рело звуку було десь угорі, над ним. Ледве стримуючи жах, він підвів голову, але хмара, що саме пропливала, закрила стіну скель. З усієї сили він намагався пронизати поглядом туманну запону, і враз помітив у її глибині непевний рух. Там щось ворушилося. Щось величезне.

Майже паралізований страхом, він ледве зумів рушити вперед. Тепер обережність уже не мала значення, і він, наскільки зміг, пришвидшив крок. Якихось сто п'ятдесят метрів! Сизі зарості колючих кущів і кактусів відзначали кінець небесної стежки, а за ними починався ліс. Там він буде в безпеці. Сто п'ятдесят метрів — раз плюнути для такого тренованого горосходжувача, як він. Але часу практично немає. Істота вийшла на полювання. І, на відміну від нього, вона вміє стрімко переміщатися у вертикальній площині.

Рішення прийшло миттєво. Затиснувши під пахвою безцінну сумку, він одірвав руки від скелі й побіг. Спочатку повільно, але поступово збільшуючи швидкість. По ліву руч від нього куріла бездонна прірва. Але він біг усе швидше і швидше, і відстань до кінця небесної стежки скорочувалась. Сто метрів... сімдесят п'ять... п'ятдесят.

Він майже досяг місця, де карниз кінчався, коли на нього впала тінь переслідувача. Дивний запах ударив йому в ніс. Схоже на суміш трояндової олії і протухлого часнику. Він почув звук чужого дихання, яке змінилося шипінням, раптом відчув опік

поміж лопаток і спробував дотягнутися до того місця, де горів біль.

Знову пролунав шиплячий звук. Цього разу щось штрикнуло його в плече. Він повернув голову — у плечі стриміла голка, довга й тонка, схожа на китайську паличку для їди.

Його думки почали плутатися. Зарості, до яких було вже зовсім близько, попливли кудись ген-ген. Здавалося, що виступ під ногами пружинить, немов зроблений з м'якої гуми.

Надія покинула його. Він спіткнувся об камінь, похитнувся, судорожно ловлячи рівновагу, і заледве не ступив у порожнечу. З-під ноги з гуркотом зірвався униз уламок гірської породи. Відчайдушно розмахуючи руками, він шукав, за що зачепитись, але навколо нічого не було. Ані виступу, ані гілки, ані звисаючого кореня.

І тоді безодня буквально усмоктала його.

З величезною швидкістю він мчав униз уздовж прямовисної стіни. У ній не було ні виступів, ані заглиблень — нічого, за що він міг би вхопитися й зупинити падіння. Повітря шмагало по обличчю з ураганною силою, гриміло у вухах. Він спробував крикнути, але туга повітряна подушка заштовхнула крик назад у його легені. Безладні картини минулого спалахували в його свідомості, змішуючись із маревними видіннями. Отрута, якою була змащена голка, діяла й далі. А потім він цілком виразно зрозумів, що за мить помре. То був кінець!

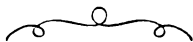
Усе виявилось даремним: і виснажлива мандрівка, і знання, яке йому вдалося добути з такими зусиллями...

Коли за кілька секунд його прийняла в свої обійми ловецька сітка, розтягнута біля підніжжя скелі вмілими руками, чоловік був непритомний. І, звичайно ж, не міг бачити, як до нього наближалось легке, яскраво розмальоване повітряне судно з наповненими вечірнім вітром вітрилами. Судно зупинилося, в його борту відчинився люк. Звідти висунувся важільний підйомний пристрій і перемістив його тіло на палубу.

У цю мить шкіряна сумка зісковзнула з його плеча і зникла в бурхливих водах річки. На це ніхто не звернув уваги, бо її власник перебував у глибокому забутті...

Частина 1

Колиска загадок

Берлін, три місяці по тому

Коли Оскар уперше побачив цього чоловіка, то відразу запідозрив: щось тут не так. Надто вже він упадав у вічі. На зріст під метр дев'яносто, широкий у плечах і грудях, як шафа, а на голові красується високий шовковий циліндр. Одягнений він був у чорне, як смола, шкіряне пальто, на ногах — підбиті сталевими підківками чоботи. Та навіть коли на все це не зважати, погляд насамперед притягував його розкішний ціпок. Він, як і все інше в зовнішності чоловіка, був того насиченого чорного кольору, який цілком поглинає світло. І лише набалдашний у формі лев'ячої голови виблискував позолотою.

Чоловікове обличчя лишалося в тіні, але Оскар зумів розгледіти далеко випнутий ніс, схожий на яструбиний дзьоб, окуляри в тонкій оправі, а також до синього виголені щоки. Волосся на скронях злегка сріблилося сивиною, а на потилиці було заплетене в косичку. Очі його не відривались від вітрини крамниці, що торгувала шпагами, шаблями та рапірами.

Якась прихована загроза йшла від цієї людини. За інших обставин Оскар постарався б триматися подалі від такого суб'єкта, але зараз його охопила жа-

гуча цікавість. Що могла робити така заможна людина в цьому глухому кварталі? Чим вона займається і — це найважливіше! — що цінного вона може мати при собі? З іншого боку, цей чоловік вочевидь був не з тих, хто дозволить себе легко обікрасти. З такими треба бути насторожі.

Оскар уже вирішив був зайнятися пошуками іншої, більш підходящої жертви, як раптом його погляд зафіксував важливу деталь. Із кишені пальта незнайомця стирчав ріжок світло-брунатного шкіряного футляра. Та це ж так зване портмоне, їх зовсім недавно стали привозити з Парижа, і в них зазвичай зберігають гроші!

Спокуса була завелика.

Оскар сховався в підворітті, дістав із кишені флакончик одеколону і сприснув себе, щоб перебити неприємний нетряний запах. Він проробив це автоматично. Запорука злочинського успіху полягає в тому, щоб у жодному разі не виглядати, як убогий волоцюга, і не пахнути, як волоцюга. Ніщо не відштовхує благородних панів дужче, ніж запах бруду й убогості.

Хто хоче досягти успіху в своїй справі, мусить потурбуватися про відповідний образ. Незважаючи на те, що йому не виповнилося й п'ятнадцяти, на ньому штани й куртка з англійського твіду, черевики з добротної телячої шкіри, на голові майже новий фетровий капелюх — з отих, що носять студенти й підмайстри. На перший погляд Оскара неможливо відрізнити від дрібного конторського службовця.

Одягнений так само, з течкою для паперів під пахвою, що ніби вказує на посаду посильного чи кур'єра, Оскар міг підійти до своїх «клієнтів», не викликаючи у них підозри і не змушуючи морщитися та переходити на інший бік вулиці.

Він квапливо перетнув вулицю прямо під носом швидкої двокінної запряжки і попростував до чоловіка. Трохи зсунувши капелюха назад, він прибрав вигляду зіваки, що витріщається на вітрини, а опинившись поруч із чоловіком, зупинився, присвиснув і з виглядом знавця промовив:

— Оце, скажу я вам, і називається справжніми клинками, еге ж? Вони такі відполіровані, що на них можна милуватися власним віддзеркаленням!

Незнайомець трохи повернув голову і немов прицілився в Оскара своїм яструбиним дзьобом.

— Щоразу, як проходжу тут, милуюся ними, — правив хлопець далі. — Колись-таки наскладаю грошенят і куплю один із них. Ота он рапіра мені найбільше до душі. Ота он, у кутку, бачите? — З цими словами він тицьнув пальцем у рапіру з гравіюванням на гарді*. — Не зброя, а мрія. Певен, із нею ніякий супротивник не...

— Тобі нема чого робити? — невдоволено буркнув чоловік, міцно стискаючи набалдашник свого ціпка.

* Гарда — металева пластинка на рукоятці шпаги, рапіри або дужка на рукоятці шаблі для захисту руки від поранення.

— У мене, знаєте, якраз обідня перерва, — усміхнувся Оскар. — Мені б тільки швиденько доставити оцю теку в канцелярію міністерства, і тоді я зможу передихнути й проковтнути парочку бутербродів.

При цьому він легенько пристукнув долонею по теці, і тієї ж миті непомітно натиснув указівним пальцем на застібку-секрет. Зараз же купа документів так і випорснула на тротуар.

— О, прокляття!

Оскар нахилився і похапцем заходився збирати папери, які, як на гріх, розсипалися біля самісіньких ніг незнайомця.

— Можна б і акуратніше! — Чоловік зібрався був одступити вбік, але цей хлопчисько притримав його за полу.

— Ні-ні, будь ласка, Бога ради, ви можете наступити на них!

Він накарачки повзав навколо чоловікових чобіт.

— Ви не могли б оце трохи потримати? — нарешті звернувся він до незнайомця, простягаючи йому пачку паперів. — Даруйте мою невправність, я вже майже впорався...

Чоловік, дещо ошелешений, схопив пачку й одразу ж почав її переглядати. Оскар тільки цього й чекав. Мало хто може перебороти спокусу бодай одним оком заглянути до чужих документів, а надто коли на них стоїть гриф «Таємно». Тієї ж миті Оскарові пальці опинилися в кишені пальта незнайомця, а вже наступної миті його портмоне зникло в теці для паперів.

Він притьмом озирнувся — чи не помітив хто його маніпуляцій, і випростався.

— Слава Богу! — вигукнув він. — Усі до одного тут, і жоден не забруднився. Боюся навіть уявити, що б зі мною було, коли б я доставив їх панові раднику у брудних плямах!

— Здається, це дуже важливі документи, — сказав чоловік, простягаючи Оскару пачку паперів, які все ще тримав у руках. — Тобі слід поквапитися, доки ти не вскочив ще в якусь халепу.

— Еге ж, ваша правда, добродію, — відповів Оскар, уклонившись. — Красенько вам дякую!

Одійшовши на кілька кроків назад і все ще кланяючись, він додав:

— І вибачте, будь ласка, мою невинність!

Із цими словами він розвернувся й попрямував убік Оранієнбургерштрассе.

Пройшовши сотню кроків, він не стримався від спокуси і оглянувся, щоб упевнитись, що його дії лишилися непоміченими. Та незнайомця вже не було біля вітрини з клинками — він ішов слідом за ним. Не біг, не кричав, не розмахував ціпком — лише розмірено крокував приблизно в тому ж темпі, що й сам Оскар. Через підбиті залізом каблуки його кроки гучно відлунювали у вузькому провулку, а поли чорного шкіряного пальта метлялись і скидалися при цьому на воронячі крила.

Жах охопив Оскара. Невже незнайомиць виявив пропажу? Але якщо це так, чому він не кличе полі-

цію? Його поведінка була вкрай дивною. Спокійно, тільки спокійно, — умовляв себе Оскар. Можливо, їхні маршрути збіглися зовсім випадково. Але обережність ніколи не буде зайвою.

Він прошмигнув за ріг і майже бігцем подався по Оранієнбургерштрассе. Вулиця була запруджена перехожими, екіпажами, поштовими каретами, селянськими фургонами і вагонами конки, що цілком типово для берлінського вівторка. Гамір тут стояв несусвітний. Відрізок шляху між лікарнею Шаріте й біржею мав славу найжвавішої місцини в Берліні. Кращого місця, аби втекти від переслідувача, годі й шукати.

Лавіруючи між пішоходами й фургонами, Оскар перетнув проїжджу частину, пробіг майже сто метрів і повернув ліворуч — на вулицю Артилерієнштрассе. Тут було трохи тихіше. На розі він зупинився і аж тепер зважився поглянути назад. Жоден переслідувач не зміг би утнатися за ним у цій тисняві, але слід було в цьому переконатись. Він став навшпиньки й почав удивлятися крізь метушливий натовп.

Знадобилося зовсім мало часу, щоб помітити чорний циліндр, що плив над головами, як труба океанського пароплава. Уп'явши погляд прямісінько в хлопця, незнайомиць і далі йшов із тією самою швидкістю, що й раніше. Ані швидше, ані повільніше. Спокійно, енергійно і невідворотно, як сама доля.

І тут Оскару стало ясно, що ні про які збіги не може бути й мови. Не варто було дурити себе: його

переслідували. Невиразна тривога миттю перетворилася на справжню паніку. Затиснувши теку під пахвою, він поспішив далі, гарячково міркуючи на ходу, що ж йому робити тепер. Незнайомець небезпечний, у цьому немає жодних сумнівів. Але виграє в цьому змаганні той, хто виявиться хитрішим. Оскар знав усі завулки, ходи й прохідні двори в цій частині міста, як свої п'ять пальців, і для того, щоб прийняти рішення, йому знадобилася частка секунди.

На наступному перехресті він знову завернув ліворуч. Вулиця Цигельштрассе не мала виходу, а будинок, що перегороджував її, прилягав до парку палацу Монбіжу. Власне, це була пастка, якщо не знати, де розташовано вхід у підвал, який ніколи не замикається. Цей підвал сполучений з підвалами інших будинків у цьому кварталі, і звідти можна пробратися до північної частини міста. Оскар не раз послуговувався цим шляхом, коли треба було швидко й безслідно зникнути. Так би мовити, здиміти.

Він кинувся чимдуж у кінець вулиці, і коли дістався сходів, що вели у підвал, піт котився з нього як той горох. Спустившись на кілька сходинок, він обернувся й кинув через плече швидкий погляд назад.

Таємничого незнайомця не було видно. Оскар із силою штовхнув двері й пірнув у морок.

Якусь мить довелося звикати до темряви. Підвалом уже кілька років ніхто не користувався, він слугував тільки як запасний вихід у тих випадках, коли головний під'їзд з якихось причин виявлявся за-

мкнутим. Окрім якихось укритих пилом полиць, де стояли порожні пляшки, тут не було нічого вартого уваги. Через вузьке віконце, напівзасипане землею, ледве пробивалося денне світло, але його було цілком досить, щоб зорієнтуватись. Оскар квапливо перетнув приміщення, штовхнув ще одні двері й побіг уздовж тунелю, від якого відгалужувалися ходи, що вели до інших підвалів.

Нарешті він зупинився перед масивними дубовими дверима, які виходили на сходову клітку, і прислухався. Начебто все спокійно. Єдине, що зараз доносилося до його слуху, були звуки скрипки, на якій цигикав бідний музикант, котрий винаймав комірчину в цьому будинку.

Тепер можна без остраху вийти на майданчик у під'їзді. Проте знадобилися неабиякі зусилля, щоб хоч трохи прочинити дубові двері. При цьому пролунав огидний скрип. Оскар миттю прослизнув у щілину, що утворилась, і кинувся нагору сходами, але ненадовго затримався біля віконця із свинцевою хрестовиною, щоб кинути погляд на Цигельштрассе.

Кілька пішоходів маячили на тротуарі, але серед них не було чоловіка в чорному. Може, йому вдалося таки втекти. Але Оскар не хотів ризикувати, тому й не спустився до парадних дверей, що виходили на вулицю, а тихо покрався вгору по дерев'яних сходах.

Старі сходишки скрипіли на кожному кроці. Ця частина шляху була найризикованішою. Будь-якої хвилини хтось із мешканців чи прислуги міг вийти

й побачити тут незнайомого підлітка. Та поки все йшло гладко.

Нарешті він минув двері скрипалевого помешкання. Скрипка за ними скиглила тужливо і невтішно — музикант без кінця бився над одним і тим самим пасажем. Оскар піднявся на п'ятій поверх, де був вихід на горище, відчинив двері, пофарбовані білою фарбою, а потім обережно причинив їх за собою. Ще кілька кроків — і він на горищі, де можна трохи відсапнути.

Влаштувавшись біля слухового вікна, він розгорнув свою теку й дістав звідти світло-брунатне шкіряне портмоне. Вочевидь недешево і майже новеньке. Його вага свідчила, що, крім папірців, усередині було чимало дзвінких монет. Вологими від поту, трохи тремтячими пальцями Оскар відкрив гаманець, заглянув усередину і від подиву аж присвиснув. Жменя золотих монет по десять марок пестила око сонячним блиском, а до того ж усередині була ще й купа срібла.

Він висипав усе на долоню і спробував прикинути загальну суму. Сто п'ятдесят марок золотом і сорок п'ять сріблом. Оскар ще раз свиснув крізь зуби. Такої купи грошей йому взагалі ніколи не доводилося тримати в руках. Незнайомець таки виявився багатим, нюх не підвів його.

Питання тільки в тому, як цей денді опинився на вулиці Крауснікштрассе? Тут щось не в'язалося. Правда, тепер це не має значення. Нічого морочити

собі голову такими дрібницями. Гроші тепер належать йому, Оскару, і це головне.

Хлопець уже хотів був покласти монети назад у гаманець, але раптом помітив між ними якийсь сірувате мерехтіння. Шматочок металу, на вигляд, як ледь потьмяніле залізо, трохи стертий по краях. Він обдивився його з усіх боків. На перший погляд — ніякої цінності. Але чому тоді він лежить у портмоне разом із золотом і сріблом? Пояснення цьому Оскар так і не зміг придумати, отож узяв думку зайнятися незрозумілою залізячкою пізніше.

Він поклав гроші у портмоне, застібнув його і засунув якнайглибше у внутрішню кишеню піджака. Потім підвівся. Частину цих грошей йому доведеться віддати лихвареві Берінгеру, та зате він раз і назавжди виплатить борги. З таким уловом можна півроку жити безклопітно. Може, вдасться винайняти маленьку квартирку. Справжню квартирку, а не паршиву нору, в якій йому доводиться тулитися зараз.

Розчинивши слухове вікно, Оскар вибрався на дах. Небо над Берліном устигло затягнутися хмарами. Кілька симпатичних кучерявих хмаринок перетворилося на свинцево-сизу стіну, що поволі насувалася із заходу. Свіжий вітер пахнув дощем. Оскар прикинув: десь за годину полле як із ринви. Час вертатися додому.

Дорогу до свого житла Оскар відшукав би і з зав'язаними очима. Він легко перестрибував із даху на дах через просвіти між будинками, пробирався між

риштаками й димарями, балансував, немов сажотрус, на критих черепицею гребенях. Йому подобалося вгорі. На землі залишалися бруд, метушня і вуличний гармидер, а звідси він міг без перешкод спостерігати, як унизу сновигають люди, маленькі, немов мурахи. Він любив цю неосяжну панораму дахів і далекий дзвін, що линув із дзвіниць церков, зграї голубів, які кружляли й перекидалися над містом. А іноді йому хотілося стати одним із них.

За кілька хвилин він дістався кінця своєї мандрівки: брудного будинку на вулиці Оранієнбургерштрассе, розташованого навскоси від старої синагоги. Його фасад прикрашали маленькі балкончики з кованими ґратами, які сполучалися між собою пожежною драбиною. По них можна було легко спуститися вниз. Тільки між другим поверхом і тротуаром драбини не було, тож доводилося останні три метри долати по водостічній трубі.

Спритно, як мавпа, він спустився по драбині, перебрався на трубу і за мить уже стояв на тротуарі. Не звертаючи уваги на підозрілі погляди пішоходів, Оскар задрав носа й подався прямо до своєї конури.

Але не встиг він пройти й десяток метрів, як рука в чорній рукавичці схопила його за комір і затягла до найближчого підвороття.

— Нарешті-таки я тебе спіймав! — глузливо промовив глибокий і низький голос.

Аж тепер Оскар наважився звести очі. Над ним нависав незнайомиць у циліндрі. Його лице залиша-

лося в тіні, лише очі за скельцями окулярів мерехтіли, немов два водянисті кристали. Хлопець рвонувся, але рука в рукавичці тримала його міцніше, ніж слюсарні лещата.

— Не квапся, — зупинив його голос. — Ти кудись поспішаєш?

Чоловік підніс до його обличчя другу руку, стиснувши в кулак. Оскар спробував замружитись, сподіваючись удару, та раптом помітив, що долоня розтуляється. На чорній шкірі рукавички біліла гірка якогось тонкого порошку. Перш ніж він устиг щось збагнути чи подумати, незнайомиць підняв долоню, дмухнув, і порошок хмаркою огорнув обличчя злодюжки.

Оскар відчув жахливе печіння в роті, очах і носі. Він почав задихатися й кашляти. Сльози навернулися на очі. Пальці його дряпали горло, а сам він судорожно хапав ротом повітря, немов риба, викинута на берег. Він одчайдушно спробував ще раз, востаннє, вирватися, безладно розмахуючи руками, як потопаючий, але нічого з цього не вийшло.

Тим часом чоловік у чорному з посмішкою на обличчі спостерігав за його муками. Потім він загадково сказав:

— Бажаю тобі приємних сновидінь, мій хлопчику!

Іскри розсипалися перед очима злодюжки, і він провалився в темряву.

2

Оскар прийшов до тями із страшним головним болем і відчуттям, що замість мізків череп заповнено холодною гарбузовою кашею. Світло болісно різало очі й, здавалося, проникало в найвіддаленіші закомірки свідомості. Довелося знову skleпити повіки. Щось подібне з ним трапилося тільки одного разу, коли він випив забагато пива, але зараз він почувався набагато гірше.

Він знову спробував розплющити очі. Цього разу біль був не такий сильний, і він вирішив, що зможе його витерпіти.

Виявляється, він сидів у кріслі з різьбленими бильцями і дуже високою спинкою. Крім крісла, у кімнаті стояли ліжка, стіл і багато полиць, напханих книжками. Важкі штори на вікнах були запнуті, на підлозі лежав дорогий килим. Оскар спробував був підвестися, але враз переконався, що не може поворухнути ні рукою, ні ногою. Тільки оглянувши себе, він зрозумів, що міцно прив'язаний до крісла. Широкі шкіряні ремені туго тримали його зап'ястя і не лишали найменшої надії на звільнення.

В одну мить він пригадав усе. Крадіжку портмоне, намагання втекти, полон... і незнайомця в чорному. Ці водянисті очі, яструбиний дзьоб і тонкі, скривлені посмішкою, уста...

Від цього Оскару стало ще гірше. Він зв'язаний і замкнений у чужому будинку. І тут не треба мати буйної фантазії, аби збагнути, що він у руках злочинця чи маніяка. Якогось убивці, що вижив із розуму.

Паніка охопила підлітка. Треба вибратися звідси за будь-яку ціну. Він спробував ослабити свої пута, але вони не піддавалися. Шия, руки, ноги — усе прив'язане, а крісло надто масивне, щоб пересуватися разом із ним.

Несподівано почулися кроки. Вони наближались до дверей. Оскар зараз же припинив спроби звільнитися і вдав, ніби спить. Проте, прикривши вії, він залишив малесеньку щілинку, крізь яку міг розгледіти, як двері до кімнати відчинились, і хтось увійшов. Це була людина невеликого зросту, яка несла перед собою щось схоже на тарілку чи тацю. Поставивши свою ношу на стіл, вона підступила до вікна й одним рухом розсунула штори.

Тільки-но кімнату залило яскраве денне світло, Оскар переконався, що перед ним зовсім не його викрадач. У кімнаті була жінка в довгій строкатій сорочці й такій самій спідниці. На ногах у неї були сандалі, а зап'ястя прикрашали, побрязкуючи, браслети і ланцюжки. Шкіра жінки була кольору кави, а темне волосся вона зав'язала хусткою. Оскар ніколи ще не бачив ані таких жінок, ані таких убрань.

Незнайомка вернулася до таці, щось налила з чайника в чашку й підійшла до нього. Оскар усе ще уда-

вав із себе сплячого, але жінка відразу розгадала його хитрощі.

— Привіт, малий! — промовила вона м'яким грудним голосом. — Я принесла тобі дещо. Це відживить тебе.

Вона розкотисто вимовляла звук «р», і в неї був дуже незвичайний акцент. Зараз жінка стояла так близько від нього, що він відчував запах її екзотичних парфумів. Ніякого сенсу придурюватися більше не було, і Оскар розплющив очі.

Лице, обернене до нього, здалося Оскару прекрасним, і все-таки в ньому було щось дивне. На вигляд жінці було близько тридцяти, точніше йому було важко визначити. У неї були великі оксамитові темні очі і ледь припухлі губи. Мочки вух прикрашали золоті сережки у вигляді кілець. Як видно з усього, ця жінка не збиралася заподіяти йому нічого лихого.

— Скуштуй! — запропонувала вона. — Це дуже смачно і допоможе від головного болю.

Вона зробила над чашкою кілька рухів долонею, немов чаклувала, і Оскар чомусь вирішив довіритися їй. Паніки мов не було. Він кивнув і дозволив жінці напоїти себе незнайомим напоєм. Той виявився міцним, гіркуватим і водночас солодким, і зовсім іншим на смак, ніж чай або какао, яким його частувала Ханна, симпатична кухарка з ресторану «Стара митниця». Це питво справді відживляло, і головний біль незабаром минув сам собою.

Він спрагло осушив чашку.

— Молодець! — похвалила його жінка. — Тобі ж уже краще, правда?

Він кивнув.

— Мене звать Еліза, — назвалася жінка. — Можна я тобі допоможу?

При цьому вона кивнула на ремені, що стягували Оскара. І перш ніж він устиг відповісти, звільнила його руки, потім шию і ноги. Причому зробила це так швидко і спритно, що Оскар ледве встиг збагнути, що вільний. Він відчув, як приливає кров до кінцівок — немов тисячі голок устромлюються в м'язи. Довелося якийсь час масажувати їх і розминати.

— Як твоє ім'я?

Оскар мовчав, а очі його нишпорили по кімнаті в пошуках якоїсь лазівки, якою можна було б скористатися для втечі.

— Я розумію, про що ти думаєш, — жінка знов показала на ремені й посміхнулася. — Мені доведеться вибачитися за такі жорстокі заходи, але в мене є виправдання. Це було необхідно для твоєї ж безпеки. Мій пан, як і будь-яка інша людина, іноді помиляється. Я повідомила йому, якою має бути нешкідлива доза порошку, та він усе переплутав і використав удвічі більше. Але тепер уже все позаду.

— Де я? — Оскар спробував підвестися з крісла. М'язи ще тремтіли від напруги, але він уже цілком міг триматися на ногах.

— У будинку мого пана, — почулася відповідь. — Хочеш із ним побачитися?

— Із ким?

— Із господарем цього будинку.

Оскар зробив кілька невпевнених кроків.

— Н-навіть... н-не знаю... — із сумнівом сказав він.

— Він буде радий тобі. — Жінка кинула на підлітка підбадьорливий погляд. — Я розумію, що все тут дуже незвично, але тобі нема чого боятися. Просто йди за мною.

Будинок здався Оскару просто величезним. Навіть їдальня викликала повагу і розмірами була схожа на бальну залу. На стелі висіла кришталева люстра, і денне світло, проникаюче через вікна, відбивалося в її гранях тисячами іскор. Посередині стояв стіл, оточений зручними м'якими стільцями, за яким легко могли розміститися зо три десятки людей. Різьблені гірки для фарфору та срібла і сервувальні столики свідчили про вишуканий смак їхнього господаря.

Еліза йшла досить швидко, і Оскар ледве встигав роздивлятися на всі боки та дивуватися з пишності обстановки. І ось вони вже в наступній кімнаті — це, мабуть, бібліотека. Уздовж стін від підлоги до стелі тут тягнуться полиці, заставлені фоліантами в чудових шкіряних оправах, — швидше за все, енциклопедіями і словниками. А ось інші книги — з тих, у яких змальовують усілякі мандрівки, а також атласи й збірники морських навігаційних карт. На їхніх спинках блищать золотом рози вітрів, невідомі герби

і контури континентів. Карти більшого розміру — географічні, геологічні, ще якісь, — були згорнуті в рулони і стояли в спеціальних підставках.

Оскар уже почав схилитися до думки, що незнайомиць, який припровадив його сюди, можливо, і не божевільний. Це вочевидь людина освічена, яка володіє чималим статком. Такої кількості книг, як тут, Оскару не доводилося бачити навіть у публічній бібліотеці.

Оскар мав слабкість до книжок. Йому подобалися лицарські романи, історії про піратів і пригоди в далеких країнах. Разом із героями Карла Мая він мандрував диким Курдистаном і поринав із капітаном Ілемо та професором Аронаксом у невідомі глибини океану. Книги дозволяли йому бодай ненадовго забувати про метушню та бруд берлінських вулиць, жорстокість міського дна і злиденне існування дрібного кишенькового злодюжки. Деякі пригодницькі романи друкувалися з номера в номер у «Берлінській ілюстрованій газеті», і Оскар міг читати їх у «Старій митниці», навідуючи Ханну.

У його власній конурі теж були книги — іноді він купував їх, коли промисел виявлявся успішним. Дві-три він, звичайно, стягнув, але більшість придбав чесно. Книги викликали у нього повагу — адже в будь-якій з них відбувалося стільки подій, у порівнянні з якими його власне життя здавалося сірим і нудним. Це стосувалося і тих книжок, у яких він нічого не тямив, але за незрозумілими словами

й формулами в них таїлося щось дуже важливе і значуще.

То хто ж вона, людина, у якої стільки книжок, і якій раптом знадобилося викрасти вуличного підлітка — кишенькового злодія?

У центрі бібліотеки стояв величезний глобус на дерев'яній підставці — такий величезний, що Оскар навіть не ризикнув прикинути, скільки може важити таке доробало. Він із превеликим задоволенням зупинився б і спробував покрутити глобус навколо його осі, але Еліза вже чекала на нього біля дверей, що вели до наступної кімнати.

Це приміщення справило на нього найсильніше враження. Оскар остаточно переконався, що перебуває в помешканні якоїсь славнозвісної особи. Стіни тут були обшиті панелями з мореного дуба, до яких на рівній відстані один від одного були прикріплені бронзові канделябри. Дві масивні різьблені колони з того таки дерева підпирали стельове склепіння на висоті аж ніяк не менше п'яти метрів. Склепіння було розписане дивовижними пейзажами: засніжені гори, водоспади, непрохідні джунглі, безкрайні кам'янисті пустелі. Чарівні картини, яких йому не доводилося бачити навіть уві сні! На стінах висіли мисливські трофеї з усіх кінців світу: слонячі бивні, голови носорогів і тигрів, антилоп, леопардів, ведмедів і рисей. Деяких із цих тварин Оскар бачив у зоопарку, але більшість були йому абсолютно не відомі.

Роззявивши рота, він витріщався на всі ці дивовижі. Господар будинку, мабуть, об'їздив цілий світ! Подумки Оскар уявив особу, що скидалася на Аллана Квотермейна, підкорювача Африки, героя романів Райдера Хаггарда. Може, і йому, простому хлопчині з нетрів, доля обіцяє незвичайні пригоди?

Він ледве одірвався від споглядання цієї кімнати. Зараз треба бути гранично обережним і уважним. Він що, забув, як його одурманили, викрали і зв'язали? І ще невідомо, чим усе це кінчиться. Поки він не отримає хоч якихось пояснень тому, що трапилося, мета у нього одна — втеча з першою ж нагодою.

Нагору вели широкі дубові сходи. Еліза махнула йому рукою:

— Поквапся, мій хлопчику. Наш господар не любить довго чекати.

Узявши його за руку, жінка повела Оскара на другий поверх. У кінці довгого коридора вони зупинилися, жінка постукала в двері й одразу ж увійшла.

Ця кімната виявилася великою і дуже теплою. У палаючому каміні потріскували дрова. З вікна відкривався краєвид на парк. Вечоріло, за деревами сідало пурпурове сонце. За масивним письмовим столом червоного дерева сидів чоловік. Він здавався цілком заглибленим у читання товстої книги в шкіряній оправі.

У Оскара перехопило подих. Дуже світлі очі, кущисті брови й окуляри безперечно належали його

викрадачеві. Але зараз незнайомиць справляв геть інше враження. Якщо при першій зустрічі він був схожий на ворона, то зараз на ньому був просторий домашній сюртук із червоного оксамиту, гаптований золотом, зручні широкі штани і світло-брунатні замшеві туфлі. Волосся, заплетене в косичку, спало на ліве плече, надаючи чоловікові схожості з китаємцем.

Щойно вони увійшли, незнайомиць відірвався від читання, шумно закрив книгу й відклав її набік.

— Заходь, — сказав він. Цього разу голос його звучав набагато доброзичливіше, ніж при першій їхній зустрічі біля вітрини збройової крамниці. — Я бачу, з тобою все гаразд. Це добре.

Він прочистив горло і пройшов до шафи, в якій у кілька рядів стояли пляшки всіх кольорів веселки.

— Хочеш чогось? Води? Чаю? Може, коньяк? — Він швидко поглянув на Елізу. Та рішуче похитала головою і сказала:

— Ні-ні, тільки не коньяк. Молоко набагато краще. Вип'єш склянку молока?

Оскар стояв із тим виразом обличчя, яке нерідко можна бачити у гравців у покер. Ситуація була надзвичайно дивною. Його охопило дивовижне відчуття — якась суміш страху й захоплення. Звичайно він міркував миттєво, але зараз йому лише на превелику силу вдавалося зібратися з думками.

— Отже, нічого не хочеш? Тоді, коли ти не проти, я сам перехилю келишок.

Чоловік узяв великий келих, хлюпнув на денце грохи брунатної рідини, схоже, досить міцної, і зробив малесенький ковток.

— Сідай, — запропонував він, показавши на зручну канапу навпроти письмового столу. Оскар шанитливо поглянув на Елізу. І лише після того як вона знаком дала йому зрозуміти, що все гаразд, онустився на м'які шкіряні подушки.

— Так воно краще, — зауважив чоловік. — Тебе, мабуть, цікавить, де ти і чого я від тебе хочу, правильно? На все свій час. А поки дозволь мені відреконендуватися. Мене звать Карл фон Гумбольдт. А тебе?

— Оскар Вегенер, — промимрив хлопець.

Господар будинку схвально кивнув.

— Радий познайомитися з тобою, мій хлопчику. Мені дуже приємно бачити тебе в своєму домі.

Оскар відповів скептичним поглядом. Із чого б така привітність?

— Вас насправді звать Гумбольдт? Так само, як знаменитого мандрівника-першовідкривача?

— Ти говориш про мого батька, Александра фон Гумбольдта. — Господар будинку кинув короткий погляд на Оскара поверх окулярів. — Як і мій батько, я цікавлюся природою і можу без зайвої скромності назвати себе натуралістом. Ти розумієш, що це означає?

Випнувши нижню щелепу, Оскар заявив:

— Аякже! Це ті, хто проштрикують метеликів шпильками, а потім виставляють їх перед людські очі.

Пан Гумбольдт на мить зняковів, та все-таки провадив далі:

— Так, і метеликів також — якщо того вимагає наука. Але в моїй діяльності це річ другорядна. Я радше мандрівник і дослідник. Відвідую раніше не досліджені області, описую та картографую їх, збираю і спостерігаю флору й фауну, а потім доводжу все це до відома колег і всіх, кому це цікаво.

Він показав на товсту книгу в шкіряній оправі, яка все ще лежала на столі.

— Перед тобою перший том енциклопедії, над якою я зараз працюю. Рукопис, який я з часом збираюся опублікувати. Це буде фундаментальна, глибока праця, зрозуміла не тільки фахівцям, а й усім людям, що вміють читати. Щедрий хліб для допитливої душі.

Він одним ковтком допив келих і стукнув, відставивши його.

— Але перш ніж я опублікую цю книгу, минуть роки. Світ поки що до цього не готовий. До того ж є чимало впливових осіб, які охоче заборонили б її друкувати, а може, й знищили б. Жалюгідні тупаки, котрі не хочуть зробити бодай крок за поріг власного будинку чи заглянути за огорожу свого саду. І вони нам розповідають, як влаштовано наш світ! Я маю намір остаточно обеззброїти їх і позбавити будь-якого впливу.

— Але що ж вам потрібно від мене? — набравшись духу, запитав Оскар.

Пан Гумбольдт здивовано підкинув угору брови.
— Ти ж мене обікрав! Чи ти вже все забув?

Ага, ось він і дістався до найнеприємнішого.
Оскар ковтнув слину.

— Тепер зрозуміло. Ви хочете здати мене поліції?

— Ні.

— Ні?

Оскар був спантеличений. Минуло чимало часу, перш ніж він зважився знову запитати:

— А що ж тоді?

Вчений усміхнувся.

— А чи не хочеш ти хоч трохи розповісти про себе? Звідки ти родом, хто твої батьки і чим ти взагалі займаєшся?

— Чим я займаюся, ви вже знаєте, — заперечив Оскар. — Звичайний хлопчик на побігеньках. Ганяю туди-сюди містом із різними дорученнями. Не найспокійніша робота, але жити можна.

— Еге ж, — кивнув Гумбольдт. — Аж ось тобі спало на думку поцупити мого гаманця.

«Схоже, час утікати звідси», — промайнуло в голові в Оскара.

— Ваш гаманець нахабно стирчав із кишені пальта. Вас і без мене неодмінно обікрали б, годиною раніше чи годиною пізніше, — сказав Оскар і додав: — Це ви в усьому винні! Ви самі штовхнули мене на злочин. Не можна так спокушати людину, тим паче бідну.

Вчений засміявся.

— Виходить, це ти маєш заявити на мене до поліції? Цікаво, кому в суді повірили б більше — тобі чи мені?.. Ну, а зараз поговорімо серйозно. Хто твої батьки? Чим вони займаються і де живуть?

Оскар неохоче відповів:

— Мої батьки померли. Матері не стало, коли я був ще зовсім маленький, а свого батька я ніколи не знав. Мабуть, він був якимось волоцюгою. Може, моряком чи кимось таким ще...

— Це дуже сумно, — з глибокою серйозністю промовив учений. — Отже, тобі дуже рано довелося познайомитися з усіма знегодами життя й покладатися тільки на самого себе.

Оскар кивнув:

— Я досить довго прожив у сирітському приютку. Але там було так гидко, що я втік звідти і став намагатися видряпатися самотужки. Я був підмільником вулиць, посильним, підмайстром. Брався до будь-якої роботи, аби тільки не думати про те, як роздобути їжі на завтра. Але вам, я думаю, не надто добре відомо, що таке не мати і крихти в роті три дні поспіль.

— Помиляєшся, — коротко заперечив учений, але більше на цю тему не став розводитися. Він знову взяв у руки келих і заходився крутити його в руках.

Оскар спостерігав за паном Гумбольдтом із-під напівопущених вій. Зрештою йому набридла тривала пауза.

— Послухайте, уся ця балаканина ні до чого, — заявив він. — Здайте-но мене владі й забудьте про все, що трапалося. Я дістану те, на що заслуговую.

А про себе додав: «І разом вирвуся з лап цього божевільного вченого». До поліції він потрапляв уже не вперше, тут у нього був чималий досвід.

На губах пана Гумбольдта з'явилася посмішка.

— Запроторити тебе за ґрати було б занадто просто. Та й нечесно — адже ти з блиском обкрутив своє дільце. Більшість нинішніх шахраїв — цілковиті профани. За версту видно, що вони щось замишляють. Твій номер із текою був просто неповторний.

Оскар хотів запротестувати, але Гумбольдт скинув угору руки.

— Так-так, звичайно, ти скромний і працелюбний посильний. Але поки давай припустімо, що ти таким не є. Припустімо, що ти звичайнісінький кишеньковий злодій, яких у Берліні хоч греблю гати...

Боже праведний, та що ж цій людині потрібно від нього? Чому вона не тягне його до поліції?

— Перевдягання, документи в саморозкривній теці, заздалегідь підготовлений відступ дахами — просто чудово!

У голосі вченого звучала неприхована похвала.

— Мабуть, не досить чудово, — буркнув Оскар собі під ніс.

Очі пана Гумбольдта загадково блиснули.

— Ну, що стосується втечі, то тут у тебе просто не було жодного шансу.

— Що ви хочете сказати?

Питання лишилося без відповіді. Учений висунув шухляду письмового столу і вийняв звідти портмоне — те саме, що його вкрав Оскар.

— Пам'ятаєш цю річ?

— Ще б пак!

Гумбольдт покрутив гаманець, роздивляючись його, немов бачив уперше.

— А ти не ставив собі питання, як я тебе знайшов?

— Звичайно, я думав про це. Адже я встиг сховатися в підвалі, потім піднявся на дах, і ви не могли за мною піти. Вас там просто не було. Як же ви дізналися, в якому напрямі я вривав поли?

— Дивись!

Гумбольдт відкрив портмоне й витягнув із нього металеву пластинку, яку Оскар завважив ще на горіщі. Він кинув її на стіл і щиглем відправив до хлопця.

— Візьми оце.

— Що?

— Візьми пластинку в руку і встань.

Оскар кілька секунд роздумував, чи варто підкоритися. Все-таки його тримали в цьому будинку силою, про це не слід було забувати. З другого боку, його розбирала цікавість.

Але він зробив те, про що просив Гумбольдт: узяв пластинку й підвівся з канапи. Одночасно вчений вийняв із кишені штанів дивний предмет. Невеликий металевий футляр, у якому була закріплена міні-

агюрна копія земної кулі. Куля була поміщена в подобу двох малесеньких обручів і вільно оберталася в будь-якому напрямі. На виступаючому її боці було нанесено безліч позначок. Одна з них зараз світилася червоним і ніби вказувала на Оскара.

— А зараз пройдися.

Оскар ступив трохи вбік. Червона мітка обернулася за ним. Вона вказувала на нього й тоді, коли він оббіг навколо столу і знову повернувся до канапи. Навіть коли заліз на стілець, стрибнув і сів навпочіпки позаду столу, червона мітка йшла за ним, угадуючи наперед будь-який його рух. Немов пильне чуже око.

— Чаклунство, — пробурмотів Оскар, недовіжливо зиркаючи на прилад.

— Нічого подібного! — відповів Гумбольдт, задоволено усміхаючись. — Секрет у магнетизмі. І там, і тут є особливі магніти. Коли бути зовсім точним, то зроблені вони з метеоритного заліза.

— Тобто, це ніби як компас?

— Саме так, мій юний друже. Але тільки Північний магнітний полюс розташовується не в Арктиці, а в твоїй руці. Хоч куди б ти йшов і хоч як би далеко був, прилад завжди вкаже мені потрібний напрям.

— Навіть крізь будинки?

— Хоч крізь гірський хребет. Хочеш потримати?

Оскар кивнув і взяв із Гумбольдтових рук дивний коробочок. Він виявився важчим, ніж здавалося на вигляд. Маленька куля вп'ялася прямо в нього,

нагадуючи очі дерев'яних маріонеток, яких він бачив на ярмаркових виставах. Оскар терпіти не міг маріонеток.

Від металевого коробочка йшло ледве помітне гудіння, яке лоскотало йому долоню. Коли Оскар захотів одірвати руку від таємничого приладу, то відчув, що вона немов прилипла до металу. Він з огидою повернув штучку на стіл і поклав поряд із нею металеву пластинку. І та миттєво злетіла в повітря й повисла над коробочком.

— Чаклунство, — ще раз буркнув Оскар і глянув на Гумбольдта. — Гаразд, але якщо ви не збираєтеся кинути мене за ґрати, що тоді? Ви, як я розумію, не маєте наміру мене відпустити просто так?

Гумбольдт нахилив голову.

— Ні. Принаймні, не зараз. Мені б хотілося, щоб ти спочатку вислухав мою пропозицію.

— Пропозицію? — Оскар глузливо трохи підняв брову. — Що може така людина, як ви, запропонувати такому голодранцю, як я?

— Я б хотів, щоб ти супроводжував мене в моїй наступній мандрівці.

— Як ви сказали?

— Карою за твій вчинок стане праця, — вів далі вчений. — Прати, прибирати, чистити зброю, купувати необхідне. Мені потрібний слуга, який піде за мною всюди, щоб виконувати мої доручення день у день. Хлопець твердої вдачі, який звик до самостійності й не боїться труднощів. Моя остання екс-

недія, на жаль, пройшла під знаком численних невдач. — Учений презирнувся з Елізою, яка все так само мовчки стояла біля входу до кабінету. — Мене пограбували, а слуги кинули мене напризволице. Кожен із них мав чудові рекомендації, але всі як один мене розчарували. Коли вони зрозуміли, що я мене більше немає ні шеляга, вони втекли, як щури з корабля, який дістав пробоїну. І ми відразу виявилися безпорадними. Ні слуг, ні провідників, ні носіїв, ні погоничів. Нам довелося повернутися, спіймавши облизня, якщо можна так висловитися. І тоді я дав собі слово, що відтепер замість великих і багатолюдних експедицій споряджатиму невеликі й мобільні групи з людей, які здатні зорієнтуватися в будь-якій ситуації і виконати все, що від них вимагається. Я міг би ще довго розповідати тобі про всякі експедиції та наводити різні докази на користь такої ідеї. Але я вчиню інакше: просто зроблю тобі пропозицію.

Він запитливо поглянув на Оскара.

— Я хочу показати тобі свою лабораторію, щоб ти зрозумів, про що йдеться. Ти переночуєш тут, а вранці повідомиш своє рішення. Захочеш піти — я не стоятиму тобі на заваді. Будеш знову вільний. Згоден?

В Оскаровому погляді був помітний сумнів.

— Це якийсь трюк, еге?

— Нічого подібного. Цілком щира і чесна пропозиція.

«Щира і чесна!» — посміхнувся про себе Оскар. Мабуть, така ж, як трюк із чаклунським компасом. Але з другого боку: а що коли все це правда? Тут купа переваг і плюсів.

Він знову недовірливо покосився на вченого, але тому що особливого вибору в нього не було, кивнув. Зрештою, коли що не так — завтра вранці можна забратися звідси геть.

— Згоден, — нарешті сказав він.

— Чудово, — Гумбольдт потер руки й підвівся. — Тоді ходи за мною. Певен, тобі багато що сподобається. Ох, хай йому трясця, я забув запитати, може, ти голодний? Еліза миттю приготує що-небудь перекусити, і ти зможеш підкріпитися прямо під час нашої екскурсії по лабораторії.

Сходи, що вели в підвал, здавалися неймовірно старими й пахли затхлістю. Сходинок були слизькими від вогкості, а на стінах проступали плями цвілі. Від гасової лампи в Гумбольдтовій руці було зовсім мало світла. На грубому муруванні стін стрибали дивні зламані тіні. Приблизно так Оскар уявляв собі середньовічну катівню. Сподіваючись почути щось жахливе — скажімо, брязкання кайданів чи глухий стогін в'язнів, — він уп'явся зубами в бутерброд, який приготувала Еліза. В середині виявилася гостра саямі з якимись незнайомими овочами й екзотичними приправами. Запах приправ і свіжої зелені перебив тяжкий дух підземелля.

— У вас незвичайна служниця, — зауважив Оскар. — Із вигляду трохи дивна, але готує дуже смачно. Звідки вона?

Гумбольдт зупинився й повернувся до підлітка.

— Еліза — більше ніж служниця, — сказав він. — У своїй країні вона вважалася могутньою чаклункою. Вона має здібності, про які ти й гадки не маєш. Наприклад, вона телепат. Тобі доводилося коли-небудь чути про такі речі?

Оскар заперечливо похитав головою.

— Це особливий дар, який дозволяє спілкуватися з людьми, що перебувають на великій відстані, за до-

помогою уявної сили. — Знизавши плечима, учений вів далі: — Я, мушу визнати, і сам не розумію, як це їй вдається, але те, що вона має телепатичні здібності, безперечний факт. Справжня магія, коли хочеш. Елізіна батьківщина — Гаїті, це західна частина острова Еспаньйола, розташованого в Карибському морі. Дика й предковична земля. Її мешканці чудово знаються на магії, одні — на білій, інші — на чорній. Пам'ятаєш порошок, яким я тебе приспав? Еліза привезла його зі своєї батьківщини. Цю субстанцію виготовлено з півсотні різних трав і мінералів. Вона відіграє важливу роль у ритуалах культу Вуду. Мистецтво гаїтянських чаклунів здатне позбавити людину волі, перетворити її на порожню оболонку без душі, яка здатна виконувати лише накази самого чаклуна. Коли-небудь Еліза розповість тобі про це докладніше.

Замість відповіді Оскар нишком усміхнувся. Коли-небудь? Невже цей схиблений з розуму натураліст справді думає, що він захоче залишитися? Чому він такий упевнений у цьому? Що тут такого принадного, у цьому запліснявілому підземеллі?

Отак подумавши, він знову взявся до бутерброда.

Незбаром Гумбольдт зупинився перед масивними дубовими дверима. Зі споду своєї кишені він дістав величезну низку ключів, вибрав один і одімкнув замок. Незмащені завіси заскреготіли, коли він відчиняв двері, і цей скрегіт був схожий на болісний стогін.

Ізсередини пробився відблиск червонуватого світла. Гумбольдт погасив лампу і гукнув до Оскара:

— Заходь, друже мій, не бійся!

Однаке, ледь переступивши поріг, Оскар зупинився як укопаний.

Найперше, його вразили розміри приміщення, в якому він опинився. Перед ним простягалася зала квадратної форми метрів двадцять завдовжки, освітлена безліччю гасових ламп. Усюди виднілися столи і стелажі, на яких були дивовижні прилади й механізми. Тут було так тепло, як ніколи не буває в підземеллях і підвалах. Склепінчаста стеля спиралася на кам'яні колони, що ділили залу на рівні частини. Напівкруглі ніші в стінах тільки посилювали схожість цієї зали із храмом.

Оскар запитливо поглянув на господаря будинку.

— Ти маєш рацію, — сказав Гумбольдт, немов читаючи його думки. — Це колишня крипта*. У таких підземних каплицях, що містилися під вівтарем, у минулому ховали єпископів і королів. Але самої церкви більше не існує. Вона була зруйнована ще в сімнадцятому сторіччі, в епоху Тридцятилітньої війни. На її місці звели житловий будинок, із власником якого я підтримував дружні стосунки, і незадовго до своєї смерті він продав мені його за помірну ціну. Те, що ти бачиш тут, — це дослідницька лабораторія, якої не знайти ані в Берліні, ані в решті всієї Європи.

* Крипта — підземний склеп.

Лише тепер Оскар зосередився на приладах, що заповнювали все вільне місце в цій незвичайній лабораторії. Всюди щось булькало і клекотіло. Звідкись летіли іскри і клубочилися кольорові дими. На деяких столах височіли скляні колби з людський зріст, заповнені зеленуватою рідиною, з якої виділялися маленькі бульбашки. На інших були встановлені металеві колеса, що оберталися, як здавалося, самі собою, без жодної дії ззовні. Між виблискуючими металевими кулями час від часу з тріском і гуркотом проскакували голубуваті блискавки. Здавалося, він потрапив у майстерню прадавніх богів або могутніх чарівників.

— Усе, що ти бачиш тут, — промовив Гумбольдт, обводячи широким жестом свою лабораторію, — результати багатолітніх досліджень і копіткої праці. Тепло, світло, електрична енергія — те, що вивчає сучасна наука. Нічого спільного з магією, тут усе має своє пояснення з погляду відомих нам законів природи. Зрозуміло, за умови, що ти досить глибоко їх розумієш і вмієш користатися. Тут немає місця ні для шарлатанів, ні для неуків. Серед моїх інтересів головне місце посідають чотири стихії: вогонь, земля, вода і повітря. Але я не забуваю і про астрономію, науку про зірки. При нагоді я покажу тобі мою обсерваторію на горішньому поверсі — якщо, звичайно, тобі це цікаво. Але зараз я хотів би розповісти тобі, куди вирушить наша експедиція, і яких результатів я від неї сподіваюся.

Прямуючи до широкого столу у віддаленій частині крипти, вони минули скляну вітрину, скільки мога заповнену всілякою зброєю: пістолями, ножами, кинджалами, арбалетами. Але дивна річ — уся ця зброя мала трохи не такий вигляд, як та, яку доводилось бачити Оскару. Вона вочевидь була вдосконалена й виглядала страхітливо.

— Навіщо вам стільки зброї? — запитав він. — Ви збираєтеся воювати?

Гумбольдт поглянув йому прямо в очі.

— Знання далеко не завжди дається легко, — відповів він. — Навколо нас ще чимало людей, чиї голови забиті марновірствами, а самі вони вважають сучасну науку чортівнею. Крім того, у мене є заздрісники й конкуренти, і більшість із них не гребують злочинними методами. Життя такого дослідника, як я, повне небезпек, і доводиться завжди бути готовим постояти за себе.

З цими словами Гумбольдт зняв із вітрини арбалет.

— Узяти хоча б оцю штуковину. У неї є барабан, у який одночасно заряджається два десятки стріл. Стріляє вона за допомогою стиснутого газу, а рани, яких завдає така стріла, смертельні у ста випадках зі ста.

Звичними рухами він перевірів, чи вільно рухається механізм арбалета, заглянув у приціл і поставив його на місце.

— Я ніколи не застосовую зброю перший, — провадив учений далі, — але іноді без цього неможливо обійтися.

— А що тут? — Оскар показав на сіру скриньку, у верхній частині якої виднівся розтруб, як у грамофона.

— О, це один із моїх останніх винаходів, — із гордістю відгукнувся Гумбольдт. — Я назвав його лінгафоном. Цей прилад допоможе вирішити проблеми з мовою, що постійно виникають у віддалених кутках Землі. Він ще не доведений до цілковитої досконалості, але я маю намір його як слід випробувати перед початком нашої експедиції. А тепер іди за мною.

Гумбольдт провів підлітка у дальній куток і торкнувся якоїсь кнопки. Спалахнула лампа, осяявши величезний стіл білим холодним світлом. Потім він підсунув Оскарові стільця і сам усівся поруч.

— Для початку я хочу познайомити тебе з нашим маршрутом.

Учений висунув шухляду столу, вийняв звідти карту і розгорнув її.

— Ця експедиція буде довгою і нелегкою, — він провів пальцем на карті довгу ламану лінію. — Ми перетнемо Атлантику й попрямуємо до Вогняної Землі. Доводилося тобі чути цю назву?

— Так, я прочитав чимало історій про пригоди мореплавців минулого. Це, здається, на крайньому півдні Південної Америки?

— Я бачу, ти розумієшся на географії. Іспанці називають її «Терра дель Фуєго». Дика і майже не досліджена область.

— А звідки почнеться наша мандрівка?

— Звідси, — сказав учений і постукав пальцем по кружку, поруч з яким було написано «Берлін». — Наш корабель називається «Сахара», він належить пароплавній компанії «Космос» і стоїть у гавані Гамбурга. Вийшовши звідти, ми попрямуємо до французького Гавра, потім до Монтевідео й Буенос-Айреса — і далі уздовж узбережжя континенту до Вогняної Землі. Після цього ми пройдемо Магеллановою протокою й піднінемося на північ до тієї широти, по якій проходить межа між Чилі й Перу. У дорозі до перуанського порту Кальяо ми зійдемо на берег у містечку Камана, розташованому в департаменті Арекіпа. Там ми наймемо мулів та рушимо суходолом ось до цієї точки...

Палець ученого застиг на карті біля позначки, поруч з якою було написано кілька слів і довге число.

— Каньйон Колка, — прочитав Оскар. — Три тисячі метрів.

— Правильно! Це найглибша ущелина на нашій планеті, — підтвердив Гумбольдт. — Якщо, звичайно, вірити колишнім вимірюванням. Каньйон Колка — це і є мета нашої експедиції.

— Перу... — повторив Оскар. — І що ви розраховуєте там знайти?

— Існує давня легенда, пов'язана з цим місцем, — сказав Гумбольдт, знову засовуючи руку в одну із шухляд свого столу. — Є й письмові джерела, в яких мовиться про так званих «заклиначів дощу». Нібито

ці могутні чарівники зуміли подолати силу земного тяжіння й відчують себе в небі, як птахи.

— Ви хочете сказати, що вони вміють літати? Але ж це якісь байки, правда?

— Легенда говорить, що, крім того, вони вміють закликати дощові хмари й отак рятують весь цей край від тривалих посух. «Заклиначів дощу» важко відшукати, бо звичайно вони живуть над хмарами. І лише посвячені можуть знайти шлях до їхнього міста, яке охороняють люті вартові. Ну, і як тобі така пригода?

— І ви в усе це вірите?

Гумбольдт відповів широкою посмішкою.

— Ти скептик, і мені це подобається. Ти з тих, хто не приймає все за чисту монету, а хоче скласти власну думку. Це чудово! Тепер про «заклиначів дощу». Хай буде тобі відомо, що багато легенд, коли не більшість із них, мають у собі раціональне зерно. І ми не можемо переконатися в їхній правдивості чи неправдивості, поки не побачимо все на власні очі.

Оскара ці аргументи аж ніяк не переконали.

— Це всього лише казка, яких сила силенна. Що ж тепер, перевіряти кожную нісенітницю, яка колись зайшла комусь до голови?

— Звичайно, ні. — На Гумбольдтовому обличчі з'явився лукавий вираз. — Але існує одна річ, на яку ти неодмінно мусиш поглянути. Зараз я тобі її покажу...

Він висунув одну з потайних шухлядок, але не встиг нічого звідти дістати, бо Оскар шпарко підхо-

пився із стільця, помітивши рух біля стіни в дальній частині лабораторії. Там промайнула якась тінь, здебільше як собака, але він міг би заприсягтися, що ця істота пересувається на двох ногах.

— Що то... он там?

Він напружено вдивлявся, але більше нічого не міг розгледіти. Зрештою Оскар став думати, що йому привиділось, та несподівано знову угледів ледве помітний рух — цього разу ліворуч. Потім почувся звук: неголосне цокання кігтів по кам'яних плитах підлоги. Дивна істота трималася в тіні лабораторних стелажів, щоб підібратися ближче. Безперечно, то був не собака. Але й не кіт і не щур. Щось абсолютно інше.

— Не лякайся, — заспокоїв його Гумбольдт. — Це Вілма. Вона прийшла нас навідати.

Істота була вже зовсім близько, і нарешті опинилася там, куди падало холодне світло лампи. Довгий дзьоб, жваві розумні очі, маленьке тіло й великі міцні лапи. Оскар так витріщався на неї, що в нього мало очі не вискочили з орбіт.

Тварина покрутила головою, підійшла, оглянула його і запитливо пискнула.

Гумбольдт узяв із полиці невеликий слоїк, відкрив його і щось кинув істоті у дзьоб. Потім сів перед нею навпочіпки і погладив по голові.

Тільки тоді Оскар зумів закрити роззявлений від подиву рот.

— Це ж ківі! — сказав він, усе ще затиноючись.

Учений здивовано поглянув на нього.

— Цілком правильно. Карликовий страус родом із Нової Зеландії. А ти, виявляється, дещо знаєш. Молодець!

— Це все «Життя тварин» Альфреда Брема, — пояснив Оскар. — Я прочитав уривки з цієї книги, які публікував один журнал. Я увити навіть не міг, що такий птах існує насправді!

— Як бачиш, — сказав Гумбольдт, і знову кинув птахові у довгий дзьоб якийсь частування. У слоїку копошилися комахи — жуки чи щось подібне до того. — Це найменший нелітаючий птах на Землі. Самка, прекрасний екземпляр. Звуть її Вілма. Взагалі-то вона живе в саду, але коли помічає, що я внизу, завжди приходить мене навідати. Довелося зробити для неї окремий вхід. Вона надзвичайно розумна. Хочеш погладити?

Оскар кивнув і потягнувся до птаха. Вілма ленько дзьобнула його в руку, але він її не відсмикнув, і тоді вона дозволила погладити себе й більше не пручалася.

— Ти їй сподобався, а це не так-то просто, — сказав Гумбольдт, підштовхуючи птаха до виходу. — Досить, Вілмо, тепер іди до саду! Швидше, швидше!

Птах видав рохкаючий звук і потрюхикав до неосвітленої частини лабораторії — туди, звідки і з'явився.

— Вона страшенно симпатична!

Цей будинок був повний сюрпризів, і Оскар уже почав забувати про свої страхи й побоювання.

Ківі — гарний сторож, — зауважив Гумбольдт. — Кращий за будь-якого собаку. І хоч зір у нього не дуже гострий, зате слух і нюх — просто чудові. У природі цей птах веде нічний спосіб життя, і якщо в темряві хтось спробує залізти до садиби, чинить страшенний галас... Але ми відхилилися. Адже я збирався тобі дещо показати.

Учений дістав із шухляди столу предмет, загорнутий у кілька шарів тканини. Розгорнувши тканину, він підняв його й показав Оскару. Нічого особливого: пласка, трохи поблискуюча мідна пластина п'ятнадцяти сантиметрів завдовжки і близько двадцяти завширшки. Шматок металу, до того ж пошкоджений, — верхнього різка пластини не було, а її поверхня була вкрита подряпинами і вм'ятинами. З одного боку вона здавалася темнішою, немов була покрита нерівним шаром напівстертого лаку.

— І це все?

Оскар був розчарований. Після всього почутого, він сподівався побачити щось неймовірне. З того, що він побачив у підвалі-лабораторії, ця пластина здавалася найменш примітною.

— Це, мій юний друже, цілий набір загадок. — Гумбольдтові очі блищали від хвилювання. — Мій найбільший скарб, який я бережу, як зіницю ока.

— Ви називаєте скарбом якийсь шматок міді?

— Це не шматок міді, а фотографічна пластина, — заперечив учений. — Не знаю, чи доводилося тобі бачити щось подібне, але ще кілька десятиліть тому

такий спосіб тривалого зберігання зображень на металевому листі був найпоширенішим. Він дозволяв зафіксувати все необхідне з найбільшою точністю, тому ніякий обман тут неможливий. Проте фотоапарати, в яких використовувалися подібні пластини, були дуже важкими і нековирними, тож віднедавна фотографи почали використовувати целулоїдну плівку зі світлочутливим шаром.

— Зображення? Але я нічого тут не бачу!

— Її потрібно повернути під певним кутом до світла. Ось так, спробуй-но сам. Але будь обережний — сама по собі вона коштує в сотні разів дорожче за такий самий шматок золота. — Гумбольдт простягнув пластину підліткові й додав: — Той, хто зумів зробити цей знімок, був фахівцем своєї справи і, схоже, користувався більш портативною моделлю фотоапарата, ніж тодішні незграбні скриньки на триногах.

Тримаючи обома руками металеву пластину, Оскар легенько обертав її, змінюючи кут падіння світлових променів. Раптом він почав щось розрізняти — немов із темної глибини поволі спливало поки що неясне зображення. Воно було чорно-білим, але мало глибину й передавало найдрібніші деталі. Нарешті картинка стала такою чіткою, що можна було розрізнити кожен камінь, кожен травинку.

На передньому плані розташовувалась гілка рослини з віялоподібним листям. За нею Оскар розгле-

дні будинки. Дивні споруди, схожі на осині гнізда, тулилися до прямовисної скелі на великій висоті. Між собою ці житла сполучалися сплетеними з ліан драбинами, а через прірву, що видніла правіше, були перекинуті легкі висячі мости.

Але найдивовижнішими виявилися темні цяточки на тлі неба. Те, що Оскар спочатку прийняв за хмари, коли уважніше глянув, виявилось літальними апаратами, схожими на кораблі, човни та леростати, великі і трохи менші. Їх було стільки, що йому аж очі розбігалися! Деякі мали далеку схожість із бабками, інші скидалися на велетенські сніжинки, а деякі були абсолютно неймовірної форми. В усіх на борту були екіпажі, і вся ця армада ширяла в повітрі, немов насіння кульбаби.

У Оскара побігли мурашки по спині. Він заледве вимусив себе одірвати погляд від чарівного зображення.

— Чарівливе видовище, правда? — Вчений узяв з його рук пластину, загорнув її в тканину і заховав назад у шухляду, не забувши ретельно її замкнути.

— Звідки це у вас? — запитав Оскар.

Гумбольдт показав на річку, що зміїлася по карті серед долин і плоскогір'їв Перуанських Анд.

— Місцеві індіанці знайшли її в шкіряній сумці, яку вилунали з річки Камана. У сумці було ще багато пластин, але інші були продані колекціонерам, чийого імені я не знаю. Мені просто неймовірно пощастило, що вдалося дістати бодай одну. Річка ця

бере початок у високогірних льодовиках і перетинає ущелину Колка. Отже, знімок був зроблений десь отут. — Коротким рухом він обвів на карті область завбільшки з ніготь. — Саме звідси я маю намір почати пошуки і дуже сподіваюся, що ти не відмовишся мене супроводжувати. Можеш вважати цю експедицію як таке собі випробування. Якщо ти виправдаєш мої сподівання, то станеш моїм постійним помічником. А як ні... ну що ж, тоді наші шляхи розійдуться. Отже, що ти думаєш про мою пропозицію?

Оскар слухав краєм вуха. Він усе ще був під враженням, яке справила на нього пластина, що її він оце щойно тримав у руках. Зображення намертво запало йому в тямую, немов клеймо, випалене пастухом на спині корови. Тепер він уже не міг позбавитися його.

— Коли ми вирушаємо? — пробурмотів він, заглиблений у свої думки.

— Наш корабель відпливає за десять днів, — сказав Гумбольдт.

Нью-Йорк, у цей самий час

Ксеб мчався із шаленою швидкістю Манхеттеном у довж П'ятої авеню в напрямку до Центрального парку. Коні вибивалися з сили, їхні крижі лисніли від поту, морди були вкриті піною. Чоловік, що сидів на передку, не звертав найменшої уваги на обурені вигуки пішоходів і прокльони інших візників, чим лише з неймовірними зусиллями вдавалося уникнути зіткнення. Він і далі періщив нещасних тварин, змушуючи їх бігти ще швидше.

Нарешті на перехресті з 58-ю вулицею вигулькнув будинок «Глобал Експлорер». Логотип видавництва у вигляді гігантської літери «Х», що височіла над дахами навколишніх будівель, виблискував у променях сонця. Десять прапорів із зображенням земної кулі, облямованої написом «Відкрий для себе світ за один день!», маяли на свіжому вітрі, що повівав на Гудзона.

Макс Пеппер запізнювався. Його бос, засновник компанії, газетний магнат Альфонс Т. Вандербілт, не міг терпіти запізнь. За п'ять хвилин до початку екстреного засідання редакції, призначеного рівно на сімнадцяту годину, він розпорядився припинити

доступ до зали. Отже, найближчі п'ять хвилин двері, що ведуть до зали засідань, зачиняться, і тоді вже нічого не змінити, — відчиняться вони лише тоді, коли на це буде дозвіл боса. Співробітники, що не з'явилися вчасно, можуть нарікати на себе.

Максові довелося бути свідком того, як Вандербілт звільняв людей, котрі запізналися лише на три хвилини, — і через вельми поважні причини. А в Пеппера не було інших виправдань, крім того, що його дружина злягла з грипом і йому довелося відвозити дочку на урок музики. Звісно, можна було б вигадати щось переконливіше, але в боса фантастичний нюх на всяку брехню. Тож у Макса залишався єдиний вихід — потрапити до зали, перш ніж двері зачиняться.

Як божевільний він влетів на стоянку перед будинком видавництва, осадив змилених коней, сунув під пахву теку, шпурнув повіддя сторожеві й помчав нагору сходами. Тим часом пролунав перший удар дзвону на дзвіниці, розташованої неподалік церкви Святого Хоми. Немов на ковзанах, Макс проїхав по мармуровій підлозі холу й кулею вилетів на другий поверх. Уже в галереї, що вела до західного крила, він із жахом почув кроки Вінкельмана, котрий прямував зачиняти двері.

Алоїзій Вінкельман був камердинером містера Вандербілта й пережитком сивої давнини. Він мав такий вигляд, немов провів усе життя в заפורошених архівах і безлюдних коридорах. Сірий і зморще-

ний, найбільше він схожий був на законсервований у формаліні труп.

Зачекайте! Хвилинку! — задихаючись, вигукнув Макс, але слуга незворушно й далі робив своє діло. Лункою галереєю прокотився гуркіт — це зачинилася перша ступка високих і масивних двостулкових дверей зали. Прокляття, цей Вінкельман або глухий як пень, або мстить йому за щось. А швидше за все, і те, й інше. Так і є — повернувши голову до Макса, який біг щодуху, старий шкарбун уїдливо посміхнувся і взявся за другу ступку.

Останньої миті Максові вдалося протиснутись у вузьку щілину. І ледве він упхався до зали, двері позаду зачинились, і заgrimів засув.

Макс намагався загальмувати, але, ковзаючи далі мармуровими плитами, вривався в стійки і карти. Деякі з них, згорнуті в тугі рулони, попадали й розкотилися долі. Макс почав хапливо збирати їх та розсовувати по місцях, але, вражений мертвою тишею, що запала в залі, оглянувся. Глибоке осудливе мовчання.

Погляди всіх були спрямовані на нього. Шістнадцять редакторів, більшість з яких займали провідні посади в «Глобал Експлорер», роздивлялися його крізь свої окуляри в нікельованих оправках, наче огидну комаху. Майже всі вони були значно старші за Макса і з гідністю носили розпізнавчі знаки свого становища — темні костюми, підкручені вуса й волосся із сивиною. На тлі стін, обшитих панелями ви-

шневого дерева, і мармурових бюстів ці пани, здавалося, позували для картини.

З церковної дзвіниці злетів останній удар.

Альфонс Т. Вандербілт, який сидів у центрі столу, підняв молоток і тричі ударив по каучуковій підставці. Макс поспішив сісти на своє місце. Тільки тепер він відчув, як нелегко далася йому ця гонитва. Ноги були ватними, дихання зі свистом виривалося з грудей. Хапливими рухами він опорядив волосся й перевіряв, чи на місці вузол краватки.

— Вельмишановні члени правління і панове керівники відділів! — Голос містера Вандербілта був глибокий і приємний. — Я радий вітати вас на першому цього річ екстреному засіданні. — Він кинув на кожного з присутніх короткий, але пильний погляд. — Прошу занести до протоколу сьогоднішню дату — 18 квітня 1883 року, і зафіксувати присутність повного складу запрошених. Усі присутні мають право голосу.

Всі зосереджено слухали боса, аж чутно було, як скрипіло перо секретаря зборів. І поки Макс гадав, чому буде присвячено голосування, Альфонс Т. Вандербілт важко підвівся з глибин свого крісла й попрямував до карт.

Щоразу, коли Максові доводилося бачити цього власника газетно-журнальної імперії і свого безпосереднього начальника, йому здавалося, що той набрав ще кілька кілограмів. Тіло містера Вандербілта було схоже на туго набиту пухову подушку, увінчану

маленьким гарбузиком. Крізь сиве, коротко підстрижене волосся рожевіла шкіра голови. Ззаду керівник компанії схожий був на величезного малюка, котрого навіщось запхнули в діловий костюм.

Тим часом Вандербілт схопив указку з бамбука, підійшов до детальної карти Південної Америки й постукав кінчиком указки в околицях Анд. Усі шнадцять редакторів, із Максом включно, здригнулися.

– Перу, — сказав містер Вандербілт, спрямувавши холодний погляд прямо на Макса. — Це ваша сфера відповідальності.

Макс миттю відчув недобре. Навіть у залі начебто стало жарко.

Щоб зібратися з думками, він втупився очима в карту. Вся частина Американського континенту, що лежала на південь від екватора, належала до його обов'язків. «Глобал Експлорер» був щотижневим журналом, присвяченим різним галузям природничих наук. У ньому друкувалися статті про експедиції до віддалених куточків Землі, про останні досягнення медицини й технічного прогресу, про відкриття в галузі зоології та ботаніки. Не існувало тем, які не висвітлював би журнал, що прагнув робити це цікаво і водночас науково достовірно. Правда, іноді траплялися в ньому статейки, які трохи згодом виявлялися чистої води міфами, але читачі просто обожнювали історії про невідомих морських чудовиськ, динозаврів, що зуміли до-

жити до наших днів, і таємничих снігових людей з гімалайських вершин. Усій цій нісенітниці «Експлорер» незмінно приділяв увагу, але разом із тим тут друкувалися серйозні доповіді про результати дослідження залишків стародавніх високорозвинених культур і загадкових імперій далекого минулого.

Проте останнім часом у видавничому світі з'явилися нові віяння. У Вашингтоні було засновано нове географічне товариство, яке хвастовито іменувало себе найбільшим у світі, а його щомісячний журнал «Нешнл Джіографік» стрімко набирав популярність і претендував на те, щоб відібрати читачів у «Глобал Експлорер».

У Макса пересохло в горлі. Він ковтнув слину, а потім обережно поцікавився:

— А що, власне, з Перу?

— Коли ви востаннє чули про Босуелла?

Макс здивувався. Гаррі Босуелл був фотографом, який за дорученням «Глобал Експлорер» обстежував Андський регіон. Його експедиція тривала вже більше року. Через певні проміжки часу він складав звіти про свою мандрівку й надсилав їх разом із фотографіями до Нью-Йорка. Досі всі його звіти приходили із завидною регулярністю, але ось уже три місяці від нього не було звісток. Ані листів, ані посилок із негативами, ані телеграм.

Аж тепер Макс запідозрив, про що, власне, піде мова на сьогоднішній нараді, і спробував відновити

в пам'яті дату надходження останнього Босуеллового віту.

У грудні минулого року, — нарешті сказав Макс, і його голос затремтів. — Він надіслав кілька шматків високогірних плато й ущелин неподалік чилійського кордону. Справді, сенсаційний матеріал. У лютому ми опублікували статтю на його основі.

А з того часу?

Цілковита мовчанка, — довелося визнати Максону. — Я кілька разів намагався зв'язатися з ним телеграфом через своїх представників у Лімі, але безрезультатно. Складається враження, що Босуелл безслідно зник. Я хотів почекати ще хоча б місяць, а лише після цього подати офіційну заяву владі. — Він поморщився. — Може, ви, сер, маєте якісь новини?

Не завдавши собі клопоту відповісти йому, Вандербілт вернувся на місце, дістав звідкись шкіряну сумку й недбало кинув її на стіл. Сумка була потерта, уся в плямах, і мала такий вигляд, ніби останні півроку пролежала на дні Гудзону.

Макс перестав дихати. Поза всяким сумнівом, це була Босуеллова сумка-кофр, виготовлена на замовлення в Нью-Йорку в майстернях однієї дуже відомої фірми. Він пам'ятав, з якою гордістю фотограф показував йому своє придбання напередодні відплиття на південь Америки. Грязь, засохлий мул, якісь рослинні волокна посипалися на стіл. Газетний

магнат дістав носову хусточку, ретельно витер пальці і лише після цього розцібнув замки.

— Три дні тому мені прислали це з Ліми, — пояс-
нив він, гидливо торкаючись до задубілої від вог-
кості шкіри. — Якийсь час сумка фігурувала на там-
тешньому чорному ринку, поки пильний посередник
не помітив на цій речі наш фірмовий знак. — Він
повчально постукав пухким пальцем по літері «Х»
і напису навколо неї. — Він зв'язався з нашим аген-
том, і той повів від мого імені перемовини про ціну.
Сума, яку за неї заправили, виявилася астрономіч-
ною. Ви навіть уявити собі не можете, скільки нам
довелося за неї викласти.

— А Босуелл?

— Жодних слідів. Відомо лише те, що він зупи-
нявся в ущелині Колка. Я маю намір найближчим
часом відрядити туди групу тямущих людей, яка
й займеться пошуками.

Здивовано підвівши брову, Макс запитав:

— Що ж такого особливого в цій сумці, якщо ви
віддалили за неї цілу купу грошей? На мій погляд —
непотрібний шматок старої шкіри. Щось подібне я
купив би тільки для того, щоб до смерті налякати
дружину.

Жарт не викликав ніякої реакції. У залі як і ра-
ніше стояла тиша, яку переривало лише стримане
покашлювання.

— Річ у тім, що ви втратили нюх, — уїдливо ска-
зав Вандербілт. — Мене цікавила не оболонка,

а вміст. Вам хіба не цікаво дізнатися, чим займався Босуелл напередодні свого зникнення?

Бос нагородив Макса Пеппера двозначною посмішечкою, в якій одночасно проступали перевага й осуд.

— Так, але...

Вандербілт запустив лапу у внутрішнє відділення сумки й витяг звідти чотири помітно пошкоджені мідні пластини. Фотографічні пластини із зображеннями!

Макс подався вперед, але зі свого місця не зумів нічого розгледіти. Тоді бос, зберігаючи непроникний вираз на обличчі, передав дві пластини тим із співробітників, які сиділи ліворуч від проходу, і ще дві — тим, що сиділи праворуч. Після чого почав стежити за їхньою реакцією.

І вона не змусила на себе чекати.

У залі почулися здивовані вигуки, важке сопіння, скрипіння шкіряних сидінь і стукіт відсовуваних стільців. Жоден із присутніх не залишився на місці, включаючи й Макса Пеппера. Ці солідні люди в темно-синіх костюмах, накрохмалених сорочках із ґангонками на манжетах, у виблискуючих окулярах і з акуратно підстриженими бородами товпилися, немов школярі, відштовхуючи один одного, щоб устигнути першими поглянути на те, що потрапило в об'єктив Босуеллового апарата. Макс і собі спробував прорватися в перші ряди, але змушений був відступити.

Та зрештою йому вдалося заволодіти однією з пластин. Він підніс її до очей, повернув під потрібним кутом до світла, і одразу перед ним проступило виразне зображення.

Вдивившись у нього, Макс опустився на першийліпший стілець і чимало часу просидів мовчки, уставившись очима прямо перед собою.

5

/з заціпеніння його вивів голос містера Вандербілта:

- Приголомшливо, Максе, чи не так?

Максів розум судорожно намагався знайти хоч якесь пояснення побаченому, але безрезультатно.

- Ви певні, що це не підробка? — хрипко видавив він. — Може, якийсь оптичний трюк, щоб поводити нас за носа?

Вандербілт знизав плечима.

- Якщо це так, то ми маємо справу з дуже гарною підробкою, — відповів він. — У будь-якому разі, це чудовий матеріал для журналу. Але ще важливіше — знайти Босуелла. Тільки він зможе пояснити, що зображено на фотопластинах. І я хочу, щоб ви, Максе, мійнялися цим особисто.

Макс підвів голову. Ось воно що!

— Я... мені доведеться вирушити до Південної Америки?

— Саме так. І що швидше, то краще. Даю вам двадцять чотири години на підготовку і збори. Квиток на ваше ім'я вже замовлено. З Нью-Йорка до Сан-Франциско — потягом, далі пасажирським судном до Ліми. Сподіваюся, що ви не залишите нас без регулярних звітів.

— Але ж це неможливо! — запротестував Макс. — Я видавничий редактор, а не якийсь там авантюрист. Я не маю ані найменшого уявлення про те, як організувати подібну справу, не знаю мови, побуту і звичаїв індіанських племен, що населяють високогір'я Перу. І навіщо цей поспіх? Гадаю, ми повинні ще раз усе спокійно обговорити, а вже потім...

У міру того, як він наближався до кінця цієї тиради, у його голосі лишалося все менше впевненості. Тим часом гамір у залі вщух, і погляди присутніх звернулися до нього.

— Причина поспіху, мій дорогий Пеппере, полягає ось у чому, — Бос набундючився, зробившись схожим на розсердженого індіка. — У мене є підстави припускати, що в цій справі ми зіткнемося з найзлішим із наших ворогів.

— Ви маєте на увазі «Нешнл Джіографік»?

Вандербілт заперечливо похитав головою.

— Гірше. Нам вдалося з'ясувати, що всього фотографічних пластин було п'ять. Через прикрий випадок одна з них вислизнула з наших рук. Її було продано якійсь особі, яка всім вам добре відома тим, що постійно завдає нам різних неприємностей. Цю людину звать... — він зробив багатозначну паузу, — Карл Фрідріх фон Гумбольдт!

Почулися вигуки здивування, супроводжувані лайкою і прокльонами. Кожен тут добре знав людину, яка, з чуток, була незаконнонародженим

нащадком великого Александра фон Гумбольдта і в той же час неймовірно успішним мандрівником та дослідником. Останніми роками він показав себе стійким і досвідченим супротивником тих, хто працював на «Глобал Експлорер». Якщо десь відкривали новий клаптик землі, знаходили невідоме плем'я чи сліди зниклої цивілізації — Гумбольдт опинявся там набагато раніше за всіх інших, було то на Мадагаскарі, на Тасманії чи на острові Пасхи. Він об'їздив і пішки обійшов Гренландію, Індію, Афганістан і гори Гіндукушу. Ця людина мала несхибне чуття і невситиму жадобу до пригод.

У цьому, звичайно, не було б нічого поганого, коли б він обмежувався тільки дослідницькою діяльністю. Але Гумбольдт, крім усього іншого, широко публікував огляди, статті, звіти і свої подорожні нотатки, і «Нешнл Джіографік» виявляв жваву цікавість до цих публікацій.

— Тепер ви розумієте, мій дорогий Пеппере, що чинник часу в цьому випадку відіграє виняткову роль. Якщо Гумбольдт уже пронюхав про цю справу, то не можна гаяти жодної години.

— Коли він справді знає про це, то причин послати в цю труднючу експедицію таку людину, як я, ще менше. Гумбольдт — справжній дослідник, наполегливий, цілеспрямований і абсолютно непередбачуваний. У змаганні з таким супротивником у мене просто не залишиться шансів на успіх.

— Я й не говорив, що ви вирушаєте самі, — заперечив Вандербілт. При цьому на його лисніючому обличчі промайнула посмішка. — Вас опікуватиме людина, здатна в усьому протистояти Гумбольдтові. Вона чудово орієнтується в будь-якій місцевості і розуміється на засобах оборони й нападу. Я звертаюся до неї, коли йдеться про особливо делікатні речі, позаяк ця персона воліє працювати таємно. Її ім'я — Міс Волкріс Стоун.

— Жінка? — Макс вирішив, що він недочув.

— Цілком правильно, — Вандербілт зчепив руки за спиною і став вдивлятися у вікно, за яким розстигалася панорама Центрального парку. — Міс Стоун уже багато років підтримує зі мною ділові стосунки. І якщо вам досі не доводилося чути про неї, то з однієї простої причини: у цьому не було потреби. Але можете повірити мені на слово: у своїй справі вона — краща з кращих.

Макс мовчав, не знаходячи слів. Незважаючи на те що йому доводилося вдавати, ніби босова пропозиція йому цікава, глибоко в душі він гарячково шукав хоч якоїсь зачіпки, яка дозволила б йому виплутатися з цієї ідіотської ситуації, не скомпрометувавши себе. Він був міською людиною, домувальником. Йому подобалося писати й розмірковувати про далекі країни, але поїхати туди самому — це просто не вкладається в голову. Змалечку він ненавидів усякі переїзди та зміни місць. І зараз він сушив голову над тим, яку причину відмови бос міг би визнати за переконливу.

Проте хвилини спливали, а на думку йому нічого не наверталось. Врешті-решт, Макс не витримав і розгублено промимрив: «Ну, якщо ви вважаєте, що це конче треба...»

Газетний магнат засміявся і важко ляснув його між лопаток:

Нічого іншого я й не чекав від вас, Пеппере! Бажаю успіху! Після вашого щасливого повернення ми обговоримо питання про істотне підвищення вашої платні.

Перуанські Анди,
кілька днів по тому

Гаррі Босуелл прокинувся від важкого сну, повного тривожних сновидінь.

Йому знадобився якийсь час, аби зібратися з думками й переконатися, що він усе ще у в'язниці. Він лежав на підлозі — певно тому, що уві сні знову впав з ліжка. Нічого дивного: з часу свого викрадення він не міг заснути спокійно. Його мучили жахіття, особливо в ранкові години, і лише на світанку йому вдавалося ненадовго забутись.

Ліжко! Гучно сказано. Його ложе було вузькими дощатими нарами, застеленими циновкою. Тонке укривало не захищало від вогкого холоду, що виповзав ночами з ущелини. І підстилка, і укривало були виготовлені з грубих і міцних волокон якоїсь рослини, але абсолютно не зігрівали.

Він насилу звівся на ноги. На тілі вже майже не лишилося слідів. Рани на спині та плечах швидко загоювались. З отрутою його організм також щасливо справився. Найгірше було усвідомлення того, що він у неволі. Босуелл був у схожій на кокон хижці площею близько чотирьох квадратних метрів. Склепінчаста стеля, увігнута, немов балія, —

у цілому його камера нагадувала кокон гігантської комахи. Вікон у ній не було, а двері були постійно замкнуті.

Скільки тижнів минуло відтоді, як він пробрався до тасмничої високогірної імперії і зробив свої фотографії? Три чи чотири? Він не знав. Після втечі він абсолютно втратив відчуття часу. Можливо, у цьому відіграла свою роль і дія отрути. Але що далі?

Так — його врятували, вилікували і дали змогу відживити сили. Але для чого? Відколи його полонили, він не мав можливості ні з ким поговорити. Їжу й питво приносили, коли він спав. Нужду він справляв через отвір у підлозі, під якою була скельна печера, що зникала в туманній безодні. Він був занадто малий, аби спробувати через нього втекти, а проте давав йому одну безперечну перевагу: Босуелл міг дещо дізнатися про світ, у якому опинився.

Крізь отвір можна було побачити, що його камера, подібно до чашечки осинового гнізда, ліпиться до прямовисної стіни. Навколо висіло безліч таких самих «коконів» — і зовсім маленьких, і досить великих. Усі вони сполучалися між собою драбинами, підйомними і висячими мостами, якими час від часу переміщалися якісь постаті. Але вони були так далеко, що він не міг роздивитися як слід. Коли-неколи під його ногами пропливав один із цих дивовижних повітряних кораблів. Серед них були витончені і стрункі, немов океанські яхти, але деякі

здавалися важкими й незграбними, як шхуни-вугільники біля берегів Англії.

У такі миті він затаював подих. Справжнє чудо: цей дивовижний народ переміщався в повітряному просторі так само легко, як заможні ньюйоркці на своїх вітрильниках крають щонеділі води Гудзона.

Але найбільше гнітило Босуелла не ув'язнення, а те, що за весь цей час йому жодного разу не вдалося поглянути на обличчя своїх «господарів». Він не знав, які вони з себе, у що вдягаються, які прикраси носять. Він не раз намагався влучити мить, коли йому приносили їжу, але з цього нічого не виходило. Немов його тюремники достеменно знали, коли він спить, а коли не спить.

Отож, єдине, що йому залишалось — вид через отвір у підлозі «кокона».

Зненацька Гаррі помітив, що його окуляри кудись запропастились. Він пошукав їх під нарами, але там їх не було. Примружившись, він короткозоро оглядівся. Через щілини плетеної з очеретяних стебел покрівлі в хижку просочувалися сонячні промені, розсіюючи сутінь. Раптом у дальньому кутку щось блиснуло — промінь упав на метал оправи. Він уже зібрався піти туди, як раптом відчув незвичайний запах.

Дим! Його було стільки, немов десь поблизу розпалили багаття.

Він знову примружився, вдивляючись у куток. Із-під лінзи окулярів тонкою цівкою піднімався си-

ний димок. Гаррі став накарачки й підповз ближче, намагаючись збагнути, що відбувається. Ну звичайно ж: одне зі скелець, на яке впав сонячний промінь, зібрало його в точку й підпалило очерет. Наступної миті здійнявся крихітний язичок полум'я. Він уже готовий був погасити його, хлюпнувши водою з глиняного ковша, але раптом йому зайшла в голову одна думка.

Обережно піднявши окуляри, він почав повільно переміщатися по хижці, спрямовуючи сонячні промені через скельця на переплетення сухих стебел. Зрештою йому вдалося викликати в кількох місцях маленькі пожежі. На щастя, очерет займався неохоче, зате добре тлів, даючи при цьому зовсім небагато диму, який напевно виказав би його. У результаті, витративши цілу годину, йому вдалося перетворити частину підлоги «кокона» на вугілля і попіл.

Мокрий від поту, але задоволений собою, Гаррі відкинувся назад. На підлозі перед ним чорніло коло діаметром близько вісімдесяти сантиметрів. Він наченив окуляри і спробував ногою ослаблену вогнем ділянку підлоги. Пролунав негучний хрускіт.

У ньому спалахнула надія.

Він натиснув ще раз, уже сміливіше. Хрускіт почувся гучніше, «кокон» затремтів. Залишалося лише молитися, щоб його спробу втечі ніхто не помітив. О, якби йому вдалося сильніше натиснути на цю ділянку підлоги!

Він опустився на праве коліно, перенісши на нього всі вісімдесят три кілограми своєї ваги, і злегка підстрибнув. Підлога затріщала, волокна, з яких її було сплетено, луснули в багатьох місцях, проте все ще опиралися його зусиллям. Наступного разу має обов'язково вийти!

Відчуваючи, як долоні спітніли від хвилювання, він повторив ту саму операцію — і його нога провалилася у проламаний отвір, а сам він мало не шугнув за нею, але зумів утриматися.

Гаррі обережно витягнув ногу й відповз убік. Серце шалено калатало. Перед ним з'явив широкий отвір у підлозі.

Він ледве зумів стримати крик радості. Тільки б ніхто не наскочив сюди!

Він прислухався. Навколо все було спокійно — ні криків тюремників, ані метушні. Проте він усе-таки почекав кілька хвилин, щоб остаточно переконатися в цьому.

А потім нахилився вперед і просунув голову в отвір у підлозі.

— Ні!

Елізине обличчя було вкрите дрібними крапельками поту. Її руки, що вчепилися в мідну пластину, тримали її так міцно, що кісточки пальців побілили від напруги.

Оскар, який зручно влаштувався в глибокому кріслі з підголівником і цілком заглибився у «Життя Іварин», перелякано одірвався від книги.

— Ні!!!

Гумбольдт підвівся зі свого стільця і занепокоєно поспішив до Елізи. Стіл, який йому довелося обійти, був завалений картами й документами, необхідними в дорозі. Йшли останні приготування до майбутньої експедиції.

Минулі дні були особливо напруженими. Оскару доводилося виконувати купу доручень ученого і супроводжувати його під час поїздок за спеціальним спорядженням та устаткуванням. За цей час він устиг забути, ким він був раніше і звідки він родом.

Але тепер збори закінчувались. Незабаром вони вирушать у дорогу, а Оскар все ще не прийняв остаточного рішення.

Гумбольдт гладив Елізу по руці, намагаючись її заспокоїти. Він хотів узяти пластину з її рук, але вона так учепилася в неї, що гострий край металу врізався

в шкіру, виступили краплі крові. Оскар поспішно відклав книгу й кинувся до них.

— Прошу тебе, відпусти! — Гумбольдтів голос звучав м'яко, але наполегливо. — Поверни її, будь ласка, на місце.

Проте його слова не подіяли. Жінка тремтіла всім тілом.

— Елізо! — промовив учений майже суворо. — Негайно віддай її мені!

Нарешті вона почула. Еліза підвела голову; невидючий погляд жінки був спрямований удалину.

— Що з тобою? Тобі було видіння?

Вона ледве помітно кивнула у відповідь.

— Пластина?

Ще один кивок. Тим часом на столі вже утворилася маленька калюжка крові.

— Ти повинна відпустити пластину! Перерви контакт, я наказую тобі!

Поволі, немов для цього потрібні були всі її сили, Еліза розтискала пальці. Фотографічна пластина зі стуком упала на стіл.

— Оскаре, хустинку, швидше!

Оскар метнувся до сусідньої кімнати й повернувся із серветкою з обіднього столу.

— Що ти бачила? — Гумбольдт швидкими рухами туго сповив поранену руку жінки. — Це пов'язано з пластиною?

Еліза заперечливо похитала головою. Вона все ще виглядала абсолютно далекою від світу: очі широко

розплющені, м'язи напружені, вціліла рука дрібно тремтіла.

- Схоже, вона хоче щось написати, — сказав Оскар. — Може, вона просить олівець і папір?

- Можливо, твоя правда. У спостережливості тобі не відмовиш. — Гумбольдт підійшов до письмового столу, дістав олівець і папір і поклав перед Елізою.

Рука жінки відразу схопила олівець і стала заповнювати аркуш якимись знаками. На папері спочатку з'явилися незрозумілі символи: карлючки, гачки, хвилясті лінії. Але поступово з цього хаосу почали проступати літери — «Б», потім «О» і «С».

Оскар здивовано поглянув на Гумбольдта, але той лише розвів руками. На лобі в нього з'явилася жорстка складка: він напружено міркував, не зводячи очей з паперу, по якому немов повзли зграї мурашок.

Нарешті Еліза завмерла. Її рука повисла, а в очах знову з'явився осмислений вираз.

Оскар тим часом намагався розібрати те, що було написано на аркуші. Серед багатьох беззмистовних шаків чітко виділялося слово. Він вимовив його вголос: «Босуелл».

Гаррі Босуелл? — видихнув учений.

Хто це?! — Оскар здивовано втупився очима в нього. — Ви його знаєте?

Гумбольдт задумливо кивнув.

Якщо йдеться справді про нього. Він фотограф, репортер нью-йоркського журналу «Глобал Експлорер». Доволі нахабний тип, але в мужності йому

не відмовиш. Я зустрічався з ним кілька років тому. Він цілком міг брати участь в експедиції до Анд, це якраз у його душі. Ти його бачила?

Еліза все ще була під враженням від свого видіння. Її очі гарячково блищали.

— Гаррі Босуелл. Це ім'я мені назвали духи. — Голос жінки звучав стомлено. — Він ускочив у велику біду.

— Розкажи нам про це.

— Його тримають десь у полоні. Він... він намагався звільнитися. Йому вдалося зробити отвір у підлозі, і він зміг вибратися звідти... Боги, яка безодня! Глибше, ніж усе, що я коли-небудь бачила!.. — Еліза раптом судорожно схопила руку Гумбольдта. — Він видирався по нижній частині якоїсь дерев'яної конструкції, потім зумів дістатися до моста... І тут його помітили. Так-так, вони знову його зловили... потворні обличчя, як у птахів. Сутулі, приземкуваті, більше схожі на тварин, ніж на людей...

Її очі розширилися, немов від спогаду про пережитий жах.

— А потім? — наполягав Гумбольдт. — Що трапилося потім?

Еліза труснула головою.

— Контакт урвався. Я його втратила. Мені дуже шкода...

Вчений обережно погладив її по волоссю.

— Усе добре, Елізо. Нема про що тут жаліти, — промовив він м'яко. — Досить і того, що ти здатна

становлювати контакт. Це навіть більше, ніж можна було чекати.

Оскар просто вмирав із цікавості і збудження.

Контакт? Що це означає? Що трапилося з Елізою, і хто він такий, цей Босуелл?

Не варто так турбуватися, — сказав Гумбольдт. — Те, що ти бачив — усього лише вияв особливих Елізиних здібностей, про які я тобі говорив.

- Та сама телепатія?

- Так.

Учений підійшов до книжкової полиці й вийняв товсту книгу в шкіряній оправі. Якийсь час він перегортав сторінки, потім поклав розгорнутий фоліант перед Оскаром і показав на заголовок: «Полтергейст, кульові блискавки і телепатія — знайомство зі світом неймовірного».

Телепатію звичайно вважають або казками, або підступами потойбічних сил, — пояснив він. — Але під час своїх експедицій я зустрічав чимало людей, наділених унікальними здібностями. Еліза — одна з них, можливо, найобдарованіша. Вона володіє даром контактувати з іншими людьми, навіть коли її — на іншому кінці світу.

- Це означає, що вона і цей Босуелл зустрілися в думках?

Така зустріч мала бути б забавною, хоча по Елізі цього не скажеш. Оскар миттю уявив, як воно — прогулятися серед думок іншої людини. А скільки можливостей відкриває такий дар!

— Десь так. Точніше я поки не зможу пояснити, бо тут усе ще дуже багато неясного й невивченого, — відповів учений.

— Виходить, Босуелл — це та людина, яка зробила знімок на пластині?

Гумбольдт кивнув.

— Я думаю, пластина — ключ до всього. Недавно Еліза, ледве доторкнувшись до неї сьогодні, відразу ж установила зв'язок із Босуеллом.

— А чому ви раніше не намагалися це зробити? Адже пластина у вас досить давно?

— Ми намагалися, — відповіла Еліза, випередивши Гумбольдта. Її голос усе ще звучав надтріснуто. — Але для деяких контактів потрібно чимало часу. Іноді це вдається тільки в певні дні чи години. — Втоплена посмішка з'явилася на її обличчі. — Боюся, що все це дуже далеко від точних наук.

— Ні, моя люба, — Гумбольдт усміхнувся жінці. — Ніяка це не наука, а звичайнісінька магія.

— А де зараз Босуелл? — запитав Оскар.

— Точно сказати важко, — відповіла Еліза. — Десь у Перу. Контакт був нетривалим, а видіння — дуже нечітким. Я бачила лише гори й бездонну ущелину. Але я певна, що як тільки ми будемо ближче до нього, то я зумію дізнатися значно більше.

Гумбольдт поставив книгу на полицю й повернувся до співрозмовників.

— У всякому разі — це вже прогрес. Адже ми виходимо з того, що частина пластин потрапила до ін-

них рук, і напевно знайдуться заповзятливі люди, які постійно вирушать до Перу на пошуки чудес, зафіксованих Босуеллом. Але те, що Еліза зможе встановити контакт з цією людиною, дає нам істотну перевагу.

Що ви хочете цим сказати?

У ході контактів ми зуміємо визначити, де саме він перебуває і що з ним відбувається. Можливо, за допомогою тієї самої телепатії ми навіть зуміємо пошлати йому звісточку.

Тільки за умови, що він залишиться живим. — Її на стурбовано насупилась. — Те, що я бачила, виглядає не дуже підбадьорливо.

Це ще одна причина поквапитися, — мовив Гумбольдт. — Для успіху нашої експедиції така людина, як Босуелл, — безцінна знахідка. Уявляєте, що йому довелося побачити!

Настрій ученого змінився — тепер він весь сяяв, передчуваючи майбутній успіх. Зрештою Гумбольдт підійшов до скляної вітрини й відкоркував пляшку вина.

Хочу підняти келих за успішний початок нашої експедиції, — проголосив він, але не встиг навіть умочити губи, як перед парадним входом загреміли бруківкою кінські копита. Гумбольдт скинув куцистими бровами й поглянув поверх окулярів у вікно.

До будинку підкотив старомодний екіпаж. Кучер, скокнвши з передка, почав знімати із зап'яток бандж, а за склом екіпажа промайнув жіночий силует.

У цю мить Гумбольдт вигукнув:

Ну, нарешті! Довго ж вона добиралася!

Голова молодшої дівчини була пов'язана світлою дорожньою косинкою, з-під якої вибивалися біляві пасма. У неї було довгасте обличчя з високими вилицями і напрочуд біла шкіра. І на вигляд вона була така, ніби рідко виходила на свіже повітря. Витончений вигин брів і твердо окреслена лінія губ свідчили про шляхетне походження юної пані.

Не мій типаж, посміхнувся Оскар, але обличчя досить цікаве, щоб привертати погляди чоловіків. На дівчині були ясно-блакитне плаття й білі прюне-леві черевички, що ніби підкреслювали її неприступний вигляд. Вона з тих берлінських штучок, на яких Оскар іноді задивлявся на вулицях, завжди отримуючи у відповідь зневажливі погляди.

Супроводжуючи пана Гумбольдта, він вийшов на ганок і поспішив до молодшої особи. Оскар хотів був привітатися, але тут їхні погляди зустрілись. Очі в дівчини були такими ж світлими і твердими, як у Гумбольдта, а дивилась вона ніби крізь нього.

Оскар проковтнув язика.

— Добридень, дядечку, — привітала вона Гумбольдта, не звертаючи ніякої уваги на Оскара. — Сподіваюся, що не надто затрималась. На жаль, у мене не було часу, щоб відправити телеграму.

Ми з нетерпінням чекали на тебе, Шарлотто, — відповів Гумбольдт. — Як пройшла поїздка?

Як завжди, — відповіла дівчина. — Мені в цього разу здалося, що кучер зумисне прокатав мене по всіх ямах і вибоїнах, які тільки знайшлися між Хейлігендаммом і Берліном. Чекаю не дочекаюся, коли можна буде перевдягтися. — Вона знову ковзнула поглядом по нерухомій постаті Оскара і все-таки запитала: — А це, власне, хто?

— Мій гість. Дуже обдарований молодий хлопець, котрого я подумую взяти до себе в помічники. Я сподіваюся, він виявиться не зайвим у нашій маленькій експедиції. Оскар, знайомся, — це моя племінниця Шарлотта!

— Дуже приємно!

Прагнучи блиснути манерами (адже їй зовсім не обов'язково знати, що він виріс на вулиці), Оскар ступив крок уперед і з глибоко серйозним виглядом простягнув дівчині руку. Але юна особа проігнорувала його жест.

— Отже, це твій новий слуга? Де ти його відконав? У нього надійні рекомендації?

Злива запитань змусила Гумбольдта усміхнутися.

— Можливо, його рекомендації не з найблискупіших, але я майже впевнений, що він той, хто нам справді потрібний. До того ж, в експедиції не обійтися без ще одного чоловіка... Послухай, чом би нам не зайти і не продовжити розмову у вітальні?

— Із радістю, дядечку! — промовила дівчина і, вже піднімаючись сходами, холодно кинула Оскарові: — Мої валізи — до мансарди, це нагору сходами і праворуч. І акуратніше, вони хоч і старі з вигляду, але дуже дорогі. Не хотілося б, аби на них з'явилися подряпини!

Оскар лишився на місці, як громом приголомшений. Яка надута принда! Гумбольдт нічого не розповідав про племінницю, і ні словом не згадав про те, що вона теж візьме участь в експедиції. Та за кого вона себе має, ця розчепурена панночка? Поводиться як повноправна господиня в будинку. Він готовий отримувати розпорядження від Гумбольдта, але від цього дівчиська?! Нізащо!

Якийсь час він сердито длубав бруківку носком черевика, поки не помітив, що кучер і конюх перемігуються. Нарешті конюх, червонощокий, жвавий і симпатичний хлопець, глузливо поцікавився: «Що, здається, проблеми з панночкою Шарлоттою?» — і розплився в широкій посмішці.

Оскар пустив шпильку повз вуха, взявся за одну з трьох валіз і потягнув її в дім. Йому кортіло дізнатися, про що піде розмова далі.

— Я шкодую, що не змогла повідомити про свій приїзд заздалегідь, — долинув до нього голос дівчини з їдальні. — Але я хотіла повернутися якнайшвидше. Цей курорт кого завгодно зведе з розуму. Ти не уявляєш, які дурниці там обговорюють цілісінький день. І до того ж цей ідіотський етикет. Тер-

ни не можу носити біле й безперервно присідати в кліксах.

Оскар підкрався ближче до дверей, аби краще чути.

Як здоров'я моєї сестри? — поцікавився Гумбольдт. — Їй краще?

Матінка справді поздоровшала, — жваво відгукнулася Шарлотта. — В усякому разі настільки, щоб командувати всіма, хто нагодиться під руку, включаючи й мене. Попри це, їй конче треба продовжувати лікування ще протягом як мінімум півроку. Її здоров'ям не все ще гаразд.

— Прокляття всіх жінок у моєму роду, — промовив Гумбольдт. — За винятком тебе, звичайно. Природа наділила тебе міцним здоров'ям. Сподіваюся, ти нічого не говорила матері про експедицію?

— Ні слівця, — запевнила Шарлотта. — Інакше б нею трапилася б істерика. Ти ж знаєш, вона не виносить, коли я живу у тебе. Дамі не личить займатися наукою. Коли б вона пронюхала, що я збираюся з тобою в експедицію, знялася б справжня буря. Я сказала, що ми їдемо до Відня, і протягом деякого часу з нами буде важко зв'язатися.

— Коли-небудь вона все одно дізнається, — заперечив Гумбольдт. — І тоді не минути скандалу.

— Не обов'язково, якщо підійти до питання розумно, — глузливо сказала Шарлотта. — Але поки що рано морочити собі голову над цим. Спершу я хотіла б переодягнутися. Як ти вважаєш, твій но-

вий слуга вже впорався з валізами? Не схоже, щоб він вирізнявся особливою старанністю.

Оскар відскочив від дверей і кинувся за другою валізою. Коли він знову увійшов до холу, Гумбольдтова племінниця чекала на нього в дверях.

— Я думала, мій багаж уже давним-давно на місці, — заявила вона, осудливо дивлячись на нього. — Що ти робив увесь цей час?

— Мені довелося допомогти конюхові в стайні, — викрутився Оскар, прямуючи до сходів.

— Так я тобі й повірила! — уїдливо прошипіла вона, хапаючись за третю валізу. — Давай-но жвавіше! Я скучила за своєю кімнатою і хочу прийняти ванну.

У цю мить із кухні з'явилась Еліза.

— Шарлотто! — радісно вигукнула вона, обіймаючи юну панночку. — Дісталася без пригод? Ти, мабуть, умираєш від спраги! Що ти хочеш: чаю, какао, води з льодом і лимоном?

Залишивши обох жінок унизу біля сходів, Оскар потягнув валізу нагору східцями, але вже на півдорозі відчув, що весь спітнів від зусиль. Та що ж у неї там таке, у цій клятій валізі? Цегла, чи що?

Віддимаючись і пихкаючи, він нарешті дістався до верхнього майданчика. Завернув праворуч, штовхнув ногою двері до мансарди й переступив поріг.

Приміщення виявилось просторим і світлим. Через відкриті вікна до кімнати проникало сонячне світло, доносилося щебетання пташок із саду. Оскар поставив валізу й роздивився. З меблів тут були

підлого, стіл і затишна канапа з низьким столиком для журналів. Головне місце займали книжкові полиці, що тяглися уздовж бічних стін і були напхані книгами в найрізноманітніших оправах.

Оскар не зміг стримати цікавості — книги мали над ним магічну владу. Він підійшов до полиць, перебіг очима по корінцях і відчув розчарування. «Великий атлас зоряного неба», «Теорія еволюції», «Від найпростіших — до китів», «Становлення словникового складу іспанської мови», «Генеалогічно-етимологічний словник у семи томах» та щось таке інше. Ні пригод, ані історій про експедиції до далеких країн, нічого такого, чим можна було б розважитись. Якесь університетська бібліотека.

— Ну, і як тобі мої книги?

Оскар здригнувся й одвів погляд від полиць. Шарлотта з'явилася зовсім тихо. У чому річ, чому він у її присутності починає поводитися так, ніби він справді слуга?

— У тебе смак точнісінько, як і в твого дядечка, — сказав Оскар. — А крім цієї нудоти тут немає нічого веселішого?

— А навіщо? — заперечила вона. — У мене немає ніякого часу на низькопробне читво. І до речі, я б попросила звертатися до мене не на «ти», а на «ви»!

— Як ваша ласка.

У нього пересохло в горлі. Низькопробне читво? Кого вона має на увазі? Жуля Верна, Едгара По, Карла Мая чи, може, Артура Конана Дойля?

Шарлотта пильно поглянула на нього.

— А ти взагалі-то вмієш читати?

Він обурено почервонів.

— Звісно, я...

— Чудово. І що ж ти читаєш? Дешеві журнальчики чи, можливо, любовні книжечки?

Вона знову кинула на нього погляд, повний іронії.

— В основному, історії про далекі країни, — промимрив Оскар. — Пригодницькі романи.

— Авжеж. — Вона кивнула. — Я, власне, так і думала. У цьому, звичайно, немає нічого поганого, але я вважаю, що читання насамперед призначене для самоосвіти.

Шарлотта заходилася розпаковувати валізи, і Оскар побачив, як звідти одна за одною з'являлися все нові книги: «Основи хімії», «Рослинний світ Південної Америки», «Тлумачний словник англійської мови». Тепер питання про те, чому валіза виявилася такою важкою, відпало саме собою.

— Звичайно, більшість чоловіків гадають, що жінкам освіта ні до чого, — сказала нарешті Шарлотта. — Але в цьому будинку все по-іншому. Мій дядько підтримує мене, і я дуже вдячна йому за це. А ти як вважаєш: чи варто жінці вчитися в університеті?

— Чесно кажучи, ніколи над цим не замислювався, — відповів він, геть спантеличений.

— Ось бачиш? Це цілком типово, — посміхнулася Шарлотта. — Традиційний розподіл ролей. Жінці — кухня, церква, діти. При цьому серед них є такі, які

наткнуться за пояс будь-якого чоловіка, дайте їм лише шанс. Але це, найчастіше, нікого не цікавить.

Оскар, згнітивши серце, почав:

— Якщо мені буде дозволено сказати...

— Почекай!

Вона напружено дивилася на нього своїми світло-сірими, майже прозорими очима. Потім риси її розгладилися.

— Наше знайомство почалося зовсім неправильно, — діловито заявила вона. — Гадаю, нам треба спробувати ще раз. Давай відрекомендуємося один одному. Як тебе звуть?

— Оскар.

— Просто Оскар?

— Оскар Вегенер.

— Уже краще. — Вона кивнула і простягнула йому руку. — Мене звуть Шарлотта Рітмюллер.

Оскар вагався. Може, вона чекає, що він поцілує її руку, як за старих часів було заведено між панамі і прислугою? Вже краще тоді вистрибнути у вікно. Він болісно роздумував, як правильно вчинити, потім усе-таки зважився, взяв її простягнуту руку, потиснув і злегка вклонився.

Шарлотта відповіла усмішкою. Очевидно, таке вітання їй сподобалося.

— Я маю прізвище свого батька, Фердинанда Рітмюллера. На жаль, він помер три роки тому. Моя мати вроджена Донхаузер — точнісінько, як і мій дядечко.

Оскар здивувався.

— Я думав, його звать Гумбольдт!

— Помиляєшся.

Вона дістала з валізи останню книжку, закрила її й засунула під ліжку.

— Мій дядько стверджує, що він незаконнонароджений син Александра фон Гумбольдта, хоча цьому немає ніяких доказів. Я думаю, він і сам у це не надто вірить. Це, радше, як псевдонім у письменника чи художника. Але незважаючи ні на що, він справді видатний учений. В експедиції, яка передбачається у нас, я буду його асистентом, і це велика честь. — На цьому слові вона напустила на себе ще більшу поважність. — А оскільки ти теж їдеш із нами, я сподіваюся, що ми з тобою порозуміємось. Украй важливо, щоб ця поїздка увінчалася успіхом. Я хочу, щоб і ти вніс свою частку в цей успіх.

— Я постараюся, — буркнув Оскар.

Ця зарозуміла манера, яку йому заледве вдається витерплювати! Ще трохи, і він просто вибухне.

— Я можу ще щось зробити для вас? — видавив він через силу.

— Ні, не зараз. Я хочу у ванну, а потім трохи почитати. І скажи, щоб мене не турбували.

Оскар кивнув і попростував до дверей. Спускаючись сходами, він ледве стримував себе, аби щось тут-таки не розбити чи не зламати.

Настрій у нього був гірше не можна.

Три дні по тому

Настав вечір напередодні від'їзду.

Еліза перевершила саму себе, приготувавши справді королівську вечерю. В'ялена індичатина, запечена свинина з гострим соусом і бананами, рис із китайськими чорними грибами, рис із горошком та багато що інше. Вона називала кожен страву креольським діалектом, і ці назви звучали, як чаклунські заклинання. Прянощі й трави, що були на столі, гострі, терпкі і свіжі на смак, мали особливу дію: вони бадьорили й додавали сили.

Після вечері всі перебралися до кабінету професора з келихами пуншу, а Оскар прибрав зі столу, навів лад у кухні й долучився до решти.

— Сідай, мій хлопчику! — запросив Гумбольдт, показуючи на місце поруч себе. Учений сидів у кріслі, попахкуючи сигарою. — Нам треба трохи поговорити, перш ніж лягати в ліжко. Завтра у нас у всіх напружений день, тож потрібно як слід відпочити.

— Чесно кажучи, я б ліг прямо зараз, — понуро сказав Оскар.

— Що таке? Ти погано себе почуваш?

— Нічого особливого... просто я трохи втомився.

Гумбольдт пильно подивився на нього поверх окулярів.

— Отже, ти не хочеш посидіти з нами і випити ковток пуншу?

Оскар скоса поглянув на Шарлотту.

— Цілком певний. Красно дякую.

— Тоді не буду тебе затримувати, — сказав Гумбольдт. — Побачимось завтра о сьомій ранку. Добраніч!

Оскар відповів коротким кивком і пішов. Піднявшись сходами, він увійшов до своєї кімнати й замкнув за собою двері. Звичайно ж, утома тут ні до чого. Йому треба було залишитися наодинці з собою, щоб дещо вирішити.

Ступивши до вікна, він розчинив обидві половинки. Вечірній вітерець увірвався до кімнати. На обрії видніла темно-червона смужка надвечір'я, вище клубочилися важкі хмари, поступово затягуючи небокрай на заході.

Оскар провів неуважним поглядом зграю птахів, що пролітали над будинком. У той же час розум його зважував усі «за» і «проти». Ще вчора він майже був готовий податися куди завгодно, але приїзд Шарлотти остудив його запал. Тільки завдяки їй він зрозумів, у що його намагаються вплутати. Уся ця романтика — чистісінька ілюзія. У мріях він уявляв собі, як вони разом із Гумбольдтом їдуть на слонах через джунглі Західної Індії, бачив себе в самому серці Чорної Африки, переслідуваним ворожим

плем'ям пігмеїв. Він був би зовсім не проти перешнути в сідлі пустелі Центральної Азії, пережити неімовірні пригоди й повернутися до Берліна в ореолі слави, оточеним натовпом захоплених прихильниць і репортерів. Боже мій, до чого ж наївним він був! Тільки сьогоднішній вечір показав, яку роль відведено йому насправді.

Він сів на ліжко, стежачи й далі за тим, як хмари, немов ворожа армія, захоплюють небеса. Тепер йому ясно — у всьому винна Шарлотта. Весь вечір вона поводитися з ним як графиня з кріпосним селянином. «Оскаре, принеси те, подай це. Прибери мою тарілку, принеси чисту, налий мені чогось попити, займися, нарешті, чим-небудь корисним на кухні!» Іі, дякую, він ситий по горло цією зарозумілою панночкою. З другого боку, він повинен бути їй вдячний за те, що вона відкрила йому очі. Тепер йому достеменно відомо, які обов'язки доведеться виконувати в експедиції. Тягати багаж, чистити картоплю, стежити за чистотою Гумбольдтових чобіт, бігати по крамницях і знову корчити з себе хлопчика-лакея на побігеньках. Які там битви із «заклиначами дощу» в піднебесному місті над зяючими прірвами!

Оскар схопився і заходив по кімнаті. Хіба він схожий на божевільного? Тут, у Берліні, у нього є все необхідне. Житло, хай і злиденне, улюблені книги, друзі-приятелі. Він не такий уже поганий кишеньковий злодій, на життя вистачає. І, крім того, у нього є дещо таке, чого йому не можуть дати ні пан Гум-

больдт, ані Шарлотта Рітмюллер, — воля. Він може робити що завгодно і коли завгодно, тут він сам собі господар. Тільки тепер він по-справжньому оцінив цей безцінний дар, який ледве на обміняв на порожню ілюзію.

Питається: чому Гумбольдт вибрав саме його, а не когось іншого? Напевно в нього знайдуться досвідченіші помічники, а про слуг і говорити не доводиться. Що він взагалі тут робить?

Оскар заляк на місці.

Все, жереб кинуто. Він нікуди не їде.

Через густу пелену хмар сутінки майже миттєво перейшли в ніч. Оскара охопила туга. Що зараз поробляють його товариші? Чи згадують його? Сьогодні п'ятниця — день, коли вони влаштовували так звані «клубні зустрічі». У нього не було часу навіть попрощатися з друзями, і вони напевно досі впевнені, що з ним трапилося якесь лихо. Його, мабуть, намагалися розшукати, але це, звичайно ж, ні до чого не привело.

Він поглянув на стінний годинник — за п'ять хвилин восьма. А що, коли ненадовго відлучитися і збігати в центр? Повідомити друзів про те, що живий-здоровий, перехилити пару кухлів пива, заглянути до своєї старої нори? Як він знудьгувався за своїми книжками! Смішно звичайно, але їхні герої ніколи не відчували сумнівів. Для них усе було ясно і зрозуміло. Вони рухалися до своєї мети, як сталева куля котиться похилою площиною, долаючи будь-які

нерівності й перешкоди. Авжеж, він-бо не герой, а лише неосвічений вуличний підліток, що потайки мріє стати героєм...

Щоб ніхто не помітив його відсутності, він сунув під ковдру кілька подушок — так, що з боку це виглядало так, ніби він спить, укритись із головою. Потім він погасив світло і виліз у вікно.

Тихо, як кіт, він спустився вниз по водостічній трубі. У вітальні ще горіло світло. Оскар побачив Гумбольдта, який, сидючи за столом, настроював примхливий лінгафон. Еліза й Шарлотта сиділи поряд, жваво розмовляючи.

Він щасливо приземлився на грядку з тюльпанами, обтрусив землю зі штанів і, пригнувшись, перебіг до тієї частини огорожі, яка виходила на вулицю. Світло з вітальні довгою смугою лежало на газоні. Тепер можна не хвилюватися — його відсутності ніхто не помітить.

Раптом він відчув якийсь рух у густій траві, зовсім поруч. Вілма! Цей дивовижний птах, укритий замість пір'я чимось схожим на вовну, біг урівні з ним, схиливши довгодзьобу голову набік і немов цікавлячись — що він зробить наступної хвилини. Нарешті він видав допитливий звук: щось подібне до «Е-ек?»

— Тихше, ти! — Оскар мимоволі зупинився і присів навпочіпки перед ківі. — Не видавай мене, будь ласка!

Але птах і далі верещав і тупотів по землі сильними пазуристими лапами.

— Ти питаєш, що я тут роблю? — промовив Оскар. — Я тікаю, та й годі!

Він простягнув руку й обережно погладив птаха по голові. Сердитий писк відразу змінився утробним воркотанням.

— Навіть не вмовляй, — сказав Оскар. — Я вже вирішив, і все одно не передумаю. Це не мій світ, розумієш? Я тут як п'яте колесо до воза. І для всіх буде краще, коли я просто зникну.

Вілма пискнула, неначе зрозуміла кожне слово.

Оскар усміхнувся. За ці дні він устиг звикнути до птаха, немов знайшов у ньому рідну душу. По суті, він теж був тут чужий, гостем з іншого світу.

— Прощавай, подружко, — сказав він і погладив її востаннє. — Гарненько наглядай за всіма і не прогав злодія. Гаразд?

Вілма непорушно дивилася на нього круглим темним оком.

Він випростався, вхопився за нижній сук молодого дуба й підтягнувся. Потім перебрався на наступну гілку й поповз по стовбуру вгору.

Опинившись урівні з гребенем кам'яної стіни, Оскар перебрався на неї. Кинув останній погляд на будинок, на маленьку ківи в траві біля огорожі і зістрибнув у темряву по той бік.

Чаррі Босуеллу знадобилося чимало часу, аби зрозуміти, де він опинився.

Поступово очі звикли до темряви. Слабкі полиски світла відбивалися від вологих кам'яних стін. Якась печера або грот. Звуки від падіння крапель відбивалися гучною багатократною луною. Час від часу з глибини печери налітав холодний протяг, приносячи з собою запах диму чи горілого.

Огляdivшись, він зрозумів, що світло падає згори, цідячись через отвір у скелі. Блідий промінь вихоплював із сутіні якусь подобу вівтаря, оточеного безліччю загострених сталагмітів. На вівтарі диміло кілька курильниць. Пориви протягу підхоплювали білястий дим, звивали його в джгути, які утворювали химерні узорі й фігури.

— Еге-ге-гей!

Його голос лунко прокотився печерою і затих у далині.

— Є тут хто-небудь?

— ...Небудь... небудь... небудь, — підхопила луна.

Він спробував поворухнутися, але з цього нічого не вийшло. Він стояв абсолютно прямо, спиною до стовпа, що якимсь чином був умурований у кам'яну підлогу печери. Його руки і ноги стягували тонкі

й неймовірно міцні сиром'ятні ремінці, що врізалися в шкіру зап'ясть і кісточок. Про те, щоб звільнитися, не могло бути й мови. Протягом останніх днів він не раз запитував себе: чому за спробу втечі його не покарано? Його спіймали, знову замкнули до хижки і навіть порції їжі залишилися тими самими.

Але тепер дещо почало в'яснятися. У них були особливі плани щодо нього.

У диму курильниць Босуеллу вдалося розрізнити нечіткі контури самотньої фігури. Вона поволі розгойдувалася, немов у трансі, і видавала низькі, гугітливі й переливчасті звуки. Ця істота співала.

Гаррі примружився, щоб краще бачити. Вона була на голову нижча, ніж він сам, і мала надзвичайно довгі кінцівки. На широких плечах сиділа велика голова з довгим дзьобом. Не носом, а саме дзьобом. Ритмічні рухи фігури трохи розвіяли завісу диму, після чого істота зробила кілька танцюючих рухів і підійшла ближче.

Тепер Босуелл зміг переконатися, що тіло цього неймовірного створіння повністю вкрите синяво-чорним пір'ям. Воно було схоже на гігантського ворона, з тією різницею, що очі в нього були не воронячі, а круглі й янтарні, як у сови. У жовтогарячій, завбільшки з блюдце, райдужній оболонці відбивалася печера з усім, що в ній було.

Від вигляду цих очей у Гаррі Босуелла мимоволі вихопився вигук жаху. Істота різко повернула дзьо-

басту голову до нього. Заклякла на мить, потім розпрямила широкі крила і, рухаючись короткими стрибками по спіралі, почала наближатися.

— Ні, ні, — тільки і зміг пробелькотіти Босуелл. — Йди геть, згинь, не чіпай мене!

Істота кілька разів пролетіла зовсім близько, видаючи хрипкі каркаючі звуки, і нарешті зупинилася. Оперення її, просякле димом, злегка куріло, немов вона прибула прямісінько з пекла.

— Що тобі треба від мене? — запитав Босуелл, з усієї сили намагаючись не піддатися паніці. — У мене нічого немає, мені нічого тобі дати, ви все у мене відібрали.

Жахливий птах виразно нахилив голову.

— Наві.

Звучало, як клетотання стерв'ятника, але це, поза всяким сумнівом, було слово.

— Що?

— Наві.

Голос у істоти був старечий, надтріснутий.

— Ти... ти вмієш говорити?

Істота показала кінцем крила спочатку на Гаррі, а потім на його ліве око.

— Наві хава.

— Око?

Босуелл заціпенів. Неймовірно, але він зрозумів те, що говорила істота. Це була кечуа, стародавня мова імперії інків, яка в Андах править за щось подібне до англійської у європейців.

— Канкуна наві хава!

— Око в небі? Що ти хочеш цим сказати?

Істота потягнулася до свого стегна, а потім скинула вгору руку, в якій раптом виявився кинджал.

— Що? Почекай!.. Що ти хочеш зробити?!

Він рвонувся, намагаючись розірвати пута. Але тонкі ремінці глибоко врізалися в тіло, не поступаючись ні на міліметр.

— Послухай, адже я не зробив тобі нічого поганого. Будь ласка, збережи мені життя, а я обіцяю тобі...

Кинджал блиснув, і Босуелл відчув короткий різкий біль. Він поглянув вниз — і побачив, що вістря розітнуло подушечку його пальця. З ранки виступила крапля крові, ковзнула по пальцю, за нею друга, третя. Істота підставила під його руку глиняну посудину, щось подібне до блюдця, і стала збирати кров у неї. Потім посудина змінилася іншою, але тривало це недовго — саме стільки, скільки потрібно, щоб дно блюдця покрилося тонким шаром червоної рідини.

Коли кров зупинилася сама по собі, істота виявила задоволення. Вона підійшла до Гаррі на відстань простертої руки, при цьому її дзьоб майже торкнувся кінчика носа фотографа. Палаючі янтарні очі проникли прямо в Босуеллів мозок.

— Канкуна наві хава, — долинули до нього знайомі слова.

Шарлотта прокинулася миттєво, ледве до неї донісся незвичний звук. Джерело звуку було в саду, і найбільше схоже було на глухий стогін.

Вона підхопилася, пробігла до вікна й відчинила його. Дорогою вона кинула швидкий погляд на годинник і помітила, що час перевалив далеко за північ. Дощ недавно закінчився, і крізь просвіти в рваних хмарах пробивалося сріблясте місячне світло.

У цю мить хтось чхнув. Прямо під її вікном.

Перехилившись через підвіконня, Шарлотта помітила в кущах скоцюрблену фігуру в твідовій куртці й капелюсі.

Оскар!

Вона насупилась. Що цей хлопець робить уночі в саду?

Шарлотта запалила газову лампу, встромила ноги в хатні туфлі й вийшла з кімнати. Намагаючись ступати якомога тихіше, вона попрямувала до сходів. На стінах, як збожеволілі привиди, стрибали тіні від лампи.

Вона дісталася до кухні, відшукала в потайній шухляді ключа і спустилася до підвалу-лабораторії, яку знала, як свої п'ять пальців. Їй доводилося бувати тут ще зовсім маленькою дівчинкою. І щоразу,

як вона бачила дивовижні прилади, її охоплювало благоговіння.

Але не сьогодні.

Вона повернула ключ у замку і штовхнула невіддатливі двері. По той бік дверей її вже чекала Вілма. Дуже збуджена, ківі бігала по лабораторії і засмучено квоктала.

— Ну що, моя хороша? — прошепотіла Шарлотта. — Що тебе так засмутило? Ти теж помітила цього нічного прибуду?

Ківі коротко пискнула, потім помчала вперед, стукаючи кігтями по кам'яних плитах, і сховалася в темряві. Шарлотта підняла лампу, освітлюючи шлях у дальню частину приміщення. І абсолютно не злякалася, коли в стіні відкрився лаз, зроблений її дядечком для Вілми, і через нього, крекчучи й постогнуючи, протиснулася забрьохана й брудна з голови до ніг фігура.

Оскарів вигляд, прямо скажемо, змушував бажати кращого. Промоклий наскрізь і стукаючи зубами від нестерпного холоду, він трохи проповз на животі і, підвівшись на превелику силу, прихилився до стіни. Обличчя його вкривали численні садна і синці, нижня губа тріснула, напухла і кровоточила, а одержу розмокле взуття можна було хіба що викинути.

Нарешті він підвів голову, і їхні очі зустрілися. Те, що Шарлотта побачила в його погляді, могло розчудити серце кому завгодно. Це відчувала навіть Вілма, що метушилася навколо хлопця і намагалася втішити його воркітливими звуками.

Набравшись духу, Шарлотта запитала:

— У тебе вистачить сил устати?

Оскар ледве помітно кивнув і спробував звестися на ноги. Шарлотті довелося простягнути йому руку, щоб він міг спертися на неї. Знадобилося чимало сил, аби провести його через лабораторію і потім нагору сходами. Зараз метою Шарлотти була кухня. Там Оскар міг хоч трохи зігрітися, поки вона приготує йому гаряче питво.

Там вона посадила його на стілець і розпалила вогонь у плиті. Потім знову звернулася до Оскара:

— Ти весь промок. У коморі має бути дещо сухе. Не рухайся, я зараз повернуся.

Обнишпоривши полиці комори, вона знайшла те, що шукала. Штани для роботи в саду, светр, рукавички і чийсь чоботи. Звичайно, всі речі будуть завеликі, але це нічого. Повернувшись, вона заходилася роздягати хлопця, чие тіло було вкрите сучільними синцями. Він не опирався, хоча кожен рух завдавав йому нестерпного болю. І лише коли дійшло до нижньої білизни, він спробував зупинити її.

— Ну гаразд, — сказала Шарлотта. — Я думаю, і так зійде.

Вона натягла на нього все, що знайшла в коморі, включаючи й страшного вигляду шапку-вушанку. Байдуже як це виглядає, зараз головне — будь-яким способом зігріти його. А поки закипав чайник, Шарлотта міркувала, чи не могла її поведінка нинішнього

вечора мати стосунок до того, що трапилося з Оскаром. Якщо бути чесною, сьогодні вона повелася з ним далеко не люб'язно.

Коли чайник закипів, вона зняла його з плити і заварила чай із шипшиною, додала туди дві повні ложки цукру і простягнула кухоль Оскарові. Він обхопив його тремтячими руками, зігріваючи долоні. Шарлотта принесла стілець, усілася навпроти і стала чекати. Одначе минуло кілька хвилин, перш ніж він зміг поворушити губами.

— Спасибі! — сказав хлопець.

— Хочеш іще?

Він кивнув. Вона знову наповнила кухоль. Оскарове обличчя поступово рожевіло.

— Що з тобою трапилося? Що ти робив у саду? Ти хотів утекти?

Він низав плечима.

— Ти не хочеш говорити?

Він заперечливо похитав головою. Ясно — він швидше провалиться під землю, ніж розповість, де його так жорстоко побили і за що.

Вона кивнула.

— Це через мене, еге ж? Сьогодні ввечері я поведлася жахливо. Ти маєш пробачити мені, тому що... Ах, я й сама не знаю, у чому тут річ...

Оскар зробив ще ковток-другий і, нарешті, заговорив:

— Я — зайвий тут. Я нікому не потрібний. І ось, я запитав себе, що, власне, я тут роблю? І вирішив

ушитися. Прямо скажемо, це була не найкраща ідея. — Він пересмикнув плечима. — Ви, мабуть, вважаєте все це смішним.

— Зовсім ні. І я вважаю, що ти глибоко помиляєшся. Мій дядько дуже високої думки про тебе.

— Справді?

— Авжеж. Він і знаки не подає, але кому й знати, якщо не мені. Я думаю, йому дуже до душі, що в домі з'явився ще один чоловік. І, прошу тебе, припини називати мене на «ви». Я просто Шарлотта. — Вона простягнула йому руку. — Домовилися?

Оскар посміхнувся, кивнув і простягнув руку. Його пальці були шорсткими на дотик і все одно холодними, як жаб'яча лапа.

— Як твоя губа?

Розсічена нижня губа хлопця і справді була схожа на стиглу сливу. Він обережно поторкав її і одразу ж відсмикнув руку.

— Стерпно. Гадаю, найкраще дати їй спокій. Виглядає, мабуть, жахливо?

— Не надто. Найкраще прикласти щось холодне, метал або скло. Стривай... — Вона простягнула руку і подала йому скляний слоїк із консервованим гарбузом. — Ось, спробуй оцим.

— Не знаю, що я завтра скажу панові Гумбольдту, — пробурмотів Оскар, притискуючи слоїк до обличчя. — Якщо він дізнається про мої пригоди, він просто потурить мене геть, це вже напевно.

— Тут ти можеш покластися на мене, — сказала Шарлотта. — Я щось придумаю. У мене це непогано виходить.

Оскар уважно подивився на неї.

— Дякую, — нечітко пробурмотів він. — Дякую, що ти так турбуєшся про мене.

«Ще б пак! — подумала Шарлотта й відчула, що червоніє. — Я ж повинна все виправити!»

Вона й справді поводитися огидно. Насамперед тому, що вперше в житті пережила цілком незнайоме їй почуття. І лише тепер зрозуміла, що це таке. Ревнощі. Вона ревнувала дядька, якого обожнювала, до цього хлопця, що невідь-звідки з'явився в їхньому будинку.

Помовчавши трохи, вона сказала:

— Добре. Тепер, коли ми все з'ясували, ми можемо знову повернутися до експедиції. Ти ж не передумаєш, правда?

Оскарове обличчя раптом розпливлося в посмішці.

— Ні, не передумаю. Я їду з вами. Точно.

— Оце вже краще. Але ж ти ще не знаєш найостаннішу новину!

На цім слові Шарлотта таємниче усміхнулася.

— Я кажу про фотографічну пластину. Мені вдалося дещо виявити на ній.

— Розповідай!

Оскар почувався набагато краще. По-перше, чай, а по-друге, він, сам не знаючи чому, відчував величезну полегкість. Розмова з Шарлоттою немов позбавила його від будь-яких сумнівів.

— Дядько показав мені її. Це просто фантастика!.. — вона підвелася, принесла олівець і папір і знову сіла поруч. — Коли я побачила місто й повітряні кораблі, я відразу зрозуміла, що ми стоїмо на порозі історичного відкриття. Поки ми обговорювали деталі, я випадково поглянула на зворотний бік пластини. І дещо виявила. Ти не помітив там дрібненьких значків?

Оскар заперечливо похитав головою.

— Спочатку я теж нічого не розгледіла. Вони такі маленькі, що їх легко прийняти за подряпини. Але це не подряпини, дивися... — Шарлотта швидко накидала на папері кілька крапок і рисок. Оскар подався вперед, щоб роздивитися їх, але все одно не зумів прочитати написане.

— Що це таке? — запитав він. — Я б не сказав, що це схоже на літери.

— Я запитала дядька, що він про це думає. Але він теж не знав. Тоді я попросила у нього сильну лупу і роздивилася знаки при великому збільшенні. І знаєш що? Здається, мені вдалося дещо зрозуміти.

— І якою мовою, по-твоєму, це написано?

Шарлотта відкинула з лоба пасмо волосся.

— Ти, мабуть, чув, що останні два роки я провела в закритій школі-інтернаті в Швейцарії.

— Звичайно.

— Ця школа — виховний заклад для дівчат із можливих родин, яких готують заміж. Коли не брати до уваги деяких предметів, таких, як мови, географія та біологія, головний наголос там робиться на домоведенні, кулінарії, шитті, в'язанні гачком. А разом на світському етикеті. Дуже нудна нісенітниця. І молоді дівчата, що навчаються там, такі ж нудні й зарозумілі гуски, з якими просто ні про що поговорити. Чесно кажучи, я щаслива, що зараз тут, а не там. — Вона завзято посміхнулась. — Але одна дівчина виявилася дуже славною. Її звали Сільвія Амарон. Ми разом відвідували додаткові заняття з іспанської і французької. Її батько — перуанський посол у Швейцарії. Вона багато розповідала про свою країну. Особливо мені подобалися історії про стародавніх мешканців Південної Америки — індіанців. Більшість із них, хоч і належать до різних племен, говорять мовою кечуа, якою колись користувалася цивілізація інків. Слово «Перу» цією мовою означає «вода». Моя товаришка добре знала кечуа

її навчила мене деяких слів. Ми навіть писали одна одній записки цією мовою, яких не міг прочитати ніхто із сторонніх!

Шарлоттині очі блищали, вона захопилася, і на її обличчі з'явився абсолютно новий вираз. Оскар уніймав себе на тому, що вона починає йому подобатись.

— Виходить, ці знаки на пластині — мовою кечуа?

Вона кивнула, але додала:

— Все трохи складніше. Це послання мовою кечуа, але записане за допомогою вузликового письма — кіпу.

— І що ж воно означає?

Шарлотта на мить задумалася.

— Усе в цілому зрозуміти дуже складно. Я зуміла розібрати лише окремі слова. Головне, про що там йдеться — якась «небесна стежка». Мається на увазі таємний шлях, що веде в надхмарну височінь. Потім іде не дуже зрозуміле застереження, пов'язане із «заклиначами дощу».

— «Заклиначі дощу»? Але ж саме про них згадував твій дядько!

— В усякому разі, коли я промовила слова «небесна стежка», він став сам не свій. Дістав звідкись розшарпаний зошит подорожніх нотаток і почав у ньому ритися. Так чи інакше, але минуло добрих півгодини, поки він знову заговорив.

Шарлотта раптом знову посміхнулася.

— Сподіваюся, мені вдалося натрапити на щось справді важливе. Досі мені доводилося тільки читати про людей, які щось відкрили або винайшли. І ніколи не думала, що мені самій пощастить щось відкрити.

Оскар скося поглянув на неї.

— Але хіба ти не говорила, що ти асистент свого дядька? Я думав, ти вже встигла побувати з ним у різних екзотичних місцях.

Дівчина закашлялася. Рум'янець залив її щоки.

— Взагалі-то, ні. Це було, як би сказати, невеличке перебільшення. Крім Швейцарії, я ще ніде не бувала. Але це поправно. Експедиція до Перу — моє перше справжнє випробування, і я б не хотіла осоромитись.

— Он, значить, як? — посміхнувся Оскар.

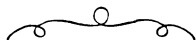
— Не треба сміятися, — сказала вона, знову починаючи сердитись. — Я хочу побувати в Перу і самій пережити всі труднощі, про які стільки читала. З книжковою теорією покінчено. Я хочу будь-що знайти це загадкове місто і на власні очі побачити літаючі кораблі. Адже ти теж не проти, я думаю?

— Аякже! — пробурмотів Оскар, дивуючись сам собі.

— Тоді нам треба миттю йти спати. Потяг до Гамбурга вирушає дуже рано, і завтрашній день буде дуже довгим. А наша мандрівка виявиться ще довшою, — багатозначно додала Шарлотта...

Частина 2

Дихання вітру

Сан-Франциско, три тижні по тому

з Макса Пеппера було досить.

Спочатку нескінченна поїздка через усю країну трансконтинентальною залізницею, страшенно незручні спальні місця пульманівських вагонів, ночівлі в якійсь дрімучій глушині, запізнення потяга, пересадки й метушня з багажем. А тепер ще й це! Поштове судно, яке має доправити його із Сан-Франциско до Кальяо менше ніж за тиждень, замість того, щоб давним-давно розтинати хвилі, все ще стирчало в порту.

Під час останнього плавання в корпусі цієї самої «Вранішньої зорі» відкрилася течя, і тепер вона потребувала поставлення в сухий док і ремонту обшивки. Інших суден, що прямували до Перу, не було і сліду.

Кліпер «Вранішньої зорі» був реліктом епохи вітрильного флоту, що відходила. Побудований практично повністю з дерева, вузький, із стрімкими обводами корпусу й потужним вітрильним озброєнням, він уже відслужив своє, і насправді місце його було в музеї, а не на океанських маршрутах.

Але доля вочевидь вирішила і тут пожартувати з Макса Пеппера, не давши йому ніякої альтерна-

тими. І в цієї глузливої долі було цілком конкретне ім'я — Альфонс Т. Вандербілт, його бос, чії жадібність і гонитва за успіхом змусили Макса вирушити на край світу на старезній посудині.

Містер Вандербілт напевно посміювався, уявляючи свого редактора, домовальника і сибарита, як той пливе на південь у компанії мішків із поштою і кліток із курми. Ну що ж, лишається сподіватися, що телеграма, відправлена вранці, в якій Макс повідомляв про непередбачену затримку, добряче зіпсує босові настрої.

Ще одна обставина виводила редактора з себе — Волкріс Стоун. Ця таємнича особа вже давним-давно мала б зв'язатися з ним. Згідно з попередньою домовленістю, їхня зустріч намічалася в Сан-Франциско, але загадкова міс Стоун не подавала ознак життя. Макс Пеппер щодня питав у портье в своєму готелі, чи не було повідомлень для нього, але щоразу отримував негативну відповідь. Часом він навіть починав сумніватися, чи існує взагалі ця дама.

Допивши свою каву, Макс згорнув «Сан-Франциско Кронікл» і кинув газету на столик, поклавши поруч із нею кілька дрібних монет. Потім він підвівся й повільною ходою покинув маленьку портову кав'ярню. Під несамовиті крики чайок читати було майже неможливо.

Район верфі «Фішерманн» був просто жахливим місцем. Брудним, багатолюдним і галасливим. Уздовж пірса тягнувся ряд клубів, у яких танцювали напів-

одягнені дівчата під звуки розбитого піаніно. Маленькі брудні ресторанчики, в яких подавали біфштекси, видихали жирний сморід, у пивницях, щоб дістатися до стійки, треба було чалапати через пивні калюжі. Між закладами вешталися мандрівні фокусники, волоцюги, п'янчужки, каліки, що випрошували чверть долара на випивку. Публіка в закладах складалася в основному з моряків, які проциндрювали свою платню, і туристів, які забрели сюди в пошуках гострих відчуттів.

Як його самого сюди занесло, для Макса залишалося загадкою. Врешті-решт, аби хоч чимось зайнятися, він вирішив пройтися до доків, розшукати біля пірса стареньку «Вранішню зорю» й поглянути, як іде навантаження. Кліпер уже вийшов із ремонту і завантажувався. Відплиття було призначено на третю годину пополудні, отже, до нього залишалося ще цілих дві години.

Тинятися без діла, чекаючи, що нарешті з'явиться міфічна міс Стоун, не мало сенсу. Вже краще піднятися на борт і сісти де-небудь на палубі, задерши ноги якомога вище.

Незабаром район верфі залишився позаду. Макс плентався уздовж якихось складів і пакгаузів, простуючи до пірса номер тринадцять. Тут було тихо. Так тихо, що аж не вірилося, що за двісті метрів звідси клекоче нетверезими веселощами квартал розваг. Назустріч йому трапилися лише кілька портових робітників та з десяток китайців із місцевого

Чайна-тауна. Дивно — навіть пронизливі крики чайок сприймалися зовсім інакше!

Він зупинився, глибоко вдихнув солоне повітря, що пропахло водоростями, і замилувався панорамою, що відкрилася перед ним. Туман розвіявся, і вода мінилася тисячами відтінків блакиті й зелені. Вся акваторія затоки Сан-Франциско була запруджена рибальськими і спортивними човнами, баржами, невеликими пасажирськими суднами і китайськими джонками. Їхні вітрила білили над водою, немов косі крила невідомих птахів. Чудовий краєвид, коли не звертати уваги на сумний острів-в'язницю Алькатрас, який своєю похмурою зовнішністю дещо псував ідилію.

Макс уже готовий був попростувати далі, як раптом до нього долинув хрипкий сміх. Сміялися кілька чоловіків — десь зовсім поруч, за рогом найближчого складу.

— Ей, лялечко! — долетіло до нього. — Негоже тобі гуляти самій у такому місці!

Інший голос підхопив:

— А що ж це тут робить така красуня?

— Джо, хіба не ясно? Шукає пригожого супутника!

— А ми ось вони, тут як тут!

Знову вибухнув регіт.

Макс прискорив крок і встиг саме вчасно, щоб зрозуміти причину веселощів. Жінка ускочила в халену. Шестеро докерів доволі звирячого вигляду об-

ступили її півколом і тіснили до стіни складу. Зовні жінці можна було дати років тридцять-тридцять п'ять. На ній були чорні чобітки, довга червона спідниця і того ж кольору жакет і рукавички. Копиця її волосся кольору червоного дерева була зачесана назад, його вінчав маленький капелюшок кольору індиго, облямований хутром. У руці в жінки було віяло, яким вона, немов захищаючись, прикривала обличчя. Видно було тільки її очі, але навіть на такій відстані Макс помітив, що вони були яскраво-зеленими.

Кільце навколо жінки стискалося. Позаду неї височів величезний дерев'яний контейнер, який заважав їй кинутися навіти.

— Ей, ви, там! — гаркнув Макс. — Дайте леді спокій!

Чоловіки, мов за командою, обернулися. Але побачивши Макса, знову зареготали.

— А хто це у нас тут такий хоробрий? — вигукнув один із докерів, вихоплюючи ножа. — Справжній кавалер?

— Приходить на нашу територію і не має з собою нічого страшнішого за зубочистку!

Наступної миті у всіх шістьох у руках заблищали клинки.

На жаль, вони мали рацію. Крім ціпка, при ньому не було нічого такого, що можна було б використати як зброю.

Макс оглянувся. Навколо ні живої душі.

Він судорожно обмірковував, як учинити. Кинутися шукати підмогу? Але тоді доведеться залишити жінку наодинці з харцизяками. Хай йому біс, ну й ситуація!

У результаті він зробив те, що здалося йому єдино правильним у таких обставинах. Піднявши ціпок, він пішов прямо до чоловіків.

— Припиніть ці жарти! — гукнув він, підійшовши, але зберігаючи безпечну дистанцію. — Розумні люди завжди можуть домовитися. Полізете в бійку — я втечу й повернуся з поліцією. Бігаю я швидко, а портова дільниця — за півмилі звідси. Залягодимо цю справу інакше. — Він дістав гаманець і повертів його над головою. — У мене є гроші. Тут досить, аби кожен із вас міг провести приємний вечір у колі друзів. Але за це ви відпустите леді.

Докери вочевидь завагалися. Макс вирішив не пропускати момент і витягнув кілька купюр із гаманця.

— У мене тут шість новеньких доларових папірців. Кожному по одному. Я покладу їх на землю відразу, як ви відпустите цю леді.

Макс викликав замішання в їхніх лавах. Напасники почали жваво обговорювати його пропозицію і на якийсь час забули про жінку. Саме на це й розраховував Макс.

— Ну гаразд, спритнику, — нарешті сказав один із чоловіків, певно ватажок, — забирай свою дівку. Але не здумайся з нами жартувати!

Схопивши жінку за плечі, він грубо штовхнув її до Макса. Той кивнув, поклав у пил шість доларів, а щоб їх не віднесло вітром, придавив каменем.

Жінка зробила кілька швидких кроків, потім зупинилася й обернулася до докерів. Якийсь час вона просто стояла, дивлячись в очі кривдникам. Макс уже почав хвилюватися, коли незнайомка раптом зняла капелюшок, потім розв'язала пояс своєї довгої спідниці, яка виявилася просто червоним полотнищем, обгорнутим навколо її тонкої талії, і, струснувши волоссям, кинула його разом із капелюшком на землю.

Макс здивувався, побачивши, що під спідницею на жінці були надіті шкіряні бриджі для верхової їзди. У харцизяк трохи очі не вискочили з орбіт — вони витріщилися на цю дивакувату даму, немов на привида.

Та це був тільки початок. Наступної миті вона здійняла руку — і її віяло злетіло в повітря, описало плавне коло над головами докерів і повернулося до господині, як бумеранг. Жінка повторила той самий фокус, і поки всі очі були спрямовані на дивне віяло, що пурхало й оберталося, з її лівого рукава зі свистом вилетіло тонке чорне ласо. Петля блискавично обвила шию одного з чоловіків, що стояв осторонь від основної групи. Жінка різко рвонула ласо, туго затягнувши петлю, і чоловік упав на землю, задихаючись і хриплячи.

Вона звільнила зап'ястя від ласо, перехопила цією ж рукою віяло, що повернулось до неї, і відпра-

вила його назад. Але цього разу весь його зовнішній край уже виблискував тонкими гострими лезами. Один із харцизяк не встиг ухилитися, і зброя чиркнула по його вилиці. Вискнувши, чоловік затулив руками обличчя, і між його пальців побігли цівки крові.

Тієї ж миті віяло знову повернулося до жінки. Вона з дзвінким клацанням закрила його й кинулася до розгублених кривдників. Тепер у її рухах більше не було нічого жіночного — тільки незвичайна сила й енергія. Макс широко розплющив очі, коли вона відштовхнулася від землі, зробила неймовірний стрибок і в польоті завдала подвійного удару одночасно по двох щелепах. Пролунав хрускіт подібний до того, коли ламають сухий хмиз. Обидва докери захиталися, позадкували до краю пірса й попадали у воду. А жінка легко, немов пир'їнка, приземлилась на ноги.

Решті двом знадобився час, аби впоратися зі страхом. Нарешті, переглянувшись, вони одночасно кинулися на елегантного і грізного ангела-месника. Жінка незворушно очікувала їх, знову обмахуючись віялом, а коли напасники опинилися на відстані близько трьох метрів, злетіла в повітря, і каблучки її чобітків скосили обох, як гостра коса росяну траву.

Перекинувшись через голову, жінка зробила сальто і, перш ніж її супротивники встигли прийти до тями, вже була поряд із ними. Одного з них вона придавила коліном до землі, а біля горла другого здригалися леза бойового віяла. Тепер про результат поєдинку не лишалося сумнівів.

Ніколи ще Максові не доводилося бачити, щоб людська істота переміщалася з такою фантастичною швидкістю.

— Чекайте! — задихаючись, промовив він, не впізнаючи власного голосу. — Адже ви вже здолали їх. Хай забираються геть!

— Ви вважаєте, що я повинна дозволити їм піти? — як розлючена кішка прошипіла жінка, виблискуючи зеленими очима. Макс не знайшов, що відповісти, і промовчав.

Мить поміркувавши, жінка кивнула.

— Мабуть, ваша правда. Не варто бруднити руки об цю погань.

Найперше вона відібрала у харцизяк ножі й закинула далеко в затоку. Коли ж їхній ватажок спробував підвестися, вона з несподіваною силою вдарила його по потилиці складеним віялом, супроводжуючи удар словами: «Це тобі за дівку!»

Тим часом решта поспішали забратися подалі від цієї божевільної.

Жінка вправно закутала стегна спідницею, підняла із землі капелюшок і обтрусила його від пилу. Потім ступила до своєї першої жертви і звільнила горло нещасного від зашморгу. Все ще хапаючи роззявленим ротом повітря, докер миттю зник за рогом складу.

Макс спостерігав і далі за незвичайною дамою. Тільки зараз він зміг як слід розгледіти її обличчя. Тонкий ніс, високі вилиці, мигдалеподібний розріз

очей — як у мешканок Південно-Східної Азії. Надзвичайно приваблива особа, але тонкий шрам, що проліг від правої скроні до куточка рота, надавав найвої жорсткості її рисам.

Коли їхні погляди зустрілися, на яскравих устах жінки промайнула посмішка, в якій була чимала частка іронії.

— Ну що, містере рятівник? Мабуть, ви чекаєте від мене слів подяки? Будь ласка: дякую вам, ви зробили мужній вчинок. Дурний, але мужній.

— Так чи інакше, а вони вже були майже готові поступитися, — сказав Макс.

— Ваша правда. Швидше за все, так і сталося б.

— Тоді чому ви на них напали?

— По-перше, тому, що я в змозі постояти за себе, — відповіла жінка. — А по-друге, тому що вони цього заслужили. Вшістьох на беззахисну жінку — це просто межа ницості.

— На беззахисну? — Макс уже так оговтався від потрясіння, щоб жартувати. Трохи повагавшись, він простягнув незнайомці руку і промовив: — Мене звуть Макс Пеппер, я співробітник журналу «Глобал Експлорер» і зараз прямую на посудину, яка гучно називається «Вранішня зоря». Ви дозволите вас трохи провести?

Жінка відразу взяла його під руку.

— З радістю, — відповіла вона. — Бо так уже судилося, щоб наші шляхи перетнулися саме тут. Мене звуть міс Волкріс Стоун.

Невеликий паровий баркас підстрибував на хвилях, мов корок.

За спиною в його пасажирів залишився пароплав «Сахара», а баркас, незважаючи на брижі, поволі наближався до перуанського берега. Двоє людей команди, чотири пасажирів та їхній чималий багаж — це було забагато для такого суденця, і воно пихкало, як перевантажений локомотив на підйомі.

Позаду залишилися не тільки пароплав «Сахара», а й тритижневе океанське плавання, погана їжа, тіснота кают і виснажлива хитавиця. Оскар не міг дочекатися хвилини, коли він, нарешті, знову ступить на тверду землю.

— Ти тільки поглянь, — сказала Шарлотта, дивлячись на берег і прикриваючи очі долонею від сонячних відблисків, що танцювали на хвилях. — Ніколи б не подумала, що ця країна така зелена. Не рахуючи вузької смужки берега, тут усе зелене — і пагорби, і долини, навіть будинки тут фарбують зеленою фарбою.

— А гори? — заперечив Оскар, показуючи на величні пасма Анд, що здіймалися аж до неба. — Якщо придивитися, можна побачити навіть смугу пустелі, що лежить між горами та узбережжям. Бачиш?

Вона кивнула.

— А повітря! Воно вологе, як у лазні, і буквально огортає тебе.

— Залишилося недовго, — втрутився в їхню розмову Гумбольдт, розстібаючи комір своєї сорочки. — Там, попереду, вже видніються портові споруди.

Тканина сорочки прилипла до його шкіри, а на лобі виступили крапельки поту. Тільки Еліза, здавалося, не помічає жару. Вона мала незворушний і надзвичайно задоволений вигляд. Мабуть, тому, що тутешній клімат нагадував її далеку карибську батьківщину.

За чверть години човен причалив у рибальському порту Камани. Оскар першим зістрибнув на берег і прийняв швартови. Чудове відчуття — знову стояти на твердій землі. Ніякої тобі хитавиці, та й обрій весь час на місці. Мабуть, глибоко в душі він справжнісінький сухопутний щур.

Вілма, схоже, думала так само. Як тільки її випустили на причал, вона зараз же почала ходити, вишукуючи між каменів риб'ячі рештки. Шарлотта, Еліза і Гумбольдт, не встигнувши розглядітися, взялися розвантажувати багаж.

Через кілька хвилин на пірсі стояли чотири великі ящики, безліч сумок і мішків та п'ять чи шість пакунків. Гумбольдт сунув у руку штурманові кілька купюр, після чого суденце знялося з якоря й лягло на зворотний курс до «Сахари».

Оскар, дивлячись, як зникають у морській даліні обриси корабля, що доправив їх сюди, трохи засуму-

вав. Якою б утомливою не була мандрівка, «Сахара» була останньою ниточкою, що зв'язувала їх з Європою, а тепер і вона обірвалася.

Тим часом на набережну сходилися місцеві жителі. Схоже, добра половина міста прийшла сюди, щоб подивитися на прибульців. Навколо крутилися заповзятливі власники повозів, обіцяючи миттю доправити приїжджих до розташованого неподалік готелю.

Оскар із цікавістю роздивлявся. Кольори і звуки, запахи рослин і йодисте дихання моря, незвичного вигляду і дивно вбрані люди, навіть їхня манера говорити між собою, — все здавалося незвичайним і чужим. Читаючи книги про пригоди, він якось не звертав уваги на такі речі. В індіанських жінок із під фетрових капелюхів із пласкими крисами звисали довгі, туго заплетені коси, а на спині вони носили маленьких дітей. Деякі з городян, одягнені багатше, виглядали звичніше — очевидно, це були нащадки європейців — іспанців або португальців. Проте з широкими вилицями обличчя більшості місцевих жителів вилискували міддю. Їхні темні очі здавалися сумними і непроникними, а проте в них можна було прочитати стриману цікавість. Багато хто з цих людей мали виснажений вигляд. І ще дещо впало Оскарові в очі — ніхто з них не сміявся. Навіть діти зосереджено, без натяку на посмішку, спостерігали за Вілмою, що метушилася на причалі.

Візник уже практично впорався з багажем, коли підїхала легка двомісна коляска. Правив нею, сидючи на передку, солідного вигляду добродій з довгими бакенбардами. Зупинивши коней, він перемонився кількома словами з візником і підїшов до мандрівників.

Сеньйори і сеньйорити, ласкаво просимо до квітучої Камани! — промовив він англійською з сильним іспанським акцентом, потім заклав ліву руку за спину і низько вклонився. — Моє ім'я — Альфонсо. Його превосходительство сеньйор Альнарес, губернатор провінції Арекипа, якому стало відомо про ваше прибуття, просив мене передати вам запрошення відвідати його в губернаторській резиденції!

— Швидко ж тут поширюються новини, — про бурмотів Гумбольдт.

— Для нашого міста велика честь — приймати у себе такого відомого вченого, — провадив далі Альфонсо з посмішкою. — Запрошення стосується і всіх ваших супутників.

Гумбольдт насупився.

— Ви наполягаєте, щоб ми поїхали просто зараз? Але це неможливо. Ми, перш за все, повинні опорядитися після далекої дороги і хоч би трохи перепочити!

— Якщо це не викликає у вас заперечень, я вже віддав наказ доправити ваш багаж у готель. Візит до губернатора забере зовсім небагато часу!

Із тією ж вимушеною посмішкою посильний з бакенбардами широко розкрив дверцята коляски, в якій прибув, і відкинув підніжку.

— Пане Гумбольдт, — звернувся Оскар до вченого, — буде краще, якщо я залишуся і простежу за вантаженням і доставкою нашого майна.

— Чудова ідея, мій хлопчику, — кивнув Гумбольдт. — І приділи особливу увагу великому ящику з навісними замками. У ньому найцінніші для нас прилади, які можна легко розбити.

Посильний, зобразивши на обличчі скорботу, заперечливо похитав головою.

— Боюся, що це неможливо. Вашому юному супутнику також доведеться поїхати з нами. Сеньйор губернатор особливо підкреслив, що чекає всіх, хто висадився сьогодні на берег у нашому порту.

— Схоже, вибору у нас немає, — похмуро сказав Гумбольдт німецькою. — Очевидно, усе це затіяно, щоб під виглядом митного збору або ще чогось, здерти з нас якомога більшу суму. Думаю, справа саме в цьому.

Дочекавшись, поки всі сядуть у коляску, добродій з бакенбардами піднявся на передок і вйокнув на коней. Ті рвонули з місця, і незабаром коляска, супроводжувана здивованими поглядами натовпу на причалі, вже мчалася головною вулицею до пагорба, який підносився над містом.

— Сподіваюся, що з моїми інструментами й приладами нічого не трапиться, — промовив Гум-

болдыт. — Мене дуже турбує те, що вони залишилися без нагляду.

— О, вам абсолютно нема про що турбуватися, — кинув їхній супровідник через плече. — Ніхто не наважиться завдати вам шкоди. Його превосходительство представляє на всій цій території не тільки виконавчу, а й судову владу, і дуже суворий, надто коли йдеться про крадіжку. Ви гості мого сеньйора і можете цілком покластися на його захист. Бачите білий будинок на шпилі пагорба? Це асьєнда* його превосходительства.

Оскар підвівся, щоб поглянути. На пагорбі здіймався цілий палац в іспанському колоніальному стилі — з аркадами, вежками, банями й химерними балкончиками. Резиденція була разючим контрастом убогим індіанським халупам і хижкам рибалок в районі порту. У цьому був якийсь гордовитий виклик.

— Це просто обурливо! — шепнула Шарлотта.

— Що ти маєш на увазі?

— Ти тільки поглянь на це: країна животіє у злиднях, а тут такий палац! Це просто знущання!

Оскар примружився.

— Ти думаєш, у нас інакше? Я добре знаю життя в Берліні, і будь певна, там анітрохи не краще. Бідним скрізь живеться погано, незалежно від того, в якій частині світу вони народилися. Тому дово-

* У багатьох країнах Латинської Америки — великий маєток.

диться час від часу дещо відбирати у панів. Так би мовити, відщипувати крихти від багатств. Розумієш, про що я кажу?

Шарлотта немов не чула. Її сердитий погляд ковзав по вежах і мереживному різьбленні стін палацу.

— Хотілося б знати, що за чоловік цей губернатор, — задумливо промовила Еліза, — і навіщо ми йому знадобилися?

— Скоро дізнаємося, — відгукнувся Гумбольдт. — Ми вже майже на місці.

І справді — маєток вже можна було розглянути в усіх деталях. Губернаторська резиденція містилася в центрі великого парку, алеї та квітники якого були обсажені пальмами. Палац і парк оточувала чотирикутний стіна, складена з каменю, а єдиним входом до асьєнди сеньйора Альвареса були ковані ворота з візерунчастими ґратами.

Коли коляска наблизилася до воріт, з дерев'яної будки вийшов вартовий і, пильно глянувши на гостей, розчинив стулки воріт. При цьому він перемовився кількома словами з їхнім супровідником у бакенбардах.

Той прицмокнув і взявся за віжки. Коляска знову рушила й покотила по хрусткій білій жорстві головної алеї.

Альфонсо, чия роль і посада як і раніше залишалися неясними, направляв коней до парадного під'їзду. Оскар спантеличено розглядався на всі боки.

У парку було повно всіляких екзотичних тварин. Тут і там розгулювали павичі, антилопи і водяні олені мирно паслися на лужках, у кронах пальм хрипко кричали папуги. Коли б не могутні гірські хребти на обрії, можна було подумати, що ти в Берлінському зоопарку.

Альфонсо зістрибнув із передка, відкинув підніжку коляски, і члени експедиції вервечкою попрямували до сходів із напівкруглими сходинками, що вели до палацу.

— Мабуть, краще залишити Вілму в саду, — вирішив Гумбольдт. — Для дипломатичних прийомів вона вочевидь не годиться. Може статися неприємність, коли їй здумається справити природну нужду в палаці. Думаю, нудьгувати тут їй не доведеться.

Він опустил ківі на землю і злегка підштовхнув, додавши.

— Біжи, погуляй! Ми скоро повернемося.

Вілма по черзі поглянула на кожного з них, розчаровано дзьобнула щось на землі і гордовито пішла просто до павичів.

— Схоже, вона хотіла ув'язатися за нами, — зауважив Оскар. — Будемо сподіватися, що вона не буде занадто сердитися.

— Вона не злопам'ятна, — сказав Гумбольдт. — Якщо й злиться, то зовсім недовго.

— Прошу вас, пані й панове! — проворкував Альфонсо, який випередив їх і тепер очікував біля широких двостулкових дверей. — Його превосходительство чекає на вас із нетерпінням.

Пан Гумбольдт першим переступив поріг прекрасного палацу. Еліза пішла за ним, Шарлотта і Оскар трохи відстали.

Піднімаючись широкими сходами й відчуваючи, як ноги потопають у ворсі коштовних килимів, Оскар не переставав дивуватися. Досі мірилом достатку й багатства для нього був Гумбольдтів будинок, але змагатися з тутешньою розкішшю він, звичайно ж, не міг. Вази з напівкоштовних каменів, величезні дзеркала, кришталеві люстри, начищена бронза і червоне дерево — все сяяло й переливалося, як у печері Аладіна. Але замість того, щоб милуватися цією пишнотою, Оскар почував до неї дивну неприязнь.

— Ти мала рацію, — стиха промовив він, звертаючись до Шарлотти. — Це занадто.

— Нарешті ти збагнув, що я мала на увазі! — щоки дівчини палали від гніву, а очі блищали. Оскару ще не доводилося бачити її такою розлюченою. — Ким же треба бути, щоб жити серед усього цього, коли біля підніжжя цього пагорба натовпами блукають

напівголодні і вбогі городяни! Хотілося б мені висловити цьому вельможі все, що я про нього думаю!

— Не здумай! — прошепотів Гумбольдт, який чув їхню розмову. — Тримайте себе в руках і припиніть базікання, ви просто не уявляєте, з ким маєте справу!

Альфонсо, який квапливо йшов на кілька метрів попереду, зупинився, урочисто відчинив двері, що вели до кабінету губернатора, і зробив запрошувальний жест:

— Вас чекають, панове!

Кабінет являв собою залу таких розмірів, що в ній цілком можна було б влаштувати бали. Біля вікна в дальньому кінці кабінету спиною до них стояв приземкуватий огрядний чоловік, споглядаючи сад.

— Ваше превосходительство, наші гості прибули! — вигукнув Альфонсо. — Пані й панове, сеньйор Альварес!

Губернатор обернувся й обвів гостей швидким і гострим поглядом. Потім знаком дав Альфонсо зрозуміти, що більше не потребує його послуг, і розміреним кроком рушив назустріч гостям. Слуга вклонився і покинув кабінет, зачинивши за собою двері.

— Прошу вас, проходите ближче!

Оскар помітив, що під пахвою у губернатора затиснутий короткий хлист.

— Велика честь для мене — приймати в цій скромній оселі нащадка великого Александра фон Гумбольдта! — вигукнув сеньйор Альварес.

— Не менша честь і для мене — користуватися вашою гостинністю, сеньйоре Альваресе, — дипломатично відповів учений.

— Чи приємною була ваша мандрівка? О, ви неодмінно маєте розповісти мені про Берлін! — коротким рухом губернатор відкинув із лоба пасмо волосся. — Кілька років тому я мав щастя побувати в цьому прекрасному місті. Воно справило на мене незабутнє враження! Але спершу я просив би вас представити мені ваш почет, сеньйоре Гумбольдте!

Голос цієї людини дзижчав, як муха, що потрапила в блюдце з медом. Розсипаючись у компліментах, він укрив руки дам поцілунками, і цей цілком звичайний ритуал виглядав у його виконанні мало не гротескно.

Тим часом Оскар пильно придивлявся до того, хто втілював вищу владу держави в місті Камана і всій великій провінції.

На зріст сеньйор Альварес був трохи вищий за півтора метра і при цьому вражаюче товстий. Його огрядність підкреслював дуже вузький чорний костюм, у який губернаторові невідомо як вдалося влізти. Зусилля для цього; мабуть, знадобилися чималі: вище коміра на його шиї горбилися могутні жирові складки, а гудзики жилета загрожували будь-якої миті з тріском відскочити. Волосся цього пана було просякнуте потом і ароматичною олією, ще й завите. Що ж до обличчя, то, коли б не чорна широка борода, сеньйора Альвареса можна було б визнати за дуже зачереватілого брата-близнюка імператора Наполеона Бонапарта.

Захекавшись, Альварес нарешті покінчив із вітаннями і плеснув у долоні. Миттево, немов із повітря, виник слуга — людина невизначеного віку з типовими рисами індіанця і малесенькими очима, що горіли з-під низько опущених брів, немов жарини.

— Можу я запропонувати вам чогось прохолодного? — звернувся губернатор до гостей. — Джерельна вода, фруктовий сік, охолоджене вино? Хочу відзначити, що вино у мене надзвичайно вишукане, а мої виноградники славляться на всю країну.

Гумбольдт і Еліза вирішили скуштувати вина, а Оскар і Шарлотта обмежилися соком. Слуга, уклонившись, зник так само миттево, як і з'явився.

— Ваш слуга розуміє по-німецьки? — здивувався Оскар.

— Лише кілька слів, — відповів сеньйор Альварес. — Із часів експедиції Александра фон Гумбольдта Перу підтримує найдружніші відносини з вашою країною. Володіти німецькою в нашому вищому світі вважається гарним тоном, і слуги мимоволі дещо запам'ятовують. Але ви й уявити не можете, яка пекельна праця — видресирувати цих індіанських негідників і прищепити їм гарні манери! Досить лише відвернутися на хвилю, і вони відразу все забувають! Це схоже на боротьбу з вітряками.

— Сервантес, — пробурмотів Оскар.

Сеньйор Альварес щиро здивувався.

— Ти читав «Дон Кіхота Ламанчського»?

— Це одна з моїх улюблених книг, — відповів Оскар, нітрохи не покрививши душею. Йому подобалася ця історія про божевільного ідальго, останнього лицаря, що мандрував Іспанією і готовий був кинутися назустріч будь-якій небезпеці, хай вона навіть уявна.

— Я вражений, сеньйоре Гумбольдте, начитаністю вашого слуги, — вигукнув губернатор. — Мушу признатися, я навіть трохи заздрю вам. Чи не хочете ви його продати?

— О, ні, — розсміявся вчений. — У його послугах я сам постійно маю потребу.

— Дуже, дуже шкода.

Знову виник індіанець — цього разу з тацею. Поставивши її на стіл, він почав наповнювати келихи, кидаючи при цьому дивні погляди на гостей свого пана. Коли настала черга Гумбольдтовому келиху, слуга загаявся і пролив кілька крапель густого червоного вина, негайно діставши за свою необачність удар хлистом.

— Нерозторопний бовдур! — проричав сеньйор Альварес по-німецьки, а потім продовжив, уже іспанською: — Ти не здатний навіть на таку дрібницю, як налити вина гостям! Зараз же прибери на столі і забирайся геть!

— Слухаюся.

Знову просвистів хлист.

— Як я велів тобі називати мене?

— Сеньйор.

— Запам'ятай це, і спробуй бодай ще раз помилитися!

— Виконаю, сеньйоре.

Оскар напружився і так міцно стиснув кулаки під столом, що нігті уп'ялися в долоні. Він ненавидів, коли сильні знущалися із слабких, тим паче, що йому самому не раз довелося відчути це на собі. І хоча Альварес фізично напевно поступався індіанцеві, він мав владу і користувався нею цілковито.

Раптом він відчув долоню Гумбольдта на своєму плечі.

Вчений виразно поглянув на нього, а вже наступної миті повернувся до Альвареса.

— Годі вам, пане губернаторе, — сказав він. — Зрештою, нічого страшного не сталося. Він усього лише відвернувся, роздивляючись нас. Адже не щодня вашу резиденцію відвідують гості з Європи!

Альварес пихкав і метав громи і блискавки. Потім почав скаржитися:

— Ви просто уявлення не маєте, сеньйоре Гумбольдте, що мені доводиться терпіти! У нашій країні вдень із вогнем не знайти тямущої і чесної прислуги. Ці індіанці — у них у крові підступність і зрада, буквально ні на кого неможливо покластися, і я... — він несподівано урвав фразу.

Індіанець уклонився, відступив назад і завмер, чекаючи наказів пана. Чи був він вдячний Гумбольдту за те, що він за нього заступився? Невідомо. По його очах нічого неможливо було прочитати.

Альварес підняв келих.

— За успіх ваших починань, сеньйоре Гумбольдте! — виголосив він. — Хай ваша мандрівка пройде під щасливою зіркою!

Оскар підніс келих до губ і вдавав, що п'є, але не зробив ні ковтка. Усе, що виходило від цієї людини, було йому огидне.

Після обміну компліментами і тосту на честь Александра фон Гумбольдта, який дав своє ім'я холодній морській течії, що омивала тутешні береги, сеньйор Альварес відставив свій келих і попрямував до письмового столу.

— А тепер, — почав він, — чи можу я поцікавитися, що саме привело вас до нашої країни?

«Ага, — посміхнувся про себе Оскар, — пан губернатор переходить до справи. Урочисту частину прийому закінчено».

— Я здійснию мандрівку на згадку про свого батька, — не змигнувши оком, заявив Гумбольдт. — Мене вже багато років не покидає думка написати про нього книгу. Крім того, я хотів глибше дослідити цей регіон континенту.

— Відтоді як ваш батько побував у Лімі, минуло дев'яносто років, — зауважив губернатор. — У цей період наші краї відвідувало чимало експедицій, зокрема з Європи. Боюся, ви не знайдете тут нічого нового і вартого уваги.

Гумбольдт кивнув.

— Ваша правда, ваше превосходительство. Але це стосується тільки узбережжя Перу. Більша частина

андських плоскогір'їв залишається недослідженою. Моє завдання полягає в тому, щоб піднятися вгору за течією річки Камана до ущелини Колка. За моїми відомостями, це найглибша ущелина на Землі, і я сподіваюся отримати там сенсаційні дані про геологічну історію нашої планети в третинному періоді.

Губернатор стояв нерухомо, спершись обома руками об кришку столу і так пильно роздивляючись її, немов це була рідкісна картина.

— Отже, Колка? — нарешті мовив він. — Це дика місцевість, повна небезпек. Ви впевнені, що готові піддати ваших дам такому ризику?

— Дами звикли до небезпек. Вони мої постійні супутниці.

В очах губернатора спалахнув недовірливий вогник. Потім він похитав головою.

— Звідси до входу в ущелину сто сорок кілометрів. Навіть якщо ви робитимете по тридцять кілометрів щодня, майже тиждень піде на дорогу. Навряд чи я зможу надати охорону, яка забезпечуватиме вашу безпеку, на такий тривалий час.

— У цьому немає жодної потреби, — заперечив Гумбольдт. — Усе, що нам потрібне, — кілька мулів і запас харчів.

— Ви не потребуєте провідника?

Гумбольдт заперечливо похитав головою.

— Ви відважна людина, сеньйоре Гумбольдте, — заявив губернатор. — Відважна, але й, даруйте, легковажна. Що ж, коли ви наполягаєте на своєму рішенні,

я розпоряджуся, щоб усе було підготовлено відповідно до ваших побажань. Коли ви маєте намір вирушати?

— Завтра рано-вранці, з вашого дозволу.

— Вранці... — Губернатор поманив до себе індіанця. — Ти чув, чого потребують панове?

— Так, сеньйоре.

— Йди і приготуй усе необхідне. Та ворушися!

Сеньйор Альварес помахав пухкою рукою, немов відганяючи настирливу муху. Потім відкрив шухляду письмового столу і дістав звідти якісь папери.

— Щоб ніхто не робив вам перешкод, знадобляться документи, що засвідчують вашу особу, і пропуск на чотирьох у район ущелини. Не виключено, що ви зустрінетеся з прикордонними патрулями, і без відповідних паперів у вас виникнуть серйозні труднощі. За останні роки в тих краях зникло чимало людей. Крім того, є підозра, що племена, які мешкають на плоскогір'ях, готують антиурядові виступи.

Губернатор посміхнувся, блиснувши золотою коронкою в роті.

— Ласкаво прошу вручити мені ваші паспорти. На їхній підставі я оформлю для вас пропуск і дозвіл.

Гумбольдт простягнув йому їхні документи, видані в Німеччині, і Альварес заходився власноручно переносити відомості з них на жовтуваті аркуші гербового паперу, потім промокнув ще не просохле чорнило і скріпив усе великою гербовою губернаторською печаткою. Згорнувши аркуші трубкою, він

уклав їх у циліндровий шкіряний футляр і щільно накрив його кришкою. Після чого німецькі паспорти повернулися до вченого.

— Готово! — сказав губернатор. — Ці папери дозволять вам безперешкодно пересуватися в межах підпорядкованої мені провінції. Кожен, хто ознайомиться з ними, зрозуміє, що ви перебуваєте під моїм персональним заступництвом. — Він недбало кинув шкіряний футляр на стіл, але перш ніж учений простягнув до нього руку, додав: — Це обійдеться вам у двадцять тисяч песо.

Рука Гумбольдта повисла в повітрі.

— Скільки, ви кажете?

— Двадцять тисяч. По п'ять за кожного члена вашої експедиції.

Золота коронка знову зблиснула.

Гумбольдт заклав обидві руки за спину.

— Але я не маю такої суми, ваше превосходительство!

Губернаторові брови злетіли вгору.

— Я здивований, сеньйоре Гумбольдте. Що може означати така сміховинна сума в порівнянні з тим статком, який залишив вам ваш батько?

— Я мав на увазі, що в мене немає при собі таких грошей, — заперечив учений. — Те, що призначається на експедиційні витрати, надійно заховане в нашому багажі. І нам знадобиться якийсь час, для того, щоб дістати гроші звідти. Я доставлю їх вам сьогодні ж увечері.

Альварес розплився в посмішці.

— Мені дуже шкода. Сьогодні увечері у мене прийом — придуть важливі гості із столиці. Вони проведуть тут і весь завтрашній день, і я буду такий зайнятий, що не зможу приділити вам ані хвилини. Чекаю на вас післязавтра, і тоді ми за лічені хвилини все владнаємо. Якщо ж ви, поміркувавши, відмовитеся від ваших намірів, я розраховую продовжити переговори про продаж вашого слуги.

Кажучи це, він метнув швидкий погляд на Оскара.

— Ні-ні, — енергійно заперечив Гумбольдт. — Про це не може бути й мови, сеньйоре губернаторе.

Альварес знизав плечима і злегка розвів руки, ніби підкреслюючи цим жестом, що він лише виконує свій обов'язок.

— Ви повинні зглянутися на моє становище, сеньйоре. Правління такою великою провінцією вимагає значних коштів. А платню службовцям мені доводиться платити з власної кишені... — Узявши шкіряний футляр зі столу, він поклав його в шухляду і знову сперся об стіл. — Тепер я змушений попрощатися з вами, хоч як би мені приємно було розмовляти з таким видатним ученим. Справи! Отже, я чекаю на вас післязавтра в першій половині дня. Папери будуть видані вам негайно. Раджу вам витратити завтрашній день на знайомство з нашим чудовим містом.

На цьому він знову приклався до рук дам, труснув руку Гумбольдта і фамільярно поплескав по спині Оскара.

— Прощайте, друзі мої! Капаче, проведи гостей і не смій ніде затримуватись!

Слуга-індіанець покірно кивнув, пропустив гостей уперед і зачинив за ними двері кабінету губернатора.

— Тільки цього нам бракувало! — розсерджено говорив учений, поки вони йшли до парадного під'їзду, де на них чекала коляска. — Мерзенний вимагач! Де я роздобуду таку купу грошей за якихось два дні? Тут немає відділень жодного європейського банку, а вся наша готівка призначалася для купівлі мулів і продовольства.

Оскар помітив, як Еліза, узявши вченого за руку, шепнула:

— Не треба впадати у відчай! Я впевнена — усе буде добре.

— Еге ж, просто чудово! — не вгамовувався Гумбольдт. — На що я не розраховував, то це на подібний грабіж. Цей Альварес — справжнісінький кровопивець!

Не припиняючи гніватись, учений збіг сходами вниз, Оскар уже був готовий збігти за ним, як раптом біля самого його вуха чийсь голос стиха промовив:

— Труднощі *con el dinero*?

Оскар спантеличено обернувся: позаду стояв Капак, губернаторів слуга.

— Перепрошую, — сказав він, — я не розумію по-іспанськи.

— У вас проблеми з грошима?

Оскар ствердно кивнув.

— Схоже на те.

Індіанець пильно подивився на нього.

— Я можу допомогти.

Оскар насупився.

— Допомогти? З якої це речі?

Індіанець не став довго пояснювати. Він показав на сонце і зробив жест, немов укладається спати.

— Puesta del sol, — сказав він.

— Puesta... що?

— Захід. Коли сонце зайти — ти приходиш. Краще сам. Тут!

Він показав пальцем на огорожу саду резиденції. Стіна, що оперізувала всю територію, на цій ділянці виступала метрів на тридцять уперед. До неї була приставлена драбина, яку, мабуть, використовували для роботи в саду. Потім Капак дав Оскарові зрозуміти, що той має залізти по дереву, що росло по той бік стіни, проповзти кілька метрів по її гребеню, після чого спуститися в сад по драбині.

Оскар не розумів.

— Навіщо це все?

— Мій господар робити сьогодні увечері... звана вечеря. Ти приходиш, але дуже cuidado.

— Що означає — «cuidado»?

Капак насилу підбирав слова.

— Обережно. Скрізь охорона.

Він обернувся і вказав на стіну дальнього крила резиденції, густо обплетену виноградною лозою. Під

її пагонами ховався маленький напівкруглий балкончик.

— Я чекати тут, — сказав він. — Давати тобі dinero.

— Але чому?

Індіанець приклав палець до губ.

— Маю допомагати. Йди, твої друзі чекають.

Збігаючи сходами, Оскар намагався приховати збентеження, яке напевно було написано на його обличчі. Якщо він правильно зрозумів індіанця, той має намір дати йому грошей? Ніяких пояснень цьому не було. Капак ненавидів свого господаря, це було очевидно, але причому тут гроші, і звідки вони в нього? А проте, Оскар готовий був ризикнути. Що, власне, він утрачає?

Гумбольдт уже покликав Вілму, взяв її на руки і збирався сісти в коляску.

— Про що ви розмовляли? — поцікавився він. — Збоку це виглядало досить таємничо. Сподіваюся, мова йшла не про мету нашої поїздки?

— Звичайно, ні, — запевнив Оскар. — Капак усього лише побажав нам удачі та порадив бути дуже обережними.

— Он, значить, як?

Учений окинув Оскара іронічним поглядом із голови до ніг, але розпитувати далі не став.

Ледве коляска рушила, Оскар відчув докори сумління. Не варто було йому обманювати пана Гумбольдта, але надто вже незвичайною була ситуація.

Сонце ледь устигло сховатися в океані, а Оскар уже затаївся в заростях неподалік від огорожі резиденції. У небі загорялися перші зірки. З губернаторського палацу линула музика, що зливалася зі скрекотанням цвіркунів і цикад. Весь перший поверх був осяяний вогнями. Крім музики, до його вух долітали вибухи сміху і дзвін посуду. У повітрі линули апетитні пахощі пряних страв.

Про свої наміри він не обмовився ні словом. Під приводом, що йому треба як слід виспатися, Оскар покинув друзів, що зібралися в холі готелю, непомітно вислизнув на вулицю й подався на протилежний кінець міста, до пагорба, на якому здіймався губернаторів палац. Якщо йому посміхнеться удача, він зуміє довести, що його не дарма взяли в експедицію. Якщо ж ні... Ну, що ж, тоді залишається тільки молитися, щоб ця вилазка не виявилася найбільшою дурницею в його житті.

Притаївшись за кущем, він пильно спостерігав за головними воротами. Ось у затемненій сторожці спалахнув сірник — вартовий розкурює сигару. Схоже, він там непогано влаштувався і не надто пильнує. Чудово!

Оскар почекав, аби ще трохи стемніло, вибрався зі своєї схованки, стрімко перетнув відкриту місцину

і, опинившись у тіні огорожі, кинувся бігти на північ. Тим часом над горами зійшов місяць, і його темно-червоний диск із кожною хвилиною ставав усе яскравішим.

Метрів за триста стіна повертала на північний схід. Оскар виглянув із-за рогу, переконався, що там безлюдно, і помчав далі. Нарешті попереду замаячів темний стовбур дерева, що росло метрів за три від огорожі. Мабуть, того самого, про яке говорив Канак.

Не роздумуючи, він вправно подерся по шортському стовбуру. Піднявшись метрів на чотири, Оскар перебрався на товстий сук, що стирчав у бік стіни маєтку, і поповз по ньому.

Незабаром він уже міг розгледіти, що діється в саду. Доріжкою, що ніби оперізувала резиденцію, прогулювався ще один вартовий з рушницею через плече. Оскар дочекався, поки той зникне за рогом, і повис прямо над гребенем стіни, обхопивши сук обома руками.

Драбина стояла на колишньому місці — він це ясно бачив. Ще мить — і Оскар розтиснув руки і стрибнув на стіну. Почекав трохи, оглядаючи околиці, проповз кілька метрів по гребеню і спустився по драбині в сад.

Дерева в парку відкидали густі тіні, але поспішати все одно не варто було. Повільно і дуже обережно, короткими перебіжками від куца до куца і від пальми до пальми, він пробирався ближче до бу-

динку. Нарешті йому вдалося помітити той самий балкончик, на якому мав чекати індіанець, але якраз у цю мить на доріжці знову з'явився охоронець.

Оскар упірнув у кущі і затаївся. Охоронець, на-свистуючи, пройшов повз нього. Йому було не до того, щоб роздивлятися всякі там кущі — уся його увага була прикута до яскраво освітлених вікон палацу, за якими линули тіні танцюючих пар.

Коли він знову зник з очей, Оскар, намагаючись ступати так, щоб жорства не хруснула під ногою, вийшов на доріжку. Сховавшись у тіні виноградної лози, він задер голову і тихенько погукав:

— Капаче!

На балконі ворухнулася тінь. Індіанець перегнувся через поруччя і промовив лише одне слово: «Venir!»

І без перекладу було зрозуміло, що воно означає. Оскар ухопився за лозу потовще, вперся ногами в стіну й почав підійматися, набобивши чимало шуму. На щастя, виноградна лозина витримала його вагу, і незабаром він уже зміг ухопитися за ковані ґрати огорожі балкона. Капак простягнув йому руку, допоміг перелізти через неї, і ось уже Оскар опинився у відносній безпеці.

У цю мить унизу пролунав різкий окрик:

— Хто там?

Вартовий! Він усе-таки почув його вовтузню.

Приклавши палець до губ, індіанець ступив до поручнів і помахав охоронцеві:

Доброї ночі, Мануелю! Що це ти ходиш так швидко?

- Капак?

Вартовий виступив із тіні на світло, тепер у його голосі звучала полегкість.

- Я вже подумав був, що сюди забралися злодії!

Потім вони перемовилися ще кількома словами, і охоронець пішов. Оскар зітхнув полегшено.

-- Хутчій, — стиха промовив індіанець, сунувши Оскарові в руку гаманець, туго набитий монетами. — *¡eso es todo*, це все — тобі.

Оскар розкрив гаманець, блиснуло срібло.

— І ось це не забудь... — Капак простягнув йому шкіряний футляр, який Оскар упізнав одразу. Офіційні папери за підписом губернатора!

У нього не було слів. Єдине, що він міг — вдячно і розгублено посміхатися.

— Дякую, друже, — нарешті сказав він. — Але поясни, навіщо ти це робиш?

— Не зараз. Це... це велика честь для мене. Коли ти все зрозумієш.

У цих словах ховалася якась таємниця, але, так чи інакше, зараз вони були врятовані.

— Не знаю, що б ми робили без тебе... — пробелькотів Оскар.

У півтемряві зблиснули сліпучо білі зуби індіанця. Він сказав:

— Колка — *peligrosos viajes*... небезпечна мандрівка.

— Ти знаєш цю ущелину?

Капак на мить завагався.

— Так. Каньйон Колка — прокляте місце. Не можна ходити. Там починається країна заклиначів дощу.

Оскар насторожено втупився очима в нього.

— Ти чув про них? — запитав Капак.

Оскар кивнув.

— Чув. Але як і раніше можу тільки здогадуватися, хто вони такі.

Він простягнув руку індіанцеві.

— Мені пора. Інакше хто-небудь помітить мою відсутність. Коли б ти знав, який я вдячний тобі за допомогу! Я завжди пам'ятатиму про це.

— Adiós, mi amigo! — неголосно промовив індіанець. — Прощавай, друже!

Два дні по тому

Губернатор Ернесто Альварес був у нестямі. Зник не тільки футляр із документами експедиції Гумбольдта, а й гаманець із грошима, отриманими раніше як хабар. Сума не така вже й велика, але коли чуток про цей прикрий випадок вийде за межі резиденції, у місті почнуть базікати про те, що обікрасти нершу особу в провінції — легше легшого.

Ходячи по кабінету, його превосходительство раз у раз цвяхав у повітрі хлистом. Хай тільки попадеться йому той, хто хоч би посередньо причетний до цієї справи! Мерзотник буде повішений униз головою на найвищій вежі палацу...

Дзвін у міському соборі пробив одинадцятую, і його протяжний звук досяг вершини пагорба. Куди, в біса, запропастився цей божевільний учений? Просто нахабство — примушувати себе стільки чекати!

— Капаче!

Індіанець, низько кланяючись, постав у дверях.

— Сеньйоре?

Альварес завдав короткого жорстокого удару хлистом по обличчю індіанця. Схопившись за розсі-

чену щоку, Капак упав на підлогу, скорчившись від болю.

— Я певен, тобі відоме ім'я грабіжника! Я хочу його почути!

— Ні, сеньйоре, ні, я нічого не знаю!

— Може, це твоя робота?

— Ні, присягаюся, я до цього не причетний!

— Мануель каже, що вночі бачив тебе на балконі.

Що ти там робив?

— Я почув шум, — насилу вимовив Капак. — Мавпи забралися на виноградну лозу. Я прогнав їх.

— Я накажу обшукати твою кімнату, брехлива тварюко. І горе тобі, коли там знайдеться бодай найменший доказ того, що ти пов'язаний із злочинцями! Вмирати тобі доведеться дуже, дуже довго.

— Будь ласка, сеньйоре...

Альварес задихався, обличчя його налилося темною кров'ю.

— Хто ще міг проникнути до мого кабінету?

— Крім вас, сеньйоре?

— Певна річ, бовдуре.

— Але ж кімнати в усьому домі ніколи не зачиняються, — сказав індіанець. — І на майно вашої милості ніхто не зважився б зазіхнути!

Альварес нетерпляче хрокнув. Це йому й так відомо. Більшість приміщень у резиденції взагалі не мали замків, бо губернаторові не подобалося тягати з собою здоровенну в'язку ключів. І всі навколо знали, що станеться з тим, хто зважиться навіть на дрібну

крадіжку. Ризикувати життям через якусь дрібничку ніхто не хотів. Тож губернатор не допускав, що викрадачем міг бути хтось із прислуги чи робітників.

У той же час його думки знову і знову поверталися до божевільного вченого та його почту. Уже в перші хвилини знайомства він засумнівався, що перед ним справжній нащадок Александра Гумбольдта. Ця людина була підозріло молода, щоб виявитися його сином. Прикинувши, Альварес дійшов висновку, що великому досліднику природи мало бути б десь років сімдесят, коли він зачав цю дитину, а це навряд чи можливо. З другого боку, йому наплювати, кривляки вони чи ні, аби означену суму було вчасно сплачено.

— Забирайся геть, — велів губернатор індіанцеві. — Зараз ти мені не потрібний. Але будь поблизу на випадок, якщо знадобишся.

— Слухаюся, сеньйоре.

Капак, що вже оговтався, низенько вклонився і тихо вийшов.

Біля парадного під'їзду почулися удари копит і хрускіт жорстви, а через відчинене вікно кабінету почулося пирхання коней. Коляска, послана по Гумбольдта, повернулася. Нарешті! Альварес погладив бороду, взяв перо й поклав перед собою чистий аркуш паперу, вдаючи, що заклопотаний важливими державними справами.

У двері постукали.

— Увійдіть! — відгукнувся губернатор.

Замість ученого до кабінету упхався спітнілий і захеканий слуга, посланий до готелю. Пристукнувши підборами, він вигукнув:

— Ваше превосходительство!..

— Доповідай, Альфонсо, — перебив Альварес. — Ти привіз його?

— На жаль, ні, ваше превосходительство. Учений і всі супроводжуючі його особи покинули місто ще вчора вранці!

— Як? — Альварес підскочив, не тямлячи себе з люті. — Ти хочеш сказати, що їм продали мулів і харчі без мого дозволу?

— Ніяк ні, ваше превосходительство. Вони пред'явили всі необхідні папери, у тому числі й дозвіл на купівлю спорядження. Всі документи підписані особисто вами.

— Але це, це ж... — розлючений Альварес на деякий час позбувся мови. Гумбольдтові дії прямо вказували на його причетність до злочину.

— Злодії! — нарешті прохрипів він. — Хитрі, підступні злодії-грінго*! Вони, мабуть, пробралися сюди ввечері, під час прийому... Ну, ні, це їм так не минеться!

Він змахнув хлистом і з такою силою опустив його на поліровану поверхню свого столу, що Альфонсо мимоволі присів.

* Грінго — у країнах Латинської Америки — презирлива назва, прізвисько іноземця, переважно англійця або американця.

— Йди і розберися, як таке могло трапитись. Але спочатку... — його очі стали схожі на дві вузькі щілинки, — спочатку я хочу мати в руках цього Гумбольдта.

— Але, ваше превосходительство...

— Якщо ти ще раз скажеш «але», я запхну його назад у твою погану пельку! Я хочу, щоб ти зібрав усіх вільних чоловіків у місті, посадив на коней і доставив до мене цих грінго разом із моїми грошима. Ясно тобі? Ніхто не сміє грабувати мене безкарно!

— Слухаюся, ваше превосходительство. Але я ось що хотів сказати... — він затнувся, згадавши, що вживати «але» йому заборонено, і в цю мить стулка дверей кабінету з силою відчинилася, луснувши Альфонсо по спині. Від удару капелюх злетів з його голови і впав до ніг губернатора.

Слузі ледве вдалося встояти на ногах. Тим часом до кабінету стрімко увійшли двоє — високий молодий хлопець у котелку, твідовому костюмі і з пухлою текою під пахвою, а з ним — дама. На дамі був довгий червоний плащ, червоні бриджі для верхової їзди і чорні лакові чоботи із срібними шпорами. Її волосся переливалося всіма відтінками полум'я і червоного вина, а на спині в перев'язі висів незвичайний меч у чорних піхвах.

Це була найнезвичайніша дама, яку тільки доводилося коли-небудь бачити його превосходительству.

На мить губернатор розгубився, але зараз же взяв себе в руки і загрозово поцікавився:

— Хто дозволив вам уриватися сюди без попередження? Ви, власне, хто такі?

Жінка обернулася, схопила слугу за комір і, промовивши гарною іспанською: «Ти чекатимеш за дверима», енергійним стусаном відправила його до коридора.

Потім вона зачинила двері, а молодий хлопець зняв капелюха і коротко вклонився. Він трохи нервував — здавалося, його шокує екстравагантна поведінка супутниці.

— Прийміть наші вибачення за таке несподіване вторгнення, ваше превосходительство! — почав він. — Дозвольте мені відрекомендуватися: мене звуть Макс Пеппер, я співробітник журналу «Глобал Експлорер». А це міс Волкріс Стоун. Ми щойно прибули із Сан-Франциско. Наш корабель пришвартувався в порту десь годину тому, і ми...

— Де він? — уривчасто перебила його жінка. — Де Гумбольдт?

Сеньйор Альварес відскочив назад — ця дама раптом нагадала йому величезну руду кішку, яка в дитинстві роздряпала йому обличчя. Губернатор хотів був щось відповісти, але слова застрягли йому в горлі, і він зумів лише хрипко видавити: «Від'їхав!»

Жінка підступила до нього.

— Що значить «від'їхав»? Коли, і, найголовніше, — куди?

Альварес спробував заспокоїтися, хоча його не покидало сильне бажання негайно втекти і більше

ніколи не зустрічатися з цією жінкою. Та все ж господарем у резиденції був він. Тому він прочистив горло і перейшов у наступ.

Звідки вам відомо про сеньйора Гумбольдта?

Теж мені, велика таємниця природи! Півміста тільки й пащекує про це. Отож, де він?

Альварес покосився у вікно. У дворі чулися крики: мабуть, Альфонсо зібрав охоронців, і тепер вони прямують сюди.

— Він поїхав, як я вам уже сказав, — відповів Альварес, знову напускаючи на себе поважність, належну його санові. Думка про те, що зараз сюди приєднані підкріплення, повернула йому певність у собі. — Цей чоловік пограбував мене й обманом привласнив документи, що дозволяють йому безперешкодно переміщатися по всій провінції. І покарання неминуче спостигне його. Всього кілька хвилин тому я віддав розпорядження відправити у погоню за ним загін озброєних вершників.

— Вам доведеться скасувати це розпорядження, сеньйоре, — промовила жінка з посмішкою, від якої по спині в губернатора поповзли мурашки. — А Гумбольдтом займаюся я.

Вона виглянула у вікно. Загін варті вже наближався до палацу.

Альварес посміхнувся. Можна бути певним, що тепер ця особа усвідомила, в якому становищі опинилася. Проте дама в червоному, незважаючи ні на що, зберігала цілковитий спокій.

— Дозвольте поцікавитись, — сказала вона, — яку суму ви заправили із сеньйора Гумбольдта за оформлення документів?

— Двадцять тисяч песо, — відповів губернатор. — Звичайний тариф плюс митні витрати.

Міс Стоун розсміялася.

— Двадцять тисяч? А чому не двадцять мільйонів? Гумбольдт мав цілковиту рацію, коли взяв документи і забрався звідси. — В її зелених очах з'явився небезпечний блиск. — Що ж, із цим, напевно, все ясно. А зараз ти, маленьке пузате опудало, підготуєш ці документи для мене і мого партнера, не отримавши за це жодного вошивого песо. І що швидше ти це зробиш, то щасливіше для тебе закінчиться наша зустріч.

Миттєвим рухом вихопивши меч із піхов, вона приставила виблискуючий клинок до жирних складок на шії сеньйора Альвареса.

Раптом розчахнулися двері, і до кабінету ввалилися вісім дужих охоронців у формі національної гвардії, тримаючи зброю напоготові.

— Узяти їх! — заверещав губернатор, кидаючись до письмового столу, щоб сховатися за ним. — Заарештуйте цю банду головорізів, надіньте на них кайдани!

Макс Пеппер ледве встиг відступити і втиснутися в якусь нішу, як навколо нього розверзлося справжнє пекло.

Над його головою, дзижчачи, пролетів сюрікен* і глибоко вп'явся в стіну. Він чув, як розтинає повітря аркан Волкріс, потім хтось важко осів на підлогу. Один із гвардійців урізався в книжкову полицю, і вона завалилася. Затріщало зламане дерево. Томи зведення законів республіки Перу посипалися на підлогу, де їх заходились топтати вартові. Навколо чувся брязкіт шабель, гриміли чоботи і доносилися вигуки сеньйора Альвареса, який закликав своїх людей хапати бандитів.

Утім, його слова не подіяли. Вартові збилися в купу, заважаючи один одному, а між ними, немов у войовничому танці, пурхала міс Стоун, і кожен її рух і кожен удар досягали мети. Вона здавалася ляльководом, який смикає солдатів-маріонеток за невидимі нитки.

Сутичка закінчилася так само швидко, як і почалася. Ще не осів порох із порозкиданих книжок, а восьмеро охоронців уже лежали долі. Дама-войовниця в червоному скрутила їх власними ременями і прикувала до підлоги за допомогою коротких дротиків.

Макс зважився висунутися з ніші, щоб кинути погляд на великий підлоговий годинник. Волкріс знадобилося на все трохи менше як дві хвилини. Навіть для неї час був рекордним.

* Сюрікен — буквально: «лезо, сховане в руці» — поширена метальна зброя в Давній Японії.

Правитель провінції, блідий, як збиране молоко, стояв на тому самому місці, куди ретирувався перед початком бійки, прикриваючись кошиком для паперів.

— Не вбивайте мене, сеньйор! — зривистим голосом заблагав він. — Ви матимете все, що забажаєте...

— Я цілком ясно сказала, чого хочу, — відрізала жінка, засовуючи меч у піхви. — Документи, пару коней і харчів на два тижні. Зараз же! За коней і провіант буде заплачено — ми ж не якісь грабіжники!

Тремтячими руками сеньйор Альварес підписав усі папери, потім викликав Капака й наказав йому осідлати пару витривалих коней та нав'ючити їх пакунками з провізією. Після чого Волкріс глузливо сказала:

— Бачите — це ж зовсім просто і не потребує ніяких зусиль. А оскільки з цим покінчено, залишилося тільки одне: я хочу знати, куди саме подався сеньйор Гумбольдт!

Долина Камани постала перед мандрівниками в усій своїй суворій красі. Четверо подорожніх на мулах здавалися мурашками на тлі надхмарних вершин, що обступали їх з усіх боків. Усюди здіймалися скелі найхімерніших форм; здавалося, що їх розкидала рука гіганта, що колись бавився тут грою в кеглі. Проте поверхня долини залишалася відносно рівною, і в'ючні тварини легко могли пересуватися по ній. Стежка, усіяна дрібним щебенем, кривуляла серед заростей кактусів і чагарника.

Коли позаду залишилися останні індіанські селища, що склалися з трьох-чотирьох хатин, часто давно покинутих, а стежка пішла в гору, мандрівники наткнулися на прикордонний патруль. Проте напері, підписані губернатором провінції, зробили свою справу, і експедиції було дозволено безперешкодно продовжити шлях. Верхня частина долини, яку вони зараз перетинали, виявилася абсолютно безлюдною і пустельною.

Гумбольдт, який весь час випереджав супутників, досліджував місцевість. Він безупинно щось записував до подорожнього блокнота, збирав зразки рослинності для гербарію, визначав висоту над рівнем моря, вологість повітря і швидкість вітру. Він був

такий заглиблений у свою роботу, що з нього неможливо було добути й слова.

Зосередженість ученого можна було зрозуміти, але Оскарові здавалося, що Гумбольдт свідомо його уникає. І почалося це з того моменту, коли йому вдалося обкрити неймовірну операцію з губернаторськими документами і грошима. Зрозуміло, він здогадувався, що вчений не схвалить його свавілля, але глибоко в душі розраховував бодай на стриману похвалу. Адже тільки завдяки цьому й могла початися експедиція! І хіба його взяли на службу не для того, щоб «обкручувати дільця», як висловився сам учений?

Ні, напевно в усьому цьому можна заплутатись. Він не розумів поведінки свого «господаря» і що більше сушив голову над цим, то дужче підозрював, що йому не кажуть усієї правди про справжню мету їхньої мандрівки. Від нього щось утаюють, і це «щось» — дуже, дуже важливе.

Оскар оглянувся. Оглушлива тиша, що панувала в долині, і тутешнє сухе повітря, бідне на кисень, діяли на нього гнітюче. Він постійно відчував глухе роздратування, до якого домішувалося відчуття, що за ними весь час спостерігають чийсь чужі очі. Шарлотта й Еліза їхали метрів за двадцять позаду нього, і обидві, судячи з усього, перебували в чудовому настрої.

Оскар притримав свого мула й почекав, поки жінки порівняються з ним.

— Привіт, — усміхнулася йому Еліза. — Чи не хочеш пристати до нашої компанії?

— Залюбки, — відповів Оскар. — А то тут якось моторошнувато.

— Чому? — запитала Шарлотта. — Адже навколо спокійно. Ми просуваємося успішно, запасів досить, а наші мули відчують себе чудово.

— Річ у тиші, — спробував пояснити Оскар. — Від неї можна просто збожеволіти. У Берліні завжди гамірно, всюди снують різнощики, городяни й приїжджі, штовханина, сміх, сварки. Там ти ніколи не відчуваєш себе наодинці. Навіть уночі місто наповнене звуками. А тут тільки й чути, як вітер шарудить піском.

— Ти і тут не один, — зауважила Шарлотта. — А ця тиша мені навіть подобається. Коли так тихо, виникає відчуття, що може статися все, що завгодно.

— Все, що завгодно... — пробурчав Оскар. — А й справді. А хтось уже думав про те, як ми будемо вибиратися звідси? Навряд чи нам удасться сісти на корабель у порту Камане — адже перші, кого ми там побачимо, напевно будуть сеньйор Альварес та його головорізи з рушницями напереваги!

— Не треба про це турбуватися, — сказала Еліза. — Я певна, що існує шлях, який веде через гори прямо до Ліми. Ти розумний хлопець, Оскаре, і я рада, що ти зараз із нами.

— Ти серйозно?

Вона ствердно кивнула.

— Я тільки-но говорила Шарлотті, що нам треба гордитися тобою. Ти блискуче провів ту нічну операцію.

— Пан Гумбольдт, здається, дотримується іншої думки, — заперечив Оскар. — Із того часу як ми покинули Каману, він не сказав мені навіть двох слів.

— Ти не правий. Просто він занурений у свої спостереження і нотатки. Насправді він ставиться до цього так само, як і ми з Шарлоттою.

— Не надто віряться, — посміхнувся Оскар. — А взагалі мені просто пощастило. Без Капака нічого б не вийшло. Я б нізащо не зважився сунутися до цього його чортового палацу.

— Сподіваюся, сеньйор Альварес не пронюхає, яку роль у всьому цьому відіграв Капак, інакше він здере з нього шкуру, — зауважила Шарлотта.

Якийсь час вони їхали мовчки, поринувши у власні думки. Першим порушив мовчанку Оскар.

— Ти не могла б трохи розповісти про себе? — звернувся він до Елізи. — Як тобі вдалося познайомитися з Гумбольдтом?

— Це було років сім тому, — охоче відповіла Еліза. — Гумбольдт мандрував по Гаїті, моїй батьківщині. У той час він був дуже захоплений релігією вуду й магічними практиками. Ти чув коли-небудь про вуду?

— Здається, пан Гумбольдт щось таке згадував.

— Це не тільки релігія, а й мистецтво чаклунства, яке мені довелось усмоктати буквально з материним

молоком, — пояснила Еліза. — Я — так звана мамбо, тобто жриця вуду і біла чаклунка. На відміну від бокорів — чорних чаклунів — я використовую свої здібності тільки для того, щоб творити добро. Гумбольдт гостював у нашому селищі і взяв участь у ритуалі на честь богині змій Дамбалли. Під час цієї церемонії я впала в транс, і мені було дано пізнати власне майбутнє. Я побачила, що мій життєвий шлях і шлях цього білого чоловіка на якийсь час зливаються, і зрозуміла, що мені доведеться покинути батьківщину. Тому й вирушила разом із ним до Німеччини.

— Усе так просто?

— Так. — Еліза знизала плечима. — Деякі речі ти просто знаєш і все. Одного разу, коли моя місія завершиться, я знову повернуся до свого народу.

— Про яку місію ти говориш? — запитала Шарлотта.

Еліза загадково посміхнулася.

— І я, і ти дізнаємося про це тільки коли все вже буде позаду.

Вона хотіла щось додати, але раптом замовкла і завмерла. Елізині очі зупинились, а губи залишилися напіввідкритими. Оскар натягнув поводи й зупинив її мула. Цей вираз обличчя жінки був йому вже знайомий.

— Пане Гумбольдт! — гукнув він.

Учений, що їхав за півсотні метрів від них, розвернув мула і риссю попрямував до них.

— Схоже, у Елізи знову видіння. І почалося воно зовсім несподівано, без будь-якої причини.

— Так зазвичай і відбувається, — кивнув Гумбольдт.

Спішившись, він узяв Елізу за руку.

— Що ти бачила? Знову Босуелл?

Погляд темношкірої жінки став сумним.

— Ні, це не він.

— Що тоді?

— Двоє вершників. Вони нас переслідують.

— Прикордонний патруль?

— Щось зовсім інше.

— Друзі чи вороги?

— Дуже важко сказати. Їхні обличчя приховувала темрява. Один із цих вершників — жінка. У неї іржаво-червоне волосся, а на плечах — червоний плащ.

Волкріс Стоун мчала, як відьма на мітлі, а її плащ розвівався на вітрі, немов полум'я лісової пожежі. Покинувши Каману, вона дала остроги коневі й погнала його галопом кам'янистою дорогою, що вела в передгір'я Анд. Боки її коня блищали від поту, а морда була вкрита клаптями піни. А Волкріс нещадно й далі хльоскала бідолашну тварину хлистом, незважаючи на те, що нерівності дороги не дозволяли коню скакати швидше.

Максові Пепперу на превелику силу вдавалося не відставати від своєї войовничої супутниці. Проте й надалі зберігати такий темп було понад його сили. Учепившись у повід, він шалено пристрожив свого коня, обігнав міс Стоун і зупинився прямо перед нею.

— Стривайте! — задихаючись, вигукнув він, натягуючи поводи. Змучений кінь замотав головою і став дибки. Макс, дарма що був непоганим наїзником, ледве зумів утриматися в сідлі.

Дорога тут була дуже вузькою, і Волкріс мимохить довелося осадити свого сірого скакуна, дивом уникнувши зіткнення з Максовим конем. Знадобився якийсь час, щоб заспокоїти змучених і переляканих тварин.

— Ви при своїм розумі, Пеппере? — люто кинула Волкріс. — Хочете, щоб ми обидва скрутили собі в'язи?

— Саме це питання я і хотів поставити вам, — огризнувся Макс. — Навіщо ця божевільна скачка? Що зміниться, коли ми їхатимемо трохи повільніше й обережніше?

— Ви хотіли поставити питання? — очі жінки загрозовито звузилися. — Звідколи ви тут ставите питання?

— Врешті-решт, адже саме мені доручено виконати завдання, поставлене босом, — Пеппер із гідністю скинув голову. — А вас найняли для того, щоб ви надавали мені всебічну допомогу. Хіба містер Вандербілт не повідомив вам про це?

— Мабуть, він забув це зробити, — зневажливо посміхнулася Волкріс. — Мене найняли, щоб забезпечити успіх справи, і я це зроблю. Але своїми методами.

Те, що Макс прочитав у її зелених очах, трохи налякало його. Там палала неприхована ненависть, але це почуття не мало стосунку до нього. Дивно — бос ні словом не обмовився про те, що міс Стоун і пан Гумбольдт були знайомі, більше того — якимось чином зв'язані.

— Боюся, ви, Волкріс, не зовсім точно зрозуміли своє завдання, — заперечив він. — Перечитайте ще раз договір. Доти, поки ситуація не стає загрозовою, ви зобов'язані дотримувати моїх вказівок. — Він демонстративно оглянувся. — А тут я щось не бачу ніякої небезпеки. Сподіваюся, надалі ви дещо обмежите свою ініціативу.

Міс Стоун стиснула губи.

Ви, Пеппере, — просто жалюгідний книгогриз, і те, що ви зараз кажете — порожні теревені. Ви що, справді збираєтеся вказувати, як мені діяти? Це просто сміховинно!

Підібравши поводи, вона об'їхала Макса і знову рушила вперед по дорозі. Але Пеппер не здавався. Розвернувши коня, він промовив через плече:

— Ну що ж, тоді я повертаюся. «Вранішня зоря» простоїть у порту до ранку, і сподіваюся, я ще встигну піднятися на борт. За тиждень я буду в Сан-Франциско, а вам ще довго доведеться відновлювати свою репутацію і добре ім'я.

Жінка уїдливо розсміялася, але в її очах вже не було колишньої сталеві твердості. Невже його слова попали у саму ціль?

— Непогано, Пеппере! — сказала вона. — Виявляється, ви не в тім'я битий. — Вона мить поміркувала і вела далі: — Ну, що ж, хай буде по-вашому. І що нам тепер слід зробити?

— Для початку — взяти розумний темп. — Макс тицьнув пальцем у дорогу. — Немає найменшого сенсу заганяти коней. Якщо ми втратимо хоч би одного, всі наші зусилля підуть на вітер, і нам доведеться пішки чвалати до міста.

— У Гумбольдта і його команди два дні переваги, — заперечила Волкріс. — Ви хочете, аби вони вкрали найбільше відкриття прямо у нас із-під носа?

— Звичайно, ні. Але Альварес стверджує, що вони їдуть на мулах, а швидкість цих тварин істотно

нижча. До ущелини Колка звідси — п'ять днів дороги. Навіть звичайною рисою ми напевно наздоженемо їх на підступах до цього каньйону.

— А потім?

Макс провів долонею по вусах.

— Гумбольдт зовсім не дурний. Він двічі подумає, перш ніж уплутатися у війну з нами. Якщо все піде добре, ми цілком зможемо об'єднати зусилля. Хтозна, може, така мирна співпраця виявиться корисною.

— Мирна? — міс Стоун презирливо фиркнула. — Тільки цього ще бракувало! Але хай поки буде по-вашому. А як щось піде не так, ми завжди зможемо змінити тактику і перейти до плану «Б».

Жінка дала остроги коневі і рушила вперед — цього разу в набагато повільнішому темпі.

Макс Пеппер зітхнув. Поки що поле бою залишилося за ним. Тепер би ще зрозуміти, що являє собою цей самий план «Б»...

Нізно увечері Оскар, Шарлотта, Еліза і Гумбольдт сиділи навколо багаття. Долину поволі заповнювала густа темрява. На небі, зтягнутому хмарами, не було ні зірок, ані місяця. У пустельних околицях стоянки експедиції не було навіть дерев — тільки колючі дрібнолисті кущі, що притискалися до землі. Густий туман, що сповзав із гірських схилів, немов вата, огортав увесь цей сумний ландшафт і поглинав будь-які звуки.

Нарешті останні відблиски заходу померкли, і єдиним джерелом світла залишилося полум'я багаття. Вогонь, потріскуючи, пожирав сухі кактусові стебла і хмиз, язика полум'я то злітали увись, то притискалися до землі.

Сидячи в своєму ящику-клітці, призначеному для транспортування, Вілма час від часу видавала невдоволені звуки. Мабуть, ця місцевість здавалася їй не надто мальовничою і гостинною, і Оскар цілком її в цьому підтримував. Йому теж не подобалась ця долина.

Ніч дихала пронизливим холодом вічних снігів, і мандрівники тулилися ближче до вогнища, намагаючись якнайкраще зігрітися. Біля багаття панувала мовчанка — кожен був заглиблений у власні думки, а ще давалася взнаки втома після денного переходу.

— На ній справді був червоний плащ? — несподівано запитав Гумбольдт, чиє обличчя у відблисках полум'я здавалося вирізьбленим із каменя.

— Не червоний, — відгукнулась Еліза. — Радше, кольору червоного вина. І такого ж самого відтінку було її волосся.

— Гм, — учений задумливо поворушив жарини, покриті сизуватим попелом.

— Хто вони, ці вершники, яких побачила Еліза? — запитав Оскар. — Мені здалося, що ви знаєте цю жінку в червоному.

— Ще б не знати! — відповів Гумбольдт. — Якщо Еліза була точна в описі свого видіння, на нас чекають серйозні неприємності.

Оскар із сумнівом поглянув на вченого.

— Що ж такого особливого в цій дамі?

Гумбольдт пильно дивився в жар вогнища.

— Якось раз мені довелося бути свідком, як протягом кількох хвилин вона поклала десятюх озброєних і добре навчених воїнів. Ця особа досконало володіє японськими і китайськими бойовими мистецтвами, що мають тисячолітню традицію.

— Ти, дядьку, кажеш про мистецтво китайських ченців із монастиря Шаолінь? — здивувалася Шарлотта. — Здається, його називають кунг-фу.

Гумбольдт кивнув.

— Це щось більше, ніж мистецтво битися із зброєю і без неї. Кунг-фу — особлива філософія, мета якої — прагнення до самовдосконалення. Вона охоп-

лює всі сторони життя, зокрема мистецтво медитації, лікування і, звичайно, бойове мистецтво.

Він обвів поглядом сидячих біля багаття супутників і знову втупився очима у вогонь.

— Ім'я цієї дами — Волкріс Стоун, вона єдина особа жіночої статі, якій було дозволено увійти до монастиря на священній горі Суншань.

— А чому саме для неї був зроблений виняток? — поцікавилася Шарлотта.

— Слава про її майстерність відкрила перед нею ворота Шаоліня, — відповів Гумбольдт. — Ніхто не міг зрівнятися з нею в швидкості і спритності, і для міс Стоун був зроблений виняток, але за умови, що вона прибере чоловічої зовнішності. Їй довелося поголити голову, вищипати брови та вії і перебратися в одяг буддійського ченця. Учитель попередив її: цілком можливо, що вона вибрала помилковий шлях, але вона не послухала цього застереження. Кілька років міс Стоун провела в монастирі, освоюючи медитацію і бойове мистецтво, а разом працюючи разом з іншими ченцями до знемоги. Вона глибоко вивчила буддійську медицину й уміння занурювати свої тіло й мозок у стан цілковитого спокою, оволоділа п'ятьма видами бою і такими видами зброї, як палиця, меч, сюрікени, спис, алебарда, дротики, голки. У всіх цих видах вона досягла високої досконалості, але, оскільки міс Стоун була жінкою, їй не було дозволено складати іспит на право на-

зиватися майстром бойових мистецтв. Вона залишилася звичайним ченцем — великим майстром в одязі учня. У результаті з часом її глибока повага перед кунг-фу і вчителями Шаоліня переросла в розчарування, а потім у гнів і цілковите заперечення буддійської доктрини. Коли вона покидала монастир, її буквально пожирала ненависть до тих, хто залучив її до високого і стародавнього мистецтва. Покинувши Китай, Волкріс перебралася до Сполучених Штатів і стала найманним воїном і охоронцем, працюючи на тих, хто має в своєму розпорядженні великі кошти. Мені доводилося чути, що нині в цій справі вона вважається кращою з кращих.

— Звідки ти стільки знаєш про цю жінку? — в Елізиних очах світилася гостра цікавість.

— Колись я провів деякий час у тому ж монастирі, — посміхнувся Гумбольдт, посмикавши свою косичку. — Я вивчав техніку ушу. Волкріс Стоун було дев'ятнадцять років, коли я туди потрапив, але на той час вона була там уже більше трьох років. Як європеець, я єдиний міг зрозуміти всю тяжкість її становища і глибоко їй співчував. Ми відчували взаємну симпатію, але були зобов'язані її ретельно приховувати. Коли я покидав монастир, вона також вирішила піти. Ми вийшли з воріт Шаоліня одного й того ж дня, але вирушили в дорогу різними шляхами, домовившись про зустріч у певний день і годину в якійсь чайній у місті Шеньяне.

— І що сталося потім? — Оскар буквально пожирив Гумбольдта очима.

— Я не зміг прибути туди вчасно. Дещо сталося. У Шеньян я потрапив лише за кілька тижнів, і в'ясував, що Волкріс уже покинула Китай. Більше ми з нею ніколи не зустрічалися.

Еліза з глибокою серйозністю поглянула на вченого.

— Я бачила її обличчя. Воно палало гнівом. Їй відомо, що ми тут, і вона зробить усе, щоб нас наздогнати.

— Але навіщо їй нас переслідувати? — запитала Шарлотта.

Гумбольдт знизав плечима.

— Я не виключаю, що вона тут із тієї ж причини, що й ми. Не забувайте: фотографічних пластин було кілька. Ходили чутки, що Волкріс працює на Альфонса Т. Вандербілта, газетного магната з Нью-Йорка. Працедавця Гаррі Босуелла звать так само. Тому цілком можливо, що Вандербілт доручив їй розшукати Босуелла або його сліди.

Скоса поглянувши на дядька, Шарлотта запитала:

— А може, вона прагне помститися тобі за те, що ти з нею так повівся? Може, вона досі переконана, що ти її зрадив?

— Можливо. Тоді ми справді в небезпеці. Уже в ті часи в ній відчувалася одержимість. І монастир Волкріс покинула за моїм наполяганням, інакше б вона там загинула.

— А тепер вона женеться за нами, — похмуро промовив Оскар. — А немає способу уникнути зустрічі з цією грізною дамою?

Гумбольдт, трохи помовчавши, кивнув.

— Ми просто зобов'язані спробувати. Але навряд чи це виявиться легкою справою.

— Що, коли сховатися в скелях і почекати якийсь час? — запропонувала Шарлотта.

— Волкріс навіть на голому камені читає сліди, як розгорнуту книгу, — посміхнувся Гумбольдт. — Будь-яка зламана травинка, будь-який камінчик, зрушений зі свого місця, підкажуть їй, де нас шукати. Тому наш єдиний шанс — опинитися швидше за неї. Ми повинні першими відшукати таємну стежку, сховану від людських очей. Тільки тоді ми будемо в безпеці.

Він підвівся, розпрямляючи широкі плечі.

— Раджу всім відпочити — ми виступаємо ще до сходу сонця.

— Не подобається мені ця місцина, — несподівано сказав Оскар. — Щось тут не так. Навколо немає ні птахів, ні комах, ні гризунів. Просто моторошно стає.

— Вілма теж поводить незвично, — підхопила Шарлотта. — Замість того щоб, як завжди, блукати в околицях, вона й не думає вилізати зі свого ящика.

— Може, нам якось укріпити табір? — запропонував Оскар. — Наріжемо колючого гілля чагарника і спорудимо щось подібне до оборонного валу. Я чи-

тав, що так іноді робили індіанці, щоб захиститися від ворогів. Якщо вночі на них нападали, вони просто підпалювали чагарник, і колючий вал миттю перетворювався на вогняний.

Ґумбольдт розсміявся.

— Мій хлопчику, романи Фенімора Купера тут ні до чого. Навколо на багато кілометрів немає ні людей, ні великих хижаків. Але щоб ти почувався спокійніше, сьогодні вночі ми з тобою по черзі чергуватимемо — кожному дістануться дві зміни по дві години. Тобі заступати першим! — Він підморгнув хлопцю й простягся на попони, укритисьь строка-тим пончо. — А тепер — спати. Я втомився як собака...

На початку третьої Оскар почув дивний звук — наче хтось обережно працював напилком по дереву. Цей глухий, часом вискливий скрип спочатку доносився здалека, але поступово став наближатися. Вілма, що досі спокійно дрімала на колінах у Оскара, підвела голову, повела дзьобом у бік, звідки долинав шум, і видала запитливе «е-ек?»

Він вслухався й далі. Звуки виходили з різних місць — вони немов кружляли навколо табору експедиції, переміщалися ліворуч, праворуч, а потім знову поверталися на колишнє місце.

— Даю голову на відруб, — пробурмотів Оскар, — якась тварюка стежить за нами й підбирається все ближче. Ну що ж, я навіть радий, бо від цієї глухої тиші можна просто здуріти!

Власний голос додав йому певності, а звуки в темряві раптом стихли, немовби невідома істота заїлася.

Оскар вихопив із догораючого вогнища голувешку й підняв її якнайвище. Подув вітру роздмухав полум'я, і він ступив крок, другий, а потім обережно обійшов намет.

Стрибаюче світло імпровізованого смолоскипа вихоплювало з темряви колючі зарості, химерні тіні зміїлися серед каменів. Оскарове серце билосся так,

що його удари громом віддавалися у вухах. Знадобилося величезне зусилля, щоб підійти до кущів.

Що могло бути джерелом цих звуків? Він ніколи не чув нічого подібного. І не дивно — він виріс у Берліні, і звідки йому було знати, які із звуків південноамериканської ночі таять у собі загрозу, а які — ні. Може, це всього лише який-небудь смирний гризун, заклопотаний своїми нічними справами? Проте інстинкт підказував йому, що все набагато серйозніше.

Ступивши ще трохи, підліток зупинився. Тут поверхня ґрунту була вкрита доволі товстим шаром пілу, і на ньому виразно видніли якісь сліди.

Оскар сів, щоб роздивитися їх ближче. Сліди були завбільшки з долоню дорослого чоловіка і групувалися незвичайно: два паралельні рядки пазуристих дванадцятипалих відбитків, а між ними безперервна смуга, немов тут протягли важку колоду чи інший важкий предмет.

На що це схоже? Або дві досить сильні, але не дуже великі тварини тягнули тут під покривом ночі свою здобич, або це була велика тварина, що пересувалася на широко розставлених лапах, волочучи між ними власне черево або хвіст.

Він ще роздумував, чи варто будити Гумбольдта, коли в ніс йому вдарив незвичний запах: сморід прилого часнику.

Краєм ока він помітив, як стрепенулася Вілма. Ківі підстрибнула на місці, перелякано пискнула

і чимдуж побігла в темряву. Оскар умить випростався й підняв якнайвище догораючий смолоскип, і раптом йому здалося, що в гущавині темних заростей мерехтять криваво-червоні вогні.

Ноги миттю стали ватними, і рештки мужності кудись поділись. Але він опанував себе і не піддався паніці. Повільно й обережно Оскар пішов до тих вогнів, але вже за кілька кроків зрозумів, що це ніякі не вогні, а цілі сузір'я чийхось очей, що мерехтіли відбитим світлом його смолоскипа.

Із нестямним криком він відскочив назад, упустивши головешку, яка миттю згасла. Темрява обступила його з усіх боків. Оскар розвернувся і стрімголов кинувся до табору, кричачи на ходу:

— Вставайте! Швидше! Нас атакують!..

Уже наступної миті Гумбольдт відкинув запону намету і вибрався назовні, стискаючи в руках зведений арбалет.

— Що таке, Оскаре?

— Там... у куцах! Очі...

Пролунало гучне клацання — вчений зняв зброю із запобіжника. Проте в порівнянні з тим, що привиділося підлітку в мороці заростей, арбалет, що здався в лабораторії могутнім і смертельним, виглядав непотрібною іграшкою.

Гумбольдт не встиг підняти його, як пролунав легкий дзизкотливий звук. Щось просвистіло зовсім поруч і, цмокнувши, встромилося в шкіру сідла, що лежало біля намету. Тепер прокинулися й жінки.

— Що відбувається? — схвильовано запитала Шарлотта, виглядаючи з намету, але часу на відповідь у Оскара не залишилося: знову пролунало знайоме дзижчання, і ще один металевий снаряд розітнув повітря за півметра від Гумбольдтового обличчя.

Схоже, що стрілець, хай би хто він був, не відзначався особливою влучністю.

Але це вже не мало значення, бо наступної миті в коло, освітлене вогнем багаття, із пронизливим свистом вповзла істота з тих, які приходять лише в найжахливіших снах.

Шарлотта скрикнула, а Еліза здавлено застогнала.

Це, безперечно, була комаха. Але комаха, якої напевно ніхто ніколи не бачив. Вона досягала двох метрів завдовжки, а її довгасте тіло було напівпрозорим, і Оскар міг розгледіти внутрішні органи — серце, легені, кишечник та інше. Шість довгих ніг зчленувалися шипуватими суглобами, а кінчалися вони гострими й гачкуватими ніби пальцями. Рухаючись, істота видавала той самий скреготливий звук, який привернув увагу підлітка.

Але найстрашнішою була голова: сузір'я незліченних фасеточних очей немов нависали над пащею, з якої стирчали гострі, як ножі, тригранні зуби. Спинний щиток був укритий цілим лісом колючок, що знай ворушилися, — саме ці хітинові стріли мчали в їхній бік із темряви перед появою страшної тварюки. Щелепи комахи оточували незліченні

шипи й вусики, які енергійно сіпалися і звивалися, немов чуючи здобич.

Жах паралізував Оскара і позбавив його здатності міркувати й діяти.

— Вниз! — заревів Гумбольдт. — Усім лягти і не рухатись. Притисніться до землі якомога дужче!

Він натиснув спуск, і важка арбалетна стріла-болт, ударившись об хітиновий панцир тварюки, зрикошетила і з виском понеслася в темряву. Барабан арбалета з клацанням прокрутився, і нова стріла миттю опинилася в стволі.

Гумбольдт готувався до наступного пострілу, але комаха була вже зовсім поруч. Проте він, замість того, щоб відступити, кинувся вперед, а опинившись майже біля передніх лап чудовиська, різко пригнувся — тієї ж миті страшна бестія вивергнула цілий фонтан колючок, які тільки дивом не зачепили вченого.

Чудовисько підвелось на задні кінцівки, щоб схопити Гумбольдта, але нова стріла попала точно в незахищену частину його напівпрозорого черева. Із жахливим свистом, від якого холоне серце, і шипінням комаха відскочила, але знову кинулася вперед, і її передні лапи всіма кігтями вчепилися в руки вченого, вириваючи з них арбалет.

Гумбольдт виявився практично обеззброєним, а зубаста паща вже нависала прямо над ним.

Оскар на мить заплющив очі, — і відразу ж пролунав звук розбиваного скла, увись зметнувся цілий сніп іскор. Полум'я охопило лівий бік комахи. Про-

низливо вищачи і свистячи, вона відскочило від Гумбольдта. Підліток із подивом побачив, що Шарлотта утримує чудовисько на відстані, відганяючи його за допомогою палаючої сухої гілки, а Еліза закидає його якимись пляшечками зі своєї похідної аптечки, які, розбиваючись, спалахують сліпучим полум'ям. Ще мить — і потвору повністю охопило полум'я. Зі скреготом і зойками істота-примара покотилася по землі, а потім затихла. Навколо поширився нестерпний сморід, і Оскару довелося затулити обличчя і ніс рукавом.

Через кілька хвилин четверо шукачів пригод стояли над останками монстра, з огидою роздивляючись обвуглені хітинові пластини.

— Скажіть, дядьку, ради всього святого, що це таке? — нарешті промовила Шарлотта, притискаючи до носа хусточку, просочену пахучою настоянкою з Елізиних запасів.

— На вигляд — представник ряду примарових, яких інакше називають паличниками, — здивовано похитуючи головою, відповів Гумбольдт. — Більшість із них мешкають на острові Нова Гвінея. Проте я не тільки не чув, а й уявити навіть не міг, що ці істоти можуть досягати таких розмірів!

— Які ж вони зазвичай? — запитав Оскар, який терпіти не міг навіть тарганів і стоногів, з якими йому доводилося стикатися в нетрях Берліна.

— Від двадцяти до тридцяти сантиметрів. Але цей місцевий вид... — учений розгублено почухав поти-

лицю під косичкою. — Це щось! Мені терміново потрібний бодай один кіготь цієї істоти для моєї колекції. Ні, ви тільки погляньте на ці кінцівки! Вони немов спеціально створені для того, щоб комаха могла безперешкодно підійматися найстрімкішими скелями!

Гумбольдт обійшов навколо трупа чудовиська, нахилився і з хрускотом відламав одну з його лап. При цьому Оскарові стало так погано, що його ледь не знудило.

— Може, нам пощастить зловити живцем хоч би один екземпляр, — сказав учений, ховаючи свою здобич до сумки. — Ото була б сенсація! Будь-який ентомолог за один тільки цей зразок віддав би весь свій статок і безсмертну душу на додачу!

— Ти вважаєш, що тут є ще такі істоти? — запитала Шарлотта, бліднучи.

— Ну це ж само собою зрозуміло! — Гумбольдт був у своїй стихії, і те, що лише кілька хвилин тому він був на волосок від загибелі, його абсолютно не цікавило. — Де одна, там і решта... Повертайтеся краще до намету, а я побуду до ранку тут. Постежу за околицями і спробую зрозуміти, чи не можна зберегти ще хоч щось від цієї прекрасної тварини. Який жаль, що від неї залишилося зовсім небагато! Невже вам конче треба було спалити її ущент?

— Між іншим, ми врятували тобі життя, — зауважила Еліза, труснувши головою. — Я кажу це на той випадок, якщо ти сам нічого не помітив.

Та Гумбольдт уже не чув її. Він кружляв навколо труна андського «примарового» з блокнотом у руці, накидаючи в мерехтливому світлі вогнища ескізи загальної зовнішності комахи.

— Ну що ж, спробуємо все-таки трохи поспати, — зітхнула Еліза. — Навіть якщо Карл прогавить ще якогось монстра, можна покласти на Вілму. Хто-хто, а вона обов'язково попередить нас про наближення сторонніх. Еге ж, крихітко?

Відповіддю на ці слова стало задоволене хрокання ківі.

Три дні по тому

На п'ятий день із початку експедиції навколишні вершини здіймалися вже на чотири тисячі метрів, а то й більше.

Голі шпилі загрозово стриміли в небо, над головами мандрівців кружляли грифи. Дорога перейшла у таку вузьку стежку, що по ній міг пересуватися тільки один мул. Оточена густими заростями, стежка звивалася між скелями, все крутіше забираючи вгору.

Ще на світанку експедиція почала віддалятися від русла річки Камана і близько дев'ятої години ранку вступила в ущелину Колка, що простягалася між двома гірськими пасмами на десятки кілометрів. Стіни ущелини були такі високі, а сама вона така вузька, що часом не було видно неба. Перестук копит мулів і човгання кроків підхоплювала луна, багато разів відбиваючи і спотворюючи звуки до невпізнання.

З кожним поворотом маршруту ландшафт змінювався. На стежці стали траплятися велетенські кам'яні брили, що неабияк утруднювали просування вперед. Покручені дерева, що росли з розколин скель, іноді утворювали справжні тунелі, куди майже не просочувалося світло. Повітря було прохолодним і насиченим вологою.

Оскар відчув, що починає мерзнути. Давалася таки величезна фізична напруга останніх днів. М'язи, скуті втому, болісно нили, сили вистачало тільки на те, щоб триматися в сідлі. А до того ж весь час бракувало повітря. Що вище вони піднімалися, то менше кисню в ньому було, а це могло призвести до виникнення гірської хвороби, добре відомої всім альпіністам.

Але Гумбольдт був неблаганний: він скоротив час на ночівлі до мінімуму і, прагнучи уникнути зустрічі з Волкріс Стоун, наполегливо вів свою маленьку експедицію вперед. «Жвавіше, ворухіться! — раз у раз чулося звідти, де їхав учений. — Не відставати! Оскар, що ти плентаєшся, як сонна муха?»

«Справжнісінькі тортурі!» — пробурмотів Оскар, обводячи свого мула над краєм обриву навколо величезного валуна, що перегороджував стежку. Тварина виіралася і кожні сто метрів зупинялася й тяглася до чахлої трави. Від того, що треба було постійно тягнути мула за повід німіли руки, а ноги гуділи від напруги. Невже Гумбольдт не відчуває втоми? І скільки ще може тривати цей нескінченний перехід?

Він запитав про це Шарлотту, і дівчина відповіла: — Аж поки ми надібаємо ту саму таємну стежку.

Шарлотта відчувала себе такою ж змученою, як і Оскар, але трималася по-молодецьки. Це було дивно — адже коли його, кишенькового злодюжку, що називається, «годували ноги», дівчина ні в чому йому не поступалася, хоча в швейцарському пансіоні їй навряд чи доводилося стрибати через огорожі

й тікати від переслідувачів по дахах. В ущелині вона змінила легкий одяг на грубу вовняну куртку, полотняні штани і шкіряні черевики з рубчастими підшвами, які не ковзали на мокрих каменях. І як же вона зараз відрізнялася від тієї Шарлотти, яку він уперше побачив у Берліні! Правду кажучи, такою вона подобалась йому значно більше.

— Не думаю, що та дама все ще женеться за нами, — сказав він. — Та й звідки їй знати, що ми звернули саме в цю ущелину? Побоювання твого дядька здаються мені трохи перебільшеними.

— Не беруся гадати, — знизала плечима Шарлотта. — Наскільки я його знаю, він ніколи не піддається паніці. Отже, все дуже серйозно. Таким, як останні три дні, я його ще не бачила. Він весь час видирається на скелі й валуни і вдивляється в стежку позаду нас. Мабуть, Волкріс Стоун набагато небезпечніша, ніж ми з тобою гадаємо.

Оскар гмикнув:

— Мене більше хвилює ця жахлива комаха. Звідки вона з'явилася? Де живе? І найголовніше питання: скільки їх тут? Адже коли б я заснув тієї ночі, всі ми були б давним-давно мертві. А в заростях уздовж стін ущелини вони можуть ховатися всюди, і помітити їх можна тільки тоді, коли здибаєшся з ними мало не ніс у ніс. Не хотів би я попасти на зуб такої тварюки!

— Неймовірно цікавий вид, а, можливо, і зовсім новий рід комах, — відгукнулася Шарлотта. — Він ніде не описаний, і ми виявилися першими, хто його

відкрив. Тому маємо цілковите право дати йому наукову назву. Наприклад, «діаферодес Оскарі». Як тобі це подобається?

Вона засміялася.

— Красенько дякую! — Оскар боязко оглянувся: вості тут підступали майже до самісінької стежки. — Я, мабуть, відмовлюся від такої честі.

— У твоїх жилах ні краплі крові справжнього дослідника! Коли б ти був нащадком справжнього Гумбольдта, для тебе не було б більшої радості, ніж побачити своє ім'я увічненим на сторінках якої-небудь енциклопедії.

— Який сенс у відкритті, про яке навіть нікому розповісти? Що ж до мене, то я вважаю за краще просто лишитися живим. Тепер уся надія на Вілму, — Оскар простежив поглядом за ківі, що безтурботно шастала в чагарнику осторонь стежки. — Ось хто неодмінно попередить нас, якщо ця мерзена тварюка влаштує на нас засідку!

Близько десятої ранку подорожні зупинилися на перший привал. На землі були розстелені повстяні попони, і Ельза за лічені хвилини приготувала нехитрий сніданок.

Оскар занепокоєно зауважив, що запасів у черезсідельних мішках стає дедалі менше, а поповнити їх нізвідки. В ущелині не було навіть натяку на людське житло, а в заростях не попадалося ні плодів, ні їстівної бульби. Зате води було предосить. Єдина рослина з вигляду була їстівною — великі пістряві боби

в довгих стручках, але перевірити на собі їхні властивості ні в кого не виникло особливого бажання.

— Скільки можна дертися вгору та вгору? — бурчав Оскар, намагаючись відкремсати ножем шматок зачерствілої, як камінь, хлібини.

— Саме стільки, скільки знадобиться, щоб знайти Небесну стежку, — сердито кинув Гумбольдт. — Чи в тебе вже пропало бажання мандрувати?

— Ні, але річ у тім...

Учений, не слухаючи його, прихопив кусень хліба і шматок овечого сиру й попрямував на найближче узвишшя. Там він сів і став удивлятися в тіснину, що залишилася позаду ущелини. Вілма зразу пішла за господарем.

— Не звертай уваги, — шепнула Еліза. — Відтоді як з'ясувалося, що слідом за нами йде Волкріс Стоун, Карл Фрідріх сам не свій. Насправді він дуже скритний і стриманий, до того ж абсолютно не вміє говорити про свої почуття.

— А який чоловік уміє про це говорити? — засміялася Шарлотта, кинувши на Оскара такий погляд, від якого він страшенно зніяковів і врізав ножем палець. Ранка виявилася неглибокою, але дуже кровоточила.

— Чорт! — пробурмотів він, намагаючись зупинити кров.

— Почекай, я зараз допоможу тобі.

Шарлотта дістала хусточку, обмотала нею рану й зав'язала на вузол.

Ось і готово, — сказала вона. — У тебе справжній талант накликати на себе неприємності. Дай сюди ножа, я впораюся сама.

Віднявши у нього черству хлібину, вона заходилася вправно нарізувати її товстими скибами. І раптом запитала:

У тебе є улюблена книжка?

Улюблена книжка? — збентежився Оскар. Тут, в ущелині, серед скель і чагарників, таке питання звучало щонайменше дивно. — Н-не знаю.

— Ну, має ж бути в людини хоч якась улюблена книжка? Я думаю, тобі повинен подобатися «Олівер Гвіст». У цьому романі головний герой — хлопець, який виріс у притулку.

— Так, Діккенс, загалом, непоганий письменник, — промовив Оскар, усе ще дивуючись. Виявляється, Шарлотта читала не тільки нудні томи з незрозумілими назвами. — Але мені більше до душі пригодницькі романи. Чи чула коли-небудь про Генрі Райдера Хаггарда?

Шарлотта заперечливо похитала головою.

— Це англійський письменник, чиє дитинство минуло в Південній Америці. Його роман «Копальні царя Соломона» неймовірно захопливий. Обов'язково дам тобі почитати, коли знову опинимося вдома.

— Не відмовлюсь. А зараз поглянь, що я прихотила з собою. — Відчинивши сидельну сумку, Шарлотта вийняла з неї пошарпаний том, на оправі якого золотими літерами була відтиснена назва «Карл Бедкер. Південна Америка».

Оскар поглянув на книгу із сумнівом:

— Ну й що? Звичайний путівник.

— Путівник? — докірливо вигукнула дівчина. — Нічого кращого про цей континент я не зустрічала. Прочитай дванадцятий розділ, у якому мова йде про імперію інків, могутню цивілізацію, що існувала в цих краях кілька століть тому!

Оскар без особливого натхнення узяв книгу, погортав і розчаровано зауважив:

— Якась нісенітниця. Тут немає навіть путніх малюнків!

— Ні, — наполягала й далі Шарлотта, — прошу тебе, відкрий сторінку двісті дванадцятую. Там мовиться про конкістадорів Франсіско Пісарро і падіння інкської держави.

Оскар зітхнув. Добре, коли в цьому «бедекері» не просто перелічуються сухі факти. Значно більше його цікавили описи кривавих битв і гонитви за скарбами.

Він уже зібрався взятися до читання, коли його погляд упав на Елізу, яка за весь цей час не промовила ні слова.

— Елізо! — гукнув він.

Відповіді не було.

Темношкіра жінка сиділа на камені трохи віддалік, міцно примружившись і стискаючи в руці якийсь предмет, що відливав металевим блиском.

Оскар придивився: у руці в Елізи була фотографічна пластина!

Чаррі Босуелл неспокійно кидався уві сні.

Щойно йому снився дім — його власний невеликий котедж із маленьким садочком у Нью-Джерсі. Симпатична сусідка весело помахала йому рукою з-за огорожі. Раптом фарби зблякли, контури розпливлися, і перед ним постала геть інша картина.

Він знову був в ущелині Колка, на самому початку свого шляху — ще до того, як йому вдалося наткнутися на Небесну стежку. Місцевість навколо нагадувала поруйноване кладовище, а розколені кам'яні брили гігантського осипу були схожі на могильні плити.

Цей пейзаж навював підсвідомий жах. Ще зовсім недавно він пробирався через густий гірський ліс, але раптом уся рослинність зникла. Перед ним розстилася зовсім гола гірська улоговина. І щойно він зібрався пройти трохи вперед, щоб розвідати шлях, як позаду пролунало тужливе іржання, в якому чулася мука.

Його мул!

Звичайний мул, нав'ючений запасами й фотографічним устаткуванням, плентався за Босуеллом, іноді відстаючи, коли йому траплявся п'ятачок ґрунту, вкритий травою. Але зараз, судячи з іржання,

сталося щось серйозне. Можливо, тварина поранилась або вивихнула суглоб.

Мулові крики не стихали, і коли Гаррі нарешті його відшукав, підтвердилися його найгірші побоювання. Тварина оступилася, а її задня нога потрапила в розколину скелі. Морда мула була вкрита піною, несамовиті очі оберталися, немов він благав господаря не кидати його в біді.

— Оце так! — вигукнув Босуелл. — Що це ти тут затіяв, хлопче? Ну-ну, не панікуй, наберися терпцю, зараз я тебе витягну.

Однак, це виявилось не так просто, як на перший погляд. Нога мула міцно засіла в розколині аж до стегна, а її переляканий на смерть власник так панікував, що фотографові знай доводилося ухилитися від безладних ударів передніх копит. Лише з третьої спроби йому вдалося звільнити тварину з кам'яної пастки. Обстеживши копито й кісточку мула, Гаррі виявив кілька значних саден, але всі кістки були цілі.

Змучений, спітнілий, він опустився на землю, вийняв із сідельної сумки флягу і трохи надпив. Він уже загвинчував кришку фляги, коли йому на око потрапив камінь, що стирчав поряд із розколиною. На ньому були нашкрябані дивні знаки.

Та чи знаки це? Він підвівся, ступив кілька кроків до каменя і взявся очищати його від плям лишайника й пилу. Тепер остаточно стало ясно, що перед ним — не випадкові подряпини, що виникли під час чергового каменепадку.

Гаррі вийняв записник і почав змальовувати символ за символом. А коли закінчив, щось глибоко всередині підказало йому, що він стоїть на порозі відкриття.

Якого? Поки він не знав. Але символи на камені вже починали говорити.

Босуелл досить довго прожив у Перу, щоб вивчити кечуа — мову, якою володіли майже всі перуанські індіанці. Це був свого роду «міжплеменний» мовний спілкування. Але кечуа була розмовною мовою, писемності на ній не існувало, якщо не вважати писемном кіпу — особливу форму збереження важливих відомостей за допомогою комбінацій вузликів і петель на нитках, що звисають із спеціально для цього призначеного намиста.

Символи, які він змалював до свого блокнота, як дві краплі води були схожі на кіпу, тільки викарбувані на камені. Гаррі не був фахівцем із вузликового письма, але й він зумів зрозуміти — йдеться тут про стежку, що веде в небеса.

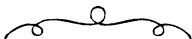
У цьому щось було. Небеса небесами, але, можливо, знаки вказують шлях до нікому не відомої фортеці інків, схованої в тутешніх горах? Із другого боку, він був готовий піти куди завгодно, тільки б швидше забратися з цієї мертвої долини.

Він знову придивився: знаки утворювали якусь систему, деякі з них указували на орієнтири — скелі певної форми, і визначали послідовність, у якій належало пересуватися від орієнтира до орієнтира.

Пам'ятаючи про нещасний випадок із мулом, він з величезною обережністю рушив у напрямі, який вказував перший символ. Крок за кроком, глибоко зосереджений, щоб не зробити ані найменшої помилки.

Так минула година, і стежка, і завалена уламками улоговина лишилися далеко позаду. Тепер він підіймався пологим схилом гори — назустріч невідомому.

Гаррі Босуелл розплющив очі. Його дихання було уривчастим, серце билосся вдвічі частіше ніж зазвичай, шкіру вкривав липкий піт. Під собою він відчував тверді дошки спального настилу, пільма вгорі ховала стелю його в'язниці. При цьому він почувався так, ніби хтось чужий побував у нього в голові і копирсався в його найпотаємніших думках.

...Темношкіра жінка прокинулася, немов випірнувши на поверхню з глибокого чорторію.

І перше, що вона побачила, були обличчя Оскара і Шарлотти. Хлопець прикладав хусточку, змочену крижаною водою до її чола, а дівчина тримала її за руку в своїх і ніжно погладжувала.

— Вхід... — знесилено прошепотіла Еліза. — Тепер я знаю, де розташований вхід.

— Про що ти кажеш, Елізо? — здивовано дивився на неї Оскар.

Жінка промовила, ледь задихаючись: «Босуелл живий. Він... — проте закінчити фразу їй не вдалося: її перервав різкий крик Гумбольдта.

Всі разом повернули обличчя до узвиштя, яке вчений вибрав за спостережний пункт. Карл Фрідріх Гумбольдт, який на повний зріст стояв на пласкій вершині, махав рукою, одночасно кричачи:

– Вони вже поруч!.. Швидше! Збирайте манатки, ми повинні негайно забратися звідси!..

Волкріс Стоун ніяк не могла дати раду своєму хвилюванню.

Піднісни потужний бінокль до очей, вона дивилася на схід. Це він, Карл Фрідріх! Його високу, все ще міцну постать і незвичайної форми ніс неможливо з кимось сплутати. Не так уже він змінився за минулі роки. Хіба що волосся поріділо та на скронях з'явилася сивина, але це тільки надає йому імпозантності.

Чим він зайнятий? У руках у нього такий самий бінокль, його об'єктиви націлені просто туди, де зараз вона, і, певна річ, він її впізнав. Не так це вже й важко — попри те, що минуло аж двадцять років, вона у чудовій формі.

Що вона прочитає в його очах, коли він опустить бінокль? Страх, усвідомлення провини чи, може, радість?

Здавалося, минула вічність, перш ніж він відірвав бінокль від очей, і вона змогла поглянути на його обличчя — сухе, тверде, немов вирізьблене з граніту. Різкі складки навколо рота й очі, в яких світиться непохитна воля. Ані усмішки, ані вітання. Ні, ця людина не проситиме в неї вибачення. Навіть коли знає, що зробила помилку. Мабуть, він навіть не здогадується, скільки горя він завдав їй тоді, в Китаї!

Гумбольдт повільно відвернувся, змахнув рукою, щось гукнув і почав квапливо спускатися зі свого спостережного майданчика.

Волккріс відчула, як у грудях у неї закипає гнів.

Добре, нехай. Скоро ми покінчимо з його зарозумілістю і гординею. Вона має намір здолати його, і не деінде, а на його власній території. Ніщо не може уразити вченого болючіше, ніж інтелектуальний програш суперникові в науці. Саме це вона і зробить: украде велике відкриття прямо у нього з-під носа. І йому доведеться відступити з порожніми руками — невдахою, з якого потішатимуться колеги.

Вона сунула бінокль у сідельну сумку, розвернула коня й поскакала до Пеппера.

Цей боягузливий тип чекав на неї внизу, не випускаючи з рук рушниці. З тієї хвилини, як вони виявили сліди ночівлі Гумбольдта і його людей, а поряд останки жахливої тварюки, він чіплявся за неї, як потопаючий за соломинку, і весь час тремтів від страху. Не кажучи про те, що тепер йому всюди ввижалися монстри, він не міг змусити себе проїхати на коні крутим схилом і взагалі став для неї тягарем. Без Пеппера вона вже давним-давно наздогнала б Гумбольдта.

— Ворушіться, Пеппере. Гумбольдт за дві милі попереду нас. Я його бачила. Якщо ми поквапимось, то ще до настання ночі наздоженемо їх.

— Стривайте, стривайте! — Редактор аж підскочив у сідлі. — То він вас бачив?

— Гадаю, що так.

— Тоді ми в жодному разі не повинні діяти необдумано. Разом із Гумбольдтом їх четверо. Скажіть, Волкріс, чого ви добиваєтесь? Хочете наздогнати їх і зчепитися з ними?

— Це станеться так чи так. Ми не зможемо обігнати їх непоміченими, тим паче в ущелині, де двом мулам годі роз'їхатись!

— Йй-богу, не знаю... — Пеппер нерішуче поглянув на неї. — Все це здається мені дуже ризикованим. Якщо вірити чуткам, Гумбольдт не з тих, хто дозволяє обійти себе на прямій. Усі вони озброєні. А що, як зав'яжеться бій?

Волкріс недбало поплескала по сумці, в якій лежала її зброя.

— Щодо цього не турбуйтеся. Він не зважиться, хоча б тому, що добре знає мене. У нього просто немає жодних шансів.

— Усе це дуже, дуже нелегко...

— Пеппере, ви фантастичний боягуз. Через вас ми втратимо все на світі. Якщо ми розраховуємо добитися успіху, нам так чи інакше доведеться розпочати боротьбу з Гумбольдтом та його людьми. Отже, вирішуйте!

Вона відчувала, що починає втрачати контроль над собою.

— У вас завжди в голові лише крайнощі, Волкріс, — сумно повів мову Пеппер. — Чорне — біле, добро — зло. А чи не спробувати вам навчитися знаходити якусь середину? Куди розумніше було б об'єд-

нати наші зусилля, уклавши союз із Гумбольдтом та його людьми. У будь-якому разі шанси на успіх тільки цростуть, хіба ні?

— Ніяких компромісів із Гумбольдтом бути не може, — люто прошипіла Волкріс. — Йому не можна довіряти. Я знаю його і суджу з власного гіркого досвіду!

— Авжеж, звичайно. Ви розповідали. Але скільки років минуло відтоді? П'ятнадцять? Двадцять? За такий час будь-яка людина може змінитися.

— Він не з тих, хто змінюється.

— Звідки вам знати?

— Знаю, і баста!

— А проте, ми будемо дотримуватися колишньої тактики. — Пеппер трохи підвищив голос. — Поки що я керую цією експедицією і приймаю рішення. Ми будемо абсолютно пасивні, не робитимемо ніяких демонстративних кроків. Гумбольдт знає, що ми його переслідуюмо. Якщо він залишиться на місці й дочекається нас — добре. Якщо спробує втекти — ми йтимемо за ним доти, поки він переконається в тому, що йому не залишається нічого іншого, як об'єднатися з нами. Я цілком ясно висловлююся?

Він запитливо поглянув на жінку.

Волкріс прикусила губу. Зараз вона проклинала себе за те, що проговорилася про своє знайомство з Гумбольдом та їхні стосунки.

Але тепер пізно шкодувати про це. Доводиться визнати, що їй не вдалося переконати Пеппера.

Що ж, вона досить довго дозволяла йому помітати собою, а зараз цьому приходить край. Час брати ситуацію в свої руки.

— Ви бос, — з очевидним небажанням сказала вона. — Хай буде по-вашому, хоча я діяла б зовсім інакше... Ох, диявол!.. — Її права ступня раптом вислизнула із стремена. — Здається, щось із пряжкою... Їдьте поки вперед, а я за мить вас наздожену.

Волкріс спішилась і почала морочитися із стременом.

Макс кивнув і повільно поїхав угору по стежці. Вона почекала, поки редактор сховається за найближчими деревами, і за лічені секунди затигнула стремено.

Все це дозволило Волкріс хоч би на короткий час залишитися наодинці з собою і внутрішньо зібратися. Гумбольдт бачив її, а цю людину не можна недооцінювати. З усіх чоловіків, яких їй доводилося зустрічати, тільки він здавався цій жінці рівним їй. Уже в монастирі його майстерність воїна справляла сильне враження, і слід було виходити з того, що за минулі роки він його не тільки не втратив, а й удосконалив.

Поміркувавши, вона зупинилася на комбінації із сюрікенів, дротиків та ласо. Плюс кольт сорок четвертого калібру. Взагалі-то, до вогнепальної зброї Волкріс ставилася зневажливо, але тут випадок особливий, і без нього не обійтися. Прикріпивши спорядження до сідла так, щоб у будь-яку мить можна було ним скористатися, вона прикрила свій арсенал

ласо, легко злетіла в сідло і галопом помчала услід за Пеппером.

Наздогнавши редактора, жінка насамперед узялася за ласо. Кілька свистячих обертів у повітрі над головою, точний кидок — і петля намертво захлестнулася навколо Максого корпусу. Відтак — короткий ривок.

Здивовано скрикнувши, Пеппер вилетів із сідла, а його рушниця з брязкотом покотилася по камінню. Волкріс скочила на землю й кількома точними рухами зв'язала свого «боса».

— Невеличкі зміни в штатному розкладі, — сказала вона у відповідь на його приголомшений погляд. — Я не можу допустити, щоб ви й надалі нас затримували. Вандербілт найняв мене не для того, аби я сиділа склавши руки. З цієї хвилини операцією керую я, а отже, дію так, як визнаю за потрібне.

Без найменшого зусилля Волкріс звалила тіло свого супутника поперек сідла, прив'язала його ласо і заткнула рота нещасного редактора кляпом, погурбувавшись лише про те, щоб він не сповз додолу і не виплюнув кляп у найбільш непідходящий момент. І хоч як звивався Макс, намагаючись виборсатися, все було дарма.

Наостанок Волкріс підбрала з землі його рушницю і приторочила її до сідла свого коня зі словами:

— Вам, Пеппере, вона більше не знадобиться!

Відтак вона скочила в сідло, спіймала поводи Максого коня й пустила обох скакунів чвалом.

— *М*и повинні негайно покинути це місце. У вас усе готово? Швидше, швидше, друзі!

Гумбольдт похапцем розсовував по сумках і пакунках усе, що траплялося під руку. Фотографічну пластину він запхнув до внутрішньої кишені свого похідного сюртука, а потім із клацанням розкрив свій саквояж зі зброєю. Перед Оскаром постав цілий арсенал знарядь убивства. Вийнявши свій випробуваний багатозарядний арбалет, учений перевірів, чи є стріли в барабані автоматичного заряджання.

— Що ти там угледів? — У голосі Шарлотти чувся неприхований переляк.

— Це Волкріс, — відповів Гумбольдт. — Вона менш ніж за дві милі звідси і теж помітила нас. Вона знає, що тут, у цій ущелині, ми як миші в мишоловці. Тікати нам нікуди, лишається одне — захищатися...

— Еліза знає, де починається таємна стежка, — випалив Оскар. — У неї тільки що знову було видіння!

Гумбольдтова рука завмерла в повітрі.

— Ти серйозно?

— Це десь зовсім поруч.

— Де саме?

— Я дізнаюся, як тільки ми опинимося поблизу, — промовила Еліза. — Я мала контакт із Босуеллом і зрозуміла, в чому тут річ.

Гумбольдт якусь мить вагався, вирішуючи, потім коротко кинув:

Добре. Принаймні, варто спробувати. Вперед!

Еліза скакала на чолі кавалькади — тільки вона могла розпізнати приховані знаки, за якими можна знайти вхід на стежку. Шарлотта й Оскар їхали за нею, а Гумбольдт прикривав супутників іззаду.

Дорога як і раніше йшла вгору, а місцевість навколо ставала все більш дикою і непрохідною. Власне, і дорогою це вже не можна було назвати. Всюди громадилися тріщинуваті брили гірської породи, які доводилося об'їжджати, щоб мули не поранились.

Вони не проїхали й кілометра, як шлях їм перепинила величезна скеля — немов добра половина сусідньої гори впала прямо в ущелину. Під'їхавши, витікачі побачили біля підніжжя скелі вузьку розколину, з якої витікала стрімка Колка. Зліва від потоку виділялася якась подоба карнизу, і всім довелося спішитися, щоб провести мулів через небезпечну ділянку.

Розколина виявилася глибокою печерою. Тут стояв сильний шум — води річки з гуркотом тягнули в руслі безліч дрібного каміння. Із склепіння звисали кошлаті пасма вологолюбного моху, а повітря було насичене найдрібнішими краплями води, від яких карниз, по якому рухалися подорожні, ставав неймовірно слизьким.

На щастя, за півсотні метрів показався вихід. Розколина залишилася позаду, і перед ними відкрилася широка улоговина з півкілометра в діаметрі. Річка

перетинала її посередині, а решту всього простору вкривало нагромадження великих і малих кам'яних брил. Дивно, але багато з них мали правильну форму і здавалися створеними рукою людини.

Усі четверо сіли в сідла і продовжували шлях, але як тільки вони опинилися в центрі улоговини, Еліза зупинила мула і скинула руку вгору.

— Тут, — сказала вона. — Це місце я бачила в Босуеллових думках.

— Отже, звідси починається стежка, що веде до верхнього краю ущелини? — із сумнівом запитав Гумбольдт, оглядаючи околиці.

З усіх боків улоговина була оточена прямовисними скелями, що здіймалися в надхмарну височінь. Ніде поблизу не було видно ні уступів, ні сходинок, ні вирубаних у камені жолобів. Нічого такого, що могло б допомогти піднятися. А дертися по вертикальних стінах було рівнозначно самогубству.

— Сюди, — сказала Еліза, показуючи ліворуч. — Ідіть за мною!

Вона спішилася, зійшла зі стежки і квапливо попростувала між кам'яними нагромадженнями. Незабаром Еліза зникла з очей, і решті нічого не лишилося, як піти за нею.

Пройшовши з півсотні метрів, подорожні зупинилися перед вузькою розколиною, скраю якої височів валун, помережаний дивними значками.

— Пізнаєте? — схвильовано вигукнула Шарлотта. — Це ж ті самі знаки, які Босуелл накреслив

на шоротному боці фотопластини. Тут є символи, пов'язані зі словами «стежка» і «дощ» мовою кечуа. Ось же, Небесна стежка має починатися десь тут.

Так, але де саме? — Гумбольдт задумливо розгледився. — Я не бачу тут нічого схожого.

Еліза приклала долоню до чола і поринула в себе. Минув деякий час, і вона розчаровано похитала головою.

Я, звичайно, винна, — з гіркотою сказала вона. — Але образи змінювалися дуже швидко, і я не могла зуміти запам'ятати точно. Босуелл рухався, орієнтуючись за каменями певної форми, причому важливий був порядок, у якому він ішов від орієнтира до орієнтира. Але яким саме був цей порядок, я не знаю.

— Може, нам вдасться це з'ясувати за допомогою інших знаків? — сказала Шарлотта. — Дивіться, на цих каменях теж є написи. І тут, і ось іще...

— По-моєму, — зауважив Оскар, — тут на кожному буличнику повно всякої писанини. Як, ради всього святого, ми знайдемо правильний шлях?

— Спробуй пригадати, — звернувся вчений до Елізи, — в якому напрямі просувався Босуелл?

— Не можу, — відповіла жінка. — Для цього мені потрібно знову запитати пластину, але на це у нас просто немає часу.

Гумбольдт спохмурнів, обличчя його стало ще жорсткішим.

— Спробуємо міркувати логічно, — втрутилася Шарлотта. — Існує шлях, який можна знайти за яки-

мись орієнтирами. Босуеллу це вдалося. Можливо, нам допоможе ось що: існує тільки один камінь, на який нанесено безліч знаків. Зате на інших їх усього один чи кілька. Тут, наприклад, — вона показала на крихітний малюнок біля самої основи одного з валунів, — символ, що означає «три». Причому використовується такий знак не для лічби, а тільки для вимірювання довжини.

— Три... — буркнув Гумбольдт. — Це може бути все, що завгодно: три кроки, три лікті, три метри, три милі. А час, одначе, йде. Все це просто безглуздо...

Він зняв арбалет із плеча і ще раз оглянув зброю.

— Я думаю, пора готуватися до бою. Буде краще, коли ви всі сховаєтеся де-небудь подалі звідси. Я візьму на приціл вихід із печери — кращого місця, щоб зустріти супротивника, не знайти. А ти, Елізо, разом із Шарлоттою й Оскаром рушайте до тих валунів, що праворуч від нас. Скелі вас захистять. І не баріться — лік іде на хвилини!

Оскар, який досі байдуже стояв оддалік, підійшов до каменя і провів кінчиком пальця по вирізьблених знаках, повторюючи їхні контури. Його завжди привертала загадка, а тут перед ним виявилася така, з якою ніхто ніколи ще не стикався. Раптом у нього виникла неясна думка. А що, коли ці знаки не такі складні, як здаються? Можливо, розгадка перед очима у всіх?

Він пройшов близько п'яти метрів від каменя з численними знаками, зупинився і запитав у Шарлотти:

Ти не знаєш, що означають дві прями лінії
і трьома вузликами посередині?

Дівчина на якусь мить задумалася, потім відпо-
вила:

Куля. Чи просто — круглий.

Круглий? Оскар оглянувся навколо. Трохи подалі
розташовувалася брила з очевидною округлою ма-
ківкою, схожою на лисину. Він підійшов до неї впри-
ступ і почав вивчати. Під ногами у нього крутилася
Шлма, запитливо попискуючи.

Округлий камінь був помітно менший за решту,
і йому швидко вдалося відшукати на ньому знак, хоч
той і розташовувався майже біля землі. Оскар сів,
уважно роздивився його і гукнув:

— Дві лінії, одна коротка, друга довга. На обох по-
п'ять вузликів у верхній частині.

Шарлотта підбігла до нього.

— Скажи, що ти придумав? — запитала вона. —
У тебе є якась ідея?

— Ще не знаю. Всього лише припущення. Швидше
кажи, що це означає?

Шарлотта втупилася очима в малюнок.

— Точно не можу сказати. Віддалено схоже на
символ ножа, але я не певна.

— Ніж, — пробурмотів Оскар, гарячково роззи-
раючись, — ніж...

— Або меч. Можливо, також клинок.

— А може це позначати вістря?

— Напевно. А що ти маєш на думці?

— Йди за мною, — сказав він і кинувся праворуч — туди, де поряд із вертикально здійсненою скелею височів загострений камінь заввишки кілька метрів, схожий на обеліск або гостро заструтаний олівець.

Відшукати наступний знак виявилось важче. Він був на задньому боці обеліска під шаром моху. Оскар дістав свого старого складаного ножика і почав обережно зрізати зелений покрив.

— Ну ж бо, що тут у нас?

Шарлотта нахилилася до нього, і посмішка осяяла її обличчя.

— Це зовсім просто, — вигукнула вона. — Вода!

Раптом поряд із ними виникли Еліза і Гумбольдт. Учений вочевидь нервував.

— Чим ви тут займаєтеся, друзі мої? — схвильовано промовив він. — Я ж наказав вам рушати з Елізою до укриття!

— Тс-с-с! — Оскар приклав палець до губ. — Чуєте?

Шарлотта прислухалася й кивнула.

— Вода, — сказала вона. — Все правильно!

Оскар пробіг із півсотні метрів уздовж підніжжя примовисної скелі і зупинився. Плюсвіт води лунав юксім поруч, і незабаром він побачив маленький струмочок, який витікав, як здавалося на перший погляд, прямо з тріщини в камені. Але, підійшовши ближче, він побачив, що струмок не витікає зі скелі, а тече, огинаючи її. Величезну кам'яну брилу під кутом приблизно 45 градусів розтинала широка тріщина, при цьому вся її нижня частина була зміщена десь на метр уперед. У цій виступаючій частині виднілося півтора-метрове заглиблення, свого роду жолоб, спрямований угору, у дні якого були вирубані сходи. Сходи!

Оскар затамував подих. Праворуч від жолоба тягнувся кам'яний бар'єр, який можна було використати як поручень. І струмочок, на який Оскар наткнувся біля підніжжя, жваво збігав по цих сходинках звідкись зверху — звідти, куди вели ці висічені невідомо ким і невідомо коли сходи. На висоті близько двадцяти метрів жолоб круто повертав і зникав за виступом скелі, немов запрошуючи поглянути — що там, за поворотом.

Як вони раніше не помітили цих кам'яних сходів?

Він ступив кілька кроків убік — і жолоб разом із сходинками зник. Повернувся — він знову був тут. За найменшої зміни точки зору картина так міня-

лася, що скеля здавалася суцільним монолітом, прямовисною і неприступною твердиною. Приголомшлива ілюзія!

Він набрав якнайбільше повітря і закричав: «Вона тут! Ідіть сюди! Я знайшов Небесну стежку!»

У цю хвилину він забув про все — нарешті йому вдалося зробити щось незвичайне. Проте поки члени маленької експедиції, що скупчилися біля скелі, вихваляли Оскарову кмітливість і милувалися сходинками, висіченими в твердому базальті, їхню увагу привернув незвичний шум. Він лунав з отвору розколини, через який вони проникли в улоговину, і, підхоплений луною, далеко розкочувався серед нагромаджень скель. Не впізнати його було неможливо — то був цокіт підков!

— Вони вже поряд! — вигукнув Гумбольдт. — Швидше до мулів! Хапайте мішки з харчами, сумки — все, що зможете понести в руках, і миттю повертайтеся до Небесної стежки!

— Що ти задумав? — спантеличено запитала Еліза. — Ти хочеш кинути мулів?

— Можливо, нам усе-таки вдасться обдурити переслідувачів... — відповів учений, уже біжучи. — І хоч би як там було, стежка все одно не призначена для руху з в'ючними тваринами.

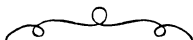
Буквально за лічені секунди найнеобхідніший вантаж був розподілений між супутниками. Кожен узяв саме стільки, скільки міг понести, і знадобилося ще кілька хвилин, щоб повернутися до підніжжя скелі,

біля якої починалася Небесна стежка. Гумбольдт, який завдав на плечі собі всю зброю та більшу частину наукових інструментів, наприкінці цвяхнув кожного з мулів батоном, і тварини, не звиклі до такого обходження, з переляканим іржанням поскакали вглиб улоговини, де котила свої води річка.

Діставшись до початку таємної стежки, четвірка поспішно піднялися вгору сходами на два десятки метрів — до того місця, де жолоб, у якому зникала стежка, повертав. Сховавшись за виступом скелі, вони затаїлися і стали прислухатися.

Віддалене цокання копит, яке досі лунало над улоговиною цілком виразно, раптом замовкло.

В ущелині запала напружена тиша.

Волкріс Стоун зупинила коня, спішилася і виїняла з кобури кольт.

Попереду стежка упірнала в розколину скелі, що перегородила в цьому місці ущелину. Річка проклала собі шлях крізь основу скельного масиву, і, судячи з усього, тим-таки шляхом належало скористатися і їй.

Кращого місця для засідки не знайти; тому зараз потрібна гранична обережність і зібраність. На місці Гумбольдта вона б зустріла переслідувачів саме тут. Напевно зараз він лежить за каменями по той бік розколини, очікуючи, поки вона опиниться біля виходу з неї. Але цієї приємності вона йому не зробить.

Прив'язавши обох коней до сухого дерева, Волкріс почала видиратися вгору по скелі. Позаду неї Макс раптом завовтузився на спині коня, видаючи здавлені звуки. Вона зупинилася, кинула на нього швидкий погляд і подерлася далі. Про Пеппера можна не турбуватися — він упакований надійно, як подарунок до Різдва.

Підіймаючись по кам'янистому осипу, вона роздумувала про те, як він поведеться, коли його звільнити, — а зробити це рано чи пізно доведеться. Змиритися зі своїм становищем чи знову почне протестувати? Принаймні, це питання залишиться відкритим до того часу, поки вона не покінчить із Гумбольдтом.

Діставшись до відносно пласкої вершини скелі, Волкріс розпласталася на каменях і, з кольтом напоготів, поповзла вперед і незабаром досягла місця, звідки чудово проглядалась улоговина, розташована по той бік.

Це була дивна, абсолютно позбавлена життя місцевість. З убогого ґрунту, подекуди порослого висохлими злаками, у величезній кількості стирчали скельні уламки всіляких форм і розмірів, немов розколені надмогильні плити. Посеред улоговини звивалася Колка, яка утворювала тут кілька невеликих порогів. Проте ніяких слідів Гумбольдта і його почту не було видно.

Вона завмерла і кілька хвилин пильно спостерігала за улоговиною, намагаючись помітити хоч

вона небудь рух. Марно — навіть мулів не було видно. Але при цьому вона могла б присягнутися, що щонайсім недавно крізь шум річки чула дзвінкий цокот їхніх копит і перелякане іржання.

Мало тільки одне — у безпосередній близькості до виходу з розколини, через яку їй належало пробратися, засідки немає. Почекавши ще трохи, Волкріс стрімко зісковзнула по схилу, відв'язала коней і пошляла їх до проходу в скелі. За два кроки від неї пінилася й вирувала річка. Останні метри вона пододала з крайньою обережністю — на її місці так учинив би будь-який професіонал.

Біля виходу з розколини вона зупинилася. Розширнулася, підкинула револьвер, звела курок і пошляла стволом з одного боку в інший. Потім пролунав постріл, який луна перетворила на пекельний гуркіт.

Волкріс вистрелила ще раз, потім ще, і стала чекати, поки стихне гуркіт відлуння.

Нічого. Ніяких ознак супротивника.

Волкріс сіла, вдивляючись у сліди в куряві. Ось вони — відбитки копит мулів!

Пружинистим стрибком вона знову злетіла в сідло. Який жаль! Вона так сподівалася, що Гумбольдт усе-таки стане з нею до відкритого бою. Той, яким він був раніше, зробив би саме так. Але, схоже, вона його переоцінила.

Давши остроги коневі, Волкріс почала спускатися в улоговину.

Постріли давно відгріміли, але Оскар тільки зараз зважився виглянути з укриття. Серце шалено калатало. Затамувавши віддих, він обережно висунувся з-за виступу й окинув поглядом улоговину. Стежкою, яка привела їх сюди, їхала жінка на сірому в яблуках коні. Її вогняно-червоний плащ і таке саме яскраве довге волосся розвівалися на ходу. На жінці були бриджі для верхової їзди і виблискуючі чорні шкіряні чоботи зі срібними шпорами. У кобурі на стегнах виднілася рукоять нікельованого револьвера. На спині в перев'язі висів меч у піхвах.

За жінкою їхав верхи чоловік. Хоча сказати «верхи» було б великим перебільшенням. Він був перекинутий лицем униз через сідло і міцно зв'язаний, немов баран, якого везуть на забій. Жінка раз у раз обнишпорювала очима долину, і від її погляду нічого не могло сховатися. Нарешті вона повернула голову, і погляд її спрямувався ледь не прямо на Оскара.

Він відчув, як чиясь рука схопила його за комір і рвонула назад.

— Негайно в укриття!

Гумбольдт виглядав украй схвильованим. Шарлотта тримала Вілму на руках, затискуючи їй рукою дзьоба. Трохи почекавши, учений знову визирнув.

Уважно оглянувши в бінокль улоговину, він стиха промовив:

Здається, пронесло. Вона не помітила нас, а сліди мулів збили її з пантелику!

Оскар знову висунувся з-за виступу. Дивна каналькада була вже біля дальнього краю улоговини. Коли коні й вершники остаточно зникли за скелями, Гумбольдт сказав:

— Спрацювало! Тепер іншої дороги у нас немає — тільки вгору.

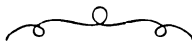
— А як же з мулами? — запитала Шарлотта.

— Волкріс побачить їх дуже скоро. І якщо зрозуміє, в чому річ, то відразу повернеться. До цього часу нам треба забратися звідси, і якнайдалі. Отже, вперед і вгору!

Оскар сунув Вілму до свого рюкзака — так, що в нього виглядали тільки голова ківи та довгий дзьоб. Штах крутив головою, а його живі очі, повні цікавості, обстежували околиці.

— А якщо вона наткнеться на таємну стежку?

Гумбольдт промовчав. Питання не вимагало відповіді, тому що відповідь була в ньому самому...

Волкріс натягнула поводи. Її кінь труснув гривною і зупинився.

Жінка спішилася й неквапливо пішла туди, де наслися мули. Тварини зібралися разом на краю уло-

говини, за два кроки від маленького гайка, і поскубували жорстку траву.

Оголивши меч, Волкріс зупинилась і якнайважніше оглянула місцевість. Вона зовсім не підходила для засідки, але обставини змушували жінку дотримувати всіх застережних заходів.

Підійшовши впритул до тварин, вона поплескала одного з мулів по крутому боку.

— Спокійно, спокійно! — неголосно сказала вона. — Куди ж запропастилися ваші господарі, га? Невже ви тут самі-самісінькі, і ніхто вас не пильнує?

На звук її слів мули з цікавістю підвели голови. Вона піднесла руку до ніздрів одного з них, і той не виявив ані найменшого хвилювання. Вірна ознака, що поруч немає засідки. Інакше мули б інстинктивно прищулювали вуха.

Обстеживши гайок, Волкріс засунула меч у піхви. Гумбольдт зник, немов розчинився в повітрі. Прокляття! Якимсь чином йому вдалося обкрутити її круг пальця.

Намагаючись зрозуміти, що сталося, вона почала обшукувати черезсідельні сумки. Там виявилося багато одягу, до сідел були приторочені намети й циновки для сну, але не знайшлося ні крихти їстівного. Також не було Гумбольдтових приладів та його зброї. Крім того, знайшлося кілька гаків, якими користуються для сходження на скелі, дві газові лампи і моток міцної мотузки. Складалося вра-

вони, що Гумбольдт і його супутники поспіхом зібрали найнеобхідніше, відпустили мулів, а самі десь зникли.

Питання лише в тому, де саме.

На землі залишилися відбитки підків, але людських слідів серед них не було. Жодного.

Вилаївшись крізь зуби, вона взялася до діла. У чотирьох хвилини зв'язала мулів між собою і прикричала поводи першого з них до луки сідла Пепперового коня. Поки вона це робила, редактор кидав на обидвох погляди і, трохи поміркувавши, Волкріс вирішила вийняти кляп у нього з рота.

Ковтнувши повітря, Макс заревів:

Ви хитра, підступна тварюка, яка...

Це була всього лише проба, — незворушно сказала жінка. — Якщо ви кричатимете і ускладнюватимете мені життя, я поверну кляп на місце.

Пеппер замовк, задихнувшись від люті.

Підхопивши поводи, Волкріс повела караван із двох коней і четвірки мулів назад в улоговину. Через кожні кілька кроків вона зупинялася, щоб уважніше вивчити сліди. Досягнувши центральної частини улоговини, вона знову зупинилася — але ця чинка була куди тривалішою.

Тут з'явилися сліди взуття — кілька великих і кілька помітно меншого розміру. Між ними попадалися відбитки-хрестики, схожі на пташині.

Жінка закусила губу. Чому вона раніше їх не помітила? Який промах!

— Тут вони спішилися, причому дуже поспішали, — промовила вона вголос. — Але куди міг по-датися Гумбольдт? Не водою ж їх змило, справді!

В улоговині стояла глибока тиша. Можна було навіть розчути, як високо вгорі, на краю ущелини, гуде вітер. Вона ще раз уважно обстежила все навколо і, нарешті, сказала:

— Не гаймо часу. Спробуймо покластися тільки на власне вміння читати сліди.

У цьому мистецтві з нею могли б позмагатися не багато людей.

Іронічно помахавши Пепперу, Волкріс рушила по спіралі навколо того місця, де вперше виявила сліди взуття, поступово розширюючи кола і захоплюючи все більшу ділянку місцевості. Під ногами було суцільне каміння, на якому не залишається слідів. І лише опинившись на досить значній відстані від коней, вона помітила серед щибеня маленьку білясту плямочку, що поблискувала вологою.

Опустившись навколішки, вона поторкала плямочку кінчиком пальця, а потім понюхала її.

— Пташиний послід, — сказала вона собі. — І зовсім свіжий!

Волкріс підвела голову: прямо перед нею лежав валун, на шорсткому боці якого виділялися дивні темні плями. Вона перебігла до нього — і зразу переконалася, що зовсім недавно тут за допомогою чогось гострого з поверхні каменя здерли мох. На розчищених ділянках проступали якісь значки, які

можна було прийняти за випадкові подряпини, але внутрішній голос підказував їй, що тут щось не так.

Вона придивилася: безперечно, то були письмена.

Волкріс квапливо оглянула брили, розташовані по сусідству, і вже не здивувалася, виявивши на них подібні символи. Дивна місцина!

Сухі пасма трави біля брили, на якій знаків виявилося найбільше, були помітно прим'яті. Вона уявила, як Гумбольдт і його супутники стовпилися навколо шахідки. Що б не означали письмена на інших каменях, цей становив для них особливий інтерес.

Прийнявши рішення, вона попрямувала туди, де залишила коней, і насамперед спустила Макса з сідла на землю та звільнила його від пут.

— Тепер, Пеппере, — сказала вона, — настав час підпрацьовувати те, за що вам платить Вандербілт.

Макс лежав нерухомо, з ненавистю дивлячись на жінку. Нарешті він сказав:

— Не дочекаєтесь! З мене досить. Ви, підла й брехлива особа, яку...

Клацання зведеного курка змусило його прикусити язика.

— Ви певні, Пеппере, що хочете закінчити ваше висловлення? — поцікавилася Волкріс.

Макс зміряв її поглядом і понурив голову.

— Так воно краще.

— Що вам, власне, від мене треба? — запитав він, масажуючи затерплі зап'ястя й кісточки і постогнуваючи від болю.

— Ви, як мені відомо, знайомі з мовами андських індіанців і стародавньою символікою. Якщо допоможете мені впоратися з однією задачкою, матимете другий шанс.

— А якщо ні?

Замість відповіді вона просто повела вбік стволем кольта.

Вибору не було.

— Можна мені бодай ковток води? — здаючись, промовив редактор.

Волкріс кинула йому бурдюк із водою.

Він пив жадібно, захлинаючись і проливаючи цілющу вологу собі на груди, а коли вгамував спрагу, повернув бурдюк жінці й поцікавився:

— То що ви від мене хочете?

Стежка і справді спрямовувалася просто в небо.

Четвірка подорожніх крок за кроком підіймалися стертими сходинками і вищербленими плитами все вище й вище. Угорі, над їхніми головами стежка губилася в тумані. Де-не-де вона була засипана уламками — слідами давніх каменепадів; тут доводилося рухатися дуже обережно, камені «дихали» під ногами, і будь-який необережний рух міг обернутися падінням униз.

Ще більших зусиль вимагало подолання ділянок, що встигли зарости низькорослим, але неймовірно колючим чагарником, гілляччя якого неможливо було віддерти від штанів і чобіт.

Подекуди з розколин стирчали вузлуваті кореневнища, за які можна було вхопитися, та й кам'яний виступ, що весь час тягнувся праворуч, теж був дуже до речі. На щастя, поверхня скелі під ногами була шорстка, з багатьма нерівностями, завдяки чому підошви не надто ковзали.

Хоч у цьому їм пощастило, бо оступитися тут означало тільки одне — неминучу смерть.

Через кілька сотень кроків стежка звернула геть від улоговини, яка тепер видніла далеко внизу, завела подорожніх в тісну ущелину, схили якої були вкриті квітучими кактусами, дивними рослинами з великими квітками і плодами завбільшки з тенісний м'яч.

Подекуди траплялися дерева з вузлуватими стовбурами, з яких звисали сиві бороди лишайників.

Вони підіймалися ще півгодини, і лише після цього зважилися зробити короткий привал. Напруга далася взнаки — Гумбольдт і його супутники задихалися, їхні обличчя лисніли від поту, а руки й ноги були до крові роздерті колючками. Важко дихаючи, вони попадали на невеликий скельний майданчик, і вчений пустив по колу свою флягу.

— Ну що, Шарлотто, — трохи віддихавшись, запитав Гумбольдт, — ти ще не шкодуєш, що зв'язалася зі своїм дядечком?

Дівчина силувано посміхнулася.

— Нізачо в світі я б не відмовилася від такої мандрівки. У жодній школі я б не дізналася стільки, скільки за ці дні!

— Питання лише в тому, чи зумієш ти довести ці знання назад додому, — сказав ущипливо Оскар.

— Боягузик, — глузливо відгукнулася Шарлотта.

— Але, між іншим, він має слухність, — підтримав підлітка Гумбольдт. — Потрібна якнайбільша обережність. І не забувайте про долю Босуелла — адже він у полоні. Треба гадати, жителі плоскогір'я не дуже охочі пускати в свої краї чужаків.

Шарлотта насупилась.

— І що, по-твоєму, ми повинні робити, щоб нас не спіткала така сама доля?

— Спробуємо розпочати перемовини, — відповів учений. — За двадцять років контактів з іншими

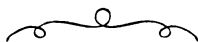
культурами я набув у цьому деякого досвіду. Можливо, нам вдасться переконати їх, що наші наміри некорисливі. Подарунки теж іноді мають неабияке значення. Трохи цукру, мішечок какао і навіть якісьбудь барвисті намиста часом роблять дива. — Він подбадьорливо посміхнувся племінниці. — Але для початку непогано б відшукати тих, із ким можна розпочати перемовини, а разом із тим слід молитися, щоб наші переслідувачі не знайшли вхід на Небесну стежку. Я певен, що Волкріс просто так не відмовиться від своїх намірів.

Він нахилився, щоб розправитися з лозиною якоюсь неймовірно чіпкої рослини, що обвилася навколо каляви його чобота, але колючки надто глибоко застрягли в запорошену шкіру. Після кількох безуспішних спроб, Гумбольдт звернувся до Оскара:

— Здається, я бачив у тебе складаний ніжик. Чи не позичиш його на хвилюку?

— Авжеж, — підліток сунув руку в кишеню штанів, але нічого там не знайшов. В інших кишенях теж було порожньо.

— Чорт, — засмучено сказав Оскар. — Схоже, я десь його загубив!..

Удача!

Волкріс Стоун нахилилася і швидким рухом підняла із землі невеликий предмет — складаний ніж, старенький, він добряче послужив на своєму віку,

але був цілком ще придатний. Вона відкрила його і провела великим пальцем по лезу.

— Ідіть швидше сюди, — гукнула вона Пепперу, який з гидливою міною обстежував ґрунт за десять метрів від неї. — Я дещо знайшла.

Підійшовши, Макс похмуро втупився очима в неї. Жінка обдарувала його скупою усмішкою.

— Не дивіться на мене так, містере Пеппер. І не треба все брати так близько до серця. На вашому місці я б тільки раділа, отримавши додатковий шанс. Як по-вашому, що може означати оцей символ на камені?

Макс задумався.

— Хвиля... — буркнув він. — Або дієслово «текти». У будь-якому разі це якось пов'язано з водною стихією.

— Цікаво!

— На кожному камені в цій проклятій уловині всілякі письмена і символи. Що тут цікавого?

Вона вийняла складаний ніж і показала своєму супутнику:

— Ось це!

Вона випросталася і раптом почала прислухатися.

— Здається, ви тут щойно говорили про воду?

Пеппер кивнув.

Волкріс глибоко вдихнула, і в цьому зітханні чулося виразне полегшення.

— Ну що ж, ходімо, подивимося, звідки тут узявся цей звук.

Не минуло й двох хвилин, як вони надибали джерело. Немов із нізвідки виник жолоб-розколина, а в ньому — сходинки, вирубані в скелі. Стерті за багато століть, вони линули увись і зникали в хмарах. А на найнижчому майданчику було повнісінько зосім свіжих слідів.

— Ось ти куди зник, друже, — пробурмотіла вона. — І, мабуть, досі гадаєш, що пошив мене в дурні.

Волкріс фиркнула, як розсерджена кішка, і обернулася до свого супутника.

— Вертаймося до коней! Візьмемо з собою саме стільки, щоб можна було безперешкодно рухатися пішки, решту кинемо тут.

— Ви все ще маєте намір ганятися за Гумбольдтом цими страхітливими урвищами?

— Звичайно. Ви що, вважаєте, що я збираюся сидіти в цій дірі склавши руки, тоді як він вільно розгулюватиме плоскогір'ями?

— А що буде з кіньми?

— Не ваш клопіт. Просто відпустимо їх на волю. Улоговина закрита з усіх боків, і подітися їм нікуди. Води й трави, щоб не сконати з голоду, їм вистачить. На відміну від нас — нам-бо доведеться тягнути харчі на собі.

Вона з клацанням закрила лезо складаного ножа. Навіть цей невинний інструмент у руках Волкріс виглядав зброєю.

— Беріть вашого рюкзака, Пеппере, — і вперед. Дорога кожна хвилина.

Видимість упала до нуля. Крижаний туман осідав найдрібнішими краплями на шкірі, одязі, взутті, поступово просочуючи їх вогкістю.

Шарлотта підняла комір куртки. Вона просувалася повільно, дивлячись прямо собі під ноги, бо могла бачити лише маленьку ділянку шляху. Кам'яні сходинки давним-давно зникли, змінившись вузькою стежкою, що поступово повертала на захід. Вілма вибралася з Оскарового рюкзака і тепер шастала в навколишніх заростях, то з'являючись, то знову зникаючи в хащі.

Пообіч стежки тут росли незнайомі розлогі дерева, згори донизу вкриті лишайниками. Їх вузлуваті покручені гілки тягнулися до подорожніх, немов лапи гірських тролів. І хоча йти стежкою було багатого легше, ніж сходами, де не було двох однакових за висотою сходинок, Шарлотта відчувала, що її сили от-от вичерпаються. Ноги здавалися чужими й неймовірно важкими, кожен крок давався з великими зусиллями.

Найгірше було те, що вони як і раніше просувалися в суцільному шарі хмарності, а наступний привал — тільки після того, як вони виберуться з хмар. Так вирішив Гумбольд, і, знаючи свого дядечка, вона могла бути впевнена, що він швидше візьме її на

плече й понесе сам, аніж змінить своє рішення. І причина всіх цих мук — Волкріс Стоун.

Шарлотта не раз починала гадати, що могло статися між цими двома. Залишити друга чи подругу в халепі — це зовсім не схоже на її дядечка. Навпаки: він радше пожертвує собою, ніж наразить на небезпеку тих, хто з ним зв'язаний. Чому ж він вирішив розлучитися з Волкріс, нічого їй не пояснивши? Що могло стати причиною?

Занурена в свої думки, вона помітила ці дві величезні постаті, що тіннями проступили крізь вогку імлу, аж тоді, як до них лишалося два десятки метрів. Шарлотта різко зупинилася, немов наштовхнувшись на перешкоду.

— Дядьку! — стиха погукала вона.

— Я бачу, — не обертаючись, щоб не втратити небезпеку з очей, пошепки відгукнувся Гумбольдт.

У тумані непорушно височіли дві невідомі істоти велетенського зросту в бойовому спорядженні.

— Не рухайтесь! — кинув учений своїм супутникам, повільно та обережно наближаючись до велетнів.

Шарлотту пройняв жах. Рогаті чотириметрові фігури із затиснутими в руках списами завтовшки як середня колода, як і раніше не ворушились, але в них відчувалася така сила, що, здавалося, їм вистачить одного руху, щоб розчавити Гумбольдта. А він уже стояв прямо перед ними.

Якийсь час учений вдивлявся у велетнів, потім обернувся і махнув рукою.

— Ідіть сюди, — гукнув він. — Ніякої небезпеки немає!

Шарлотта презирнулася з Оскаром та Елізою, набралася духу і зробила перший невпевнений крок. І що ближче вона підходила до загадкових істот, то ясніше ставало, що перед ними — не що інше, як могутні тотемні статуї, чиє єдине призначення — вселяти жах у чужаків.

Очі статуй, спрямовані вдалину, були виготовлені з відшліфованої бірюзи. Тіла склалися із стовбурів сухих дерев, суччя та очерету, майстерно задрапірованих шкурами тварин. Довгоносі обличчя, викарбувані в камені, чимось нагадували небачених птахів.

— У мене немає сумнівів, — сказав Гумбольдт, жестом прокреслюючи невидиму лінію впоперек стежки. — Тут — межа. Ми вступаємо у володіння заклиначів дощу. Думаю, у нас ще є можливість повернути назад. Можливо, остання. Хтось хоче залишитися?

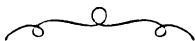
Відповіді не було.

Тієї ж миті зарості навколо стежки заворушились, і весь навколишній ліс почав рухатись. Шарлотта почувала схвильоване попискування Вілми, яке нараз урвалося, і раптом побачила їх.

Примарні істоти зростом із восьмилітню дитину, але з широкими плечима й непомірно великими головами стрімко виникали з туману з усіх боків. Їх ставало все більше. Що це — їй ввижається, чи на го-

чонах у них і справді роги, а обличчя так само схожі на пташині, як і обличчя статуй-охоронців?

Не в змозі більше стримуватися, Шарлотта закричала.

Волкріс Стоун зупинилася, напружено вслухаючись.

– Ви чули це, Пеппере?

Макс ствердно кивнув.

— Лунало так, ніби когось до смерті налякали.

— І дуже близько, — сказала жінка. — Неймовірно близько. Ширше крок — зараз ми їх наздоженемо!

Гнучким рухом вона витягла меч із піхов. Це був японський дайто — найкраща холодна зброя в світі. Загартований і вигострений клинок видав майже кришталевий дзвін — здавалося, при першому ж зіткненні з іншою зброєю він розлетиться вщент. Але це було далеко не так — міцність цієї сталі не знала собі рівних.

За такої видимості неможливо покладатися на вогнепальну зброю, і револьвер тут мало чим зарадить. Зате меч не підведе в будь-яких умовах.

Розгонисто крокуючи, Волкріс трохи не летіла вгору по стежці. Пеппер ледве встигав за нею, все більше відстаючи, поки туман остаточно не поглинув його постать. Але жінку це не збентежило — у майбутній битві редактор тільки плутався б у неї під ногами.

Опинившись на лісистій вершині гори, вона зупинилася як укопана. Дві жахливі істоти перепинили їй шлях. Велетенського зросту, широкоплечі й могутні, вони мали непохитний і цілком спокійний вигляд.

Волкріс вагалася лише мить. Вихопивши один із сюрікенів із наплічної кобури, вона невловимим рухом метнула його у ворогів. Пролунало дзижчання, за ним — приглушений удар. Звук був порожнім, немов зброя встромилася в щось неживе, а страховиська не відступили ні на крок.

Тоді, обхопивши руків'я меча обома руками, вона стала в бойову стійку і рушила назустріч велетням. Їй вистачило двох-трьох кроків, щоб зрозуміти, що перед нею — муляж, призначений для залякування непроханих гостей.

Підійшовши впритул, вона висмикнула сюрікен, що глибоко встромився в роз'їдену вологою і комахами деревину. Ґрунт навколо був укритий безліччю слідів, а в одному місці виднілися темні плями. Вона нахилилася і пропустила вологий пісок між пальцями, на яких залишилися сліди крові.

Віддалік у траві виявилось щось, що здалося їй невиразно знайомим. Ціпок, завдовжки близько метра з ебенового дерева, увінчаний золотою рукояттю у вигляді лівової голови. Вона потягнула за неї — і на світло з'явилася схована в ціпковій тонка і гостра, як бритва, рапіра.

Тепер сумнівів не лишалося: перед нею Гумбольдтовий ціпок, виготовлений багато років тому берлін-

льким зброярем на спеціальне замовлення. Вона була його постійною супутницею вже за часів його навчання в монастирі, і вчений нізачо не розлучився б із нею доброхіть.

Характер слідів також не залишав сумнівів — Гумбольдта і його людей заскочили зненацька і захопили в полон. Волкріс прийшла надто пізно. Знову вона запізнилася!

Нарешті наспів захеканий Пеппер. Він важко дихав, по його обличчю струмками лився піт.

— Слава богу, — прохрипів він, ледве зводячи дух. — Що це за диявольське місце? Що за бовгани? — Тільки тепер він помітив тотемні статуї і з жахом вирячився на них. — Куди подівся Гумбольдт?

Жінка не завдала собі клопоту йому відповісти — вона не збиралася марнувати час на пояснення. Гонитву ще не завершено.

Проте за півгодини вона була змушена зупинитися і визнати, що програє змагання. Гумбольдта і тих, хто, очевидячки, його захопив, їм уже не наздогнати.

Пеппер мав такий вигляд, ніби ось-ось помре від виснаження. Упавши на траву, він жадібно припав до фляги, але не встиг зробити й кількох ковтків, як Волкріс відібрала у нього флягу.

— Зараз же припиніть! — зажадала вона. — Ми повинні заощаджувати воду. Хто знає, чи є тут, на горі, джерела, придатні для пиття!

— Може, і ваша правда... — все ще важко дихаючи, промовив редактор. — Але скажіть мені, Волкріс, що, власне, ви хочете зробити, коли наздоженете Гумбольдта? Ви ж не збираєтеся його вбити?

— Я не варвар, — сухо відповіла жінка. — Зрозуміло, про вбивство не може бути й мови. Я всього лише хочу переконати цю людину, що їй немає ніякого сенсу продовжувати експедицію. Тим паче що без зброї і запасу харчів це удвічі важче.

— Отже, ви хочете позбавити його всього цього? Тобто пограбувати?

— Називайте це як завгодно, — посміхнулася Волкріс. — Я віддаю перевагу іншому терміну: «необхідні заходи». Ми вже дуже близько підійшли до відкриття, і не в моїх правилах ділитися славою з якимсь Карлом Фрідріхом фон Гумбольдтом, самозванцем і сумнівним ученим!

Зробивши короткий ковток, вона загвинтила флягу й поклала її до свого рюкзака.

— Не можу зрозуміти єдиного: як їм вдається пересуватися так стрімко. За моїми розрахунками, ми давно мали б нагнати Гумбольдта чи тих, хто його захопив. Просто якась загадка!

Якийсь час Волкріс вдивлялася в туман, немов намагалася пронизати його поглядом, а потім перевела погляд на Пеппера. Інакше як жалюгідним становище редактора навряд чи можна було назвати.

— У мене є пропозиція, — нарешті сказала вона. — Ми продовжуватимемо погоню ще протягом

півгодини. І якщо нічого не вийде, почнемо шукати місце для стоянки. Сьогодні ми все одно більше нічого не зуміємо зробити. Зараз четверта, скоро почне сутеніти, і нам потрібно влаштуватися на нічліг.

— Приймається, — сказав редактор, примушуючи себе підвестися. — Схопимо їх усіх — і квит!

Жінка посміхнулася. Хоча Пеппер і був слабаком, але в почутті гумору йому не відмовиш. Риса вдачі, яка ніколи не виявляється зайвою. Крім того, він був ювсім не дурний. Знання індіанської культури та мови могло дати їм чималу користь. Хто знає, що чекає на них попереду?

— Непогано сказано! Вперед!..

Але півгодини не знадобилося, щоб усе закінчилося якнайнесподіваніше. Стежка обірвалася, і під їхніми ногами розверзлася жахлива прірва, зтягнута пеленою хмар.

Стоячи на її краю, ні Волкріс, ні Макс не могли оцінити, яка вона широка і глибока. Край могутнього виступу скелі, на якому вони опинилися, здіймалися дві кам'яні тримальні опори, до яких кріпилися сплетені з рослинних волокон троси підвісного моста, від самого вигляду якого у Пеппера похололо в грудях. Міст тягнувся прямо через прірву, а його протилежний кінець зникав у тумані.

Куди він веде, і що може їх чекати на іншому краю прірви?

Волкріс сіла і приклала долоню до дерев'яного настилу моста.

— Вони пройшли тут зовсім недавно, — сказала вона. — Міст ще погойдуються.

— Що тепер нам робити? — запитав Макс. — Підемо за ними?

— Ні. — Вона знову схилила голову, прислухаючись. — Чуєте: шум і ніби приглушені голоси? Це на тому боці.

— Гумбольдт?

Волкріс похитала головою.

— Навряд чи. Швидше, індіанці. Вартові, що охороняють міст.

— І що ж тепер нам робити?

Жінка напружено вслухувалася й далі в звуки, що доносилися з туману.

Раптом почулися квапливі кроки. Вони наближалися, і міст знову почав розгойдуватися. Волкріс стрімко оглянулася: зовсім поруч із мостом ледве помітна стежка звивалася уздовж краю прірви, поступово йдучи вниз.

— Швидше, — сказала вона. — Треба негайно забиратися звідси.

Оскар розплющив очі.

Пітьма!

Де він? Що з ними трапилось?

Він підвів голову і спробував зорієнтуватись.

Але чому він нічого не бачить? Він що, осліп? Начебто, ні, — просто його обличчя закрито цупкою тканиною. Здається, йому накинули на голову мішок...

Він спробував позбавитися від мішка, але нічого не вийшло. Руки і ноги щось утримувало. Сонячні промені ледве просочувалися через тканину, повітря всередині мішка було затхлим, дихалося через силу. Він відчував, як теплий вітер обвіває його тіло, але ніяк не міг визначити його положення в просторі. Солоні струмки поту стікали по його обличчю.

Повільно, як тече пісок у пісковому годиннику, поверталася пам'ять. На них напали... Почалася бійка... Він дістав удар по голові, а потім... порожнеча.

Він спробував заговорити, покликати на допомогу, але чиїсь руки миттєво засунули йому в рота кляп. Плечові й колінні суглоби були весь час напружені, він відчував, як погойдується з одного боку в інший, немов маятник.

Раптом Оскар здогадався, що з ним відбувається: він висів горілиць на довгій жердині, немов убита мисливцями косуля, і його несли, причому досить швидко.

А де решта? Їх теж захопили в полон?

Він спробував поворушити руками, але грубі мотузки з рослинних волокон боляче впилися в зап'ястя. Кінчики пальців затерпнули, він їх давно вже не відчував.

Звуки, що долітали до його вух, були незнайомими і збивали з пантелику. Він чув кроки босих ніг, що шльопали по пружних дошках. Поскрипувала жердина, натягалися і слабшали мотузки, а його викрадачі рухалися нерівним кроком, наче весь час перебігали по якихось настилах чи балках. Він навіть уявив собі місто, де самі лише підвісні мости і драбини, — і в пам'яті відразу спливла Босуеллова фотографічна пластина й зафіксовані на ній запаморочливі прірви та прямовисні скелі.

Викрадачі більшу частину шляху мовчали, лише зрідка видаючи два-три слова. Їхні голоси звучали дивно: немов пориви вітру, що ворущать сухий бур'ян. Нічого знайомого, але звучання їхньої мови нагадало йому, як Шарлотта вимовляла слова на кечуа, мовою імперії інків.

Серед інших звуків був один зовсім непояснимий: він віддалено нагадував лопотіння крил птаха, проте, судячи із сили цього звуку, птах мав би бути якихось неймовірних розмірів. Потім у височині щось продзижчало, і незабаром дзижчання розчинилось і затихло десь високо вгорі. Оскара обдав тутий потік повітря, немов над ним прошив повітряний корабель.

Оскар пам'ятав про літальні апарати на фотопластині, про всі ці незліченні крила, штурвали й роздуті вітром вітрила у вишині. Невже все це існує насправді, і Небесна стежка привела їх до міста на хмарами?

У міру того, як тривав їхній шлях, звуковий фон змінювався. Приємне дзижчання наповнило повітря, нагадавши про бджолиний вулик. Спочатку воно було ледве чутним, але поступово стало наростати, і раптом Оскар зрозумів, що це голоси, безліч різних голосів: високих і низьких, глухих і дзвінких, сильних і слабкіших. Від ударів металу об метал здригався ґрунт, повітря наповнював приглушений гул якихось могутніх машин.

Потім у ніс йому вдарив запах горілого дерева, прянощів, трав, смаженого на вогні м'яса. Дзижчання голосів ставало все голоснішим. І хоча підліток нічого не бачив навколо, він легко уявив, як жителі надхмарного міста товпляться навколо, витріщаючись на полоненого, як вони розступаються, пропускаючи носіїв і утворюючи прохід перед ними. До його вух доносилося стримане бурмотіння, а іноді навіть мелодійний сміх. Він майже зрозумів, про що говорять ці люди. Напевно, про дивних прибульців, про те, для чого вони з'явилися сюди, і як наважилися вторгнутися в їхні володіння.

Раптом голоси почали наростати, стали помітно гучнішими, в них почулася злість, і так тривало доти,

поки один із тих, хто супроводжував носіїв, подав коротку команду, після чого все стихло.

Чи були ці істоти насправді людьми? Постаті, що виникли перед ними в тумані на вершині, мали незвичний вигляд — низькорослі, схожі на дітей, силою вони цілком могли зрівнятися з дорослою людиною. Зрозуміло, не з Гумбольдтом, — той був на диво міцний і міг чинити найжорсткіший опір. Проте, швидше за все, до справжньої сутички справа тоді так і не дійшла. Тільки дурень став би вплутуватися в кровопролитну битву на самому початку знайомства з невідомим народом. Адже їхня мета — вивчити його, а не підкорити, і для цього є тільки один шлях — завоювати довіру. Принаймні, так стверджував Гумбольдт.

Тим часом гомін голосів поступово затих, зникли звуки роботи майстерень. Мабуть, центр міста залишився позаду, а отже, саме місто було не таке вже й велике. Судити важко, тим паче, що Оскар під час руху «всліпу» абсолютно втратив відчуття часу. Єдине, чого він зараз хотів, — щоб муки скоріше закінчились, і він зміг би нарешті хоч трохи поспати. Дуже багато чого трапилося останнім часом, а багатоденний перехід у горах, повний труднощів, забрав у нього останні сили.

Немов почувши його думки, носії зупинилися.

Оскар відчув, що його звільняють від пут, потім хтось підхопив його на руки. Скрипнули, відчиняючись, невидимі двері, його підтягли до них і штовхнули вперед. Спіткнувшись, він плюхнувся лицем

униз на пружинисту підлогу. Двері зачинилися, зовні заgrimів засув...

Насамперед Оскар спробував позбавитися від мішка на голові. Він ослабив зав'язки на потилиці, відтак стягнув із себе мішок і відкинув подалі. Прохолодне повітря охолодило розпашіле обличчя, але найголовніше — тепер він міг вільно дихати і бачити навколишній світ.

Він був у кулястому приміщенні діаметром близько трьох метрів. Стіни його були сплетені з пружних стебел якоїсь рослини, за каркас правили товсті жердини, зігнуті дугою, і в цілому все виглядало так, як коли б він опинився всередині велетенського гарбуза. Підлога, трохи увігнута, була виготовлена з того самого матеріалу. Ніяких вікон — тільки замкнуті двері, через які його заштовхнули сюди, і невелика дірка в підлозі, якою, очевидно, користувалися як нужником. Збита з тонких дощечок вузька кушетка, покрита тканиною з грубої вовни, завершувала бідну обстановку. У кутку в напівтемряві виднілися глиняний глечик із водою і тарілка з коржиками.

Нарешті він зможе хоч трохи попоїсти!

Як зголодніла тварина Оскар накинувся на черстві коржики, запиваючи їх водою, і враз доїв геть усі. Ніколи раніше йому не доводилося пробувати нічого смачнішого.

Потім він доповз до кушетки, натягнув на себе покривало і, зітхнувши, склепив повіки.

За мить він уже спав глибоким сном.

На світанку другого дня Макс Пеппер прокинувся від того, що в нього затерпла шия. Вночі було нестерпно холодно, а кам'янистий ґрунт не сприяв гарному сну. У нього тріщала голова, йому довелося спати без подушки. Він сумував за своїм ліжком, своїм будинком, своїм садом, за дружиною і дочкою. Інакше кажучи — за всім, що не було пов'язано з цією поїздкою.

— Міс Стоун! — гукнув він.

Відповіді не було.

— Волкріс!

Він підвівся і побачив, що її ковдра зім'ята й відкинута набік, а одяг і взуття жінки зникли. Отже, вона подалася на розвідку.

Макс важко зітхнув. Що за нестримний характер! Рано чи пізно вона, звичайно, повернеться. Але краще б це сталося якомога швидше.

Він підвівся, дістав із рюкзака окраєць хліба, відрізав скибку шинки, відгвинтив кришку фляги з водою і почав снідати.

Як він міг погодитися поїхати сюди? Ніякі гроші на світі не повернуть йому сили і здоров'я, витрачені в цьому поході. І можна бути певним, що Вандербілт виявиться, своїм звичаєм, не надто щедрий. Хоча про це рано говорити — спершу треба все-таки по-

вернутися додому, а коли це станеться, тільки Богу відомо.

Покінчивши зі сніданком, він притулився до скелі і почав масажувати шию. М'язи потилиці зовсім одерев'яніли, і кожен рух завдавав гострого болю. Опустивши голову, він перейшов до легких колових рухів біля основи черепа, як раптом погляд його опав на протилежний бік ущелини.

Гуман із настанням ранку розвіявся, гірський масив, що був позаду Макса, відкидав довгу тінь на скелі по той бік прірви. І те, що він там побачив, змусило редактора забути про болі в потилиці, про тугу та батьківщиною і стрімко схопитися на ноги.

Перед його очима відкрилася чарівна панорама міста в хмарах. Такого дивовижного і прекрасного, немов воно зійшло зі сторінок «Тисячі й однієї ночі». М'яке вранішнє світло ковзало по будинках, банях і вежках, забарвлюючи їх у кольори рожевих пелюсток, осявало площі, мости і храми, повислі в повітрі вулиці і платформи. Біло-рожеві площини стін чергувалися з голубуватими тіннями, створюючи справжню феєрію кольорів. На мить блиснули позолочені дахи і шпилі, — і ось уже знову все затягло пеленою хмар.

Макс дихав, немов після забігу на довгу дистанцію. Він справді бачив усе це, чи в нього почалися галюцинації? Існує це місто насправді чи йому було дано краєм ока заглянути в рай?

Він до болю в очах вдивлявся в білясті клубки випаровувань, але видіння не поверталось.

За кілька хвилин почувся шурхіт у заростях. Гілки розсунулися, і з кущів з'явилася Волкріс.

— Доброго ранку, — сказав Макс. — Як вам спалося?

— Я відлучилася, щоб постежити за мостом.

— І який результат?

— Подолати його практично неможливо. Четверо чи п'ятеро охоронців, а може, й більше. У будь-якому разі їх досить, аби створити серйозні утруднення.

— Ну, п'ятеро для вас, міс Стоун, — так, дрібниця. З вашою кваліфікацією...

— Киньте ваші жартики, Пеппере. Тут потрібно діяти дуже акуратно. Якщо хоч одному з них удасться втекти, на підмогу миттю з'явиться ціла орава. Наша перевага полягає тільки в раптовості.

— Хіба нам конче треба перебиратися на той бік? — запитав він. — Спостерігати за тим, що відбувається, ми можемо і звідси. Тільки що хмари розійшлися й відкрилося місто на тому боці. Це справді вражаюче видовище!..

— Мені потрібний Гумбольдт — у полоні він чи на волі! — відрізала Волкріс таким тоном, що стало остаточно ясно — будь-які дискусії закінчено.

Сівши поруч, вона відламала шматок хліба й почала неквапливо жувати. У Макса вистачило розуму не продовжувати суперечку — він усе ще добре пам'ятав, як його супутниця вміє поводитися з ласо.

— Мені дуже шкода, — раптом сказала вона, немов їхні думки текли паралельно. — Я маю на увазі те, що відбулося між нами в долині. Але я не могла ризикувати і дозволити Гумбольдтові утекти. Я поводилася... не цілком чесно.

— Не цілком чесно... — посміхнувся Макс. — Ви обійшлися зі мною як із військовополоненим. І поїздки впоперек сідла я забуду ще не скоро. Я вже був подумав, що прийшла моя остання година.

— Я й не чекаю, що ви зрозумієте причину, через яку я так учинила. Я жінка, змушена відстоювати своє місце в світі, яким правлять чоловіки. І мені не раз доводилося протистояти важким ударам долі. Але на кожен я знаходила свою відповідь. Так і з Гумбольдтом. Колись він погордував мною, але цього разу йому мимоволі доведеться приділити мені увагу.

Після досить тривалої мовчанки Макс несподівано запропонував:

— У нас із собою два пристойних біноклі. Найрозумніше в нашому становищі — залягти в укритті неподалік і пильно поспостерігати за мостом протягом дня. Так би мовити, зібрати інформацію. Це напевно краще, ніж із розгону стромляти голову в пащу левові.

Але Волкріс була непохитна. Розправляючись із хлібом і шинкою, вона коротко й твердо промовила:

— Гумбольдт на тому боці, отже, і ми підемо туди. Можливо, міст нам не здолати, але існує ще один шлях, яким можна пробратися до міста.

— Звідки ви це знаєте?

— А ви не ставили собі питання, яким чином Гаррі Босуеллу вдалося туди проникнути?

Макс здивовано втупився очима в жінку.

— Я знаю, як він це зробив. За двісті метрів звідси я дещо надибала, і, боюся, вам це не дуже сподобається. Збирайте рюкзак і йдіть за мною.

За чверть години обое стояли неподалік від краю обриву, і Пеппер аж рота роззявив, побачивши дивні речі, заховані в чагарнику: три дерев'яні розсувні ніжки з гвинтами для фіксації і з гумовими наконечниками в нижній частині.

Редактор тільки розвів руками від подиву — перед ним був розібраний на частини штатив від фотоапарата, який міг належати тільки Гаррі Босуеллу!

Він нахилився вперед і побачив, що поряд зі штативом лежить і сам фотоапарат. Дерев'яний корпус був у цілком задовільному стані, за винятком кількох подряпин і плям, об'єктив також не постраждав. Судячи з того, як лежали всі предмети, Босуелл ховав їх поспіхом, очевидно, рятуючись втечею. Штатив разом із фотоапаратом важили близько десяти кілограмів, і тягти їх на собі крутими схилами було просто неможливо.

Потім Макс оглянув ґрунт поблизу заростей. Тут знайшлося вугілля від багаття, яке також поспішно погасили, розкидавши жар на всі боки ногами, кілька клаптиків паперу, рештки обгорілої газети

и порожня консервна бляшанка з-під свинини з бо-
лами американського виробництва.

Сумнівів не лишалося — фотограф побував тут.
Але коли? І що змусило його кинути дорогу фотока-
меру і поспішно покинути стоянку? Проте у будь-
якому разі, до Нью-Йорка вони повернуться не з по-
рожніми руками...

— Де ви застрягли? — донісся до нього вимогли-
вий оклик із-за виступу скелі. Волкріс уже встигла
никнути з поля зору Пеппера і квапила його.

— А як же камера? — гукнув він услід їй. — Не ки-
дати ж її тут!

— Пізніше, — прозвучала коротка відповідь. —
Зараз є речі важливіші.

— Але я думав, що Босуеллова камера...

— Зараз же облиште цю ідіотську камеру і йдіть
за мною!

«Ця бісова баба, — промайнуло в голові у Мак-
са, — зажене-таки мене в могилу». Вона весь час три-
має його в неймовірній напрузі і змушує вплутува-
тися в авантюри, на які сам він нізащо не зважився б.
У всякому разі (і ця думка чомусь здалася Пепперові
втішливою) — він потроху починає звикати до та-
кого життя. Більше того — воно навіть дає йому
втіху.

Волкріс чекала його за поворотом стежки, стоячи
на краю уступу, який так круто обривався вниз, що
мимоволі виникало враження, ніби саме тут має
бути кінець світу. Стежка робила плавний поворот,

а далі починала круто спускатися уздовж стіни скель.

Макс повільно підійшов до краю обриву і заглянув униз. Боже мій, що за безодня! Від самого погляду в прірву в животі утворилася холодна порожнеча, коліна ослабіли. Нижню і верхню частину неймовірної скельної стіни приховували хмари, і на мить йому здалося, що виступ, на якому вони обоє стояли, ось-ось відколеться від гірського масиву і полетить у долину. Про те, що таке цілком можливо, свідчили величезні брили гірської породи, які він бачив біля підніжжя цього схилу. Зліва від нього починався кам'яний карниз завширшки не більш як півметра — він і був продовженням стежки, якою вони обоє сюди спустилися.

Макс набрав побільше повітря, щоб його серце, що шалено калатало, трохи вгомонилося. Ніколи раніше йому не доводилося бувати в таких місцях, хоча він списав сотні сторінок описами неймовірно красивих ландшафтів — від Гранд-Каньйона до заповідних Скелястих гір. Але панорама, що зараз відкривалася перед ним, набагато перевершувала всі ці чудеса природи.

— Кінцева зупинка, — стиха пробурмотів він. — Доведеться повертатися...

— Помиляєтеся, містере Пеппер, — різко заперечила Волкріс, і в її очах спалахнули небезпечні вогники. — Невже ви готові здатися? Тепер, коли починається найцікавіше?

Редактор поглянув на карниз, потім боязко покосився на прірву. Шлунок здавила крижана рука.

Але ж ви це не серйозно, міс Стоун?

Хіба я схожа на жартунку?

Макс ковтнув слину й подумав: «Кепська справа. А мені ж тільки-тільки почали подобатися пригоди!»

Рано-вранці Оскара безцеремонно розбудили. У напівморозі своєї в'язниці він розрізнив п'ять, чи шість постатей навколо себе. Сильні руки схопили підлітка, підняли з тапчана, натягнули йому на голову мішок і зв'язали зап'ястя.

— Відпустіть мене, я ж нічого вам не зробив!.. — закричав він, намагаючись вирватися.

Марно — його знову схопили і витягли назовні з плетеної комірки. Потім повалили на землю, зв'язали додатковими ременями руки і ноги і знову підвісили до жердини. І ось він знову теліпається, як дохлий кролик.

Але що це? Праворуч і ліворуч чуються знайомі голоси: це його друзі!

— Шарлотто! Елізо! Пане Гумбольдт! Ви тут? — загукав Оскар.

— Еге-гей! Я тут!.. — донеслася відповідь, супроводжувана стогонами і лайкою. — Чорт би вас узяв, хіба так поводяться з гостями? Адже ми прийшли до вас із миром!

У Оскара трохи відлягло від серця. Принаймні, тепер він не сам.

Пролунав різкий горловий вигук, і вся процесія почала рухатись. Їх знову поспішно несли через усе

місто, але цього разу шлях виявився коротший. Не минуло й п'яти хвилин, як носії зупинилися.

Навколо зашепотіли голоси, почулося скрипіння чвертних завіс, і Оскар із невиразною тривогою зрозумів, що їх занесли до приміщення. У повітрі запахло димом спалюваних ароматичних смол. Запах був такий густий, що підліток закашлявся, і лише через деякий час його легені трохи звикли до задушливої атмосфери. Їх опустили додолу, звільнили руки і ноги й ослабили зашморги мішків на головах. Потім кроки віддалилися.

Оскар почекав хвилину-другу, а потім скинув із голови мішок і роззирнувся.

— Ми самі, — прошепотів він, звертаючись до друзів. — Можна зняти мішки!

Він допоміг їм звільнитися від «головних уборів». На лобі Гумбольдта красувалася чимала гуля, яку він дістав у сутичці, але жінки виявилися цілі і непошкоджені. Проте все їхнє майно пропало — залишився тільки той одяг, що був на них. Вілми також не було, і лишалося сподіватися, що їхня маленька подружка вціліла і никає десь у навколишніх горах.

Зал, у якому вони були, здавався величезним. Світло смолоскинів відкидало на стіни химерні тіні. Через отвори в даху до приміщення проникали товпи сонячних променів, у них синіми пасмами клубочився дим курилень. Висоту банеподібного склепіння, що спиралося на безліч різьблених колон, визначити було неможливо. Підлога складалася

зі складного переплетення стебел бамбука, забарвлених у різні кольори, її вкривали строкаті килими, ви́тані з вовни ламі або альпаки.

У центрі залу було чимале підвищення у вигляді ступінчастої піраміди. На її вершині розташовувалися два невеликі, але дуже давні з вигляду обеліски, покриті в'яззю таємничих символів. Між ними стояв величезний різьблений трон, на якому, — тут у Оскара перехопило дух — виднілася чиясь постать.

То була людина-птах, неймовірно схожа на охоронні статуї на межі володінь заклиначів дощу, але значно меншого зросту! Над гачкуватим носом дзьобом світилися два холодні жовті ока. Істота нахилялася вперед, спираючись на дуже гарну, прикрашену золотом і коштовними каменями патерицю. Праворуч від неї стояла невелика клітка, яка здалася Оскарові знайомою. Звідти несподівано донісся не голосний писк.

— Дивіться, — прошепотів він, показуючи на клітку, — там Вілма!

— Тихше, — так само пошепки відгукнувся Гумбольдт. — Зараз не час турбуватися про Вілму!

Вчений підняв угору руки у вітальному жесті і ступив до трону. Ту ж мить приміщення, що здавалося безлюдним, наповнилося рухом. Із потайних ніш і затемнених кутків з'явилися постаті охоронців. Їхні списи й алебарди, потрапляючи в сонячні промені, похмуро поблискували. Почувся звук натягваних тятив могутніх луків.

Щира усмішка застигла на Гумбольдтовому обличчі.

Добре, добре, умовили, — пробурмотів він, відступаючи назад. — Але спробувати все-таки треба було...

«Ось воно, — уїдливо подумав Оскар, — багатолітня практика встановлення контактів із незнайомими племенами в дії. Що ж тепер буде?» — запитав він себе.

Людина-птах піднялася і, у свою чергу, широко простягла руки.

— Сінчик мунаскайкуна! Вамра ньїст'акуналай! — промовив він.

Його дзвінкий голос відбився від стін і заповнив усю залу. Позаду полонених почувся шепіт, і охоронці відступили в тінь. Жрець-птах опустив руки і рушив уперед. Довгий шлейф із пір'я тягнувся за ним, коли він сходив униз сходинками підвищення.

Тільки зараз Оскар зрозумів, до чого продумано влаштовано освітлення в цьому приміщенні. Отвори в склепінні розташовувалися так, що жрець весь час був «під прицілом» сонячних променів. Від цього виникало враження, що його постать мерехтить і ніби розчиняється в потоках світла. У той самий час весь інший простір залу потопав у мороці. Кожен, хто вперше потрапив сюди, неминуче мав побачити в істоті, що сиділа на троні, посланця небес, ангела чи щось подібне. Завдяки такому освітленню

жрець здавався набагато вищим, ніж був насправді
І лише коли він опинився за кілька кроків від них,
Оскар переконався, що людина-птах ледве дістає ма-
ківкою йому до підборіддя.

— Нанак ллакїйпімі сінкві
Укуймім ллакллапайяска
Йуяйнїймім чинкасканья
Ук ллакїйтамім пакаріні!

Жрець вимовляв кожне слово співучо, немов чи-
тав псалом.

Співаючи і стрясаючи повітря заклинаннями, він
почав обходити навколо тісної групки полонених,
але, опинившись позаду Шарлотти, раптом зупи-
нився. З-під щільного одіяння, зшитого з пір'я, по-
казалися дві смугляві зморщені руки. Вони потяг-
нулися до волосся дівчини й почали розпрямляти
його, укладаючи в якусь подобу віяла. Шишкуваті
пальці ніжно погладжували волосся, що вилиску-
вало в світлі смолоскипів щирим золотом.

— Імарайку кунан тута, — шепотів жрець. — Мус-
пайнійпі янанхані лакі футіллататакмі...

Шарлотта стояла не рухаючись. Але на остан-
ньому слові жерця дівчина ледве помітно повернула
голову і сказала:

— Місквінійпірі рікуні.

Людина-птах видала уривистий горловий крик.
Швидкими кроками вона обійшла навколо полоне-

них, як і раніше не зводячи очей із Шарлотти. Коли вона зупинилася перед нею, її дзьоб майже торкнувся обличчя дівчини.

– Інті, майллік Тайтанчикта?

Дівчина кивнула:

– Йана к'ушиньїнпі пакаската.

Жрець відсахнувся. Останні слова Шарлотти поділили вражаюче. Спочатку він завмер, немов соляний стовп, а потім укляк перед нею.

Перший крок — завжди найважчий.

Цією життєвою мудрістю батько напучував семилітнього Макса Пеппера, вперше виряджаючи його до школи. Бог знає, чому він згадав про це саме зараз.

Макс із величезним зусиллям підняв ногу й поставив її на вузький карниз. При цьому жменя щербеню й пилу посипалася вниз. Він прослідкував поглядом за польотом камінців, аж поки вони зникли в тумані прірви, і його занудило.

— А тепер просто зробіть це, — почув він позаду себе Волкрис. — У нас не так багато часу. І що довше ми простовбичимо тут, то вища ймовірність, що нас побачать. Наберіться духу і вперед!

Немов для того, щоб підкріпити свої слова дією, міс Стоун злегка потягнула кінець мотузки, яка, немов пуповина, з'єднувала її і редактора.

— Не квапте мене, — огризнувся Макс. — Для початку мені потрібно трохи звикнути до висоти. Зрештою, не щодня співробітникам «Глобал Експлорер» доводиться дертися по скелях на висоті трьох кілометрів!

— Не треба дивитися вниз. Краще уважніше дивіться собі під ноги, — пролунало ззаду. — Цього буде цілком досить. Ну ж бо, вперед!

Макс набрався духу і зосередився на кам'яному карнизі. На вигляд він був досить надійним, якщо не брати до уваги кількох тріщин, через які легко можна було просто переступити. Граніт — міцна порода і витримує значну вагу. Півметрової ширини уступу цілком досить, щоб зберігати рівновагу.

У дитинстві він легко балансував на колоді, чому допомагало розвинене відчуття рівноваги. Переешкоди, перед якими його друзі пасували, здавалися йому нікчемними. Правда, тоді до землі було зовсім близько, хоча в уяві вони з товаришами долали занаморочливі прірви й бурхливі водоспади. Той, хто кричався, вважався загиблим і вибував із гри.

Макс зітхнув. Хто б міг подумати, що ця дитяча забава одного разу обернеться для нього реальністю.

На додачу до всіх інших лих, здійнявся вітер. Він надимав його куртку, кидав пилом в очі, куйовдив волосся. Ні про що не думати, переконував себе Макс, зосередитися на ділянці карниза зо два метри попереду — і все. Це єдине, що цієї хвилини має тебе хвилювати. Перший крок, як відомо, найважчий...

Ці слова він невпинно повторював у думці, а сам, притиснувшись спиною до кам'яної стіни і чіпляючись за найменші виступи, повільно просувався вузьким виступом. Приблизно так, боком, рухаються по піску після відпливу краби. Головним недоліком такого способу була потреба весь час дивитися ліворуч. Від цього терпла шия і крутило між лопатками.

Зрештою він оглянувся і з подивом побачив, що подолав уже більш як п'ятдесят метрів.

— У вас чудово виходить, — підбадьорила його Волкріс, яка легко йшла по карнизу за два кроки позаду. — Бачите он той кущик? Це наша мета.

Цієї миті високо вгорі пролунав пронизливий крик.

Подібного звуку Максу ніколи не доводилося чути. Високий, пронизливий, повний сатанинської злості. Від нього буквально волосся ставало дуба.

Крик пролунав ще двічі, і його відлуння зникло в прірві. Здавалося, навіть вітер затаїв дух. Макс повів очима навколо.

— Боже, що то було? — з жахом запитав він.

— Хто завгодно, тільки не людина, — відповіла Волкріс. — Тварина, але така, про яку я уявлення не маю. А я багато що побачила, повірте на слово.

— Мені здалося, що ця тварюка незадоволена нашим вторгненням на її територію.

— Боюся, все якраз навпаки. — Волкріс невідривно стежила за стіною обриву над їхніми головами. — Якщо я не помиляюся, ми з вами зараз посідаємо перший рядок у її сьогоднішньому меню.

Дуже повільно, щоб не втратити рівновагу, жінка витягла з кобури на стегні кольт.

— Уперед, — скомандувала вона. — Хутко забираймося звідси!

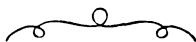
Макс тим часом намагався не дати паніці взяти над собою гору. Тільки не втратити концентрацію,

умовляв він себе. Один неправильний крок, один необережний рух — і довгий політ униз. Жахливе становище. Бездонна прірва внизу і невідомий ворог угорі — гірше не придумаєш.

Але коли скреготливий виск пролунав уже ближче в супроводі іншого, скрипучого і ритмічно повторюваного звуку, йому довелося змінити свою думку.

Неприємний запах ударив у ніздрі Максові. Чи це обман відчуттів, чи тут справді пахне часником? Здається, йому вже доводилося чути цей запах, коли він нахилився над останками величезної мертвої комахи на покинутій стоянці Гумбольдтової експедиції.

Макс Пеппер знову обернувся до супутниці — і його очі розширилися від жаху. У променях східного сонця ззаду до них наближалася страхітлива шестинога істота...

...Людина-птах поволі підвелася з колін і випросталася. Вона знову розкинула руки й опустила голову, немов у глибокій задумливості.

— Що ти йому сказала? — самими губами шепнув Оскар.

— Сама точно не знаю, — відповіла Шарлотта. — Він почав цитувати одну дуже стародавню поему. Сільвія Амарон переказувала мені всю цю історію ще в інтернаті. Правду кажучи, я зрозуміла тільки наполовину. Йдеться в ній про боротьбу сил сонця і вітру. Про сонячну королеву, яка мандрує морями,

поволі розтрачуючи свої життєві сили. І лише з останніх двох рядків я зрозуміла, звідки цей текст, і подумала, що, можливо, не станеться нічого поганого, коли я теж прочитаю кілька рядків.

Вона збентежено усміхнулася, немов вибачаючись.

— Схоже, ти попала в десятку, — посміхнувся Оскар.

— Поживемо — побачимо, — відповіла Шарлотта.

Жрець розв'язав торочки на підборідді і зняв свою маску. Під нею виявилось обличчя дуже літньої і навченої життям людини з кирпатим, трохи плескати́м носом і жвавими темно-карими очима. Широкий рот із тонкими губами склався в легку усмішку. Це обличчя було цілковитою протилежністю масці, що вселяла жах.

— Інті к'анчай, — сказав жрець, показуючи на волосся дівчини. — Інті к'анчай...

Гумбольдт здивовано поглянув на Шарлотту.

— Що це означає?

— Я думаю, він має на увазі колір мого волосся, — пояснила вона. — Ці слова можна перекласти як «сонячне світло».

— Ти певна?

— Далеко не на всі сто, — Шарлотта завагалася. — Зі мною завжди так. Коли мені доводиться вивчати якусь мову, я запам'ятовую зовсім не те, що вимагають мої вчителі.

— В усякому разі, початок багатообіцяючий, — учений рішуче випнув підборіддя. — Але ми зобов'язані добитися більшого. Зараз саме час використати лінгафон. Скажи-но, племіннице, а твого мовного хисту вистачить на те, щоб попросити повернути нам наші сумки і рюкзаки?

— Я спробую, але нічого не обіцятиму.

— Що ви збираєтеся зробити? — запитав Оскар. Гумбольдт підморгнув підліткові і стиха сказав:

— Здається, зараз саме час трохи почаклувати!

Балансуючи на карнизі, Макс Пеппер хрипко вигукнув:

— Обережно, ззаду!

Величезна комаха з неймовірною спритністю наближалася прямо до Волкріс. Її кінцівки видавали шкряботливий звук. Вона була вже так близько, що Макс міг бачити жахливий вищир, вузлуваті суглоби і численні кігті, що намертво впивалися в нерівності граніту. З пащі чудовиська доносилося шипіння, від нього виходила хвиля запаху — суміш протухлого часнику і трояндової олії, така густа, що дихати стало нічим.

На якусь мить Максові здалося, що він ось-ось знепритомніє, але страшним зусиллям йому вдалося опанувати себе.

Істота була точнісінько така сама, як і та, яку порішив Гумбольдт і його супутники в долині. Різниця полягала лише в тому, що цей екземпляр був набагато більший. Його кінцівки мали блідо-жовтий відтінок, а головогруді й панцир покривали темно-брунатні смуги. Напівпрозорий мішок черева виставляв перед очі внутрішні органи тварюки.

Але найогиднішою була голова. Багато темно-синіх, із перламутровим полиском очей розташовувалися прямо над пащею, облямованою безліччю до-

тикових більших і менших вусиків. Дві могутні хапальні кінцівки-клішні і ліс гострих голок у верхній частині головогрудей довершували образ втіленого жахиття.

Волкріс відреагувала вмить. Лівою рукою вона підтягла до себе мотузку, що з'єднувала її з Максом, і уривчасто наказала:

— Відстебніть карабін від пояса, Пеппере! — Макс слухняно зробив це. — А тепер — уперед. І покваптеся, але будьте обачні — попереду можуть ховатися інші подібні тварюки!

Вона вже тримала комаху на мушці.

Ні на секунду не забуваючи про безодню під ногами, щільно притискаючись спиною до вогкої гранітної стіни, Макс почав наскільки міг швидко просуватися уздовж карниза. Принаймні, шлях перед ним залишався вільним і ніяких ознак родичів чудовиська не спостерігалось.

Тим часом відстань між страхітливою тварюкою і Волкріс скоротилася до двадцяти метрів. Тут уже не промахнешся. Вона натиснула спусковий гачок, кольот бабахнув, але куля зрикошетила об товстий хітиновий панцир і з дзижчанням полетіла в туман.

Волкріс вилаялася і вистрелила двічі поспіль, цілячись у ділянку шиї та черева тварини. Результат був той самий. Розлючена тварюка відгукнулася пронизливим свистом і вигнула спину.

— Нечувано! — донеслося до Макса. — Ця сволота має панцир не гірший за гарматну башту якого-

небудь лінкора! Ось чому я терпіти не можу вогнепальної зброї.

Жінка одним порухом сунула револьвер у кобуру і вихопила меча. Тим часом голки і шипи на спині чудовиська загрозливо піднялися.

— Спускайтеся нижче і постарайтеся знайти укриття! — гукнула Волкріс.

Пролунав глухий удар — немов лопнув надутий паперовий пакет. Одна з голок відокремилася від панцира чудовиська і понеслася до жінки. Макс увібрав голову в плечі.

Блискавичним рухом клинка Волкріс на льоту розітнула голку навпіл. Одна з її частин, схожа на уламок китайської палички для їди, приземлилася біля ніг Макса. З її кінчика витікала жовтувата прозора рідина.

Він здригнувся від огиди і продовжив спуск. Волкріс ішла за ним, не опускаючи свого дайто, і схожа була на танцівницю на канаті, що виконує головоломний трюк. Її погляд фіксував кожен рух комахи. Якщо вона мала намір атакувати згори, клинок злітав угору, якщо вона трохи відступала, жінка завмирала, вичікуючи.

Тварюка вочевидь не чекала такого впертого опору і виглядала розлюченою. Вона випустила ще два-три залпи голок, але щоразу неймовірна швидкість реакції Волкріс рятувала її і Макса від отруйних уколів.

Переконавшись у марності своїх зусиль, істота оскаженіла. Її рухи стали енергійнішими, але втра-

тили цілеспрямованість. Нарешті їй вдалося підлетіти майже впритул до Волкріс, але та зробила стрімкий випад і одним ударом меча відітнула одну з ніг комахи вище другого суглоба. Повискуючи від болю, тварюка відповзла на кілька метрів, щоб наступної миті з подвоєною люттю кинутися в атаку.

— Ви заберетеся, нарешті, звідси? — кинула жінка через плече своєму супутнику. Піт струмками стікав по її скронях. — Сховайтеся де-небудь, ви мені заважаєте. Зараз тут буде удвічі гарячіше!

— Що ви збираєтеся зробити?

Волкріс не відповіла, бо їй довелося відбивати атаку комахи. Сліпо кинувшись уперед, вона уп'ялася однією зі своїх хапальних кінцівок у її гомілку; Макс устиг помітити, як гострі, немов бритва, хітинові захопи, схожі на криві ножиці, розпороли шкіру штанів і встромилися в ногу Волкріс. Зацебеніла кров.

Незважаючи на рану, рудоволоса войовниця не відступила ні на крок. Вона немов чекала, що тварюка діятиме саме так, і тепер, опинившись над нею, дістала перевагу. З пристрою, схованого в рукаві її куртки, зі свистом вилетів триметровий сталевий тросик, обважнений на кінцях металевими кульками, і миттєво обплутав передні ноги гігантської комахи.

Тепер у розпорядженні тварюки залишалися всього три лапи. Рухи її стали переривчастими й нерівними. Каміння і щєбінь зривалися з карниза, триматися на якому комасі ставало все важче.

Усвідомивши свою помилку, чудовисько відско-
чило. Кульгаючи і шиплячи, воно відкотилося на
кілька метрів і, опинившись за межами досяжності
смертоносного меча, завмерло, немов обдумуючи
нову стратегію, за допомогою якої можна було б
остаточно покінчити з небезпечним супротивником.

Волкріс використала цей короткий перепочинок,
щоб зв'язати на вільному кінці мотузки, закріпленої
на її поясі, ковзну петлю. Потім вона накинула її на
гранітний виступ і затягнула.

— Що ви робите? — гукнув Макс. — Це ж боже-
вілля! Ви позбавляєте себе змоги втекти. До кінця
карниза якихось півсотні метрів. Ідіть сюди, і ми
обоє врятуємося!

Але міс Стоун навіть не глянула в його бік — вона
чекала нової атаки чудовиська. І довго чекати їй не
довелося. З холодним оскаженінням у численних
очах і широко розкритою зубастою пащею тварина
знову рушила в її бік. Тепер вона не полювала, не
здобувала їжу — її єдиною метою було побачити су-
противника мертвим.

П'ятнадцять метрів... десять... п'ять. Волкріс під-
пустила монстра на відстань витягнутої руки, від-
штовхнулася від скелі і кинулася прямо в запомо-
рочливу безодню.

Макс застиг, паралізований жахом. Його супут-
ниця вибрала неминучу загибель. Але тієї ж миті мо-
тузка, вміло розкладена петлями на карнизі, натяг-
лася, зашморгуючи вцілілі кінцівки комахи, і потягла

її за собою. Трьох лап не вистачило, щоб утримати рівновагу, — і Макс почув пронизливий виск, а потім чудовисько зірвалося з кам'яної брівки і полетіло в ущелину.

Його кігті просвистіли за кілька сантиметрів від обличчя Волкріс, яка висіла під карнизом, не завдавши їй шкоди. Жінка простежила поглядом, як туша комахи, нестямно звиваючись, стрімко зменшується розмірами і, нарешті, зникає в тумані, що клубочиться внизу.

Макс опам'ятався на диво швидко. Не звертаючи ні на що уваги, він кинувся до виступу, за який була закріплена мотузка, і почав тягнути її з усієї сили. Не зупиняючись, сантиметр за сантиметром. Нарешті Волкріс змогла вхопитися за край карниза, підтяглася й перевалилася на нього. Вона все ще важко дихала, напівоглушена ударом об скелю після стрибка, але першими її словами було:

— Ви бачили, Пеппере? Я все-таки здолала її!..

— Ви зробили це! — захоплено вигукнув Макс, віддихуючись. — І як зробили! Такої неймовірної битви я в житті не бачив.

На устах Волкріс промайнула усмішка.

— Виявляється, ваше життя не таке вже багате на враження!

— Можливо, — відповів він. — Але мені вистачає. Давайте все-таки вибиратися звідси. Не знаю, як почуваетесь ви, але особисто я ситий по горло цією клятою скелею!

Лінгафон був схожий на невелику сіру скриньку. На його передній панелі розташовувалося багато важелів і кнопок, а також зеленувата скляна півсфера, яку Гумбольдт охрестив «магічним оком». Раз у раз спалахували й підморгували маленькі лампочки, лунало розмірене гудіння. Під круглим заглибленням у центрі «магічного ока» виднівся напис: «Гучномовець».

Жрець та його оточення обступили мандрівців, уважно спостерігаючи за кожним рухом Гумбольдта, який настроював прилад.

— Зараз буде цікавіше, — сказав учений.

Він відчинив щиток на бічній поверхні лінгафона і витяг звідти два тонкі шланги з прозорими потовщеннями на кінцях.

— Це що таке? — запитав Оскар.

— Тихше, тихше! — зашипів на нього Гумбольдт. — Із цієї хвилини — ні слова більше, інакше мовний накопичувач зіпсується.

Він клацнув тумблером на правому боці панелі. Пролунав пронизливий свист. Індіанці перелякано відскочили, проте Гумбольдт знаками дав їм зрозуміти, що все гаразд. Потім він таким самим способом погукав жерця і запропонував йому надіти на шию шкіряний ремінь, на якому був закріплений прилад.

Спочатку жрець повівся недовірливо, але зрештою набрався духу, зняв накидку з пишного пір'я і надів замість неї лінгафон. Тепер прилад висів у нього на грудях, а заглиблення «магічного ока» розташовувалося приблизно на рівні його губ.

Охоронці і прибічники не зводили очей з безлічі мерехтливих вогників на панелі приладу. Один із них хотів був торкнутися однієї з кнопок, але Гумбольдт квапливими жестами і суворим поглядом дав зрозуміти, що цього в жодному разі не можна робити. Потім він узяв обидва шланги і вставив їх кінці у вушні раковини жерця. Бідоласі було дуже моторошно, але він мужньо переніс усі ці таємничі маніпуляції.

— Готово, — стиха сказав Гумбольдт. — А тепер, Шарлотто, час прочитати вітальну мову, яку я тобі вручив.

Дівчина кивнула, дістала аркуш із рукописними рядками й піднесла його ближче до світла. Ясно і виразно промовляючи кожне слово, вона почала читати:

— Рімайкуллайкі...

— Рімайкуллайкі? — Жрець здивовано заморгав.

— Імайналлан кашанкі... — провадила далі Шарлотта.

— Аллілланмі! Куантрі? — Тепер жрець виглядав остаточно збитим із пантелику.

Оскар теж нічого не розумів у тому, що відбувалося. У той час, коли старий говорив, Гумбольдт невпинно крутив якісь верньєри на панелі приладу. «Магічне око» таємничо світилося в напівтемряві.

— Далі, — прошепотів Гумбольдт. — Далі, Шарлотто, ти все робиш чудово.

— Іман сут'їкі?

— Юпан-н сут'ї, — відповів жрець. Проте Оскарові здалося, що крізь його слова ніби пробивається інший голос — механічний, але цілком зрозумілий.

— ...не звуть Юпан, — долинуло з гучномовця.

— Далі, дівчинко, — зажадав Гумбольдт, — як я і сподівався, прилад працює!

— Шарлотта-н сут'ї, — промовила дівчина, показуючи на себе, і раптом перейшла на німецьку, по черзі показуючи на своїх супутників: — Це мій дядько Карл Фрідріх фон Гумбольдт, знаменитий учений. Це Еліза Моліна і Оскар Вегенер, мої друзі. Ми всі безмежно раді знайомству з вами...

Раптом жрець усе зрозумів. Його очі спалахнули з радощів.

— Анчатан кусікуні ріксіспайкі! — поспішно промовив він, і відразу голос із гучномовця переклав: «Матиму за щастя бути знайомим із вами».

— Працює, чорт мене бери, працює! Розмовляй далі з ним, Шарлотто.

Усі присутні в залі тубільці стежили за дивним ритуалом, затамувавши подих. І справді — те, що відбувалося, повинно було здаватися їм чаклунством. І Оскар чудово їх розумів — йому самому ледве вірилося, що такий пристрій може існувати.

Жрець, поглядаючи на світляну скриньку, відповідав на всі питання, які йому ставила Шарлотта.

І що довше тривала їхня розмова, то його мова ставала все виразнішою і зв'язанішою. «Я знаю — ви прибули з далекої країни... країни за морями, — линуло з гучномовця. — Вітаю вас на нашій землі!»

— Не вкладається в голову! — вихопилося в Оскара. — Що за дивовижна машинка! Вона вміє перекладати тільки з кечуа чи з інших мов теж?

— За ідеєю — з будь-якої мови, якою говорять жителі Землі, — відповів Гумбольдт, витираючи хусточкою спітнілого лоба. — Головна проблема полягає в настроюванні. Щоб прилад сяк-так запрацював, перед ним доводиться якийсь час говорити тією мовою, з якої потрібно перекладати.

Оскар посміхнувся.

— Чудова штука. І ніякого зубріння, ніякого заучування тисяч незнайомих слів! Просто настроюєш лінгафон — і можеш запросто спілкуватися з ким завгодно — хоч із зулусом, хоч із тунгусом.

— Ніякий лінгафон не замінить гарної освіти, — заперечив Гумбольдт. — Але нам він, безперечно, стане у пригоді. І не тільки нам, а й будь-якій експедиції. Проте з однією умовою: якщо мені вдасться вилікувати його від дитячих хвороб.

— Дитячих хвороб?

— Ну, по-перше, він погано сприймає різні діалекти однієї і тієї самої мови, по-друге, його збивають із пантелику лайка і жаргонні слівця. А по-третє, він поки що споживає дуже багато енергії. — Учений показав на маленькі акумуляторні батареї, які стир-

чали в кишеньці його сумки, як патрони в патрон-таші. — Їх, зрозуміло, можна заряджати знову і знову, але для цього потрібне джерело електрики. Без нього мій апарат мертвий. Залишається сподіватися, що цей народ знайомий з електрикою, інакше взаєморозумінню між нами дуже скоро настане край.

Тонкощі Оскара зараз не цікавили. Перед ним раптом відкрилася вражаюча фінансова перспектива, яку обіцяв лінгафон для людини практичної та ініціативної. Якщо налагодити його виробництво, він міг би за одну ніч перетворити винахідника на мультимільонера. Тільки продаж ліцензій до інших країн обіцяв нечувані прибутки. Цікаво, чи замислювався про це пан Гумбольдт?

Судячи з усього — ні. А зараз учений, бурмочучи під ніс лайливі слова, знову маніпулював кнопками і верньєрами, настроюючи своє дітище. Минуло чимало часу, перш ніж він, нарешті, залишився задоволений роботою приладу.

— Працює, — сказав Гумбольдт. — А тепер продовжимо нашу розмову.

Він злегка уклонився жерцеві і почав поводити, ретельно добираючи слова, розповідати про мету їхньої експедиції, про старовинні рукописи, в яких згадувалися «заклиначі дощу», про знахідку фотографічної пластини, про плавання через океан і труднощі з губернатором прибережної провінції. Закінчивши, він, без будь-якої іронії, ще раз висло-

нив подяку за теплий прийом і можливість вести розмову з такою поважною духовною особою.

«Ох, ця вже мені політика!» — глузливо подумав Оскар, пригадавши про те, як ще зовсім недавно теліпався під жердиною з мішком на голові.

Тепер настала черга жерця.

— Ви сказали: «заклиначі дощу?» — В очах старого читалося щире здивування. — Що це за народ?

— Цим ім'ям називає вас стародавня легенда племен з узбережжя, — відповів Гумбольдт. — Даруйте, якщо в ньому є щось образливе для вашого народу.

— Образливе? Ні... — Маленький жрець задумливо усміхнувся. — Чужакові і справді може здатися, що ми вміємо викликати дощ... Хоча заклинання тут ні до чого. Це дуже просто, і коли прийде час, я все вам поясню.

Оскар із захопленням вслухався й далі в слова, що линули з лінгафона. Так, вони звучали механічно, і наголоси не завжди стояли на місцях, але зрозуміти їх було не важко. Іноді здавалося, що прилад не може підібрати точне слово, і тоді вогники на передній панелі починали безладно мерехтіти. Але решту часу він працював бездоганно.

— Я вже говорив, — вів далі жрець, — що моє ім'я — Юпан, я належу до народу ханак пача, що вашою мовою означає «люди верхнього світу». Але головне в іншому. Ваше прибуття сюди було провіщено багато-багато років тому — ось чому я вважаю за високу честь першим вітати вас у своєму храмі.

— Провіщено? — Гумбольдт зібрав лоб у складки. — Що ви маєте на увазі?

— Давнє пророцтво, — відповів жрець. — Воно змусило кілька поколінь наших предків сушити голови над цією загадкою. У ньому з вражаючою точністю описано ваше прибуття... — Помітивши здивовані погляди гостей, він похопився: — Я не хотів би зараз обтяжувати вас такими серйозними і складними речами. Тому прошу прийняти мої вибачення за дещо грубе поводження з боку нашої... прикордонної охорони. Ці люди не були поінформовані про те, хто ви і які ваші наміри. Але як тільки мені стало відомо, що четверо полонених, серед яких дві жінки і двоє чоловіків, перебувають в ув'язненні, я негайно наказав повернути вам волю, попередньо доправивши вас сюди... Ми, ханак пача, з давніх часів живемо дуже замкнуто. Кордони наших володінь невидимі, але вони існують, і ніхто не має права переступити їх без нашої на те волі. Ви перші чужоземці, що опинилися в місті за останні сто років. Якщо, звичайно, не рахувати чоловіка, який уперто намагався порушити наші закони і був спійманий у ситі. У той час він був між життям і смертю, бо в його крові кипіла отрута.

— Босуелл! — вигукнула Еліза. — Я думаю, саме про нього говорить жрець.

— Ви знаєте цю людину? — з невідомої причини обличчя Юпана проясніло.

— Ну звичайно ж! — гаряче підтвердила жінка. — Паяву я ніколи з ним не зустрічалася, але він був у моїх видіннях.

— Тоді все сходиться, — кивнув Юпан. — Він — Око. Його клич долетів до вас.

Оскар примружився. Око? Що це означає? В усякому разі, звучить дуже таємничо. У нього на язиці вже крутилося питання, але він не зважився втрутитися в розмову.

— Ваша правда, — підтвердив Гумбольдт. — Це Гаррі Босуелл указав нам шлях. Сподіваюся, з ним усе гаразд?

— Як же інакше? — Юпан звичним жестом здійняв руки, немов збираючись сотворити молитву. — Він із честю витримав ритуал, що передував вашому прибуттю, і з того часу залишається нашим... е-е... гостем. Коли бажаєте, я накажу його привести.

— Це було б дуже люб'язно з вашого боку, — з уклоном сказав Гумбольдт.

Жрець двічі плеснув у долоні. З мороку з'явився слуга, вислухав розпорядження свого пана і пішов.

— Запитайте про Вілму, — шепнув Оскар ученому, але Юпан якимсь чином теж зрозумів зміст питання.

— Ця маленька пташка? Вона дивовижно нагадує нанду, які живуть на рівнині на схід від наших гір. Але серед них немає таких, як вона...

Він піднявся до клітки, що стояла на підвищенні біля трону, і відчинив дверцята. Звідти спочатку з'я-

вився дзьоб, потім випірнула невелика довгодзьоба голівка. Очі-намистинки недовіжливо вивчали обстановку — і тут Вілма помітила тих, кого вважала своєю родиною. Кулею вилетівши з клітки, вона кинула до них і почала присідати у вітанні і кланятися, а потім підставила Оскарові спину, щоб той її погладив.

Жрець із цікавістю спостерігав за цією сценою.

— Це особлива честь, — заслужити довіру птаха, — нарешті сказав він. — Для нас ці істоти священні, незалежно від того, ширяють у небесах чи розгулюють по землі. Доглядайте її як слід, і вона принесе вам щастя.

У цю мить у дальньому кінці залу прочинилися двері. До приміщення увійшли двоє воїнів, між якими йшов високий чоловік. Волосся його відросло і звисало патлами до плечей, у бороді блищала сивина, а лице було втомленим і байдужим. Одягнений він був у потерту вельветову куртку, сині штани з грубої бавовняної тканини і стоптані важкі черевики. Як тільки він помітив у напівтемряві обличчя чотирьох європейців, його очі розширилися від подиву.

Жрець-птах подав непомітний знак, і воїни тієї ж хвилини звільнили чоловіка від тонких ланцюгів, що сковували його руки і ноги. Потім йому дозволили підійти.

— Ти — Гаррі Босуелл! — низький голос Гумбольдта прокотився луною під склепінням храму.

Чоловік кинув похмурий погляд на охорону, зробив крок уперед і підвів голову.

— Я вас знаю? — запитав він.

Гумбольдт добродушно посміхнувся.

— Подивися на мене трохи краще, Гаррі. Часу, справді, минуло чимало. Дев'ять років тому в Катманду. Пам'ятаєш ту експедицію?

Босуелл провів долонею по обличчю, пригадуючи. Його губи завуружилися, і раптом немов струм пронизав усе його тіло.

— Гумбольдте! — вигукнув він. — Що ти тут робиш? Як ви всі сюди потрапили? Я не розумію...

Гумбольдт ступив до Босуелла і опустив обидві руки на плечі чоловікові. Потім він витягнув із внутрішньої кишені фотографічну пластину. Її поверхня заблищала в світлі смолоскипів, як щире золото.

— Ми тут для того, щоб забрати тебе, Гаррі. Ти вільний!

Фотограф повільно простягнув руку, взяв із рук ученого пластину й повернув під потрібним кутом до світла. Пальці його затремтіли. А коли він знову обернувся до них, Оскар помітив, що на очах його блищали сльози.

З надобилося чимало часу, щоб розповісти в'язневі про їхню мандрівку, повну пригод, поштоvhом до якої стала знята Босуеллом, а потім загублена ним пластина.

Фотограф із подивом почув про надприродні здібності Елізи, завдяки яким було знайдено вхід на Небесну стежку, а також реготав до сліз, дізнавшись про те, як їм вдалося обвести круг пальця жадібного сеньйора Альвареса. У Босуелла з цим чиновником були свої порахунки — його превосходительство пограбував фотографа у такий самий спосіб.

Гумбольдт уже готувався розповісти Гаррі про сучітку з велетенською комахою, коли в храмі почулися схвильовані голоси. Багато воїнів узялися відчиняти величезні, окуті міддю стулки парадного входу до храму. Потім до них підійшов жрець-птаx, уклонився і мовив кілька слів. «Нам час, — долинуло з лінгафона, — всі жителі міста зібралися, щоб вітати вас. Чи не бажаєте піти за мною?»

— Чи не бажаємо ми? — трохи не підстрибнув Гумбольдт. — Ще й як бажаємо! Нізащо в світі я не погоджуся пропустити таке видовище. Ходімо ж, друзі мої! Для розповідей у нас ще знайдеться час.

Парадна брама храму почала рухатися. Знадобилося не менше трьох воїнів на кожную стулку, щоб

упоратися з такою вагою. Нарешті брама відчинилась, і денне світло увірвалося до зали й осяяло обличчя мандрівців.

Гумбольдт кинув погляд на своїх супутників.

Еліза, вірна помічниця, що супроводжувала його всюди. Шарлотта, в чиїх жилах тече така сама схильна до авантур кров, як і в його власних. Оскар, хлопчина, який дуже схожий на нього самого в ранній юності, хоча й не підозрює про це. Тільки завдяки їхній підтримці та мужності експедиція досягла мети. І якщо лише кілька хвилин тому Гумбольдт добродушно підсміювався над сльозами Босуелла, зараз його переповнювали найглибші почуття.

Жрець-птах Юпан виступив наперед, велично розкинув руки і проголосив:

— Жадані гості, ласкаво просимо до Ксі'мал!

Гумбольдт підбадьорливо кивнув друзям і попротував за жерцем туди, звідки вже доносився суцільний гомін голосів.

Перед його поглядом відкрилася простора площа, вся запруджена людьми. Тисячі очей були спрямовані на нього, на старих і молодих обличчях відбилися мудрість і краса високорозвиненої стародавньої цивілізації. Більшість із тих, хто зібрався на площі, по-святковому розмалювали свої обличчя, а їхнє вбрання було традиційним для індіанців Південної Америки. Просторий одяг із льону й бавовни, майстерно витканий і розшитий. На головах багатьох городян красувалося пташине пір'я, а в деяких

були прикріплені до лопаток цілі крила. Безперечно, образ птаха був центральним символом цієї невідомої культури, що зовсім не дивно для народу, який побудував своє місто, подібно до гнізда кондора, на неприступній скелі.

Гумбольдт ковзав поглядом по натовпу. Мабуть, звістка про чужоземців поширилася із швидкістю степової пожежі, і на площу прибували й прибувати жінки, чоловіки, діти та підлітки, пишно виряджена знать і ремісники, селяни, наймити, воїни... Неозоре скупчення людей, зріст яких ледве перевищував зріст дванадцятилітнього хлопчика!

З появою жерця, натовп розступився, утворивши прохід. Учений нарешті зміг поглянути на панораму, що відкривалася із сходинок храму, і в нього захопило дух. Тепер він остаточно переконався, наскільки вдалою була назва «Місто в хмарах».

Над площею немов линули десятки платформ, що спиралися на могутні опори, вбудовані в прямовисну стіну ущелини. Незліченні розпірки, дерев'яні ферми і товсті троси з рослинних волокон надійно утримували ці конструкції від падіння в прірву. Храм був ніби в центрі хитромудрої павутини будинків, площ, храмів і садів, сполучених між собою складною системою повітряних шляхів сполучення. Тут були вузькі висячі стежки, що пролягали через розколини, широкі прекрасні вулиці-мости, сходи і пандуси. Між ними виблискували золотом бані і шпилі вежок, нагадуючи контурами

кегли, голубіли покриті кахельною черепицею схилядахів.

Прямо в скельному масиві було висічено кілька ступінчастих пірамід, які не поступалися досконалістю форми Піраміді Сонця поблизу Мехіко або Піраміді Кетцалькоатля в околицях Чолули. Величні сходишки здіймалися високо вгору, завершуючись майданчиками, на яких розташовувалися вівтарі.

У рівнинній частині високогірне плато було розбите на тераси. Тут, в умовах відносно високої температури, цей народ вирощував рис, маніок, цукрову тростину та навіть каву. Між плантаціями рядами тягнулися посадки бананів, апельсинових і лимонних дерев. Усю цю пишноту забезпечувала вологою складна зрошувальна система.

Але найчарівнішими були літальні апарати. Десятки великих і малих повітряних кораблів заповнили небо. Жоден не був подібний до іншого. Були тут судна, що формою нагадували насіння кульбаби, схожі на бабок, метеликів і птахів, кулі з пузатими кабінами, літаючі сигари з гвинтами в хвостовій частині. Але більшість цих конструкцій ні з чим було навіть порівняти — вони являли собою вільний політ людської фантазії.

Нічого прекраснішого Карлові Фрідріхові фон Гумбольдту не доводилося бачити в жодній з його незліченних мандрівок. «Ксі'мал, — беззвучно прошепотів він. — Загублене місто інків. Так я і знав!..»

Він ступив до краю майданчика, що оперізував храм. Звідси відкривався ще фантастичніший краєвид. Здавалося, досить розкинути руки — і злетиш над синіючою безоднею і горами.

— Ви знали про це?

Оскарів голос донісся до вченого немов здалеку.

— Що ти сказав, мій юний друже?

— Ви сказали, що знали про це. Що ви мали на увазі?

Очі підлітка сяяли, волосся було скуйовджене.

— Я пригадав історію цієї країни, — сказав Гумбольдт. — Після завоювання імперії інків 1533 року іспанськими конкістадорами, ватажком яких був Франсіско Пісарро, маленька група воїнів сховалася в гірській фортеці Вількабамба, щоб вести й далі боротьбу проти завойовників. Минуло майже тридцять років, перш ніж іспанцям вдалося захопити фортецю. Але до цього часу більшість інків уже покинули її. Серед тих, хто врятувався з фортеці, були інкські вельможі, астрологи, математики, жерці — словом, еліта імперії. Лише правитель країни — гордий Тупак Амару та кілька його соратників залишилися, але незабаром були вбиті.

— А решта?

— Їхні сліди загубилися. Деякі дослідники вважають, що вони перебралися на схід і збудували нове місто, яке вони назвали Пайтіті. Інші схильні думати, що інки попрямували до Колумбії і заснували там країну, відому в іспанських джерелах як Ельдорадо.

— А ви як гадаєте, пане Гумбольдт?

Учений глибоко вдихнув.

— Я дотримувався тієї думки, що інки попрямували на захід, до таємничої столиці, про яку немає документальних свідчень, окрім легенд. За моїми обчисленнями, вона мала б розташовуватися десь у районі ущелини Колка. І коли я побачив знімок, зроблений Гаррі, я зрозумів, що він відшукав-таки це місто!

Босуелл був вочевидь задоволений словами Гумбольдта.

— Відкриття, за яке мені трохи не довелося заплатити життям, — усміхнувся фотограф. — На протилежному боці ущелини є одне затишненьке місце, в якого я зробив свої знімки. Сподіваюся, моя стара камера все ще лежить десь там.

Гумбольдт здивовано підкинув угору брови.

— Але що ж усе-таки з тобою трапилося?

— Я й сам досі напевно не знаю, — відповів Босуелл, знизуючи плечима. — Мене помітив один з їхніх патрульних кораблів — мабуть, увагу тих, хто був на борту, привернув сонячний відблиск на лінзі об'єктива. В усякому разі, мені довелося чимшвидше заховати фотоапарат і зникнути звідти. Я діяв швидко, і мені спочатку справді вдалося втекти від погоні. Але коли я рушив назад, мене вистежили і схопили. Більше нічого не пам'ятаю — якийсь провал у пам'яті. Прокинувся я вже в одній з цих плетених халуп над прірвою, де й провів усі останні тижні.

— З вами погано поводитися? — запитав Оскар.

— І так, і ні, — відповів Босуелл. — Мені не завдавали шкоди, не були зі мною надто жорстокі. Але коли я одного разу зважився на втечу, з цього нічого не вийшло.

— Ми знаємо про це, — зауважив Гумбольдт.

— Як? Звідки?

Учений показав на Елізу.

Раптом Босуеллове обличчя проясніло.

— То це вона! О, тепер я розумію... Отже, ви, добродійко, — медіум, так?

— Я — мамбо, а не медіум. — Еліза усміхнулася.

— Гаїтянська чаклунка?

Босуелл мав спантеличений і здивований вигляд.

— Ви знаєте наші звичаї?

— Аякже, — сказав фотограф. — В одній з експедицій мені довелося побувати на Гаїті, щоб отримати документальні свідчення про чаклунів-бокорів, що там практикують. Мушу зізнатися, що був вельми радий забратися звідти, поки цілий і здоровий.

— Охоче вірю. Бокори — найгірші з чорних чаклунів. Їхня магія спрямована на те, щоб забрати владу над жертвами. Ми, мамбо, у порівнянні з ними, цілком сумирні. Проте і ми вміємо проникати в сни інших людей.

— Я це відчув, — миттю відгукнувся Босуелл. — Останнім часом мене переслідувало відчуття, що хтось прогулюється у мене в голові і ворушить мої думки. Цікаве переживання, хоча далеко не завжди приємне.

— Мені дуже шкода, — сказала Еліза, — але шакше ми не могли зробити. Ми надто поспішали. Ви повинні мені пробачити.

Босуелл відмахнувся.

— Дрібниці. Не картайте себе — адже завдяки вам я тепер на волі. — Він кинув на Елізу багатозначний погляд, який змусив її зашарітися. — Але, незважаючи на це, найбільше мені бракує моєї знаменитої шкіряної сумки з фотоприладдям. Мабуть, вона потрапила до рук заклиначів дощу.

— Помиляєшся, Гаррі, — заперечив Гумбольдт. — Вона потрапила в річку Колка, а звідти течія винесла її в Каману. Там її і вивудив рибалка-індіанець. Потому був цілий ланцюжок неймовірних випадковостей, у результаті яких одна із знятих тобою пластин опинилася в мене.

— Рідкісна удача, а може, і сама доля, — неголосно сказав Босуелл. — Правду кажучи, я зовсім уже втратив надію. Мені здавалося, що я більше ніколи не побачу неба над головою.

Він перегнувся через парапет, насолоджуючись вітром, що куйовдив його волосся і надимав куртку.

— А що трапилося з вами, коли верталися назад? — запитав Оскар. — На вас хтось напав?

— Думаю, то був уку пача. В околицях міста вони живуть всюди, використовуючи як притулки розколини та печери. Пекельні істоти, справжнє лихо для місцевих жителів. Найчастіше вони з'являються під покривом ночі. Я бачив їх і раніше, і навіть сидячи

у в'язниці пережив нічний напад такої мерзеної тварюки. Бр-р-р, страшно й згадувати!..

— Які вони з себе, ці істоти? — запитав Гумбольдт.

— Вони здоровенні, метрів два з половиною завдовжки, іноді навіть більше. Забарвлені так, що коли дивитися згори, їх не відрізниш від каменів і піску. Зуби, як у тигрової акули, а кігті, як у мурахоїда, тільки їх значно більше. Велике черево і довгі суглобисті кінцівки. Спинний панцир усіяний отруйними стрілами-колючками, які тварина пускає в хід при кожній слушній нагоді.

Гумбольдт швидко поглянув на своїх супутників — усі вони добре знали, про кого йде мова, але не встиг сказати ні слова.

Порив вітру приніс із протилежного боку ущелини розкотистий звук пострілу. За ним — ще два. Звук багато разів відбився від скелі, але попри це можна було приблизно визначити напрям, звідки він лунав.

Стріляли десь там, де Гаррі Босуелл зробив свої перші знімки.

Сутичка з чудовиськом не минулася безслідно. У верхній частині гомілки Волкріс тяглася глибока кривава рана, яку слід було негайно обробити і перев'язати. Ударившись об скелю, вона, судячи з усього, вивихнула плече, і тепер кожен різкий рух надавав жінці гострого болю.

Максові залишалося тільки сподіватися, що обидва ці ушкодження не такі серйозні, як здаються, бо без Волкріс йому не прожити і двох днів серед цієї ворожої природи.

Лише одну обставину можна було б назвати позитивною: з того часу, як він витягнув свою супутницю з прірви, вона почала ставитися до нього набагато доброзичливіше. Ні, це не було дружньою сердечністю, але, принаймні, вона припинила поштурхувати його.

— Можливо, я можу хоч чимось допомогти? — запитав він, дивлячись, як важко дається їй кожен крок. — Я міг би нести ваш рюкзак і сумку.

Вона обернулася, коротко поглянула на нього своїми смарагдовими очима і ствердно кивнула. Проте не стрималася, щоб не сказати ущипливо:

— Ви перетворюєтеся на справжнього кавалера, Пеппере.

Скинувши рюкзак із плеча, здоровою рукою вона перекинула його Максові.

— Це мало б прийти вам до голови ще в Сан-Франциско, — відрізав він. — Коли я один проти шістьох кинувся рятувати вашу особу.

Ледве помітна усмішка з'явилася на її обличчі.

— Але ж ви тоді ще нічого про мене не знали, — зауважила вона.

— Тим паче, — посміхнувся Макс.

У цю мить із протилежного боку ущелини пролунав тривожний звук сигнального ріжка. Він ставав усе голоснішим, а луна підхоплювала і посилювала ці гутняві рулади.

Макс скинув угору бінокль і направив його в той бік, звідки доносився сигнал, а за кілька секунд вигукнув:

— Вони наближаються!

Власне, бінокль був уже ні до чого — крізь серпанок легкої хмарності виразно виднілися різноколірні вітрила двох повітряних суден, що мчали з великою швидкістю.

— Там почули постріли. Що робитимемо?

— Ховатимемось, — відповіла Волкріс, — що нам ще лишається? Униз і в зарості. Хутчій!

Укриття знайшлося під кроною приземкуватої, але густої акації, перед якою був голий скельний виступ. Звідси можна було, залишаючись непоміченими, спостерігати за маневрами повітряних суден.

Насамперед вони попрямували туди, де Волкріс билася з велетенською комахою. Потім віддалилися від скельної стіни метрів на двісті, після чого одне

судно полетіло на схід, а друге — прямо туди, де хотіли втікачі.

У міру того, як цей фантастичний літальний апарат наближався до них, Макс зміг розгледіти, що він являв собою щось подібне до легкої яхти з витонченими обводами корпусу і далеко виступаючими з бортів балансирами, на яких були закріплені напівпрозорі лопаті горизонтального стерна. Позаду вітрила виднілася складна система тросів і розтяжок, усередині якої розташовувався сигароподібний балон. Напевно, в ньому й містився невідомий газ, що створював піднімальну силу. У хвостовій частині судна розташовувалися два повітряні гвинти, що рухали його.

— Погляньте — на борту лише одна людина! — прошепотіла Волкріс. — Мабуть, спостерігач. Але судно виглядає досить містким і потужним, щоб прийняти на борт набагато численніший екіпаж.

Макс витріщив очі.

— Ви збожеволіли! Що ви задумали?

— У нас просто немає вибору, — сказала жінка. — Я не знаю, скільки зможу протриматися з цією раною. Рано чи пізно почнеться запалення. Ми уявлення не маємо, куди веде ця дорога, крім того, нам потрібні вода і їжа. На цій штуковині ми цілком могли б злітати в долину й поповнити свої запаси. Хоч би з того, що залишилося в черезсідельних сумках Гумбольдтових мулів і наших коней.

— Як ви сподіваєтеся захопити судно?

— Нам потрібно заманити його сюди. Спробуємо привернути увагу пілота. Покажіться на відкритій місцині на короткий час і зразу біжіть геть, ніби в паніці. Причалити до скелі він зможе тільки тут, інакше йому до вас не добратися. Як тільки він ступить на землю й піде за вами, я займуся ним сама.

Тим часом повітроплавець зменшив швидкість свого літального апарата — немов інтуїція підказувала йому, що втікачі ховаються саме тут. Тепер його корабель повільно рухався уздовж краю скелі. Крізь гілки акації Макс побачив пілота. Чорне як смола волосся, гостро окреслений ніс і широкий рот із плескатими сухими губами. Індіанець, хоча його одяг не схожий на звичайне індіанське вбрання.

— Зараз, — сказала Волкріс, показуючи ліворуч. — Біжіть понад чагарником і постарайтеся наробити побільше галасу. Але не ризикуйте занадто.

Макс підтягнув лямки рюкзаків, зірвався на ноги і кинувся геть.

Волкріс наостанок перевірила, чи на місці звична зброя, і стала стежити за кораблем. Зліва доносився такий шум, немов через зарості напролом сунуло стадо буйволів. Пеппер чудово справлявся зі своїм завданням.

Пілот помітив його майже відразу і миттю зреагував. Додавши у швидкості, він скинув висоту, і тепер корпус його судна плив за кілька метрів від краю скельного виступу. Очевидно, він сподівався відрізати втікачеві шлях до відступу.

Саме на це й розраховувала Волкріс.

Тільки-но повітряний корабель зник за деревами, вона вискочила зі свого укриття і щодуху помчала услід. Нога відразу ж відгукнулася таким болем, що з очей жінки бризнули сльози. Рана горіла вогнем, і їй довелося зціпити зуби, щоб не закричати. Вочевидь, кігті клятого чудовиська також були отруйними. Та ногою вона займеться пізніше. Головне зараз — за будь-яку ціну запопасти корабель.

Тільки завдяки багатолітньому тренуванню їй вдалося взяти себе в руки, справитися з болем і, скрадаючись тихо, як тінь, пройти за повітряним судном. Пілот уже підлетів до скелі так близько, що відстань між кораблем і скелею становила близько двох метрів, а сам він був поглинений спостереженням за втікачем у чагарнику. У вільній руці він тримав невеликого лука, на тятиві якого вже лежала стріла з пістрявим оперенням. Не лишалося сумнівів, що він ось-ось скористається своєю зброєю.

Волкріс поглянула на кормову частину повітряного корабля, прикидаючи, чи є там виступи, за які можна зачепитися стрибнувши, а наступним поглядом відзначила, що Пеппер наближається до ділянки пласкої вершини скелі, на якій немає ніякої рослинності. Якщо вона спробує попередити його про небезпеку, то видасть себе. Залишається сподіватися, що Макс сам здогадається про небезпеку, яка загрожує йому, і зверне вбік.

Ось воно: з правого борту, за півтора метра від дзизкотливого повітряного гвинта звисає солідної

товщини вузлувата мотузка — очевидно, причальний кінець. Зараз Волкріс у «мертвій зоні», пілот не може бачити її, але для того, щоб ухопитися за мотузку, потрібно зробити стрибок завдовжки близько трьох метрів. У звичайних умовах — так, дрібниця, але якщо пілот хоч трохи змінить курс, за цим буде довгий політ у безодню.

Дистанція до борту корабля скоротилася до десяти метрів.

Краєм ока вона помітила, що Пеппер уже майже дістався до лисини на маківці скелі.

Шість метрів...

Не знижуючи темпу і навіть не озираючись, Макс вискочив на відкритий простір.

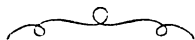
Чотири метри...

Попри розмірений гул повітряного гвинта, Волкріс розчула скрип натягнуваного лука.

Два метри...

Жінка присіла, спритно ухилилася від широкої лопаті горизонтального стерна, зібрала останні сили й відштовхнулася.

Вона встигла відчутти дихання безодні і на мить засумніватися в тому, чи правильно оцінила відстань, коли пальці торкнулися мотузки, а коліна намертво стисли її. Від ваги Волкріс корабель нахилився, і тієї ж миті вона почула, як бринькнула тятива...

Пролунав короткий посвист, і щось устромилося в кам'янистий ґрунт за півметра від Максової ноги. Він зупинився як укопаний. Трохи правіше його черевика стриміла стріла з яскравим оперенням, її стрижень ще злегенька тремтів.

Цеппер оглянувся: повітряний корабель був на відстані якихось п'ятдесяти метрів від нього. Він підібрався майже безшумно, і обличчя пілота, який стояв у носовій частині, можна було бачити цілком виразно. У руці індіанець стискав лук, але нібито не набирався повторювати постріл. Замість цього він заглядав через борт, немов щось упустив на землю і не може там відшукати.

Максової супутниці ніде не було видно. Залишалося сподіватися, що з нею нічого не трапилось.

Раптом повітряне судно здригнулося, немов від удару. Пілот похитнувся, шукаючи навколо себе опертя, але встояв на ногах. Тієї ж миті в кормовій частині корабля, немов язик полум'я, промайнув яскраво-червоний плащ.

Волкріс! Ця фурія, якій усе байдуже, вже була на палубі.

Корабель страшенно розгойдувався і поривався з одного боку в інший, а тим часом супротивники зішлись рукопаш. Макс ухопив бінокль, але не зміг нічого розібрати. Вітер відносив некероване повітряне судно до середини прірви. Воно ставало все меншим і меншим, поки перетворилося на цятку, а потім зненацька розвернулося і стало наближатися.

Макс прикинув, чи варто пошукати кращого укриття, ніж ця гола вершина, проте вирішив залишитися на місці. Шансів усе одно немає — корабель рухається набагато швидше, ніж він.

Нарешті судно наблизилося і зависло метрів за десять над його головою. Зверху впала мотузяна драбина, а над поручнями з'явилася знайома шевелюра кольору червоного дерева.

— Лізьте сюди, хутчій! — скомандувала Волкріс. — Нам треба встигнути вшитися звідси, поки не повернувся другий корабель.

Макс як білка злетів угору. І перше, що йому впало в очі на борту повітряного судна, — постать пілота, надійно притороченого мотузками до причального пристрою. Очі повітроплавця горіли ненавистю, але кляп у роті заважав йому висловити свої почуття повною мірою.

Волкріс мала блідий і страшенно стомлений вигляд. Ледве Макс зійшов на корабель, як вона важко опустилася на палубу і прихилилася до поручнів.

— Гарні новини, Пеппере, — сказала жінка, — у нас є їжа. Трюм повний усякої всячини. Провізії має вистачити на кілька днів.

Макс пустив ці слова повз вуха, бо не зводив очей з крапель крові, що розмірено падали на палубу. Під час ризикованої операції із захоплення корабля рана Волкріс відкрилася і знову сильно кровоточила.

— Мені дуже шкода, — неохоче промовила вона, — але я змушена просити вас допомогти мені об-

робити рану. Доводилося коли-небудь цим займатися?

— Ні, — відповів Макс, опускаючи обидва рюкзаки на палубу.

— Кваліфікація тут не має особливого значення, — посміхнулася Волкріс, витягуючи зі свого рюкзака згорток у непромокальному чохлі. Розцібнувши застібку, вона розгорнула його. Від вигляду хірургічних ножів, пінцетів, голок, тампонів і марлевих серветок Максу відразу стало зле.

— Я сама зроблю все, що треба, — заспокоїла його жінка. — Ви тільки асистуватимете.

— А що буде з цим хлопцем? — Макс кивнув на індіанця.

Волкріс задумалася.

— Найрозумніше, — сказала вона, — спуститися нижче хмар. Тоді згори нас неможливо буде помітити, а за одним разом ми зможемо поповнити запас води. При першій же нагоді ми його висадимо. Думаю, йому знадобиться кілька днів, щоб дістатися до своїх і розповісти про те, що з ним сталося.

— За умови, що він зуміє знайти шлях назад.

— Якраз у цьому я не сумніваюся. Ну що, Пеппере, ви готові?

— Коли ви, міс Стоун, готові, то і я готовий.

На її обличчі з'явилася бліда тінь усмішки.

— До біса цю «міс». Можете називати мене просто Вол.

Оскаріві довелося ненадовго зупинитися, щоб перевести дух.

Верховний жрець Юпан уже дістався до останніх щаблів сходів — останніх із нескінченної вервечки тих, що лишилися позаду, і махав їм звідти рукою. Ще кілька метрів — і вершина. Так, якщо твій будинок розташований у вертикальній площині, мусиш підтримувати гарну фізичну форму.

Сонце сходило, але на скелі, що відкрилася перед ними, все ще лежали сині тіні.

На верхньому майданчику сходів у гранітній стіні чорнів отвір. По обидва боки від нього розташовувалися масивні пілони, і в такому облямуванні отвір був схожий на чийсь рот, застиглий у беззвучному крикові.

— Що це за місцина? — запитав Оскар, намагаючись відновити дихання. Його ніколи не привертали всякі там печери і гроти.

— Це Печера знань, — відповів жрець. — Місце, де ми зберігаємо історію нашого народу. Нічого не бійтеся — просто йдіть за мною.

Злегка схиливши голову, Юпан увійшов першим. Пір'я його головного убору майже торкалося стелі, і мандрівцям теж доводилося втягувати голови в плечі, щоб не набити гуль об кам'яне склепіння.

Але за кілька десятків кроків стеля тунелю піднялася вище, а гнітюче відчуття, що величезна маса гори тисне прямо на маківку, відступило. Прохід у товщі скель був освітлений олійними лампами в нішах, і коли вони проходили повз, полум'я світильників починало коливатися, а тіні на стінах химерно танцювати.

— Ти не чула, що то були за постріли? — пошепки запитав Оскар у Шарлотти. — Можливо, Юпан згадував про це?

Дівчина заперечливо похитала головою.

— Я думаю, було відправлено кілька кораблів на розвідку. Але вони поки що не повернулися. Тому я знаю саме стільки, скільки і ти.

— У мене дивне відчуття, — сказав Оскар. — Мені здається, що ця Волкріс Стоун усе ще нас переслідує.

— І мені, — прошепотіла Шарлотта. — Дядько, схоже, не перебільшував, коли говорив про залізну завзятість цієї жінки. Принаймні, тут ми в безпеці... Дивись-но, там, попереду, якісь двері!

Жрець, який простував попереду, зупинився, а потім потягнув за якийсь важіль, що виступав зі стіни. Масивні двері зі скреготом відчинилися, здійнявши цілу хмару сухого пилу. Оскар ледве стримався, щоб не чхнути. Потім усі вервечкою потягнулися до приміщення, розташованого за дверима.

Це виявилася кругла печера з банеподібною стелею. Так само, як і тунель, її освітлювали олійні лампи, але, незважаючи на це, Оскару знадобився

якийсь час, щоб розгледіти, що кожен квадратний сантиметр стін приміщення покритий малюнками і рельєфами. Складні зображення розташовувалися в кілька рядів, переплітаючись і подекуди зливаючись між собою.

— Ласкаво просимо до Печери знань, — поважно промовив Юпан, користуючись лінгафоном. — Для нашого народу це одне з найсвятіших місць. Лише небагато хто з посвячених можуть дістати сюди доступ.

— Але ж ми не пройшли ніякого посвячення! — здивувався Гумбольдт. Скельця його окулярів блиснули, відбивши полум'я світильників.

— Воно вам і не потрібне, — відповів Юпан, немов ішлося про речі само собою зрозумілі. — Адже ви — обрані, і всю цю підземну залу зведено на вашу честь.

Оскар не надто добре зрозумів, про що говорить жрець, проте виразно відчув, що почесні, якими їх тут оточили, пов'язані з якимись цілком певними зобов'язаннями. Рано чи пізно їм доведеться відіграти якусь роль, про яку вони зараз і гадки не мають.

Оповідання про історію свого народу Юпан почав із сивої і темної давнини і довів її до сьогодення. Розповідь була довгою, а лінгафон раз у раз вагався з точним перекладом багатьох понять. Але того, що Оскар почув, було досить, аби змусити його перейнятися глибокою повагою.

Ксі'мал, за словами жерця, був останнім оплотом зниклої цивілізації, яка виникла одночасно з Давнім Єгиптом, а, може, й раніше. І тому, що хоч би її невелика частинка вціліла до наших днів, вона була зобов'язана винятковому вмінню цього народу зберігати таємниці і ховатися від очей чужаків.

— Дивіться, — вигукнула Шарлотта, проходячи уздовж стіни, — яке цікаве зображення! Пане Юпан, ви не могли б пояснити, що воно означає?

— Тут зображене те, через що люди з долин прозвали нас «заклиначами дощу», — пояснив верховний жрець. — На малюнку — наші повітроплавці, зайняті ловитвою хмар, тобто, водяної пари. Для нас вона є свого роду джерелом життя. З її допомогою ми навчилися підніматися в повітря і літати на великих висотах.

На Оскаровому обличчі з'явився здивований вираз.

— Хмари і пара як джерело життя?

— Ви, очевидно, у такий спосіб добуваєте якийсь газ? — висловив здогад Гумбольт.

— Ви маєте рацію. — Очі жерця жваво блиснули. — Ми називаємо його «дихання вітру».

— Прекрасно! — захопився Гумбольдт. — Як я відразу не здогадався? Справді геніально!

— Що ж тут геніального? — запитав Оскар, відчуваючи себе повним неуком.

— Водень, — сказав Гумбольдт. — Вони навчилися отримувати водень. Ось навіть їм знадобилися сонячні колектори, резервуари для зберігання газів

під тиском, усі ці шланги і редуктори. Найлегший з газів, що має найвищу піднімальну силу!

— Водень? — у голосі Шарлотти прозвучав сумнів. — Я, звичайно, не фахівець, але на уроках хімії нам говорили, що це складний і трудомісткий процес.

— Складний і, до того ж, небезпечний, — Гумбольдт кивнув. — І незважаючи ні на що, їм це вдалося. Дивіться сюди. — Він указав на наступне зображення. — Водень легший за повітря. Він забезпечує їхні судна необхідною піднімальною силою, а за допомогою спеціальних паливних елементів хімічна енергія газу перетворюється на електричну енергію, яка починає рухати двигуни повітряних суден. У Європі цей принцип розробив ще 1838 року німецький хімік Крістіан Шенбейн, але насправді його було відкрито набагато раніше — і ми це бачимо на власні очі. Всі успіхи «заклиначів дощу» засновані на використанні водню і кисню — двох елементів, з яких складається звичайнісінька вода.

— Їхні кораблі регулярно добувають водяну пару з хмар, щоб отримувати з неї паливо, — припустила Шарлотта, — можливо, цим і пояснюються постійні посухи, від яких потерпають західні схили Анд. Просто в хмарах залишається недостатньо вологи, щоб пішов справжній дощ!

— Можливо, цілком можливо... — Гумбольдт був у своїй стихії. — Але тут усе — мотори, насоси зрошувальних систем, двигуни кораблів — пускаються

и рух за допомогою водню. Він безбарвний, не має запаху і не отруйний, а як продукт згорання після нього залишається тільки те, що потрібно для життя: вода і лише вода. На цьому коло замикається. Але в мене залишилося ще одне нез'ясоване питання...

— Яке саме? — Жрець запитливо схилив голову до плеча, знов зробившись схожим на птаха.

— Як народилася ця ідея? Що підштовхнуло ваш народ до думки взятися будувати літальні апарати? Адже всі ці технології не могли виникнути вмиль, для цього потрібні були цілі десятиліття, якщо не століття. Я дивлюся на ці зображення і бачу, що ханак пача протягом століть не мали ніякого уявлення про польоти. І раптом — немов відбулося якесь осяяння — вам відомий не тільки принцип, а й усе, що потрібно для будівництва літаючих суден.

Сказавши це, учений показав на таємничий розрив між стародавніми і свіжішими зображеннями на камені.

Юпан широко усміхнувся.

— Вам, пане Гумбольдте, не відмовиш у спостережливості, — сказав він. — Справді, знання про те, як піднятися в повітря, ми отримали від чужоземця. Це сталося тоді ж, коли імперія інків упала під ударами конкістадорів Пісарро. У почті завойовника був подібний до вас шановний і вчений чоловік, який не зміг змиритися з жорстокістю іспанців і безцільними вбивствами. Він покохав індіанську дівчину і пішов слідом за вцілілими інками спочатку

до фортеці Вількабамба, а потім сюди, у Ксі'мал. Його поклажа складалася з великої кількості дивних креслень і рукописів. Там були проекти механізмів, ідея яких належала родичеві цього шановного чоловіка, і під його керівництвом вони були перенесені на ці стіни. Ось вони, погляньте!

Наблизившись, мандрівники спробували розібрати малесенькі літери, схожі на латинські, нашкрябані на стіні поряд із детальним кресленням одного з механізмів. Гумбольдтові довелося дістати лупу, але, щойно поглянувши в неї, він відсахнувся і ледве чутно прошепотів:

— Боже мій! Це просто неймовірно!

— Що там написано? — поцікавився Оскар, заглядаючи через плече вченого.

— «Ці креслення належать Франческо да Вінчі».

— Хто ця людина? — запитала Шарлотта. — Я знаю Леонардо да Вінчі, живописця, але про Франческо да Вінчі ніколи не чула.

— Це далекий родич великого Леонардо, — пояснив Гумбольдт. — Він народився на півстоліття пізніше, але застав останні роки геніального живописця і вченого й устиг побувати у нього в учнях. Існують історичні свідчення про те, що да Вінчі-молодший вирушив до країни інків з експедицією Пісарро, і відтоді вважався безвісно зниклим. Тепер ми знаємо, що з ним сталося насправді. Дивіться — його підпис видряпано навпаки — «дзеркальним письмом». Саме так підписувався і його уславлений предок.

— Чи не бажаєте ознайомитися з пророцтвом, яке має прямий стосунок до вас? Судно «Хуракан» готове до польоту і швидко доставить нас до місця призначення.

Гумбольдт здивовано скинув бровами.

— До місця призначення? Що ви хочете цим сказати?

Юпан, здавалося, був трохи здивований.

— Але хіба ви не хочете дізнатися, чому я вам, чужоземцям, виявляю таке довір'я? Будьте ж готові зробити крок назустріч своїй долі!

«Ну, ось, — подумав Оскар. — Саме це я і передчував...»

— І де ж це місце? — запитав Гумбольдт.

— Це досить далеко звідси, у пустелі, — відповів жрець. — Приблизно півдня шляху. Там колись спустилися на землю боги, і з того часу ця місцевість стала для нас священною. Ми називаємо її Наска...

Сонце вже стояло в zenіті, коли запрацювали мотори «Хуракана». Повільно, немов знехочу, почали обертатися повітряні гвинти. Почувся звук відкриваних і закриваних кранів, поскрипування валів, скрегіт шестерень. Балон аеростата над їхніми головами став роздуватися, наповнюючись газом. Стропи та інший такелаж натяглися, корпус корабля ожив, немов стародавнє чудовисько прокинулося від довгого сну. Легка вібрація пробігла від носа до корми. З кожною секундою все гостріше відчувалося, як дерев'яний корпус із носом, увінчаним фігурою бога вітрів, що дав ім'я могутньому кораблю, буквально рветься увись.

«Хуракан» був прекрасним судном, найбільшим з тих, які доводилося бачити Оскарові. Від форштевня до корми в ньому було понад двадцять метрів. Мотори, що давали йому рух, були закріплені на винесених за межі корпусу балках, до них по тонких шлангах подавалися водень і кисень, де обидва гази якимсь чином перетворювалися в електричну енергію. Але одна річ слухати Гумбольдтові пояснення, і зовсім інше — бачити все це у дії.

Найбільше Оскара цікавила система керування кораблем. Команда «Хуракана» складалася з восьми людей. Капітан розташовувався на трохи піднятій

кормі, що дозволяло йому мати гарний огляд. Угорі лінув гігантський балон із газом у формі сигари, виготовленої з цупкої тканини з рослинних волокон. Уся його зовнішня оболонка була розписана різними знаками, серед яких виділялося зображення синього кита.

Оскар і Шарлотта стояли на півбаку, спостерігаючи, як екіпаж змотує швартовний кінець, готуючись до польоту. Легкий дерев'яний трап, який усе ще зв'язував їх із землею, було прибрано, і ті, хто прийшли провести їх у дорогу, відступили на безпечну відстань.

Нарешті двигуни, вільно закріплені на консолях, повернулися вгору, вентиля подачі палива були повністю відкриті, і повітряні гвинти, що досі ліниво оберталися, перетворилися на суцільні виблискуючі диски. Густих потік повітря ударив в обличчя. А потім «Хуракан» повільно і велично відірвався від землі й піднявся в повітря. Його тінь, немов грозова хмара, впала на місто, що лежало внизу.

Як тільки було набрано необхідну висоту, мотори повернулися в колишню позицію, і судно полетіло вперед. Оскар бачив, як майданчик, з якого вони стартували, стає все меншим, а люди немов скулюються, перетворюючись на якихось мурашок. Тепер він міг одним поглядом охопити все місто — храми, мости, підвісні платформи площ, сади і поля, а разом і прекрасний водоспад, у піні якого стояла яскрава веселка.

Шарлотта, глибоко схвильована, спробувала взяти його за руку, але він перехопив її долоньку, міцно стиснув і не випустив навіть тоді, коли Ксі'мал давним-давно зник за обрієм...

Був ранній вечір, коли «Хуракан» почав плавно знижуватися. Пробивши шар хмар, він випірнув із них над просторою пустинною рівниною.

З цієї хвилини будь-який спостерігач на поверхні землі міг їх помітити, але, судячи з характеру місцевості, побоюватися цього було не варто: ніяких ознак поселень унизу не було й сліду. Від обрію до обрію розстилася нескінченна червонувато-жовта пустеля, яку подекуди перетинали звивисті русла давним-давно висохлих річок і річечок.

Головний убір верховного жерця тріпотів на вітрі, коли він наближався до борту, щоб поглянути на стародавню пустелю. На руках Юпан тримав Вілму, якій припало до душі дивитися на світ із висоти.

Оскар поглянув на обох — старого жерця і ківі — і задумливо усміхнувся. Хтозна, може, в голові безкрилого птаха зараз ворущатся невиразні спогади про ті часи, коли її предки вміли літати?

Принаймні, Вілма не відчувала страху висоти, а з Юпаном із певного часу її пов'язувала тісна дружба. Здавалося, птах відчуває глибоку любов жерця до всіх істот, що мають дзьоб і крила, нехай навіть вони не такі вже великі і літати — не їхній звичай.

Тим часом Гумбольдт і Шарлотта були заклопотані важливою справою: вони заряджали батареї лінгафона. Незабаром після старту учений знайшов спосіб підключитися до електричних кіл «Хуракана», і тепер залишалося тільки перевірити, як добре йде зарядка.

Нарешті, Гумбольдт випростався, кивнув племінниці і сказав:

— Думаю, можна відключати і це, і решту. Вони заряджені під зав'язку.

— Чудово, — відгукнулася Шарлотта. — А то останні кілька годин твій прилад почав заїкатися і гугнявити!

— Нічого не вдієш, — зауважив учений. — З часом доведеться дещо змінити в системі енергоживлення. Не варто сподіватися, що в наші дні всі віддалені племена такі технічно підковані, як «заклиначі дощу».

— А може, вам слід піти тим самим шляхом, що й ханак пача?

— Що ти маєш на увазі?

— Я кажу про їхні сонячні колектори. Чом би не отримувати енергію прямо з сонячного світла, без усієї цієї вовтузні з воднем і киснем?

— Забавна думка, — з усмішкою пробурмотів учений. — Я бачу, Оскаре, в тобі починає прокидатися справжній дослідник. Чи не відмовишся після нашого повернення додому стати моїм асистентом у здійсненні цього проекту?

Оскар не встиг заховати вдоволеної посмішки, як пролунав вигук спостерігача. Жрець перемовився кількома словами з індіанцем, котрий сидів на спостережному посту, і попростував до мандрівців, жестами пропонуючи їм перейти до лівого борту.

Сонце так сліпило, що довелося прикласти долоню дашком до лоба, аби хоч щось розгледіти. Спочатку внизу нічого не було видно, крім трьох невеликих літальних апаратів, що стрімко летіли на малій висоті над пустелею. Кожним керувала лише одна людина.

— Хто це? — запитав Оскар. — Вони нас супроводжують?

Жрець заперечливо похитав головою, після чого повісив на шию лінгафон.

— Це ті, хто пройшов ініціацію.

— Іні... як ви сказали?

— У нашого народу є звичай: кожен молодий чоловік має пройти певні випробування, перш ніж його визнають за дорослого, — пояснив Юпан. — Хіба у вас інакше?

— Не в такій строгій формі, — відповів замість Оскара Гумбольдт. — У нас кожен доводить свою чоловічу спроможність на свій лад.

— А в чому, власне, полягає ваш ритуал? — Оскар із здриганням пригадав малюнки, які йому довелося бачити в одному з томів у Гумбольдтовій бібліотеці. На них молодим африканським чоловікам протикали дерев'яними кілочками складки шкіри на жи-

воті і робили насічки на грудях за допомогою кривих ножів. — Сподіваюся, він не надто кровопролитний?

— Щодо цього можеш не турбуватися. — Юпан усміхнувся. — Чоловіки нашого народу насамперед повинні навчитися линути на крилах вітру. А для цього потрібно побудувати власне судно і пройти шлях до центральних областей пустелі Наска. Там їхні душі возз'єднуються з богами. Відтак вони можуть повернутися до свого народу і стати повноправними членами громади.

Возз'єднуються з богами? Що б це означало?

Оскар не встиг з'ясувати подробиці, як на палубі раптом пролунав вигук:

— Боже праведний, ви тільки погляньте! — перегнувшись через поручні, Гаррі Босуелл показував кудись униз.

Що там побачив фотограф?

Оскар примружився: поверхня пустелі виглядала як скоринка засохлого хліба — біляста, груба, розтріскана. Вдалині здіймалися голі пагорби, на вивітрені схили яких із давніх-давен не впало ані краплини дощу. Важко уявити більш безрадісну місцевість. Та все ж там було щось таке, що абсолютно не відповідало навколишньому пейзажу. Таке чужорідне, що легше було повірити, що ти не на Землі, а на далекій чужій планеті.

Хіба Юпан не згадав богів?

Тільки зараз, дивлячись із висоти, Оскар починав розуміти, про що говорив старий жрець.

Зображення, що проступали крізь поверхню пустелі, були неймовірної величини. Їхні дійсні розміри можна було оцінити, поглянувши на повітряні судна, що пролітали над ними, — ті здавалися просто дрібними комашками.

Те, що побачила Шарлотта, змусило її задихнутися від подиву. Внизу простяглося бозна-скільки зображень. Люди, мавпи, кити, рослини і птахи — безліч птахів. Серед них були колібрі, папуги, тукани, кондори, і кожен екземпляр мав розмах крил кілька сотень метрів. У зображення живих істот впліталися геометричні мотиви — спіралі, трикутники й бездоганно прямі лінії, що тягнулися на кілометри вдалину. Весь цей сухий, як стародавній прах, ландшафт був усипаний таємничими малюнками і виглядав (ця думка сяйнула дівчині, як блискавка) майже так само, як малюнки на стінах Печери знань. З єдиною відмінністю — фігури в пустелі були тисячократно більші.

— Ласкаво просимо до Наска — краю, що зберігає заповіді наших предків!

У голосі Юпана звучала глибока шанобливість.

Три малі повітряні кораблі тим часом приземлилися, а їхні пілоти висадилися на землю.

— Що вони збираються там робити? — зацікавилася Шарлотта.

— Молоді люди потурбуються про те, щоб малюнки, зроблені богами, збереглися для нащадків. Їм доведеться усунути пошкодження, заподіяні вітрами, відновити контури й наповнити символи новою енергією. Церемонія триває п'ять днів, після чого вони можуть повернутися додому і створити власну родину.

— П'ять днів у розжареній пустелі? Без води? — Вона ледве могла повірити в це.

Юпан кивнув.

— Так, це нелегке випробування. Трапляється, що молоді люди навіть гинуть під час ритуалу. Але ті, що повертаються, набувають особливого досвіду і знаходять глибоке розуміння світу.

— А як ці зображення з'явилися? — запитала Шарлотта, приставивши до очей бінокль свого дядька. — Вони ж не завжди тут були, правда?

— Це можуть бути геогліфи, — відповів Гумбольдт. — Неглибокі канавки, прокладені людьми по контуру зображення в ґрунті і заповнені матеріалом іншого кольору. Їх можна нанести за допомогою плуга чи навіть мотики. Але дивлячись на ці велетенські картини, важко уявити, яку страшенну роботу зробили для їх створення.

— Люди? — Юпан щиро здивувався. — Цього просто не може бути. Бачите он ту гору на півночі? Решта всіх пагорбів у пустелі має закруглені вер-

шини. Ця ж абсолютно інша. Її вершина пласка, як стіл, а на ній зображення, яким понад дві тисячі років, як вважають наші учені. Але те, що гора має таку форму, не пов'язано з природними явищами. Її вершину просто знесли, і сталося це так давно, що важко уявити.

— Знесли? — посміхнувся Гумбольдт. — Але ж це неможливо! За найгрубішими підрахунками, для цього потрібно було б перемістити понад мільярд кубічних метрів гірської породи...

— А проте, це правда, — заперечив Юпан, — і зараз ви самі в цьому переконаєтеся.

«Хуракан» змінив курс і попрямував до плато, що виднілося ген-ген. У міру наближення до нього, воно здавалося все дивнішим. Вершина чималої гори мала такий вигляд, немов хтось зрізав гарячим ножом верхівку бруска вершкового масла, внаслідок чого утворилася ідеально гладка і пласка поверхня.

— Чорт би мене забрав, — пробурмотів Гумбольдт. — Я починаю розуміти, про що ви кажете, Юпане. Навіть коли б це зробила ціла армія землекопів, усе одно маса вибраної гірської породи мала бути б десь поблизу. А її і сліду нема!

Нарешті корабель підлетів до гори і став підніматися паралельно її схилу. Але аж коли він повис над плато, п'ятеро шукачів пригод змогли поглянути на те, що там було.

Сонце, що хилилося на захід, освітлювало рівнину так, що кожна деталь зображень виступала

особливо рельєфно. Вони здавалися живими, і якоюсь миті Шарлотті здалося, що гігантські істоти внизу справді рухаються.

Вона побачила велетенських комах — уже знайомих їй потворних сатанинських виплодків, але у цих кожна кінцівка була завбільшки з портовий кран. Їх були десятки, але одна здавалася просто грандіозною — велетнем серед велетнів. Утроба цього гіганта була така роздута, що, здавалося, ось-ось лусне.

— Це королева «підземних», — сказав жрець з повагою, змішаною з гидливістю. — Вона мешкає в найглибших надрах землі і приводить на світ одне за одним покоління чудовиськ. Більш як сотня наших людей щороку стають жертвами «підземних». Вони немов чума, і поки існує бодай одна з цих тварюк, у нашому краю не буде ні миру, ні спокою.

Шарлотта хотіла відвести погляд від чудовиська, але цікавість узяла гору. Те, що вона побачила наступної миті, змусило її скрикнути.

— Швидше, подивіться он туди! — Вона показала на групу людських фігур недалеко від скупчення гігантських тварюк. — Це просто якийсь сон. Адже ви теж їх бачите?

Ледве поглянувши, п'ятеро мандрівників буквально заціпеніли, здивовані.

Жрець-птах задоволено закивав головою.

— Оце і є те, ради чого я привіз вас сюди. Ми називаємо ці фігури Охоронець, Злодій, Відьма і Коро-

лева. Бачите сонячні промені, якими оточено чоло Королеви? — Він ласкаво усміхнувся дівчині. — Вони точнісінько такі, як ваше волосся.

Шарлотта розгублено намотала на палець пасмо, що спало їй на чоло.

— Але який... який стосунок це зображення може мати до мене? Я нічого не розумію...

Очі Юпана спалахнули.

— Хіба це не очевидно? Адже ви — Королева.

— Я? — Шарлотта залилася рум'янцем. — Але ж це...

— Ви прибули з-за моря, щоб звільнити нас від влади «підземних». Ви і ваші супутники. Ви опинилися тут тільки тому, що це було напророчено за багато сторіч до вашого народження...

Шарлотта скоса поглянула на поверхню пустелі. Ще один малюнок! Він зображував битву тих самих чотирьох персонажів із хижими комахами. Це була страшна сцена, від якої кров холола в жилах.

— А як же я? — голос Гаррі Босуелла пролунав розчаровано. — Хіба пророцтво мене не згадує?

— Нічого подібного! — відповів Юпан. Узявши фотографа за руку, він змусив його підійти до протилежного борту і показав униз. — Бачите на схилі Око? Це ви — той, хто вказав шлях Королеві.

Шарлотта підвелася навшпиньки, щоб розгледіти зображення: дві повіки — нижня і верхня, між ними райдужна оболонка з широко розплющеною зіницею, і все це поміщено в прямокутник.

— Оце так! — пробурмотів Босуелл. — Маючи мінімальну уяву, цей символ цілком можна витлумачити як позначення фотоапарата. Причому фотоапарата двотисячолітньої давності...

Він труснув головою, немов відганяючи ману.

— Ви всі разом і кожен із вас окремо — частина стародавньої легенди, — пояснив Юпан. — Поема... Ви пам'ятаєте поему, складену нашим народом? — Він рвучко обернувся до Шарлотти. — Ви єдина, хто знав нашу мову і священну поему!

— Так, але це лише тому, що я випадково завчила кілька рядків, почувши їх від шкільної подружки, уродженки Перу...

— Повірте мені, — перебив жрець. — У цьому не було нічого випадкового. Все давним-давно визначено наперед і передбачено.

Запала гнітюча тиша. Шарлотта чула, як вітер пошвистує в пристроях «Хуракана». Вона не знала, що відповісти жерцеві, не знала, чи треба взагалі щось говорити.

Першим порушив тишу Гумбольдт.

— Дорогою сюди нам зустрівся індіанець на ім'я Капак, — сказав він. — Він безкорисливо допоміг нам, коли ми зіткнулися з великими труднощами. Але ми досі не знаємо, чому він так учинив.

Юпан серйозно поглянув на вченого

— Можливо, він належав до нашого народу. Багато хто з нас живе у світі долин, але й на чужині не забуває переказів свого народу. Можливо, поба-

чивши вас, ця людина відразу ж зрозуміла, що ви саме ті, про кого сказано в пророцтві. Вам потрібні інші докази?

Гумбольдт знизав плечима.

Юпан плеснув у долоні. Один з його слуг пішов і незабаром повернувся з Гумбольдтовим рюкзаком. Жрець відкрив його і дістав звідти кіготь, який учений відрізав у мертвої комахи. Піднявши цей трофей утору, щоб його могли бачити всі на палубі, він урочисто проголосив:

— Усе збіглося! Ви прибули з-за моря, щоб підтримати мій народ у боротьбі проти «підземних». Сонячна Королева виступить проти Королеви підземного світу і здолає її в поєдинку. Так записано і так має статися!

Шарлотта поглянула на дядька, немов благаючи про допомогу. Проте замість звичної залізної рішучості на обличчі Гумбольдта зараз читалася глибока розгубленість. Мабуть, у цю хвилину він розмірковував про те саме, що й вона. Як виплутатися з цієї халепи і переконати жерця в тому, що це тільки стародавня казка? Звичайно, збіги були разючими, але при цьому залишалися всього лише збігами. Якою буде реакція Юпана, якщо вони заявлять, що не мають наміру починати бойові дії проти величезних і страшенно небезпечних комах?

— Яке ж завдання стоїть зараз переді мною? — обережно запитала вона.

Жрець таємничо усміхнувся і потім низенько уклонився.

— Ваша величність, — сказав він. — Ви повинні скоритися своїй долі і готуватися до останнього бою.

*М*инуло вісім годин із тієї хвилини, коли «Хуракан» повис над пласкою вершиною гори в пустелі Наска. Повітряний корабель повертався назад у місто за хмарами. Ніч доходила вже до світанку, небо було чисте, серп місяця заливав палубу сріблястим світлом. Повітря було тепле і сухе, з корми доносився монотонний шум гвинтів.

П'ятеро мандрівців зібралися на носі корабля, щоб порадитися. Юпан був у своїй каюті, і вони могли обговорити становище, не остерігаючись чужих вух. Летіти до Ксі'мала залишалося близько години.

— Ситуацію, в якій ми опинилися, сприятливою не назвеш, — стримано сказав Гумбольдт у цілковитій тиші. Він сперся руками на поручні, оглядаючи панораму гір у місячному сяйві. — Це пророцтво поставило нас у вкрай трудний стан.

— Хто знає, що могло б трапитися, якби пророцтва не було зовсім, — зауважив Босуелл. — Можливо, що всі ми були б давно мертві.

— І то правда, — пробурмотів учений, обертаючись до друзів.— Я весь час запитую себе: як поведеться Юпан, дізнавшись, що ми не будемо боротися з клятими тварюками?

Оскар, украй збуджений подіями цього дня, і не подумував про сон. Він сидів на палубі з Вілмою на руках, час від часу погладжуючи птаха і не пропускаяючи нагоди вкинути й своє слово.

— Якщо нам удасться переконати жерця, що ми ловсім не ті, за кого він нас має, то він просто накаже скинути нас в ущелину. Або відразу ж згодує нас цим... «підземним».

Гумбольдт потер підборіддя.

— Юпан нізащо не зробить цього, — втрутилася Еліза. — Це добра, недурна і чуйна людина. Він відпустить нас, я в цьому абсолютно впевнена.

— Твої б слова та Богові у вуха! — глузливо заперечив учений. — Переконати його буде не так легко. Бачили ви, як він надихнувся, дивлячись на Шарлотту? Юпаном рухає віра в те, у що вірили багато поколінь його предків. І в цьому полягає головна проблема. Які аргументи ми можемо навести, щоб спростувати пророцтво?

Шарлотта, яка все ще була в задумі після відвідин плоскогір'я Наска, неголосно сказала:

— Може, варто просто спокійно поговорити з ним? Юпан розумний, і я думаю, ми зуміємо пояснити йому, що прибули сюди з одною-єдиною метою — з'ясувати, що трапилося з Гаррі. Ми присягнемося берегти таємницю його народу, і він нас напевно відпустить.

— Сумніваюся, — сказав Гумбольдт. — Одна з головних істин, яку я засвоїв під час своїх експедицій:

будь-які факти безсилі проти релігійних переконань. Цьому пророцтву більш як тисяча років, і ось приходимо ми і заявляємо: хлопці, нам, звичайно, дуже прикро, але десять століть поспіль ви вірили в якусь дурницю. Нічого не вийде. Ніхто навіть не засумнівається.

— А якщо спробувати втекти? — запропонував Босуелл.

— Як? — учений скептично втупився очима в нього. — Не мине й десяти хвилин, як нас знову зловлять. Змагатися з їхніми патрульними кораблями — цілковите безглуздя.

Оскар почував потилицю.

— А що, як ми захопимо судно?

Гумбольдт кивнув.

— Я вже думав про це. Проте воно має бути досить швидкохідним і здатним підняти нас усіх.

— А хто ним керуватиме? — запитливо звела брови Еліза. — Хтось із вас має уявлення про те, як такий апарат пускають у рух?

— Ми можемо захопити судно разом із капітаном і змусити його доправити нас у таке місце, де ми будемо просто недосяжні.

— Чом би не «Хуракан»? — стиха запитав Босуелл. — Ми в повітрі. У нас є реальна можливість змусити їх змінити курс.

— Ради всього святого, тихіше! — шикнула на нього Еліза й кивнула на кормову надбудову, де нічну вахту ніс капітан судна. — Нас можуть почути.

Гумбольдт кинув швидкий погляд у бік корми «Хуракана».

— Але ж він не розуміє ані слова з того, що ми говоримо.

— Ти в цьому впевнений?

Силует капітана, що стояв за штурвалом, залишався нерухомим, як темна статуя. Здавалося, він повністю зосереджений на керуванні кораблем. Але Оскар, ще вдень спостерігаючи за екіпажем «Хуракана», переконався, що ані капітан, ані його вимуштрувана команда ні на мить не спускають з очей чужоземців. Їхні пильні і недовірливі погляди він відчував усією шкірою.

— Твоя правда, — сказав Гумбольдт, киваючи головою. — Нам слід поводитися обережніше. До того ж, усі вони непогано озброєні.

— А що, як ми й справді візьмемося до виконання цього завдання? — несподівано пролунав голос Шарлотти.

Усі здивовано обернулися до дівчини.

— Що, як у цьому є якийсь сенс? Раптом ми справді і є ті самі обрані? Вам це не спадало на думку?

— Тобі сподобалася роль королеви? — похмуро поцікавився Гумбольдт. — Ти брала участь у сутичці з одною-єдиною комахою, до того ж далеко не найбільшою. Пам'ятаєш, чого коштувала нам перемога? Адже, за словами Юпана, у тих місцях, де гніздяться ці тварюки, їх цілі зграї! І я вже не кажу

про їхню королеву-матку. Ні, це, звичайно ж, абсолютно неможливо. І прошу тебе, не забувай, що ми маємо діло всього лише з легендою!

— У багатьох легендах є зерно істини, — заперечила Шарлотта.

— А коли б у мене були крила, то я літав би не гірше за «Хуракана», — Гумбольдт зневажливо змахнув рукою. — А зараз поговорімо серйозно про наші справи.

Шарлотта прикусила губу. Її обличчя в світлі місяця здалося Оскару примарно блідим. Підвівшись зі свого місця, вона зробила кілька кроків і сіла на бухту каната віддалік від решти.

— Це нікуди не годиться! — накинулася Еліза на вченого. — Не варто було ради красного слівця кривдити дівчинку, Карле! І не забувай — згідно з пророцтвом, саме їй доведеться прийняти на себе весь тягар битви з чудовиськами!..

Гумбольдт зневажливо випнув губу, але промовчав.

Оскар підвівся й підійшов до дівчини. Шарлотта сиділа, обхопивши долонями коліна і злегка розгойдуючись. Він усівся поруч і встромив очі в ніч.

— Мені дуже шкода, що так вийшло, — нарешті промовив Оскар.

— Ти тут ні до чого, — сердито відказала Шарлотта, але в голосі її бриніли сльози. — Мій дядечко... Попри всі свої достоїнства він іноді буває цілковитим віслюком.

— Не засмучуйся, — Оскар торкнувся плеча дівчини. — Він просто розгублений і нервує через те, що не може взяти ситуацію під контроль.

— Я не розумію його, — квапливо промовила Шарлотта. — Іноді він сама люб'язність і дружелюбність, а іноді — просто якийсь айсберг. Сам чорт не розбере, що у нього в голові...

— Зі мною те ж саме. — Оскар силувано посміхнувся. — Я, наприклад, дотепер не розумію, навіщо він взагалі взяв мене із собою в експедицію. Ти сама хіба віриш у цю байку, що йому нібито потрібен слуга?

Шарлотта на мить задумалася, потім заперечливо похитала головою.

— Не дуже.

— Ось бачиш! Те ж саме і тут. Я певен, що це пророцтво просто розриває його навпіл. Одна частина готова повірити, але боїться, друга запекло опирається. Те, що не вкладається в рамки його світогляду, відразу відмітається. Цього немає, тому що з точки зору науки воно не існує.

Шарлотта покосилася на нього.

— Для людини, яка не здобула освіти, ти занадто розумний. Ти це знаєш?

— Причому тут освіта? Звичайний здоровий глузд. — Він затнувся і повів далі: — Я тільки одного не розумію. Чому ти береш це пророцтво так близько до серця? Якось стара історія...

— Стара, але з поганим кінцем.

— Що ти маєш на увазі?

— Я кажу про поему мовою кечуа.

— Про що там ідеться?

Шарлотта підвела голову. У її очах блищали сльози.

— В останній строфі Сонячна Королева загине...

За годину з туману випірнули вежі й мости Ксі'мала. «Хуракан» описав широку дугу, плавно знизився й опустився на дерев'яну посадочну платформу.

За хребтами Анд сходило сонце, забарвлюючи небо і хмари в рожеві тони, але долина ще була занурена в глибоку тінь. Тут і там над будинками і хатинами здіймалися димки, у повітрі пахло свіжоспеченим хлібом.

Стомлений, з тисячами думок, що роїлися в голові, Оскар покинув корабель останнім. Волочучи ноги, він спускався трапом позаду всіх, а внизу на платформі їх уже очікував Юпан, оточений численним почтом.

Оскар був пригнічений не тільки тим, що почув від Шарлотти. Незважаючи на довге нічне обговорення, мандрівники так і не дійшли спільної думки, а плану дій не було взагалі. Ясно було тільки одне — у цієї проблеми немає простого рішення, і тільки Богу відомо, як вибратися цілими і неушкодженими з історії з пророцтвом.

Крім того, було б зовсім непогано поспати польудськи, нехай навіть і на ложі з трави й очерету. Усе тіло вимагало відпочинку і спокою, і йому раз у раз доводилося стримувати позіхання.

Позаду раптом пролунав звук сигнального ріжка. Йому відгукнувся другий — цього разу з другого боку, потім ще один — уже здалеку. Нарешті загукнявив четвертий — десь нижче по схилу ущелини. Тепер сигнали доносилися звідусіль, і місто заворушилося, немов розтривожений мурашник.

Всюди грюкали вікна і двері, гриміли засуви, долинали вигуки здивування і жаху. Оскар чув плач дітей і крики переляканих матерів. Мости і площі враз запрудили люди — вони розгублено оглядалися, кидалися на всі боки у тривозі.

Оскар не розумів, що могло викликати таку метушню. Спочатку він вирішив, що це якось пов'язано з їхнім прибуттям, але незабаром зрозумів, що причина в іншому. На платформі, де стояв «Хуракан», також почалася біганина. Екіпаж поспішно замінював спорожнілі резервуари із стислим газом на повні, на борту встановлювали якісь бойові механізми, що одночасно нагадували і гармати, і катапульти. На інших платформах, де стояли повітряні судна, також кипіла робота.

— Що відбувається? — Гумбольдтові ледве вдалося прокласти шлях у натовпі й дістатися до жерця. Оскар проштовхувався за ним.

— Уку пача — «підземні!» — відповів той. — Цього разу вони, схоже, наступають одночасно з усіх боків. Боюся, нам доведеться відступити під захист храму.

Позаду пролунав низький гул — «Хуракан» стрімко злетів увись.

— Швидше! — гукнув Юпан. — Не можна гаяти ні хвилини!

Віддавши кілька розпоряджень слугам, він заспішив до довгого моста, який вів до храму.

Оскар намагався триматися разом з усіма і не відставати, але раз у раз обертався, щоб поглянути, як величезний повітряний корабель маневрує над містом, розвертається і, нарешті, бере курс на південний схід. Услід за флагманом піднялися в небо й інші літальні апарати, повітря наповнилося суцільним дзижчанням гвинтів.

Зненацька до його вух донісся здалека ще один звук — немов хтось із силою провів нігтем по грифельній дошці. Він відбився від стін ущелини і поплинув у хмарну глибину, але помилитися було важко — Оскар точно знав, кому належить цей огидний виск.

Він почав обнишпорювати поглядом навколишні скелі, і раптом завмер.

Праворуч, приблизно за кілометр від моста, до якого вони зараз прямували, на схилі, під яким виднілося ціле скупчення очеретяних споруд-вуликів, виникло якесь невиразне ворущіння. Здавалося, рухається сам схил.

Оскар напружив зір і, вражений, прошепотів: «Боже мій!»

Десятки чудовиськ, забарвлених у кольори каменя й піску, виповзали з розколини в скелі і ринули до міста.

— Оскаре! — вигук Шарлотти вивів його із заціпеніння. — Де ти застряг? Юпан каже, що треба поспішати!

— Стривай, — сказав він. — Ти бачиш?

Шарлотта відмахнулася:

— Ніколи. Всі вже біля храму.

— Тільки хвилину!

Видовище було просто гіпнотичне. Воно так зачарувало, що неможливо було відвести погляд.

Шарлотта обернулася — і, застигнувши від жаху, затулила обличчя долонями.

— Їх там сотні! — через силу промовила вона. — І які величезні!

— Схоже на вторгнення, — пробурмотів Оскар. — І вони неймовірно швидко наближаються.

Повітряні судна вже підлітали до отвору в скелі, з якого хмарою сунули все нові «підземні». У чудовиськ полетіли снаряди і запальні бомби — град вогняних куль, що завдавав ворогам серйозної шкоди. Було видно, як тут і там тіла кровожерних тварюк, що диміли й корчилися, зриваються з обриву в прірву, інші, палаючи, немов смолоскипи, несамовито металися, раничи і калічачи родичів.

Боротьбу почали вже більшість повітряних суден, але були й такі, які не брали участі в сутичці. Вони попрямували до околиць і стали планомірно підпалювати легкі очеретяні споруди, створюючи свого роду вогняне кільце навколо центральної частини міста. Дим застелив небо, полум'я здіймалося на величезну висоту.

Скоро стало ясно, що такі дії — не жест відчаю, а заздалегідь розроблений план, покликаний, хай і дорогою ціною, зупинити атаку комах. Незабаром цілі райони міста були охоплені пожежами. Залишалося сподіватися, що їхні жителі вчасно зуміли сховатися в безпечних місцях.

Оскар в якомусь заціпенінні стежив за тим, як розгортається битва на прямовисній скелі, а тим часом платформа під його ногами здригнулася. Йому довелося зробити зусилля, щоб зберегти рівновагу, а Шарлотта не втрималася на ногах. Звідусіль почулися злякані крики, почалася паніка. Перелякані і розгублені люди заметушилися, шукаючи укриття, але повторний поштовх мало не зруйнував надійну дерев'яну конструкцію.

Оскар поспішно простягнув руку Шарлотті, допомагаючи звестися на ноги.

— Що це було? — вигукнула вона. — Де Гумбольдт?

— Уявлення не маю. Через цю паніку годі щось розібрати.

Підступи до моста були загачені натовпом, що прямував до храму.

— Ну ж бо, ходімо! — він потягнув дівчину за собою. — Треба будь-що вибратися звідси.

Раптом обоє відчували рух під платформою. Там неквапливо повзло щось таке величезне, що балки і дошки настилу ворушилися, як живі. Нестерпний сморід гнилого часнику і трояндової олії ударив Оскарові

в ніс. У щілину між брусами просунулося тонке, тілесного кольору, щупальце і занишпорило навколо, обстежуючи територію. За цим почулися тріск і гуркіт — велетенський кіготь почав пробивати настил, розчищаючи шлях виплодкам підземель. Бруси й балки тріщали, як сухі тріски.

Оскару вдалося виштовхнути Шарлотту з небезпечної зони, але сам він при цьому оступився і впав долічерева. У цю мить частина настилу луснула, немов під нею стався вибух, і в отворі з'явилися передні кінцівки небаченого величезного монстра, що зі свистом розтинали повітря. Чудовисько вперлося шипастими лапами в залишки настилу і стало протискувати своє тіло крізь отвір, що утворився в ньому.

Проте це вдалося йому не цілком — заважали рвані краї отвору і брак опертя. Над настилом показали тільки гігантські головогруді. Вищачи і шиплячи, монстр заходився звиватися і сіпатися на всі боки.

Оскар був буквально паралізований. У порівнянні з екземпляром, з яким вони зіткнулися в долині, ця комаха була чи не вчетверо більша й поводитися набагато агресивніше. Паша її була така велика, що, здавалося, чудовисько може одним рухом щелеп перекусити людину. Десятки очей скажено виблискували, і всі вони були спрямовані на підлітка. Одна з кінцівок уже підбиралася до нього.

Зібравшись на силі, Оскар ривком відкотився убік — і вчасно: настил у тому місці, де він тільки що

нежав, затріщав і обвалився. Проте пекельна бестія вже готувалася до наступної атаки.

«Гікай! — блискавкою промайнуло у нього в голові. — Рятуйся!»

Та нічого не вийшло. Тіло не слухалося, голова гуділа, а серце було готове от-от розірватися від страху.

Але в ту мить, коли клешнеподібні передні кінцівки чудовиська вже тягнулися до нього, повернувся Юпан із цілим натовпом охоронців, озброєних списами і сокирами. Оточивши комаху, вони почали завдавати їй удару за ударом у незахищену панциром ділянку між головогрудями і тулубом. Тварюка, бризкаючи слиною та отрутою, кричала, силкуючись залізти під настил, але в результаті тільки остаточно застрягла в дірці.

Воїни стовпилися, кожен намагався завдати ненависному ворогові останнього удару, коли над їхніми головами проgrimів владний голос Карла Фрідріха фон Гумбольдта:

— Зупиніться!

Воїни відступили, здивовано озираючись.

— Що ви збираєтеся зробити? — Юпан, важко дихаючи, сперся на свою патерицю. — Цей мешканець нижнього світу не заслуговує ні на що, крім смерті!

Гумбольдт похитав головою.

— Прошу вас — збережіть йому життя. Хай принесуть міцні мотузки і зв'яжуть комасі кінцівки. — Він простягнув руку, допомагаючи Оскару підвестися. — У мене є зовсім непогана ідея.

Над ущелиною повисла густа пелена диму. Повітря було просочене смородом обвуглених тіл «підземних».

Битва закінчилася.

Вороги були відкинуті на всіх напрямках. Одне за одним поверталися повітряні судна. І хоча місто місцями серйозно постраждало від пожеж, у ході битви загинули всього кілька людей. Жоден із кораблів не дістав пошкоджень.

І поки верховний жрець вислуховував доповіді командирів суден, його почт оточив полонене чудовисько. П'ятеро мандрівців, включаючи й Вілму, яка перелякано принішкла на руках у Оскара, спостерігали за монстром. Його кінцівки були зв'язані, а голова за допомогою тонких ласо відтягнута назад. Очі чудовиська, палаючі злістю, були спрямовані на людей, воно невпинно шипіло.

— Що ж тепер? — повернувся Оскар до Гумбольдта. — Не можуть же воїни вічно його стерегти!

Учений погукав до себе Елізу і щось шепнув їй на вухо. Та розв'язала один зі своїх шкіряних мішечків і витягла звідти дрібку білого порошку.

— Більше, — зажадав він. — Цього навряд чи вистачить.

Жінка висипала все, що було в мішечку, на долоню, і Гумбольдт задоволено кивнув.

— Дай мені половину! — Він дочекався, поки Еліза розділить порошок, а потім додав: — А тепер іди за мною.

Оскар напружено стежив за їхніми діями. До того ж порошок видався йому знайомим.

Гумбольдт підвів Елізу до передньої частини головогрудей чудовиська і показав на ряд розташованих із боків щілин, які відкривалися і закривалися щоразу, як комаха зітхала.

— Трахеї розташовані тут, — сказав він. — Стій на місці, а я зайду з протилежного боку.

Бестія, немов здогадавшись, що її чекає, раптом рвонулася і стала дива. Ласо натягнулися так, що, здавалося, ось-ось тріснуть, і воїнам довелося докласти чималих зусиль, щоб утихомирити чудовисько.

Гумбольдт кивнув Елізі, і вони одночасно здули з долонь хмарки порошку прямо в широко відкриті дихальні шляхи комахи. Вона знову засіпалася, задихаючись і хриплячи, але з кожною секундою її рухи ставали все млявішими і повільнішими. Незабаром істота остаточно затихла.

Гумбольдт знаком велів охоронцям відпустити ласо. Ті спочатку відмовилися, але коли він підійшов упритул до розкритої пащі чудовиська й почав обстежувати її, ослабили пута. Верховний жрець, який стежив за всім цим, з огидою копнув ногою могутній

хітиновий щиток, що прикривав потворну голову монстра.

— Тепер він мертвий? — запитав Юпан.

Гумбольдт поглянув із подивом.

— Мертвий? Ні. Він усього лише глибоко спить. Прокинеться і знову очунає десь за годину. Відтак досить довго відчуватиме страшенний головний біль.

— Тоді я не розумію...

— Я все поясню, але пізніше. Зараз у нас обмаль часу — діяти треба швидко. Мені потрібне просторе приміщення, з якого тварина не могла б вирватися в разі невдачі. Який-небудь павільйон або зала з міцними дверима, що замикаються зовні. І бажано неподалік, бо нам доведеться перемістити її туди.

Коротко обдумавши сказане, жрець промовив:

— Найнадійніша споруда в місті — Кам'яна фортеця. У ній є простора печера, вирубана прямо в скелі. Вхід до неї перегороджують залізні ворота, і ще одні ворота, міцніші, ведуть у саму фортецю. Навіть уку пача не зуміє ні увійти, ні вийти.

— Чудово, — захопився Гумбольдт. — А далеко вона звідси?

— Чотириста тупу.

— Отже, близько кілометра, — миттєво перерахував учений. — Але як нам доправити туди тварину?

— Повітрям. Я накажу капітанові «Хуракана» негайно попрямувати сюди. Вантажопідйомності корабля вистачить, щоб перенести повітрям цілий будинок.

— Чудова ідея. Тоді нам залишається одне: звільнити комаху з дірки в платформі. Непогано б залучити до цього кількох умілих теслярів, щоб вони обрубали й підпиляли уламки балок та брусів, що стирчать там. Але уку пача в жодному разі не повинен постраждати.

Жрець плеснув у долоні, і слуги зразу кинулися виконувати доручення.

За кілька хвилин з'явилися ремісники з теслярськими інструментами і відразу взялися звільняти жахливе тіло з пастки.

За чверть години, коли нерухому тушу комахи було майже визволено, прибув «Хуракан» і завис над головами людей, що зібралися на зруйнованій платформі. З борту судна спустили кілька тросів, обв'язали ними величезне тіло і закріпили надійними вузлами.

— А зараз — поквартесья! — сказав Гумбольдт. — Невідомо, скільки триватиме дія наркотичного засобу, оскільки його ніколи не випробовували на комахах. У будь-якому разі, цей мешканець підземного світу має опинитися у фортеці, більш того, у печері і під надійним замком, ще до пробудження.

Юпан кивнув і звернувся до капітана судна. Повітря враз наповнилося гулом, схожим на дзижчання потривоженого гнізда шершнів. На платформу сильно подув вітер від гвинтів, змітаючи на своєму шляху всі дрібні предмети. Оскару та його друзям довелося міцно вхопитися за огорожу платформи.

Мотузки заскрипіли, приймаючи вагу чудовиська — і лише в повітрі стало видно, яким величезним і могутнім воно було насправді.

«Хуракан» піднявся на висоту півсотні метрів і попрямував до Кам'яної фортеці.

Гумбольдт, пильно стежачи за ходом польоту, сказав:

— Сподіваюся, вони встигнуть добратися туди, перш ніж комаха прокинеться. Інакше на них чекають серйозні неприємності.

— Покладемося на волю богів, — пробурмотів жрець і, підвищивши голос, запитав: — Ну, а зараз ви, сподіваюся, поясните мені, що у вас на думці?

— Мені потрібно порадитися з хіміком, — зосереджено промовив Гумбольдт, пустивши Юпанове запитання повз вуха.

— З хіміком? — здивувався жрець.

— З людиною, яка керує тими, хто зайнятий добуванням «дихання вітру».

— Цим завідує наш головний алхімік.

— Можу я з ним поговорити?

— Прошу вас іти за мною!..

Підйомник виявився найбільшою спорудою, яку Оскар коли-небудь бачив. Величезна конструкція з дерев'яних ферм заввишки кілька сотень метрів, сполучала між собою всі уступи, на яких розташовувалося місто. У «колисці», сплетеній з товстих тросів, містилася гондола, до якої легко могли сісти два-

дцять осіб. Для того щоб гондола рухалася без особливих зусиль, на протилежному кінці троса була провивага, що врівноважувала всю конструкцію.

Юпан запросив мандрівників до гондоли, потім щось сказав машиністові — вгодованому, сповненому власної гідності індіанцеві, і механізм зі скрипом зрушив із місця. Гондола, що спочатку рухалася повільно, швидко набрала запаморочливу швидкість. Повз них проносилися скелясті уступи, а люди й будівлі внизу ставали все меншими.

З висоти було добре видно, яких жорстоких втрат зазнало місто в недавній битві. Деякі квартали були повністю зруйновані, над ними стелився їдкий дим і стирчали остови будинків, схожі на обвуглені скелети. Минуть місяці, а може, й роки, поки колишню розкіш буде відновлено.

— Яка удача, що вогонь вдалося зупинити! — зауважив Оскар. — Тільки подумати — тоді й підйомник був би знищений, а нам довелося б пройти весь цей шлях пішки і витратити на це цілий день!

— Якби пожежа дісталася сюди, нікого з нас не було б зараз серед живих, — сухо зауважив Юпан, показуючи туди, де на прямовисній скелі виднілася група витончених споруд, що здалека нагадували ластів'ячі гнізда. У вишині виднілися великі поверхні, покриті голубуватим склом; десятки трубопроводів і невеликих сріблястих резервуарів надавали цим спорудам вигляду сучасного промислового підприємства.

— Тут ми добуваємо «дихання вітру», — пояснив жрець, — і досить однієї іскри, щоб усе місто злетіло в повітря, як вогняна куля.

Оскар видивлявся на будинки, намагаючись уявити грандіозну силу, здатну стерти з лиця землі ціле місто. Досі він був певен, що водень — усього лише безбарвний газ, який можна підпалити, і він миттєво згорить із негучним ударом. Нічого особливого, і турбуватися ні про що. Але Гумбольдт, на його подив, виглядав стривоженим.

— Це все одно, що розпалити вогнище на пороховій бочці, — бурмотів під ніс учений. — Ні, так далі не можна. Ми негайно повинні знайти якийсь рішення...

— Я досі не розумію, навіщо потрібно було спалювати цілі міські райони, — сказав Оскар. — Хіба не існує якогось іншого способу зупинити уку пача?

Жрець заперечливо похитав головою.

— Ні. А надто тоді, коли вони з'являються в такій кількості. Десяток чи навіть сотня будівель — не така вже велика плата за те, щоб тривало існування нашого народу. Так повелося з дуже давніх часів. Біда в іншому — за наших днів чисельність «підземних» стрімко зростає, а проміжки між їхніми нашествиями стають усе коротшими. Сьогоднішній бій виявився вдалим, тому що було сухо. А коли лле дощ і полум'я ледве знаходить собі поживу, нам доводиться сутужно. Воїни змушені відбиватися від чудовиськ тільки мечами та списами. Ви билися з од-

ним із них, і знаєте, з якою люттю і завзятістю вони нападають на людей. Рік тому уку пача обрушилися на нас у сезон дощів. Того дня кожен третій з наших кращих воїнів пішов до Віракоче — творця всього і повелителя смерті. Похоронні багаття горіли три дні поспіль...

Юпан із гіркотою замовк.

— Давайте дочекаємося результатів моїх досліджень, — сказав Гумбольдт. — Можливо, існує засіб, який допоможе вам позбавитися від «підземних» раз і назавжди.

Зондола зупинилася. Машиніст відчинив дверці і дозволив їм вийти.

Перед мандрівцями тягнулася галерея, що вела до будинків у формі довгастих циліндрів, поставлених на торець. Оскар, своїм звичаєм, плентався у хвості, час від часу кидаючи погляди через гранітний парапет.

Панорама ущелини, що відкривалася перед ним, захоплювала дух. Виявляється, вони дісталися до найвищої точки міста. Сади, поля і плантації виглядали звідси малесенькими клітинками на шахівниці, а мости, площі і храми здавалися дитячими іграшками. Навколо не було ні душі — мабуть, тут була заборонена для городян зона, куди мали доступ лише небагато хто.

— Що це за пластини? — запитала Шарлотта, закидаючи голову. Прямо над їхніми головами тягнувся кам'яний дашок, що був природним захистом від каменепадів і одночасно правив за опертя для прозорих голубуватих поверхонь.

— Сонячні колектори, — відповів Гумбольдт. — Пластини, виготовлені, швидше за все, з чистого кремнію, за допомогою яких можна перетворювати сонячне світло на електрику. Такі самі, як на «Хуракані», тільки в тисячу разів більші.

Підійшовши до першого будинку, Юпан потягнув за шнур, що звисав біля входу. Пролунав мелодій-

ний дзвін дзвоника. Оскар прислухався. До дверей наближалися швидкі кроки — і ось вони відчинилися.

В отворі з'явився невисокий чоловік у дивному головному уборі, замшевому жилеті й таких самих туфлях і зміряв чужаків, що прибули разом із верховним жерцем, недовірливим поглядом. Із глибини будинку тягнуло якимись реактивами, чулися шипіння і клекотання, немов там працювала потужна парова машина, вибивалися клуби бурого диму.

Втім, тому, хто їм відчинив, це, як здавалося, нітрохи не заважало — він просто не звертав уваги на такі дрібниці. Побачивши жерця, він стримано уклонився і склав руки у вітальному жесті. Потім обидва перекинулися кількома словами, і Юпан обернувся до гостей:

— Перед вами Хуаскар, наш головний алхімік, людина вчена й поважна. Я запитав його, чи буде вам дозволено увійти до його лабораторії, але він згоден впустити туди тільки одного з вас. І то лише за умови, що той у всьому дотримуватиме його вказівок.

— Тільки одного? — із жалем запитав Оскар. — Але чому?

— З міркувань безпеки. Будь-яка необережність у цьому будинку може обернутися непоправним лихом для всього Ксі'мала.

— Я готовий. — Гумбольдт уклонився алхімікові. — Скажіть йому, що він може цілком покласти на мене.

Юпан переклав.

Чоловік у дивному головному уборі кивнув і квапливо сказав:

— Аллічу ама пітайчу!

— Що він сказав? — запитала Еліза.

— Він каже, що тут категорично заборонено користуватися вогнем. Крім того, необхідно надіти спеціальний одяг. Тут усюди небезпечні речовини. Вам доведеться перевдягнутися.

— Не заперечую, — відгукнувся Гумбольдт. — Але треба поквапитися — ми не повинні гаяти ні хвилини!

З цими словами він, випередивши жерця і алхіміка, переступив поріг і зник у надрах лабораторії.

— А що ж нам тепер робити? — запитав Оскар.

— Залишається тільки чекати, — відповіла Шарлотта. — По той бік цього будинку я бачила кам'яні сходинки, там можна присісти. Невеликий перепоchinoк нам зовсім не зашкодить.

— Не найкращий час для сонячних ванн, — пробурчав Оскар. — Я страшенно зголоднів. З учорашнього вечора у мене в роті не було й крихти. Непогано б десь роздобути перекусити.

— Чудова ідея, — підтримав його Босуелл. — Та тільки як нам порозумітися з індіанцями?

— Я спробую, — сказала Шарлотта, кинувши погляд на охоронців, що супроводжували їх. — Я, звичайно, не лінгафон, але щоб попросити поїсти, моїх знань кечуа цілком вистачить.

— Коли вже ти берешся за це, — сказала Еліза, — попроси разом чогось попиту. Я просто вмираю від спраги.

Шарлотта зразу ж попрямувала до одного з воїнів — міцного молодого індіанця із смаглявим обличчям, чорною, як смола, косою і жвавими очима. Через силу підшуковуючи слова, дівчина запитала:

— Канчу імаллапас мікчунапак?

Обличчя воїна, спочатку недовірливе, проясніло.

— Арі, — відповів він.

Шарлотта промовила з усмішкою:

— Аллічу к'унї унута мунані.

— Арі, арі! — воїн коротко вклонився і помчав назад до підйомника.

— Здається, у тебе вийшло, — зауважив Оскар.

— Без будь-яких «здається». Так і є.

— Дивно, — сказав Босуелл. — Коли ти встигла опанувати їхню мову?

— Одна шкільна подруга навчила мене. Це було в Швейцарії.

— У тебе справжній талант до мов. Така людина могла б стати мені в пригоді в одній з наступних експедицій. — Він жартівливо підморгнув дівчині. — Що ти у них попросила?

Шарлотта знизала плечима.

— Уявлення не маю. Просто чого-небудь попоїсти. Може, те, що вони принесуть, виявиться неїстівним, а може, навпаки. Щось подібне до сюрпризу.

Хвилини за десять з'явився слуга з дерев'яним коромислом на плечах. До коромисла були підвішені місткі кошики, закриті тканиною. Розстеливши на широких сходах тканину, він почав виймати з кошиків глиняні судки й посудини і розставляти їх на низьких дерев'яних лавках, які приніс услід один із воїнів.

Коли мандрівники одну за одною підняли покришки судків, звідти повалила ароматна пара. В одному виявилися тонкі кукурудзяні коржички, у другому — густий м'ясний соус із морквою і перцем чилі. Були там також смажені солодкі перці і андська картопля.

— На вигляд симпатичне! — Оскар миттю начерпав густого супу в миску. — Як це називається?

— Імаюкмі чайї мікчуна? — запитала Шарлотта у слуги.

— Хака часкі, — відповів той. — Сумак мікчуна.

— Він каже, що це їхня традиційна їжа. Вона не надто гостра, тож можна їсти без побоювання.

Оскар роззирнувся, шукаючи ложки або виделки, а не знайшовши, вирішив не утруднювати собі життя і просто вмочив коржик у соус. Слуга схвально усміхнулася йому, і Оскар вирішив, що все робить правильно.

— М-м, смачно! — промимрив він із набитим ротом. — Нагадує кролика.

— Це куві, морська свинка, — переклала Шарлотта.

— Не думав, що їх їдять, — зауважив Оскар, відправляючи за щоку наступний шматок коржика із

соусом. — І зовсім не схоже на свинину — просто тане в роті!

Вони вже збиралися взятися до добавки, як раптом відчинилися двері лабораторії. В отворі з'явилася висока постать, із голови до ніг закутана у брунатний шкіряний балахон, у якому залишався тільки вузький проріз для очей. На поверхні шкіри виднілися жовті плями — напевно, сліди їдких реактивів.

Людина в балахоні ступила кілька нетвердих кроків і зупинилася. Тільки тоді Оскар упізнав у ній Гумбольдта. Він хотів був кинутися на допомогу, але вчений застережливо підніс утору руку.

— Не підходьте до мене, — глухо сказав він. — Залишайтеся на місці.

У руці в Гумбольдта була невелика скляна посудина, з-під пробки якої просотувався зеленуватий дим, а навколо поступово поширювався огидний запах.

У Оскара защипало в носі, а про те, щоб продовжити трапезу, не могло бути й мови. Навіть воїни, в чий безстрашності він переконався на власні очі, відсахнулися.

Слідом за вченим із лабораторії з'явилися Юпан і Хуаскар. На їхній одежі виднілися такі самі жовті плями, а обличчя здавалися зляканими і водночас урочистими.

— Тепер, — пророкотав Гумбольдт, — якнайшвидше доправте мене у фортецю, де спійманий уку пача!

Кам'яна фортеця розташовувалася на виступі скелі осторонь від центру міста.

З погляду європейця, ця споруда не була фортецею в повному розумінні слова. Назва стосувалася скелі, в якій інки ще в Середні віки вирубали печеру і перетворили її на неприступну цитадель. На півдорозі до вершини був обнесений оборонною стіною з бійницями виступ, за яким виднілися масивні залізні ворота, укриті іржею. Вони й вели до штучної печери.

Судячи з усього, ханак пача давним-давно не користувалися цим укріпленням. Міст, що піднімався уздовж розітнутої тріщинами прямовисної стіни вгору, постарів, і в такому ж стані була платформа для причалювання повітряних суден нагорі. «Хуракан» нерухомо завис над виступом, чекаючи подальших наказів.

Гумбольдт, який уже перебрався у звичний одяг, ішов попереду з посудиною, що поширювала сморід, — результатом свого експерименту. За ним проступували верховний жрець і алхімік. Нагорі на них чекали кілька воїнів — храмова варта. Уперше Оскар побачив цю «гвардію» поблизу. Все їхнє бойове спорядження було виготовлене з хітинових пластин. Нагрудники, шоломи, поножі, щити являли собою оброблені і розфарбовані частини панцирів убитих

комах, а самі воїни, прикрашені пишними султанами з пташиного пір'я, мали страхітливий вигляд.

Назустріч Юпану вийшов їхній начальник і коротко доповів обстановку. Потім жрець обернувся до мандрівників.

— Командир варти каже, що «підземний» очунав кілька хвилин тому, — переклав він. — Тварина виглядає дуже агресивною, і нам не радять входити у фортецю.

— Але без цього неможливо обійтися, — заперечив Гумбольдт. — Мені потрібне підтвердження моєї теорії, інакше всі наші зусилля не мають сенсу. Скажіть начальнику варти, що мені не потрібна допомога. Я піду туди сам.

— Ні! — швидко втрутився Оскар. — З вами піду я.

Гумбольдт здивовано втупився очима в підлітка.

— Послухай, але ця прогулянка може виявитися смертельно небезпечною!

— Хіба ви найняли мене не в ролі слуги й асистента? До того ж, я думаю, зайва пара рук і очей виявиться там не зайвою.

По Гумбольдтовому обличчю промайнула ледве помітна усмішка.

— Ну що ж — значить, ми підемо удвох...

Юпан подав знак. Командир варти дістав ключа і жестом показав чужоземцям: ідіть за мною.

— Тільки будьте обережні, прошу вас! — Шарлотта здавалася стурбованою і стривоженою. — І не забувайте, що ви обидва потрібні вашій королеві.

— Ми дивитимемося на обидва, — сказав Оскар, намагаючись прибрати найвідчайдушнішого вигляду, хоча насправді його серце починало калатати від самої лише думки про те, що чекає на них у печері.

Капітан устромив ключа в замок маленьких дверей, що були в одній з іржавих стулук воріт, і повернув його. Потім штовхнув дверці від себе і відступив на крок убік. Усередині панувала непроглядна темрява.

Гумбольдт завагався на мить, проте наступної секунди переступив поріг. Оскар, зібравши всю свою мужність, пішов за ним. Крок за кроком вони прокладали шлях крізь морок.

У рукотворній печері пахло затхлістю і пліснявою. Через бійниці, розташовані високо вгорі, всередину цідилося денне світло. Його було саме стільки, щоб приблизно оцінити розміри печери, але абсолютно недостатньо, щоб бачити деталі.

Дверці позаду гучно зачинились, і луна підхопила цей звук, що немов одрізав обох від світу. Судячи з його гуркоту, приміщення було величезне, як... «Як велетенська могила», — промайнуло в голові в Оскара. Десь тут таїлося чудовисько, яке, на відміну від них, бачило в темряві не гірше, ніж удень. І цією своєю перевагою воно неодмінно скористається.

Тепер навколо стояла напружена тиша, яку порушували тільки обережні звуки їхніх кроків, та неголосне булькання рідини в посудині, яку ніс Гум-

больдт. Оскар раз у раз оглядався на всі боки, по спині у нього марширували цілі колони крижаних мурашок. Найбільше на світі йому зараз хотілося обернутися й кинутися назад до входу в печеру. Проте сильніше, ніж страх, було небажання здатися боягузом в очах ученого.

Поступово очі стали звикати до темряви, а незабаром Оскар розрізнув добре знайомий скреготливий звук. В інших обставинах він подумав би, що десь вовтузиться щур, та тільки не зараз.

— Зупиніться! — прошепотів він, смикнувши Гумбольдта за рукав куртки і напружено вдивляючись у морок. У найтемнішому місці печери, куди не досягало навіть розсіяне світло з бійниць, мерехтіли кілька крихітних цятки. Ці цятки утворювали щось схоже на сузір'я, контури якого Оскар запам'ятав назавжди, бо вперше зіткнувся з «підземним» пізно вночі на табірній стоянці в ущелині.

Очі уку пача!

— Там, — шепнув він. — Ви бачите?

— Бачу, — глухо відказав Гумбольдт. — І, думаю, воно нас теж бачить. Обережно! Тримайся позаду мене. Я не певен, чи зможу зробити достатньо далекий кидок.

— Дозвольте мені, — прошепотів Оскар. — Мені завжди говорили, що в метанні каменів я номер перший.

Гумбольдт на мить задумався. Потім зняв рукавичку з правої руки і простягнув Оскарові.

— Надягни. І не здумай торкатися до цієї штуки голими руками. Заразом і ніс тримай від неї подалі.

— Порядок! — Оскар натягнув рукавичку, узяв пляшечку і прикинув її вагу. Товста шкіряна рукавичка трохи заважала.

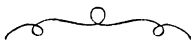
— Поквапся! — прошепотів Гумбольдт. — Здається, тварюка починає ворушитися.

— Куди цілитися?

— Найкраще прямо в пащу. А потім — відразу до виходу!

Оскар зробив коловий рух рукою, відвів лікоть подалі і щосили метнув посудину в той бік, де мерехтіли очі «підземного».

Почувся легкий дзвін розбитого скла, за ним — шипіння. З усієї сили напружуючи зір, Оскар ледве зумів розрізнити зеленувату хмарку пари, яка утворилася приблизно там, де була його ціль...

Секундою пізніше Шарлотта почула крик. То був пекельний звук, що вселяв жах — аж серце холоне. Нічого подібного їй не доводилося чути жодного разу в житті. Він тривав і тривав, і, здавалося, це волає сама скеля.

Услід за криком із надр рукотворної печери долинув страшенний гуркіт, немов гігантська брила кидалася всередині, раз по раз вриваючись у кам'яні стіни. Земля ще кілька разів здригнулася під ногами дівчини, і раптом усе стихло. Зеленуватий димок по-

вився з однієї бійниці, їдкий сморід почав розповзатися по околицях.

— Боже! — закричала Шарлотта. — Елізо, зроби хоч що-небудь! Ти можеш установити контакт із Гумбольдтом?

Темношкіра чаклунка заплющила очі і зосередилась, але за кілька секунд заперечливо похитала головою.

— Ні, — сказала вона. — Не виходить. Навколо дуже багато інших людей.

— Тоді ми самі повинні увійти й поглянути. Юпане, накажіть відімкнути двері!

Жрець кивнув і подав сигнал начальникові воїнів. Його підлеглі вишикувалися навпроти воріт зі списками напереваги, і двері відчинилися. Воїни на чолі з начальником пішли всередину, за ними слідом Еліза, Шарлотта і Гаррі Босуелл.

Насамперед довелося прикрити роти і носи хусточками. Сморід стояв нестерпний, і хоч більша частина газу вже випарувалась, у повітрі залишилася якась речовина, що дуже подразнювала дихальні шляхи.

Воїни запалили кілька смолоскипів, і тіні, немов привиди, затанцювали на стінах. Шарлотта притискала до грудей Вілму. Навколо було тихо, як у склепі, і надія на те, що Оскар та її дядько зуміли вціліти, то спалахувала в її душі, то згасала.

Вони пройшли вже близько п'ятдесяти метрів, коли Шарлотта приглушено скрикнула:

— Там, там, біля стіни! Ви бачите?..

У сутінку праворуч від них громадилася безформна темна маса. Полум'я смолоскипів, відбиваючись від її поверхні, давало відблиски, і хоча начальник воїнів спробував перепинити їй шлях, дівчина попрямувала прямо туди. Вона зобов'язана була знати, що трапилося з обома чоловіками.

Підійшовши ближче, вона переконалася, що перед нею — жахлива комаха. Вона була мертва. Під хітиною оболонкою не лишалося ніяких слідів життя. Ця тварюка ніколи більше не заподіє нікому шкоди.

Раптом із дальньої частини печери почулися непевні кроки. Шарлотта стрімко обернулася: це були ті, кого вона вже вважала загиблими: Карл Фрідріх фон Гумбольдт і Оскар Вегенер. Її серце підстрибнуло і забилося в скаженому темпі. Кашляючи, накульгуючи і задихаючись, обидва йшли прямо до неї.

Воїни кинулися до них, намагаючись підтримати.

— Все не так уже й погано, — нарешті прохрипів Гумбольдт. — Тільки дуже хочеться пити. Особисто я просто вмираю від спраги.

За знаком Юпана один із воїнів умить кинувся геть із печери і незабаром повернувся з глиняною посудиною.

Коли обидва напилися і трохи віддихалися, Шарлотта, мимоволі торкнувшись малесенького золотого хрестика, який постійно носила на шії, запитала:

— Із вами все гаразд? Усе обійшлося?

— Більш-менш, — відповів Оскар, прочищаючи горло. — Але нізачо в світі я б не став ще раз дихати цією гидотою. Горло просто вогнем горить...

— Нічого дивного, — зауважив учений, роблячи ще ковток води.

— Що ж це за речовина, дядьку? — запитала Шарлотта, зморщивши носа.

— Газоподібний хлор, — відповів Гумбольдт. — Ми з Хуаскаром отримали його з піролюзиту з використанням соляної кислоти і постійного струму. Ййбогу, я й не сподівався натрапити тут на таку чудово обладнану лабораторію. Цьому алхімікові ціни немає, я б охоче відвіз такого фахівця з собою до Берліна.

Перервавши себе на півслові, він попрямував до скорченого тіла комахи і почав його уважно оглядати, бурмочучи собі під носа: «Непогано, дуже непогано!»

Нарешті вчений випростався і заявив:

— Схоже, ми свого домоглися. Бачите судорожно розширені трахеї? Хлор для цих істот — майже миттєва смерть. А коли використовувати його в тісному замкненому просторі, наприклад, у штольні або підземній галереї, дія його у багато разів посилиться. Я вважаю, що тепер нам удасться раз і назавжди покінчити з цими тварюками — правда, за умови, що до завтрашнього ранку у нас у розпорядженні буде достатній запас хлору.

— До завтрашнього ранку? — Шарлотта раптом відчула, як невиразне передчуття крижаною рукою стискає її серце. — Навіщо такий поспіх? Хіба не можна зробити це трохи пізніше?

Гумбольдт похитав головою.

— Зволікати не можна. Сьогоднішня атака «підземних» показала, які небезпечні і непередбачувані ці істоти. А в місті повно ємностей з воднем, і досить іскри, щоб воно все провалилося в пекло. Ми повинні завдати превентивного удару, не давши їм зібрати сили! — На обличчі вченого відбилася сувора рішучість. — Я зараз же йду до лабораторії, щоб зайнятися справою...

— А ми? — запитав Оскар. — Що нам робити весь цей час?

— Ви всі втомилися. І краще, що ви сьогодні можете зробити, — набратися сил і одіспатися. Завтра нас чекає нелегкий день. Ходімо, Юпане, — звернувся він до жерця. — Хай «Хуракан» знову доправить нас до лабораторії Хуаскара, де ми візьмемося за підготовку належного прийому для Королеви Нижнього світу.

На величезній висоті над містом, немов кондор, що видивляється здобич, ширяло одне-єдине повітряне судно — легкий сторожовий корабель.

Волкріс Стоун стояла на містку біля поручнів, стурбовано вдивляючись в обрій. Із-за гір виповзали похмурі хмари, на тлі яких час від часу спалахували зірниці. Грозовий фронт наближався стрімко, захоплюючи все небо.

Ніч буде незатишна, це цілком ясно. Їм із Максом треба терміново знайти якесь затишненьке місце, де можна було б пришвартувати корабель і перечекати грозу. Найкращим виходом було б спуститися вниз, у долину. Головний удар негоди припаде на верхню і середню частину ущелини.

— Як ваша нога, Вол?

Підборіддя і щоки колись лощеного співробітника «Глобал Експлорер» укривала колюча триденна щетина. Його сорочка і штани були брудні, а черевки обідрані і пошкрябані. Попри це, виглядав він цілком задоволеним життям. Ніякого порівняння з тим Максом Пеппером, якого вона вперше побачила в Сан-Франциско! Можна тільки уявити, що сказала б його дружина, побачивши свого благовірного в цю хвилину!..

— Нога? — відгукнулася Волкріс. — Не варто навіть згадувати про цю подряпину. Думаю, отрута цієї тварюки завадила розвинутися серйозному запаленню. Було страшенно боляче, але краще так, ніж повторно розрізати і чистити рану.

Макс прикусив губу.

— Не переживайте, Пеппере, — жінка коротко поглянула на нього. — Ви чудово впоралися. Ще два місяці такого життя, і з вас вийшов би чудовий напарник.

— Як ви гадаєте, довго нам ще тут гойдатися? — запитав він. — Нас можуть помітити інші кораблі. Це всього лише питання часу.

— У місті не до нас, — заперечила Волкріс. — Більшість повітряних суден задіяні на відновленні зруйнованих споруд. Вторгнення тварюк не минулося для тубільців марно, і ще довго у них буде сила-силенна справ.

— Іноді у мене виникає сумнів — а чи живі взагалі Гумбольдт і його супутники, — зауважив редактор. — Інакше ми б їх давним-давно знайшли. Місто не таке вже й велике.

— Почасти ви маєте рацію, — погодилася Волкріс. — Шанси знайти їх тануть із кожним днем. — Вона відкинула назад своє прекрасне руде волосся і закрутила його вузлом на потилиці. — Навіть я починаю сумніватися. Єдина надія — що їх тримають в ув'язненні. Але з'ясувати, чи це так, і де міститься в'язниця, дуже важко.

— І що ж далі? Проникнути до міста — надто вже ризиковано.

Прихопивши бінокль, Волкріс стала поряд із Максом.

— Поки продовжимо вахту, описуючи кола навколо міста. Якщо протягом найближчих днів нічого не виявимо, подумаємо, як бути далі. Згодні?

— Згоден, — відповів Пеппер із широкою усмішкою.

Волкріс помітила особливий блиск у його очах. Це їй було добре знайомо. Подібний блиск з'являвся в очах багатьох чоловіків, з якими їй доводилося мати справу, і вона чудово знала, що він означає.

За півгодини впали перші краплі зливи. З півночі виразно доносилися глухий гуркіт грому. Час було спускатися углиб долини, щоб там у безпеці перечекати негоду.

Макс почав зниження по широкій дузі, тим часом Волкріс, сидючи на палубі, давала лад своїй зброї, що надійно служила їй уже досить давно.

Очікування завжди було для неї найважчим випробуванням. Незважаючи на те що вона була досвідченим професіоналом, Волкріс терпіти не могла, коли їй доручали стежити за кимось. Багатогадинна нерухомість і бездіяльність виводили її з себе.

Вона вже почала загортати у промащену тканину дротики й сюрікени, коли позаду пролунав Максів голос:

— Ідіть сюди, Вол, ви повинні на це поглянути!
Вона обернулася: редактор, стоячи біля штурвала, спостерігав у бінокль за схилом ущелини.

— Що там таке?

— Та йдіть-но швидше! Мені здається, я дещо знайшов.

Голос його дзвенів, і вона відчула, що це справді важливо. За лічені секунди її спорядження було упаковане, і жінка схопилася на ноги.

— Дивіться: там, унизу, на невеликій посадочній платформі. Поряд із будинком із золотою банею. Бачите?

Вона взяла бінокль, оглянула причальну зону і на решті знайшла місце, про яке говорив Макс. Через дощ видимість була поганенька. На платформі стояло вантажне судно середньої величини з хвилеподібним малюнком на зовнішній обшивці. Таких тут траплялося чимало. Носії квапливо заносили на борт солідних розмірів ящики.

— Правіше від будинку, — підказав Макс.

У полі зору бінокля опинився дощатий навіс, під яким кілька людей ховалися від дощу. Висока широкоплеча постать одного з них, прихована плащ-накидкою з чорної шкіри, була їй добре знайома.

— У вас рясічі очі, — похвалила вона Макса. — Це Гумбольдт, він живий і здоровий. Але, стривайте, а це ще хто? — Вона поправила різкість. — Дівчинка-блондинка і хлопець. Обоє не старші п'ятнадцяти-шістнадцяти років... Подумати тільки — він тягає за

собою цілий дитячий садок!.. А ще темношкіра жінка і чоловік-європеєць...

— Чоловік? Дайте-но поглянути. — Макс припав до бінокля, а за хвилину захоплено закричав: — Чорт би мене забрав, та це ж Гаррі Босуелл власною персоною!

— Виходить, ми знайшли нашого хлопця?

Макс розсміявся.

— Живучий, як бур'ян. От так Гаррі!

— Вони поводяться зовсім не так, як належить бранцям, — зауважила Волкріс. — Мабуть, ми помилилися. Подивіться-но на невисокого індіанця поруч із Гумбольдтом. Як ви гадаєте, яке становище він посідає?

Макс знову припав до окуляра.

— Судячи з прикрас і величного зверхнього вигляду, це птах високого льоту. Вождь або жрець, або щось подібне. Навколо багато охоронців і слуг.

— І при цьому Гумбольдт поводить з ним, як із нерозлучним другом... Нічого не розумію. У вас є припущення щодо того, чим вони всі там зайняті?

— Схоже, готуються до польоту, — сказав Макс. — Причому, судячи з погоди, навряд чи їм удасться відчалити сьогодні.

Волкріс швидко поглянула на небо. Гроза була вже зовсім близько. Дощ із кожною хвилиною ставав усе сильнішим, перетворюючись на зливу. Блискавки раз у раз краляли небосхил на всіх напрямках.

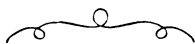
— Ви маєте рацію, — жінка змахнула дощові краплі з обличчя. — Треба гадати, старт планується на завтрашній ранок. Забираймося звідси — за півгодини тут буде справжнє пекло. Перечекаємо грозу й одразу ж повернемося. Тепер, коли ми знаємо, де вони, ми їх більше не проморгаємо...

На мить обличчя Волкріс прибрало холодного і презирливого виразу, і вона додала стиха:

— Чуєш, Карле Фрідріху? Тепер тобі від мене не втекти.

Частина 3

Сонячна королева

Вранці наступного дня дощ не перестав. Лило сучільною стіною, забарвлюючи весь світ у похмурі сірі тони.

Оскар понуро дивився на мокрий дерев'яний настил платформи. Всюди стояли калюжі, в яких відбивалися важкі рвані хмари. Монотонний шум дощу заповнював долину, поглинаючи решту звуків. Міські споруди, такі прекрасні при сонці, зараз виглядали як промоклі вівці, що тулилися до скель, сподіваючись кращої погоди.

Балон повітряного судна також був просочений вологою. Вода струмувала по його поверхні, збиралася в середній частині палуби і стікала через клюзи в бортових огорожах.

Небо, здавалося, і не думало вияснюватися. Шарлотта, Еліза і Босуелл стояли під навісом у кормовій частині корабля, неподалік від штурманського містка, дивлячись на дощові струмені. Всі були занурені в думки про те, що принесе їм сьогоднішній день.

Гумбольдт, проте, перебував у чудовому настрої, дарма, що всю минулу ніч не заснув і на хвилику. Чимала посудина, заповнена по самі вінця рідким хлором під тиском вісім атмосфер, стояла на носі корабля. Крім того, була виготовлена невелика партія

метальних снарядів — майже таких самих, як той, що вони використали вчора в Кам'яній фортеці. Ці снаряди призначалися на крайній випадок — якщо доведеться заглибитися в підземні печери й розколини.

Гумбольдтів план полягав у тому, щоб за допомогою невеликого заряду вибухової речовини підірвати посудину у верхніх штольнях. Рідкий хлор зразу перетвориться на газоподібний, а що він важчий за повітря, то відразу почне проникати в глиб підземних лабіринтів, у яких гніздяться жахливі комахи. Частина з них кинеться рятуватися через бічні ходи — але в цьому й полягала мета вченого. За його словами, він абсолютно не бажав повністю знищувати цих, як він висловився, «надзвичайно цікавих істот», а лише вигнати їх з околиць міста. Безперечно, багато хто загине, але популяція в цілому виживе і створить гніздо десь у глухому віддаленому місці.

Нарешті, надивившись на сумні фізіономії навколо, Гумбольдт вигукнув:

— Нічого хнюпити носа, друзі! Дощ? Чудово! Нічого кращого просто бути не може.

— Це ж чому? — поцікавився Босуелл, піднімаючи комір своєї вельветової куртки і засовуючи змерзлі руки якнайглибше в кишені.

— Газоподібний хлор і вода легко взаємодіють, утворюючи так звану «хлорну воду». При цьому газ зв'язується і перетворюється на хлористий водень,

набагато менш небезпечний. Тож коли під час нашої операції частина хлору з якоїсь причини вирветься назовні, то він не впаде на місто отруйною хмарою, а прореагує з дощовою водою і просто стече схилами ущелини вниз. Отже цей дощ — справжній подарунок небес.

— Гарний подарунок! — пробурчав Оскар, спідлоба поглядаючи на каламутні небеса.

— Дядько має рацію, — втрутилася Шарлотта. — Нічого журитися. Скоро ми покажемо цим тварюкам, хто господар у долині. І взагалі — коли вже хто і має розводити рюми, то це я. Кому, зрештою, випала честь загинути в бою з Королевою Нижнього світу? І якщо я твердо впевнена в нашій перемозі, то вам і поготів треба вірити.

— Хотів би я бути таким самим оптимістом, — сказав Оскар. — Але ти взагалі замислювалася над тим, що ми збираємося зробити? Хіба це не божевілля — уп'яťох затівати війну з цілою армією комах-убивць? І це при тому, що війна з «підземними» триває вже понад тисячу років, а ворог як і раніше такий могутній, що тримає в страху цілу цивілізацію! Це не тільки самовпевнено, але й безглуздо, незважаючи на те, що Гумбольдт твердо вірить у свою «зброю відплати».

— Я звикла довіряти дядькові, — з докором сказала Шарлотта. — Він завжди знає, що робить, і зараз він покладається на нас. Візьми себе в руки і викинь із голови все зайве.

Вона відвернулася й пішла до Елізи, залишивши Оскара наодинці з його сумнівами.

— Краще б уже ми викрали «Хуракан», — буркнув він услід дівчині.

Проте не минуло й хвилини, як їхній корабель ожив. Залунали гортанні команди шкіпера, екіпаж заметушився по судну, спішно відв'язав причальний трос, а незабаром запрацювали мотори і з низьким гулом закрутилися повітряні гвинти.

Корабель, середніх розмірів транспортне судно, що мало ім'я «Пачакутек», неквапливо злетів у сіру імлу, що огорнула цього дня небо і землю. Одночасно стартували два інші летальні апарати, геть заповнені добірними воїнами Юпана — суворими і гордими войовниками, що присягнулися вбити королеву уку пача або померти. Їхнє мокре спорядження гуркотіло, обличчя були вкриті яскраво-червоною фарбою від підборіддя до лоба, що надавало воїнам демонічного вигляду, наконечники списів і клинки мечів виблискували, як поліроване срібло. Уся їхня зовнішність свідчила — ці люди готові битися до останку.

Оскар, проте, дуже сподівався, що до цього не дійде.

Корабель піднімався все вище, а місто під ним поступово затягували клоччя туману. Через дощ «Пачакутек» став важчий, утратив маневреність, і тому набір висоти давався йому повільніше, ніж зазвичай. Горизонтальна швидкість також знизилася, і здава-

лося, що минула ціла вічність, перш ніж судно досягло околиці міста й попрямувало до гірської розколини — тієї самої, з якої під час учорашнього зіткнення сунула основна маса комах.

Поблизу вона виглядала абсолютно непринятно — округла дірка у скелі близько трьох метрів у діаметрі. Поблизу не видно жодної з тварюк. Можливо, така погода була їм також не до душі. Нижня частина отвору була вкрита білястим нальотом, що нагадував пташиний послід. Широка смуга цієї речовини спускалася в прірву, де здійснювалася у вигляді конічного горба. Мабуть, комахи тут справляли нужду, скидаючи відходи своєї життєдіяльності вниз. З отвору йшов невимовно огидний запах.

Оскар внутрішньо здригнувся.

— І ви хочете туди піти? — запитав він ученого. — Це ж справжнісіньке самогубство. До цієї паршивої дірки не можна підібратися ближче, ніж на десять метрів!

— А нам ближче й не треба, — відповів Гумбольдт. — Галерея, яка починається відразу за отвором, йде з невеликим нахилом униз — точнісінько так, як і в спорудах всіх інших суспільних комах — мурашок, термітів чи земляних ос. Хлор потече вниз — туди, де містяться гніздові камери. А нам залишиться тільки повернутися на судно і дочекатися результатів. Але робити це треба швидко і погоджено, щоб не виникало ані найменшої затримки, коли встановлюватимемо заряд.

— А в чому там проблема?

— Вся заковика в конструкції запала. У поспіху мені не спало на думку нічого досконалішого. Ось, поглянь сюди, — Гумбольдт відгвинтив кришку посудини, яка помітно була ширша і товща, ніж звичайна. — Якщо натиснути ось тут, у шар перманганату калію просочиться невелика кількість гліцерину. В результаті реакції між цими речовинами за три хвилини температура досягне шестисот градусів, що цілком досить для вибуху розташованої нижче суміші хлористого калію і фосфору. Вибух зруйнує посудину з хлором, газ миттю вивільниться. Таким чином, у нас є лише три хвилини, щоб повернутися на «Пачакутек».

— А чом би не використати звичайний ґніт зі шнура, просоченого селітрою?

— Це дуже небезпечно. Ґніт, поки горить, дає багато диму. Запах може привернути увагу однієї з комах. Крім того, його легко погасити. А мій запал, після того як його активовано, вже нічим не зупинити.

— А потім?

— Потім залишається тільки рятуватися втечею. На судно — і геть звідси. Я вважаю, тварюк охопить така паніка, що вони змітатимуть усе на своєму шляху. На щастя, вони не вміють літати, тому в повітрі ми будемо в безпеці.

— Ох, — вигукнув Оскар, — щось мені все це не дуже подобається!

— Мені теж, — зізнався вчений. — Але це наш єдиний шанс. — Він широко усміхнувся. — А зараз я піду туди і пошукаю підходяще місце, щоб розмістити посудину з газом. Не хочеш прогулятися зі мною?

Оскар проковтнув клубок у горлі, але змусив себе ствердно кивнути.

Штурман «Пачакутека» підвів судно до розколини так, що його корпус майже торкався скельної стіни. Двоє матросів перекинули на уступ перед отвором широку дошку і нерухомо закріпили її уламками гірської породи.

— Сміливіше, Оскаре! — з цими словами Гумбольдт ступив на вологу поверхню дошки і легко пробіг по ній, досягнувши уступу. — Йди сюди, мій хлопчику, це зовсім просто. Головне — не дивитися вниз.

«Легше сказати, ніж зробити», — подумав Оскар, ставлячи ногу на дошку, яка відразу sprужинила і захиталася. Він почекав кілька секунд, набрався духу і цілком успішно перебрався на той бік.

Гумбольдт схвально поплескав його по плечу.

— А тепер ходімо подивимося, де найкраще привести заряд у дію!

Воїни Юпанові вже були на уступі — їхні кораблі причалили майже одночасно з «Пачакутеком», і встигли проникнути углиб галереї в товщі скель на кілька метрів. Сморід, що йшов звідти, перехоплював дух. До того ж треба було весь час дивитися під ноги, щоб не посковзнутися на екскрементах чудовиськ.

Дно галереї виявилось похилим, як і думав Гумбольдт. Усього за кілька кроків від отвору воно круто йшло вниз і зникало в похмурих глибинах.

Оскар провів пальцями по стіні — і вона здалася йому дуже гладкою і рівною, щоб мати природне походження. Гірська порода була немов висвердлена, а потім протравлена якоюсь дуже міцною кислотою.

— А ось і чудова місчинка! — вигукнув Гумбольдт, показуючи на неглибоку нішу в стіні. — Навіть коли одна з тварюк сунеться сюди передчасно, вона не відразу помітить посудину.

Він ще раз обмацав заглиблення, оцінюючи його розміри, і кивнув.

— Підійде! Я сходжу на судно і принесу посудину з хлором, а ти поки залишайся разом із воїнами.

Він підбадьорливо плеснув хлопця по плечу, покинув печеру і за мить перебіг по дошці на борт «Пачакутека».

Оскар провів ученого поглядом. Чого б тільки він не дав, аби якнайшвидше забратися геть із лігва цієї нечисті. Чи, принаймні, ковтнути свіжого повітря.

Погляд його мимоволі звернувся до неба — і тієї ж миті Оскар побачив невідомий корабель — швидкісний, з довгим обтічним корпусом, який пересувався дивними ривками.

Корабель летів прямо до них, а над його бортом маяло щось, що здалеку нагадувало вогняно-червону змію.

Оскар прикрив очі рукою як дашком. Щось у цьому кораблі викликало у нього неспокій. Треба б попередити товаришів.

Він підійшов до краю розколин і вже зібрався був показати Гумбольдтові на дивне судно, коли воно, зробивши крутий віраж, стрімко наблизилося і завдало ковзного таранного удару в корпус «Пачакутека».

Почувся страшний тріск трощеного дерева, луснуло багато снастей. Усі, хто стояв на палубі, не втрималися на ногах. Оскар, який уже ступив на розгойдуваний місток, що вів на корабель, похитнувся, змахнув руками і зробив кілька кроків уперед. Цієї миті дошка під його ногами переламалася.

Він відчайдушно кинувся вперед. Його руки вчепилися в обривок такелажу, що вільно звисав уздовж корпусу. Грубе волокно обпекло долоні і врізалось в них до крові. Краєм ока він побачив, як уламки трапа падають у прірву, чіпляючись за виступи скель і розбиваючись на льоту на тріски. Від страху Оскар ще міцніше уп'явся в мотузку, але попереду була нова небезпека.

Внаслідок зіткнення «Пачакутек» почав повільно рухатися, неухильно притискаючись до скелі. Оскар опинився між кам'яною стіною і бортом корабля.

Ще кілька секунд — і величезний корпус розчавить його, як муху. Треба негайно щось зробити — але що? Якщо він випустить рятувну мотузку, його чекає доля дерев'яного трапа, тобто неминуча загибель.

Залишалось дертися вгору. Але сили для цього бракувало, до того ж мокра мотузка виявилася слизькою, як вугор. Чіпкості його рук вистачало тільки на те, щоб утриматися на місці і не сповзти нижче.

Оскар дригав ногами в повітрі, сподіваючись намацати хоч якусь опору. До корпусу судна дотягнутися ніяк не вдавалось. Він уже був готовий заплющити очі і звернутися з останньою молитвою до небес, аж раптово над ним пролунав владний голос:

— Хапайся — і тримайся як слід!

Це був Гумбольдт.

Оскар простягнув руку, і Гумбольдт ривком витяг його зі щілини між судном і скелею. І саме вчасно: «Пачакутек» із гуркотом вривався в край виступу. Оскар мусив ухопитися за понівечений поручень, щоб знову не опинитися за бортом.

Ту ж мить через борт їхнього судна перестрибнула жінка, одягнена у все червоне. Вона була високого зросту, можливо, навіть вища за нього. Її розкішні темно-руді кучері були стягнуті в кінський хвіст. Її очі сяяли, як розжарені смарагди, в одній руці вона стискала меч, на вигляд азіатський, у другій тримала чорний ціпок із золотим набалдашником.

Широко розставивши ноги, вона приземлилася на верхню палубу й кількома віртуозними ударами перерубала кабель електроживлення та рульові троси, зробивши судно, таким чином, беспорядним.

Двоє воїнів, що видерлися на борт, аби захистити верховного жерця, зразу кинулися в атаку, оголивши клинки. Жоден із них не сумнівався в успіху — перед ними була всього лише жінка. Але швидкість, з якою стала до бою ця особа, була справді фантастичною. Завдяки гнучкості і досконалій точності її рухів усі удари охоронців потрапляли в порожнечу, а важка зброя тільки заважала їм битися. Зрештою обидва одночасно кинулися на даму в червоному з різних боків, та ухилилася, зробивши сальто назад, а воїни з гуркотом врізалися шоломами в поручні протилежащих бортів. Перш ніж вони встигли звестися на ноги і знову кинутися в бій, жінка вправно зв'язала обох блискучими металевими стрічками, які витягла з наплічної сумки.

Оскар очам не міг повірити. Ця дама нагадувала небачену точну і швидку бойову машину, кожен її удар і крок були продумані й багато разів відпрацьовані. А проте, шансів у неї не було — до них уже наближалися два інші кораблі. Уздовж їхніх бортів вишикувалися по два десятки випробуваних і загартованих у боях гвардійців Юпана, і кожен був готовий перестрибнути з палуби на палубу і стати до бою. За такої чисельної переваги навіть геніальному воїнові лишається тільки здатися.

Жінка, проте, діяла чітко і продумано. Перш ніж хтось устиг зрушити з місця, вона підступила до верховного жерця, приставила вістря меча до його горла і звернулася до Гумбольдта:

— Скажи йому, хай негайно відкличе свою варту. Інакше — смерть.

— Я розумію ваші слова, — задихаючись, промовив жрець у лінгафон. — Чудово розумію.

Коли жінка й була здивована, то взнаки не подала.

— Тим краще, — вела вона далі. — Зробіть це негаючись!

Вона ще дужче притисла вістря клинка до шиї Юпанові. Гумбольдт подався вперед.

Хрип виривався з горла жерця, на його чолі виступили великі краплі поту.

— Цього я не зроблю, — нарешті сказав він. — Убийте мене, але й самі помрете ще раніше, ніж моє серце перестане битися.

Волкріс штовхнула верховного жерця вперед, до борту, і її меч зайняв колишню позицію.

— Захуйте зброю і забирайтеся звідси геть, інакше ви більше не побачите свого ватажка живим! — вигукнула вона.

Воїни з інших кораблів, що пожирали її лютими поглядами, здавалося, і не думають виконати її вимогу.

— Вони вас не розуміють, — прохрипів Юпан.

— То перекладіть їм, чорт вас бери!

— Я волю померти.

Із губ Волкріс зірвалося прокляття. Блискавичним рухом вона перемістилася до Шарлотти та Елізи.

— Думаю, ви не опиратиметеся так, коли мова піде не про вас, а про ваших гостей! Оцих, наприклад...

Із цими словами вона схопила за волосся Шарлотту і відтягла її назад — туди, де ніхто не зміг би напасти на неї ззаду. Як тільки клинок торкнувся шиї дівчини, Гумбольдт закричав:

— Ні! Відпусти її. Вона ні чим перед тобою не завинила!

— Мовчи, — прошипіла жінка. — Настане і твоя черга... Отже, що скажете тепер? — звернулася вона до Юпана. — Мені вбити вашу гостю першою?

Реакція жерця була вражаючою. Тільки що готовий віддати життя, але зберегти честь, він різко змінився на обличчі і здійняв руки догори, немов благаючи.

— Ні! — вигукнув він. — Прошу вас, не завдавайте їй шкоди!

— Тоді зробіть те, про що я просила.

Юпан коливався лише мить. Потім він обернувся до своїх людей і дзвінким голосом віддав кілька розпоряджень. Воїни відступили на крок назад. Жрець знову щось прокричав їм, цього разу голосніше.

— Вони повинні забратися звідси, інакше дівчина помре, — сказала Волкріс, і в її голосі пролунала залізна рішучість.

Нарешті начальники загонів звеліли своїм штурманам розвернути судна і відвести їх на значну відстань.

— А тепер відпусти її, Вол!

Оскар оглянувся: голос належав молодому хлопцю з ошатними вусиками і коротко обстриженим волоссям, який стояв на борту сторожового судна. Його одяг був брудний, деінде на ній виднілися плями засохлої крові.

— Відпусти ж її, вона тут ні до чого, — повторив він.

Жінка підморгнула чоловікові й відпустила Шарлотту. Оскар кинувся до неї, але Волкріс зупинила його ладним рухом меча.

— Не турбуйся, — сказала вона, звертаючись до чоловіка на її судні. — Я лише хотіла позбутися цих вояків.

— Макс?! — Гаррі Босуелл витріщив очі, немов побачив привида. — Макс Пеппер?

— Привіт, Гаррі! — чоловік із вусиками зістрибнув на палубу «Пачакутека» і вклонився.

— Як ти сюди потрапив? — Босуелл мав страшенно приголомшений вигляд. — І хто ця войовниця в червоному?

— Даруйте мою невихованість, — глузливо сказала Волкріс, роблячи крок уперед. — Я не встигла відрекомендуватися.

— Немає потреби, — буркнув Гумбольдт. — Окрім Гаррі, всі тут тебе непогано знають. Гаррі, дозволь тобі відрекомендувати міс Волкріс Стоун, котра виконує тут доручення містера Альфонса Т. Вандербілта.

— Вандербілта? — Очі Гаррі звузилися, перетворившись на щілинки. — Ага, то, значить, оце ви і є та

сама його таємна зброя, про яку ходять стільки чуток? Особа, котра виконує для нього особливо складні і делікатні завдання?

Жінка кивнула.

— Альфонс — один із найнадійніших моїх працевдавців. Коли він згадав твоє ім'я, Карле Фрідріху, я, звичайно, відразу ж загорілася. Цифра гонорару, запропонованого мені, була просто астрономічною, але я взялася б до цієї роботи навіть задарма.

Гумбольдт завмер.

— Чому?

— Щоб побачитися з тобою, звісна річ. Ми ж домовлялися про зустріч, хіба ти забув? — Вона шпурнула в нього ціпком, який доти тримала в руці. — Лови. Я знайшла його в горах.

Гумбольдт недбало спіймав ціпок у повітрі.

— Це твій, еге ж? Гадаю, він тобі ще стане в нагоді.

Тільки тепер Оскар упізнав золотий набалдашник у вигляді лєвової голови. Вчений мимохіть поглянув на ціпок.

— Чого ти хочеш від мене?

— Хіба важко здогадатися? Я хочу, щоб ти попросив у мене вибачення. Крім того, я хочу, щоб ти і твої люди зникли звідси і якнайшвидше. Це відкриття належить мені і Максові Пепперу.

— Про це відразу забудь, — огризнувся Гумбольдт. — Ми тут, аби виконати особливу місію.

— Тоді ти маєш бути готовий померти за це.

— Я не битимуся зараз з тобою, Волкріс. Але коли ми впораємося з нашим завданням, я буду в твоєму цілковитому розпорядженні.

— Які зворушливі викрутаси, щоб ухилитися від бою! — сказала жінка, піднімаючи меч. — Ти вважаєш себе таким незамінним?

— Ні, звичайно ж... — Гумбольдт пригнічено поглянув на ціпок, потім потягнув до себе золоту рукоятку. З ціпка, як із піхов, показався тонкий і гострий клинок рапіри.

— Дядьку, ні! — Шарлотта, яка все ще стояла біля поручнів, із жахом переводила погляд з одного супротивника на іншого. На Пепперовому обличчі також відбився страх.

— Відмовтеся, професоре, прошу вас, — звернувся він до Гумбольдта. — Я бачив Волкріс у битві. У вас немає жодних шансів.

Жінка саркастично посміхнулася.

— Ти чув, Карле Фрідріху? Пристань на мою пропозицію і зникни, як туман. Я даю тобі можливість врятувати своє життя і життя твоїх людей.

Несподівано Шарлотта звернулася до Волкріс:

— Дайте нам спокій бодай на якийсь час! Ви просто не уявляєте, що тут відбувається. Ми намагаємося захистити людей від цих жахливих комах. Ви прийшли саме в розпалі операції, коли... — дівчина осіклася.

Волкріс посміхнулася.

— Твоя племінниця? Приваблива юна пані. Але тобі не варто було брати її з собою в поїздку, повну

несподіванок... — Вона обернулася до Шарлотти: — Ви недооцінюєте свого дядечка, гадаючи, що у нього немає шансів. Він чудово знає, як можна смертельно поранити людину. Чи не так, Карле Фрідріху?

— Я не хочу завдати тобі шкоди, Вол. Мені дещо серйозно завадило, тому я і запізнився тоді на нашу зустріч.

— А як же клятва? Ти обіцяв, що ми разом вирушимо мандрувати по світу. І я була готова все життя залишатися поряд із тобою.

— Вол, я тоді не розумів, як це важливо для тебе.

— І це все, що ти можеш сказати на свій захист? Дещо тобі завадило? А я ж тебе кохала...

— Ні, ти помиляєшся. Ти була надто заклопотана собою, щоб кохати, і зараз усе точнісінько так само. Я забрав тебе з монастиря тому, що зрозумів: перебування там іде тобі на шкоду. І зробив це зі щирого співчуття.

— Співчуття? Ти гадаєш, я потребувала твого співчуття? То я скажу тобі, що ти зробив: ти перетворив нас на ворогів. На вовків, що б'ються через шматок здобичі. І тепер ми стоїмо тут, один проти одного, і жоден не хоче поступитися. Подібні проблеми мають тільки одне рішення. — Вона легко пограла мечем. — Ну ж бо, берися до зброї!

Проти власної волі Гумбольдт підняв рапіру. Було помітно, яких зусиль коштує йому протистояння з цією жінкою. Але Волкріс не залишила йому часу на роздуми, зробивши блискавичний випад. Уче-

ному ледве вдалося відбити цей удар. Їхні клинки схрестилися.

З першої секунди стало очевидно, що це битва не на життя, а на смерть. Оскар, якому доводилося бути на змаганнях фехтувальників, одразу відзначив одержимість і швидкість обох супротивників. Гумбольдтова рапіра безнадійно поступалася японському мечу і в вазі, і в бойових якостях. Дослідник, який чудово знав це, стискав лівою рукою ціпок міцного чорного дерева, використовуючи його для захисту. Він відбив витонченим прийомом ще один грізний випад супротивника і слідом завдав такого ж небезпечного удару у відповідь. Рапіра просвистіла за сантиметр від обличчя Волкріс.

Вона миттєво обернулася навколо власної осі, зі свистом розтинаючи повітря. Кінчик її клинка залишив криваву смугу на плечі Гумбольдта. Вчений відповів випадом, потім ударом по мечу найманки, який вона зуміла відбити, лише доклавши всіх своїх сил. Проте це не завадило вченому одночасно завдати їй хльосткого удару ціпком по гомілці.

Пролунало різке клацання, затим здавлений крик болю. Волкріс вдалося покинути небезпечну зону, але надалі вона помітно накульгувала. Обсипаючи супротивника прокляттями, вона все-таки повернулася на вихідну позицію, і вони знову закружляли в бойовому танці.

Оскаркові здавалося, що він зрозумів суть бойової техніки кожного супротивника. Гумбольдт діяв кла-

сично, строго за правилами, і з тією силою, яка відповідала його зросту і масі. Стиль Волкріс, навпаки, вирізнявся швидкістю і відточеною витонченістю. Вона уникала класичних випадів і відбивала удари незвичною технікою обертання клинка. Її рухи були такими швидкими, що меч, зблискуючи сріблом, немов розчинявся в повітрі.

В обох були сильні і слабкі сторони, але Оскар був просто вражений, як добре тримався Гумбольдт. Він і гадки не мав, що той такий досвідчений і тренований боєць. Він відбивав удари, бив і колов, наче все життя тільки це й робив. Але незабаром стало ясно, що довго вченому не протриматися. Він був надто високий і важкий, щоб тривалий час витримувати такий темп. Піт струмками стікав по його обличчю, він дихав важко, як парова машина. А Волкріс немов тільки-тільки почала розігріватися, і її випадки були не менш агресивними, ніж на самому початку бою. До того ж вона діяла тепер тверезіше і обережніше.

Минуло близько десяти хвилин, і Гумбольдт, після чудово виконаного жінкою ковзного бічного удару, посковзнувся на мокрій палубі, утратив рівновагу і впав, сильно ударившись спиною об кормову надбудову судна. Наступної миті Волкріс була вже поруч.

— Здавайся, Карле Фрідріху! — зажадала вона, приставивши вістря меча до його грудей.

Еліза злякано заховала обличчя в долонях.

Учений спробував звестися на ноги, але раптом пролунав несамовитий свист. Усі були такі поглинені сутичкою Гумбольдта і Волкріс, що за входом до розколини ніхто не пильнував.

Огідно шиплячи, з печери з'явилася величезна підземна комаха. Схопивши передніми кінцівками Шарлотту, чудовисько зникло з нею в підземній галереї.

Гумбольдт, відштовхнувши шкіряним рукавом клинок переможниці, вислизнув із-під нього і підхопився на ноги. Жінка була дуже приголомшена, щоб відразу зреагувати. Вона, як і решта, була вражена стрімкою появою велетенської комахи.

Оскаркові все, що трапилося, здалося сном. Він знову і знову переводив погляд із місця, де тільки но стояла Шарлотта, на вхід до розколини і назад.

Гумбольдт кинувся до своєї сумки із зброєю.

— Швидше! — вигукнув він, важко дихаючи. — У погоню! Юпане, дайте сигнал вашим людям — хай вони поспішають за нами.

Жрець знаками став підкликати повітряні судна, що чекали його розпоряджень.

— Ні, Карле Фрідріху! — Волкріс знову направила на нього свій меч. — Наш бій ще не закінчено!

— Для мене — закінчено, — відрізав Гумбольдт, уперто труснувши головою. — Для мене він був закінчений, навіть не почавшись. Я ніколи не хотів завдати тобі болю, Вол. Я щиро шкодую, що тоді все так вийшло. Якщо дозволиш, у майбутньому я спробую спокутувати свою провину. Але не зараз. Зараз життя племінниці для мене важливіше. Убий мене, якщо не можеш без цього, або не стій у мене на шляху!

Він знову схилився над сумкою.

Волкріс ще якийсь час стояла поруч, спрямувавши зброю на вченого, але потім повільно опустила меч.

— Питання ще не закриті, — нарешті сказала вона. — Як тільки ти звільнишся, ми продовжимо.

— Як собі хочеш. Аж до смерті одного з нас. Даю слово. — Учений на мить задумався і провадив далі: — Чом би тобі не долучитися до нас? Такий майстер, як ти, дорого коштує в подібній ситуації.

Оскар не повірив своїм вухам.

— Ця жінка хоче розправитися з вами, а ви кличете її в союзники? — мимоволі вигукнув він.

— Твій супутник — хоробрий хлопчина, — сказала Волкріс, і на її обличчі вперше промайнула усмішка. — Він мені подобається. Де це ти його відкопав?

Гумбольдт удав, що не чує питання.

— То ти з нами йдеш чи ні? — повторив він.

— Авжеж, — промовила жінка, описавши свистяче коло в повітрі своїм мечем. — Трохи практики ніколи не завадить.

— Оскаре, — звернувся до хлопця Гумбольдт, простягаючи йому свого ціпка. — Ти візьмеш мою рапіру. Я прихоплю арбалет. У разі потреби з нього можна буде стріляти розривними снарядами. Проте сподіваюся, що до цього діло не дійде.

Оскар сунув ціпок за пояс і добув клинок. Вага і блиск зброї додали йому певності.

Незабаром вони вже входили до тунелю, що вів у глиб скель. Дві жінки та зо два десятки чоловіків. «Пачакутек» залишився біля крайки обриву зовсім порожній — на ньому нікого не було, крім Вілми в дерев'яній клітці в каюті жерця. Гаррі Босуелл і Макс Пеппер долучилися до експедиції в лігво чудовиськ нарівні з індіанськими воїнами. Гумбольдт прихопив кілька газових снарядів, а для захисту від отруйних випаровувань були взяті шматки тканини, змочені водою, — їх ніс у сумці за спиною один з індіанців.

Потрібно було дотримуватися великої обережності. Найменша помилка могла стати ціною життя. Спалахнули кілька смолоскипів, і маленький загін ступив до імперії велетенських хижих комах.

На ходу Гумбольдт коротко виклав Волкріс зміст інкського пророцтва і пояснив їй, як поводитися зі снарядами, наповненими рідким хлором. Але войовниця відмовилася користуватися такою зброєю, маючи за краще знищувати супротивника в сутичці віч-на-віч. Саме так вона завжди і робила.

Така нагода з'явилася у неї за першим же поворотом тунелю. Вони от тільки вибралися з похилої галереї, що вела до головного лігва чудовиськ, коли їм трапилася перша комаха. То був розвідник, дрібний екземпляр, подібний до того, який знищили Гумбольдт і його супутники незабутньої ночі в долині. Волкріс розправилася з ним кількома точними ударами меча.

З другим чудовиськом довелося важче. Це був воїн із масивним панциром і гострими, як бритва, клішнями. Серйозний супротивник, але Юпанові воїни так само швидко впоралися з комахою. Проте вона встигла пронизливо вискнути, і луна понесла той заклик у надра лабіринту печер.

Юпан зупинився, обличчя його залила блідість.

— Це був сигнал тривоги, — важко вимовив він. — Зараз вони з'являться сюди зграєю, щоб з'ясувати, що трапилось!..

— Тільки цього нам бракувало, — Гумбольдтове обличчя напружилось. — Що ж тепер робити?

Оскар зацьковано озирався. Йому здавалося, що монстри оточують його з усіх боків.

Лише Волкріс лишилася спокійною.

— Я пропоную йти далі. Поки що нічого не сталося. Можливо, цей заклик не було почуто. Коли ж на нас і справді нападуть — прокладатимемо шлях мечем.

— Ти просто не уявляєш, що це таке, — сказав Гумбольдт. — Тебе не було тут, коли ці тварюки напали на місто.

— Ще й як була! — заперечила Волкріс. — Ми спостерігали за цим побоїщем із висоти.

— Тоді ти знаєш, що в цьому «мурашнику» можуть мешкати сотні і навіть тисячі тварюк. Якщо їх поведінка хоч трохи схожа на поведінку мурашок або термітів, то вони, швидше за все, атакують нас одразу з усіх боків, потім оточать, уб'ють і зжеруть

наші трупи. Їхній кількісній перевазі нам нічого протиставити.

— І що ти пропонуєш?

— А чи не спробувати утекти від них бічними ходами? — несподівано запропонував Пеппер. — Їх, по-моєму, тварюки відвідують набагато рідше.

— І зрештою заблукати? — Волкріс із сумнівом похитала головою. — Цей шлях найнадійніший. Головна галерея приведе нас точнісінько до центру їхнього гніздування.

— А якщо скористатися газом? — уставив Оскар. — Ми могли б метнути кілька снарядів, почекати, поки розвіється газ, і йти далі.

— Ні, — заперечив Гумбольдт. — Десь там, унизу, — Шарлотта. Ми не можемо наражати її на ризик смертельно отруїтися.

— То де ж вихід? — Волкріс презирливо примружилася. — Відступимо, так і не розпочавши битви? І це називається рятувальною операцією? Ти розчаровуєш мене, Карле Фрідріху.

Але Гумбольдт не відреагував на виклик.

— Можливо, існує інший шлях, — сказав він.

— Про що ти? — Волкріс допитливо поглянула на вченого. — Ми або стаємо до бою, або тікаємо назад, третього не дано.

— Третє завжди є, треба тільки не лінуватися думати.

— Якщо ти збираєшся щось зробити, роби це швидше, — раптом втрутилася Еліза. Вона стояла

трохи осторонь, прислухаючись до звуків у тунелі. — Мені здається, вони вже йдуть.

І справді — з дальньої частини галереї чувся суцільний шум.

— Тоді не будемо гаяти часу.

Гумбольдт вихопив ніж і підійшов до щойно вбитої комахи. Могутнім ударом він увігнав лезо в череву чудовиська і зробив довгий надріз навколо нижньої частини його тіла. Різкий ривок — і в його руках якийсь фіолетовий міхур. Важкий запах почав ширитися тунелем.

Оскар прикрив ніс рукавом.

— Бога ради, що це таке?

Вчений підняв міхур якнайвище, і Оскар побачив, що в ньому якась рідина. Спрямувавши на себе загострену частину відсіченого органа, Гумбольдт несильно натиснув на неї. Легкий серпанок оповив його голову і плечі — немов він обприскався туалетною водою з флакона з розпилювачем. Жахливий запах багатократно посилювався.

Волкріс з огидою принохувалась.

— І це повинно нас захистити? Що це взагалі за гидота?

— Це екзокринна залоза, що виробляє гормони, які комахи виділяють у зовнішнє середовище, — пояснив учений. — З їхньою допомогою ці тварюки розпізнають одна одну. У них нікудишні зір і слух, зате чудовий нюх. Усі комахи, що створюють суспільство, мають такі органи. Ко-

жен, хто пахне інакше, вважається ворогом і підлягає знищенню.

— І значить, ми тепер пахнутимемо, як вони? — запитав Оскар.

— У цьому вся суть, — квапливо сказав Гумбольдт. — Нічого роздумувати — підходьте по одному!

Першими до нього підступили жінки, потім Оскар, Пеппер і Босуелл, а останніми — Юпан та його воїни.

— Будемо сподіватися, що ви не помиляєтесь, — сказав Макс Пеппер, на обличчі якого був написаний ледве приховуваний страх. — Інакше з нами не особливо церемонитимуться.

— Дуже скоро це питання розв'яжеться само собою. — Волкріс обхопила обома руками руків'я свого меча, готуючись відбити атаку.

Шум від кігтів і колючкуватих кінцівок лунав усе голосніше. Від цього звуку терпла спина. На додачу підземна луна багатократно його посилювала.

— Заспокойся! — Еліза обережно погладила Оскара по плечу. — Все буде добре. Просто заплющ очі.

Але якраз цього Оскар зробити не міг. Або не хотів. Він повинен бачити, що до нього наближається. Зціпивши зуби і відчайдушно напружившись, він чекав.

Шум чувся вже зовсім близько. Раптом він помітив невиразний рух на межі темряви і світла, що

його відкидали смолоскипи. Мешканці Нижнього світу суцільною лавиною поволі посувалися вперед, ворущачи вусиками і нюховими щупальцями, немов обстежуючи повітря тунелю. Їхні хапальні кінцівки нервово сіпалися. Тепер такий самий шум чувся і з протилежного боку тунелю. Оскар обернувся — і заляк. Позаду них виникла суцільна стіна хітинових панцирів, рогоподібних кінцівок і тисяч очей. Шлях до відступу був закритий.

Вони були звідусіль оточені.

— **Б**ез паніки! — Голос ученого лунав майже благально. — Зберігайте цілковитий спокій і довіртеся мені. Все обійдеться.

— Колись ти мені вже говорив щось подібне — багато років тому в Суншані. Пам'ятаєш?

Від Оскара не сховалася іронія войовниці.

Від кожної зграї чудовиськ відокремилася по одній тварюці. Наблизившись до людей, вони підвелися майже вертикально, задерли голови і почали плавно розхитуватися з одного боку в інший. Усе це було схоже на якийсь жахливий танець.

— Залишайтеся на місці, не ворухіться, — наказав Гумбольдт. — Навіть коли вони до вас доторкнуться — ані найменшого руху. Тільки тоді вони вирішать, що ви — їхні родичі.

Одна з комах наблизилася до Оскара й обстежила його легкими дотиками нюхових щупалець. Йому довелося вчепитися в руку Елізи і міцно стиснути її, щоб не закричати. Дякувати Богу, тварюка скоро дала йому спокій і зайнялася одним з індіанців.

Як тільки всіх їх було вивчено за допомогою щупалець і вусиків, комахи видали короткий свистячий звук і одвернулися. Обидві лавини чудовиськ почали неквапом відступати назад, немовби втягуючись у тунель, який щойно вивергнув їх із темної безодні.

— Вдалося! — Гумбольдт усміхався, на обличчі його була написана величезна полегкість. — Мушу зізнатися, якоїсь миті я і сам засумнівався. Але всі ви чудово справилися з ситуацією. — Він поглянув на залозу мертвої комахи, яку все ще тримав у руці. — Ця штука дає нам колосальну перевагу. Ми немов у шапці-невидимці. Отже — вперед!

Схопивши смолоскип, учений кинувся вниз по тунелю.

Час ішов, і вони просувалися все глибше в надра гори. Оскар навіть уявити не міг, що мережа штолень і ходів може бути такою величезною. Маленький загін раз у раз натикався на роздоріжжя й бічні відгалуження, і щоразу доводилося вирішувати, в якому напрямі рухатись далі.

Тут виручало вражаюче чуття, яке мала Волкріс, і врешті-решт вони опинилися в широкій галереї, яка нагадала Оскарові головну вулицю якогось міста з пожвавленим рухом. Десятки комах проносилися повз них, у тому числі і по стелі галереї, що для них не становило найменших труднощів. При цьому на них не обертали ніякогісінької уваги.

Оскар із подивом виявив, що, крім жажливих «воїнів» і значно менших розміром «розвідників», існує ще один різновид комах — у думках він охрестив їх «слугами». Вони не мали панцирів і завбільшки були як доросла собака-вівчарка. Мабуть, у цьому суспільстві вони були робочими особинами й посідали найнижче становище в ієрархії.

Ці істоти траплялися все більше й більше, і незабаром уже вся галерея кишіла їхніми невеликими бурими тілами.

— Думаю, що ми наближаємося до центру гнізда, — зауважив Гумбольдт, прокладаючи собі шлях крізь потік «слуг» і піднімаючи смолоскип утору.

І справді — метрів за двадцять тунель став ширшим, і незабаром перед загоном відкрилася величезна зала. Вона була така велика, що світло смолоскипів не досягало до її віддалених кутів і закутків. Дурманний запах трояндової олії бив у ніс. У центрі зали лежала гігантська безформна маса, яка повільно здіймалася й опускалася. Це була Королева Нижнього світу.

Оскаркові ледве вдалося справитися із спазмом у шлунку. Королева виглядала неймовірно — щось подібне до велетенських драконів із середньовічних історій про лицарів. Передня частина її тіла була схожою на головогруді «воїнів», але була разів у чотири більша і масивніша. Нижче починався величезний жовтуватий пульсуючий мішок, що займав усю дальню частину підземної зали. Саме там штовхалася й метушилася більшість «слуг», які приймали потомство і переносили його до іншого приміщення. Низький звук, схожий на хропіння, заповнював печеру.

— Вона спить... — прошепотів Гумбольдт.

— Дивіться: там, попереду... — Волкріс із здивуванням показала на білі довгасті кокони, складені гіркою поблизу голови Королеви. — Це яйця?

— Напевно ні.

І справді: крізь оболонку одного з коконів виднівся шкіряний черевик, прикрашений аплікаціями. Таке взуття носили в місті.

Оскар злякано відсахнувся, при цьому під його ногою щось хруснуло. Він поглянув і відскочив — підлога галереї була всяяна кістками й уламками людських черепів. Жахливе ложе смерті.

— О Боже, ви тільки подивіться навколо! — прошепотів він.

Гумбольдт ствердно кивнув.

— У коконах — їжа для Королеви. — Він і далі пильно вдивлявся в білі оболонки. — Якщо ми хочемо знайти Шарлотту, то шукати слід саме тут. Волкріс, ти підеш зі мною. Ми спробуємо заблокувати цю тварюку, якщо вона прокинеться. Ти, Оскар, тим часом оглянеш кокони.

Поборовши огиду, Оскар почав наближатися до Королеви. Перед ним, немов гора, здіймалося велетенське тіло. Він кинув швидкий погляд навколо. У залі були тільки «слути». Ніяких слідів «розвідників» чи «воїнів». Очевидно, ця територія була для них забороненою. Єдина небезпека йшла від Королеви, але вона міцно спала.

Принаймні, все ще спала.

Якомога тихіше, намагаючись не наступати на кістки, він підступив до огидної істоти. Що ближче він підходив, то ясніше ставало, що дурманний запах трояндової олії виходить від Королеви. Голова стала

важкою, раптом накопилася втома, зашуміло у вухах. Щелепи зводило від позіхів.

У непевному світлі смолоскипів Оскаріві здалося, що деякі кокони ледве помітно ворухнуться. Надія розправила йому крила.

Він наблизився до складу коконів і простягнув руку. Пальці торкнулися стінки одного з них. Вона була грубою на дотик, як товста шкіра, і ледве прогиналася при натисненні. Він підійшов до наступного — цей виявився ще міцнішим. Зате той, що лежав зверху, був набагато м'якшим і податливішим, немов речовина, з якої його виготовили, ще не встигла затвердіти.

Що ж виходить? Що «старше» кокон, то його оболонка міцніша і твердіша?

Оскар нахилився і приклав вухо до одного з коконів. Тихо. Він перейшов до наступного — те ж саме, ані найменшого руху. Мерехтливе світло смолоскипів і дурманний запах зле пожартували з ним. Якщо там і були жертви комах, усі вони були мертві.

Зненацька до нього донісся тихий свист.

Оскар оглянувся. Відчайдушно жестикулюючи, Гумбольдт показував здалека — кокони треба розрізати, користуючись клинком, інакше все марно.

Хлопець з усієї сили почав розтирати скроні. Клятий запах... Думай, наказав він собі, думай! Якщо Шарлотта тут, то вона була упакована в кокон усього кілька хвилин тому. Отже, необхідно знайти найм'якшу оболонку.

Він став квапливо обмацувати всі кокони підряд. Нарешті попався один цілком м'який — він лежав трохи осторонь від решти.

Діючи з надзвичайною обережністю, щоб не поранити того, хто був усередині, Оскар проткнув оболонку і одним рухом рапіри розпорів кокон. Незабаром утворився широкий отвір; у ньому виднілося обличчя немолодої жінки із сплутаним сивим волоссям. На перший погляд здавалося, що вона спить, але її шкіра виявилася холодною, як лід, а дихання не було. Жінка була мертва.

Оскара охопив відчай. Він розрізав ще кілька коконів і опустив руки. Марно. Ніде ніяких ознак життя.

У цю мить із бічного тунелю з'явилася невелика група «слуг». На спинах вони несли зовсім свіжий кокон. Їхню увагу відразу привернули розрізані Оскаром кокони, і вони, опустивши свою ношу на підлогу, заходилися замазувати отвори. Працювали вони, не виявляючи найменшого неспокою, терпляче, безшумно і розмірено, немов добре змащені автомати.

В Оскара від хвилювання затіпалося серце, він кинувся до нового кокона й обережно зробив подовжній розріз. «Будь ласка, Господи, — молився він про себе, — будь ласка, ну хай хоч раз у житті мені пощастить!»

Із-під оболонки показався рукав дорожнього плаття, потім носок шкіряного черевика на товстій підошві. Він ледве не закричав із радощів. То був черевик Шарлотти.

Його молитву було почуто.

Він миттю засунув рапіру в піхви і почав розривати оболонку руками, відкидаючи клапті геть. Через короткий час від кокона нічого не лишилося, і він дозволив собі мить радості: шкіра Шарлотти була теплою. Прислухатися до її дихання часу в нього не було. Він обернувся до Гумбольдта і Волкріс і прошепотів:

— Вона тут! Я знайшов її. Що робити далі?

— Забирай її звідти негайно! — прошипів у відповідь Гумбольдт. — Бери трьох-чотирьох воїнів і, не гаючи ні хвилини, йдіть на «Пачакутек». І прихопи з собою Елізу. Вона зробить усе, що потрібно.

— А ви?

На Гумбольдтовому обличчі з'явилася люта гримаса.

— Не став ідіотських запитань. Ми лишаємося. У нас тут є ще деякі справи.

Оскар зрозумів, про що говорить учений.

Коли він трохи підняв Шарлотту, вона здалася йому легкою, мов пушинка.

Оскар підкинув тіло дівчини на плече і тієї ж миті відчув легкий дотик до руки. Один із «слуг» зупинився поряд і став обстежувати вусиками-щупальцями його зап'ястя. Незабаром до нього долучилася ще одна комаха, потім ще одна. Миттю Оскара оточили «слуги», які схвильовано ворушили своїми нюховими органами. Раптом один із «слуг» схопив Шарлотту за ногу і потягнув її до себе. Рух був недвозначним: комахи хотіли отримати жертву назад.

З огидою Оскар штовхнув істоту ногою. Вона впала на спину і почала дригати кінцівками. Пролунав пронизливий виск. Заткнути б цій тварюці пащу, але він уявлення не мав, де саме вона в неї.

Оглушливий виск не замовкав.

Уже повний поганих передчуттів, Оскар обернувся. Очі Королеви були широко розплющені і спрямовані на нього.

Різде пирхання пронеслося під склепінням печери. У повітря злетіла хмара мікроскопічного пилу. Різно запахло прілим часником, і Оскар судорожно чхнув.

Велетенська істота видала розкотистий звук і трохи підвелася, впираючись у підлогу передніми кінцівками.

— Тікай, Оскар, тікай! — Гумбольдт люто розмахував смолоскипом, відволікаючи увагу чудовиська на себе.

Королева рвучко судорожно розвернулася і вступилася очима в дослідника. Її масивна передня частина подалася в його бік, але з другого боку вже лунало:

— Ні, ти сюди поглянь, мерзотна тварюко!..

Це була Волкріс. Її меч виблискував багрянцем у світлі смолоскипів.

Якийсь час Королева по черзі розглядала нових супротивників, забувши про Оскара. Скориставшись цим, він підхопив Шарлотту й кинувся до виходу з головної печери.

Волкріс завдала страшного удару по одній з кінцівок комахи-матки. Клинок, дзенькнувши, відскочив від товстого хітинового панцира і відлетів назад. Удар був такий сильний, що сила віддачі мало не вивхнула їй плече. Проклинаючи все на світі, жінка знову взялася до зброї. Маленький шматочок рогоподібного панцира — ото й усе, чого їй вдалося добитися.

— Просто неймовірно! — прохрипіла Волкріс розлючено. — Легше пробити борт англійського панцирника.

— Стань позаду мене, Вол! — гукнув Гумбольдт. — Там безпечніше.

Але вона лише струснула волоссям.

— Нам краще атакувати поодинці. Ця тварюка доволі повільна. Якщо ми її відволікатимемо з різних боків, вона не зможе показати свою силу повною мірою.

— Але ж це безглуздо, — заперечив Гумбольдт. — Ти ж бачиш, що нам не вдається навіть хоч трохи пошкодити її захист. Ради чого тоді атакувати й далі? Переходь на той бік, де я стою зараз, і ми покінчимо з цим чудовиськом.

Він уже стискав у долоні снаряд, заряджений газом.

Волкріс гмикнула.

— Ти ж знаєш, що мені ніколи не подобалися всі ці твої мудровані штучки, Карле Фрідріху.

— Не марнуй часу, негайно біжи сюди!

— Те, що ти збираєшся зробити — підло! — вигукнула жінка. — Це просто вбивство. Навіть якщо це комаха, хоч яка б вона була, вона заслуговує на те, щоб з нею билися чесно. До того ж, це Королева!

— І як же, по-твоєму, ми повинні зробити?

— Ми повинні дістатися до її глотки. — Вона вказала мечем на нижню частину головогрудей Королеви. — У цих тварюк є дошкульне місце: рожева пляма там, де голова з'єднується з грудним панциром. Вона не більша за долоню, бачиш її? Я зможу добратися туди, якщо комаха різко підніме голову. Потрібно відвернути Королеву, розумієш?

Тим часом величезний шаблеподібний кіготь уже тягнувся до Волкріс. Вона відсахнулася, ухилилася й підпірнула під це страхітливого вигляду знаряддя вбивства. Стрімко прокотилася по підлозі печери і зірвалася на рівні ноги.

— Ну, ти помітив її, цю пляму? — спитала вона, відновлюючи дихання. — Під нижньою щелепою?

Їй знову довелося ухилитися від смертоносної клішні, але цього разу вона була готова. Дочекавшись, коли та опиниться над нею, Волкріс вистрелила у бік клацаючої кінцівки тонким тросом із важками. Трос двічі чи тричі обернувся навколо обох клішень і затягнувся вузлом. Оськажена Королева

спробувала звільнитися, але це їй не вдалося. Трос був досить міцний, щоб витримати зусилля в кілька тонн.

— Ось як це робиться! — зі сміхом вигукнула Волкріс. — Як на кориді: спочатку ти дражниш бика, поки він розлютиться, потім вимотуєш, а тоді доби- ваєш.

Гумбольдт, буркочучи під ніс, прибрав газовий заряд у наплічну сумку і звернувся до воїнів:

— Розверніться в шеренги пообіч від тварюки, але на безпечній відстані! Відволікайте її увагу смо- лоскипами, тримаючи їх якомога вище, і галасуйте так голосно, як тільки зможете.

Волкріс схвально кивнула.

— А я під цей гуркіт спробую підібратися знизу і намацати те саме містечко на її панцирі. Але три- майтеся подалі від кігтів: у них досить дієва отрута, яку тварюка вміє розбризкувати.

Поки Гумбольдт детально інструктував воїнів, Волкріс помітила, що «слуги», яких усе ще було по- внісінько в головній печері, починають утікати. Ко- махи одна за одною хапали яйця, недавно відкладені Королевою, і зникали в бічних галереях. Очевидно, Королева щось затіває. Досі її рухи були надто стри- маними, щоб становити реальну загрозу, отже, вона просто намагалася виграти час і не вплутуватися в сутичку. Тепер щось змінилося. Але що?

Раптом вона зрозуміла, що збирається зробити ця звірюка.

— У нас зовсім мало часу, — крикнула вона Гумбольдту. — Скоро тут стане дуже гаряче. Якщо не помиляюся, Королева готова покликати на допомогу свою гвардію.

Немов почувши її слова, комаха-матка підкинула вгору жахливу голову і видала такий пронизливий крик, що різав вуха, аж на мить усі втратили слух. Дехто з індіанців упустив смолоскипи, інші затиснули вуха руками.

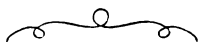
Тиша, що запанувала після цього, здалася ще приголомшливішою, і в ній, поступово наростаючи, зазвучала розмірена хода воїнів — суцільне клацання тисяч кігтів по граніту тунелів.

Королева знову скинула голову, щоб повторити заклик.

Зараз або ніколи!

Волкріс блискавично кинулася до шиї комахи, що на мить оголилася, тримаючи свій дайто, як багнет, на витягнутій і до болю напруженій руці. Залишилося чотири метри... два...

Завдаючи удару, вона ледве зуміла утриматися на ногах. Клинок по руків'я увійшов у тіло Королеви Нижнього світу.

Гумбольдт бачив усе так виразно і детально, немов час раптом уповільнив свій біг. Меч устромився саме туди, де у цих комах розташоване серце. Величезна істота рвонулася, стала диба, а її суглобисті

кінцівки тим часом хапали порожнечу. Пролунав оглушливий крик. Металевий трос, який усе ще стягував клішні, луснув, загудівши, як басова струна.

Волкріс спокійно витягла меч із тіла чудовиська і завдала ще одного удару.

Велетенська комаха захрипіла, піднялася на диби і впала. По її тілу прокотилася судома — і Королева затихла.

Гумбольдт мовчки обійшов масивну голову чудовиська, поглянув на отвори трахей і, переконавшись, що вона не дихає, кивнув. Повелителька уку пача мертва.

Волкріс стояла випроставшись, спираючись на меч і важко дихаючи. Їхні погляди зустрілися, і Карл Фрідріх фон Гумбольдт схилювся перед жінкою в низькому поклоні.

Вона лише кивнула у відповідь і усміхнулася. У такі миті слова нічого не значать.

Засунувши меч у піхви, Волкріс заходилася змотувати сталевий трос із клішні мертвої комахи. Покінчивши з цим, вона вже зробила крок до Гумбольдта, коли позаду неї щось ворухнулося. Пазуриста клішня підвелася — останній рефлекс уже неживого тіла — і рвонулася до жінки. Наступної миті вона зімкнулася навколо талії Волкріс. Почувся невимовно жакливий хрускіт.

— Ні!!! — Гумбольдт почув власний голос немов здалеку. Упустивши смолоскип, він кинувся до неї.

Меч випав із рук Волкріс. Її рот трохи відкрився в беззвучному крикові. Учений, підбігши, з усієї

сили намагався розтиснути намертво зціплену клішню, але та не піддавалася. Нарешті за допомогою воїнів удалося розвести її зубці на кілька сантиметрів, після чого зведені судомою м'язи тварюки підкорилися. Із зазублин клішень прозорими краплями все ще стікали рештки отрути.

Непритомна Волкріс упала в обійми Гумбольдта. Обличчя її набрало попелястого відтінку.

Чому, чому вона на мить утратила пильність? Лише один крок уперед або вбік — і Волкріс залишилася б неушкоджена. Чи він тому причиною з цим безглуздим поклоном?

Одного погляду виявилось досить, аби переконалися: її рани смертельні. Одяг войовниці наскрізь просочився кров'ю, дихання щохвилини уривалося, пульс ледве прослуховувався. Якщо хтось і здатний їй допомогти, то це тільки Еліза!

Гумбольдт підхопив Волкріс на руки і стрімголов кинувся бігти до входу в головний тунель, гукнувши на ходу:

— За мною, бігом! Потрібно забиратися звідси, поки не наскочили «воїни»! І не забудьте обприскати одяг запахом комах!

Юпан переказав розпорядження своїм людям, і йому не довелося повторювати двічі. Незабаром усі вони мчалися по тунелю слідом за вченим. Лише один з індіанців затримався, щоб відрубати мечем кіготь Королеви — на згадку про легендарну битву в надрах Нижнього світу.

Макс Пеппер біг одразу за Гумбольдтом.

— Чи можу я вам чимось допомогти, сер?

— Ви не могли б понести мій арбалет і сумку з газовими зарядами?

— Звичайно!

Пеппер перехопив зброю вченого і тривожно запитав:

— Як ви думаєте, вона справиться?

— Важко сказати напевно, — відповів Гумбольдт. — Рани дуже глибокі. Є переломи, і дуже складні. А про наслідки дії цієї отрути можна тільки гадати. — Він помовчав, але потім запитав: — Ви, як я здогадуюся, були близькі з Волкріс?

Редактор зам'явся.

— Вол — приголомшлива жінка. Нікого подібного я в житті не зустрів. Хоча, признаюся, бували хвилини, коли я з радістю скинув би її з найближчої скелі.

Гумбольдт кивнув.

— Можете повірити, я добре знаю, що ви хочете сказати...

За наступним поворотом чекали індіанці, котрі встигли їх випередити. Юпан показав уперед і стривожено сказав:

— Мій розвідник говорить, що головний тунель заблоковано. Ціла армія «воїнів», вони вкрай збуджені і агресивні. Нападають на все, що рухається, навіть на своїх родичів. Запах більше не діє, ми не можемо рухатися далі.

— Очевидно, звістка про смерть Королеви вже поширилася, — зауважив Босуелл. — Тепер вони хочуть знайти і покарати винуватців.

— Будемо пробиватися обхідними шляхами, — зауважив Гумбольдт. Його рука миттю пірнула до внутрішньої кишені куртки.

— Але як? — перелякано вигукнув Пеппер. — Якщо ми заглибимося в цей лабіринт, нам звідти нізащо не вибратися. Там можна проблукати до другого прищестя.

— Дарма. У нас є щось, що не дасть нам заблукати, — вчений підніс угору руку. На його долоні лежав невеликий блискотливий предмет. Опуклість у формі ока на його поверхні легенько тремтіла і час від часу оберталася навколо осі.

На щастя, крихітний шматочок сірого металу, на який постійно указував прилад, залишився в одній із сумок на «Пачакутеку», а той у цю хвилину був біля входу в розколіну.

Дощ припинився. В небі ще мчали рвані клапті хмар, але де-не-де крізь них уже пробивалося рівне світло надвечір'я.

Шарлотта нерухомо лежала на палубі. Очі її були заплющені, а обличчя повернене до неба. Плаття і блузка дівчини були брудні й подекуди розірвані, волосся сплутане, а шкіру вкривали численні садна й порізи.

Від побаченого серце в Оскара буквально стискалося. Він так сподівався врятувати її, але, здається, не встиг. І тепер усе, що він міг зробити для неї, — сидіти поряд і тримати дівчину за руку. Рука Шарлотти була страшенно холодною і нерухомою, і від цього на його очі наверталися безсилі сльози.

— Ти зовсім нічим не можеш зарадити? — знову і знову запитував він Елізу. — Ми запізнилися?

Чаклунка тільки знизувала плечима.

— Я зробила все, що могла, все випробувала, — відповіла вона. — Решта залежить від самої Шарлотти. Я більше нічим не можу їй допомогти.

Оскар закусив губу. Раптом у нього виникло непоборне бажання поцілувати дівчину. Йому було байдуже, чи дивляться на нього і що при цьому подумають. Відчуття було неймовірно сильним, сильнішим за будь-які його колишні переживання.

Він нахилився і припав до уст Шарлотти. Мить тривала цілу вічність. Губи дівчини спочатку були холодними і сухими, але потім йому здалося, що вони трохи потепліли. Потому він випростався і змахнув сльози.

І раптом Шарлотта розплющила очі. Її груди здригнулися, а потім почали повільно підніматися й опускатися. Ніздрі затремтіли. Рот відкрився, і вона вдихнула цілющого гірського повітря.

Її погляд зустрівся з потьмареним ще поглядом Оскара.

— Ти мене поцілував? — ледве помітно ворухнулися її губи.

Він спалахнув. Невідомо, що в цю хвилину вразило його більше: те, що дівчина опритомніла, чи те, що його піймали на гарячому вчинку.

— Я... еге ж. Ти й справді жива? — пробурмотів він, затинаючись.

— Хотілося б вірити, — Шарлотта із стогоном спробувала підвестися.

Еліза підхопила її під руки.

— Обережніше, дівчинко, — шепнула вона. — Отрута все ще в твоєму тілі.

Шарлотта поглянула з подивом.

— Отрута? Яка отрута? Що тут трапилося? Де дядько?

— Вони все ще в печері.

Дівчина обхопила руками голову і застогнала. Еліза відразу простягнула їй келих із темно-коричневою рідиною.

— Випий це, буде легше.

Оскаріві це зілля здалося підозріло схожим на те, яким чаклунка відпоювала його в Берліні.

Шарлотта обхопила келих обома руками і насилу піднесла до губ. Зробила кілька ковтків і зупинилася. На її щоки поволі повертався рум'янець.

Але не встигла вона покінчити з ліками, як із розколини почулися гучні голоси.

Оскар обернувся — на виступі показалися Юпанові воїни, за якими йшли Макс Пеппер, Гаррі Босуелл і Гумбольдт. Учений ніс на руках тіло рудоволосої жінки.

Рвучко схопившись, Оскар кинувся допомагати встановлювати трап. І ось уже Гумбольдт і решта на палубі «Пачакутека». Учений обережно поклав жінку і квапливо сказав:

— Елізо, заради всього святого, швидше!..

Чаклунка кинулася до Волкріс, а Гумбольдт, помітивши свою племінницю, мимохіть усміхнувся: «Привіт, дівчинко! Очуняла? Як почувашся?» При цьому на його обличчі відбилася невимовна полегкість.

— Уже краще, дядьку, — відповіла дівчина. — Тільки паморочиться у голові, і я нічого не пам'ятаю. Здається, я стояла на палубі і стежила за вашим поєдинком, а потім... нічого, тільки чорнота...

— Оскар розповість тобі про все, що сталося за цей час... — Він стримано кивнув і одразу звернувся до верховного жерця: — Високоповажний Юпане,

розпорядіться якомога швидше відвести судно якнайдалі від розколини!

І справді: з надр гори донісся страхітливий гул, немов ось-ось почнеться виверження вулкана. Вітер приніс із боку розколини знайомий огидний запах.

Жрець уривчасто віддав кілька розпоряджень, і екіпажі всіх трьох суден негайно взялися до діла. Їм треба було не тільки підготувати кораблі до польоту, а й усунути пошкодження на «Пачакутеку», викликані зіткненням із легким судном, на якому прибули Волкріс і Макс.

Оскар коротко розповів Шарлотті про її викрадання і події в підземеллі до того моменту, коли він виніс її з тунелю, переправив на борт корабля і довірив опікуватися Елізі. Що трапилося з Волкріс, чому вона вся скривавлена й поранена, і чому такі пригнічені Гумбольдт, Макс Пеппер і Гаррі Босуелл, він поки уявлення не мав.

Нарешті запрацювали гвинти, і «Пачакутек» став неквапливо віддалятися від скелі. І вчасно. Судно не пройшло й п'ятдесяти метрів, коли підземний гул перетворився на дзижчання і свист, гучність яких стрімко зростала. Оскар завмер від здивування.

Із розколини в скелі сипонули велетенські комахи. Їх були тисячі. Протягом кількох секунд майданчик і весь обрив під ним перетворилися на киплячу масу огидних тіл, що хаотично пересувалися, вищали і кричали. Тут були «воїни», «розвідники», «слуги», старі й молоді комахи, і всі вони мчали в од-

ному напрямі — на схід. Тиснені своїми ж родичами, багато з них зривалися зі скель і гинули в прірві, але на їхньому місці з'являлися все нові й нові особини.

«Підземні» покидали своє стародавнє лігво, і такого великого переселення навколишні гори, мабуть, не бачили багато мільйонів років.

Юпан здійняв руки до небес.

— Королева Нижнього світу мертва! — торжествуючи, прокричав він. — Пророцтво збулося!

Жрець затягнув пісню своєю мовою, і її пронизливі та сумні звуки полинули над ущелиною. Один за одним його воїни підхоплювали мелодію, поки їхні голоси не злилися в єдиний хор. Індіанці на сусідніх кораблях теж долучилися до співу. Це був проникливий, абсолютно особливий момент. Він сів поряд із Шарлоттою і відчув тепло її плеча.

Раптом «Пачакутек» оповило дивне, ще небувале світло — немов корабель в одну мить спалахнув червоним полум'ям. Призахідне сонце, продершись крізь хмари, посилало свої скісні промені мало не з-за обрію, і вся долина поринула в осяйний туман. Світло було таким яскравим, що Оскар на мить примружився.

Коли ж він знову розплющив очі, то вирішив, що марить наяву. Сонячні промені пронизували руде волосся Волкріс, перетворюючи його на вогняний вінець. Містичне сяйво огорнуло всю її нерухому по-стать.

Юпан стояв абсолютно нерухомо, дивуючись небаченому явищу. Лише час від часу він переводив

погляд із Шарлотти на жінку-войовницю і назад і нарешті уляк перед Волкріс.

— Інті К'анчай! — розгублено промовив він.

Шепіт хвилиєю прокотився серед його почту. Не вірячи власним очам, вони дивилися на сяючий образ, а потім услід за своїм духовним вождем впали ниць.

Оскар спохмурнів. Інті К'анчай? Він уже чув це словосполучення тоді, коли вони тільки що дізналися, хто такий Юпан. Що воно означає?

Раптом у нього перехопило дух. Не може бути!

Він розгублено поглянув на Шарлотту, і та кивнула у відповідь. Обидва думали про те саме.

Весь цей час вони помилялися. Не Шарлотта була Сонячною Королевою, а Волкріс. Так-так, вона з самого початку була нею, не підозрюючи про своє призначення! Все зійшлося. Королева, котра прибула з-за моря, з волоссям, що горить, як призахідне сонце. Королева-войовниця, та, що розпочала боротьбу з уку пача і знищила їхню повелительку. Королева Світла, що повернула заклиначам дощу їхню волю і подарувала їм новий золотий вік, — але заплатила за це своїм життям.

Останній проблиск — і сонце сховалося за горами.

Три дні по тому

Волкріс була мертва.

Її серце зупинилося тієї миті, коли сонце сіло за гори. Навіть Еліза не могла запобігти неминучому. Майже годину вона намагалася вдихнути життя в холонуче тіло жінки, але і їй врешті-решт довелося відступити.

Ніколи більше велика войовниця не змахне своїм дайто. Вона віддала себе, щоб могли жити інші. Ніскільки не прагнучи до того, вона стала частиною історії цього народу, і навіть більше — легендою.

Три дні на площі перед Храмом Сонця горів поминальний вогонь. Три дні мешканці Ксі'мала тяглися нескінченною процесією, щоб попрощатися з Волкріс і провести її в останню путь. Її меч зайняв почесне місце в залі храму — поруч із кігтем Королеви Нижнього світу, свідченням того, в якій нерівній боротьбі здобуто перемогу.

На світанку четвертого дня індіанці поклали її тіло в повітряний корабель і відправили його у вільний політ. Похоронне судно мало доправити Сонячну Королеву в чертоги Інті, бога Сонця. Корабель, відірвавшись від землі на головній площі, піднімався все вище і вище, де його підхопив вітер

із вершин і поніс у невідому далечінь за хребтами Анд.

«Підземні» покинули долину та її схили — точнісінько, як мовилося в пророцтві. Утративши свою повелительку, вони не залишилися на території, яку доводилося відстоювати в жорстокій боротьбі з людьми. Шлях їхній лежав на схід, у недосліджені райони Високих Кордильєр. Там вони виберуть собі нову королеву і створять нове суспільство, можливо, ще могутніше і небезпечніше.

Протягом цих трьох днів Гумбольдт був похмурий і мовчазний. Постійно занурений у себе, він лише зрідка перемовлявся словами з Елізою та Юпаном, а в решту часу здійснював багатогодинні самотні прогулянки околицями.

Босуелл і Пеппер також рідко траплялися на очі. Час від часу їх можна було зустріти в місті, яке вони доскіпливо оглядали, будуючи якісь плани. Обидва проводили чимало часу з індіанцями, їли і пили з ними, знайомилися з повсякденним життям Ксі'мала.

Еліза, Оскар і Вілма оточили Шарлотту турботою та увагою, і здоров'я дівчини міцніло з кожним днем. Уже на третій день після страшних пригод у підземеллях Королеви уку пача вона могла виходити і недовго прогулюватись. Інкські цілителі зробили справжнє диво, і навіть Еліза змушена була визнати їхнє мистецтво і дечого повчитися. Отрута покинула тіло і кров дівчини, рани швидко загоювались, а жах-

ливі спогади про час, проведений у коконі, так і не повернулися.

Невідомо, чи пам'ятала вона і про Оскарів поцілунок. Запитати Шарлотту про це він не наважувався, а невизначеність його мучила. Між ними ніби діяла мовчазна домовленість — не торкатися цієї теми.

Було надвечір, коли Оскар і Шарлотта, повертаючись із короткої прогулянки, зупинилися на платформі неподалік будинків, де жили індіанські цілителі. Звідси відкривався особливо вражаючий краєвид. Низьке сонце якраз сховалося в хмарах, наповнивши їх янтарним і медовим світлом, через що хмари стали схожі на небесні палаци і храми. У повітрі чулася прохолода, і Оскар раптом відчув напад легкої туги за батьківщиною.

— А ти не розчарована тим, що не ти виявилася тією королевою, про яку прадавні склали свою поему? — несподівано запитав він.

— Ти жартуєш? — Шарлотта поглянула із здивуванням. — У житті я ще не відчувала такої полегкості. Чесно тобі признаюся: це пророцтво замалим не позбавило мене будь-якого задоволення від участі в експедиції. Бували хвилини, коли я проклинала себе за те, що вплуталася в цю історію.

— Проте ти й знаку не подала.

— Ну, дечого мені все-таки вдалося навчитися у свого дядечка.

— Було б страшенно шкода, коли б ти залишилася вдома, — сказав Оскар.

— Я намагалася ні до кого не чіплятися зі своїми переживаннями. В усіх було так багато турбот, і нам треба було зберігати спокій. Нарікання якогось дівчиська тільки дратували б усіх. — Вона усміхнулася. — Насправді я ніколи не вважала себе якоюсь особливою, не кажучи вже про те, щоб начепити королівський вінець.

— Напевно, я відчував би себе так само, — признався Оскар. — І хоча мені дуже шкода Волкріс, я радий, що ти не на її місці. Незважаючи на те що ти не королева, ти все одно особлива. В усякому разі, для мене. — У цю хвилину він думав тільки про те, що ось-ось почервоніє, як хлопчисько.

— Ти серйозно? — Шарлотта здивувалася. — А я завжди вважала, що у мене не дуже стрункі ноги і до того ж відстовбурчені вуха.

— Ти дуже гарна.

Боже, що він меле? Його щоки просто палали.

— Правда? — Вона просяяла. — Це найкращий комплімент, який я коли-небудь отримувала.

Оскар закашлявся.

— І ще я вважаю тебе надзвичайно розумною, — сказав він. — Іноді мені хочеться знати стільки ж, скільки знаєш ти. Але часом я думаю — може, не варто? Коли про якісь речі забагато знають, зникає їхня таємниця. Ти розумієш, що я хочу сказати?

Шарлотта поглянула на нього з подивом, немов не мала ані найменшого уявлення, про що він каже.

— Ні, — відповіла вона.

Оскар постарався не видати розчарування. Невже він помилився? Виходить, вона значно більше схожа на свого дядька, ніж він гадав.

Він ображено зітнув плечима, а Шарлотта захихотіла.

— Попався, — сказала вона. — Звичайно, я знаю, що ти хочеш сказати. Саме тут, у такому місці, як це, починаєш розуміти, що означає таємниця.

Він, усе ще насуплений, покосився на неї.

— У тебе досить незвичне почуття гумору. Тобі хтось уже говорив про це?

— Що це ви собі дозволяєте, молодий чоловіче! — удавано обурилася Шарлотта.

— Все, все, мовчу, — тепер настала його черга сміятися. — Принаймні, воно у тебе є, і це головне. А ось над чим нам доведеться попрацювати, то це над кольором твоєї шкіри. Ти все ще бліда, і, думаю, не варто тобі стільки часу просиджувати за книжками. Свіже повітря піде тобі тільки на користь. Тому пропоную себе в ролі гіда і охоронця.

У відповідь на цю тираду Шарлотта жартівливо ляснула його по руці.

— Ось коли б тебе накачали отрутою і заховали чорт зна куди, причому з наміром тобою підобідати! Готова сперечатися, що колір обличчя у тебе був би далеко не таким, як зараз...

Вона дивилася на нього з дивовижною усмішкою — ніжною і трохи глузливою.

Оскаріві здалося, що він ураз виріс на кілька сантиметрів. Вона справді сказала, що він має гарний вигляд?

Несподівано поблизу платформи почулися голоси.

Оскар оглянувся: у супроводі Юпана та кількох індіанських старійшин сюди йшов Гумбольдт. У його почті були також Макс Пеппер і Гаррі Босуелл, обидва в індіанському вбранні, за ними зграйкою простували молоді жінки. Усі вони без утаву перешіптувались і хихотили.

Оскар ледве стримав смішок, дивлячись на цю процесію. Схоже, обидва — і Пеппер, і Босуелл, почувуються серед мешканців міста як риба у воді.

У цей час із ближньої халупи показалася Еліза в супроводі невисокої сутулої цілительки. Витираючи руки об льняну хустку, вона відразу ж попрямувала до Гумбольдта.

— Ну, нарешті! — сказала Еліза. — Я вже почала турбуватися. Де ти пропадав?

— Купа справ, — відповів Гумбольдт, жестами підкликаючи Оскара і Шарлотту. — Усі йдять сюди, у мене важливі новини.

Всі обступили вченого. Гумбольдт без зайвих слів перейшов до діла:

— Боюся, що нам доведеться спішно покинути Ксі'мал, — оголосив він. — Причому, вже завтра вранці. Часу на збори в обріз.

— Завтра вранці? — обурилася Еліза. — Але Шарлотта ще не видужала! У такому стані, як зараз, вона

не витримає багатоденного пішого переходу. Їй необхідно ще хоча б три дні спокою. Що за божевільний поспіх, Карле Фрідріху?

— Юпан і його вчені кажуть, що ми на порозі вкрай несприятливого періоду, — сказав Гумбольдт. — Наближається сильна буря, яка бушуватиме щонайменше два місяці.

— Я не розумію... — втрутився Пеппер. — Зараз кінець квітня. Осінь у Південній півкулі вважається найприємнішою порою року...

— Тільки не цього року. Зараз усе інакше, — пояснив учений. — Ми маємо справу з грізним природним феноменом, який іспанці називають Ель Ніньо. Це погодна ситуація, що виникає кожні сім-дев'ять років. Учорашня буря із зливою — всього лише прелюдія, і тепер із кожним днем погода ставатиме все гіршою. Стежка, якою ми піднялися сюди з долини, перетвориться на бурхливий гірський потік. Якщо ми хочемо потрапити додому найближчими місяцями, нам слід поквапитися.

Він сперся об поручні платформи і вів далі:

— Але є й позитивні моменти. Великий жрець Юпан на знак дружби і вдячності підніс нам щедрий дарунок. Відтепер «Пачакутек» належить усім вам. Мені детально роз'яснили принципи керування цим повітряним судном і роботи двигунної установки. Скажу прямо: корабель чудово підходить для нашої мети. Він простий у керуванні, оснащений навігаційними приладами, на борт можна взяти чималий за-

пас харчів, а енергії цілком вистачить, щоб перелетіти не тільки через Анди, а й через Атлантичний океан. — Загадкова усмішка заграла на його обличчі, Гумбольдт узявся в боки. — Отже, друзі мої, ми ризикнемо зробити те, на що ще ніхто ніколи не наважувався. Ми подолаємо океан і впишемо нову сторінку в історію мандрівок і відкриттів.

— А що буде з нами? — Макс Пеппер розгублено розвів руками. — Особисто мені потрібно повернутися у Нью-Йорк. Мене там чекає родина і робота.

— Я теж хотів би повернутися до Америки, — підтримав його Босуелл. — І перш за все для того, щоб погасити галас, викликаний моїми фотографіями. Я почуваюся зобов'язаним переконати містера Вандербілта, що все це просто безглузда помилка. Цей народ має право жити так, як він жив дотепер. І якщо йому вдавалося існувати таємно від решти світу протягом двох тисяч років, я зроблю все можливе, щоб усе залишилося як і раніше. Ця маленька цивілізація з неповторною культурою просто загине, коли в так званих цивілізованих країнах дізнаються про неї. Сюди ринуть зграї авантюристів і просто цікавих, які принесуть із собою всі пороки й біди, від яких потерпає сучасний світ.

— Я підтримую вас усім серцем, — сказав Гумбольдт. — Ксі'мал має залишатися самим собою. І я щасливий, що знайшов серед вас одностудців! — Він з удачністю уклонився обом американцям. — І, зрозуміло, ми доправимо вас туди, куди ви забажаєте.

Хочете — до Ліми, якщо вам до вподоби пливти морем до Сан-Франциско, не злякаєтеся ризику — через Анди разом із нами з посадкою в Ріо-де-Жанейро. Це заощадить вам час, який доведеться витратити на переїзд через весь континент залізницею. Отже, що скажете?

Пеппер і Босуелл презирнулися. Потім обидва розреготалися, поплескали Гумбольдта по плечу і виконали короткий танець, який міг би декому здатися дивним, коли б не їхнє індіанське вбрання. На платформу висипали жителі сусідніх будинків, залунала музика, з'явилося вино, і в результаті прощання з Ксі'малом перетворилося на свято, що тривало до пізньої ночі.

«Пачакутек» стартував рано-вранці, задовго до сходу сонця.

Ніхто, крім Юпана, Хуаскара та їхніх нечисленних найближчих радників не проводжав мандрівників.

На прощання кожен із сімох отримав особливий подарунок. Елізі дістався глек із насінням рідкісних цілющих рослин, Шарлотті — сережки із скам'янілих коралів, Гумбольдту — астрономічний інструмент для орієнтування за зірками, виготовлений місцевими майстрами, Босуелл і Пеппер дістали по мисливському луку й кинджалу, а Вілмі була піднесена майстерно сплетена чудова дорожня клітка-кошик. Для Оскара Юпан приготував щось особливе: убрання вмілих злодіїв, своєрідної касти, що мала

серед індіанців велику повагу. Він складався із шкіряних штанів, довгого балахона з каптуром і взуття, що дозволяло пересуватися тихо-тихо. Чудова одяганка для того, щоб куди завгодно прослизнути непоміченим.

Супроводжувані настановами великого жерця, мандрівники піднялися на борт «Пачакутека» і запустили мотори. Стоячи на платформі, Юпан розкинув свої ритуальні крила і вигукнув:

— Хай сам Віракоча споспішає вам і дарує спокійний шлях додому. Прощайте!

Із цими словами він зняв із себе лінгафон і передав прилад Гумбольдтові.

— Дякую від щирого серця, Юпане і Хускаре, — сказав учений. — Хай ваш народ живе вічно! І хай не вичерпується для вас дихання вітру!

Судно велично піднялося в сіре, набубнявіле вологою небо. Оскар і Шарлотта стояли біля поручнів, махаючи друзям. Місто внизу стрімко зменшувалося, поки остаточно не зникло в тумані.

«Пачакутек» піднімався все вище, а, набравши висоту, розвернувся і взяв курс на схід. Мандрівники мовчки дивилися на стіну гірських хребтів, що височіла попереду. Ніхто не знаходив у собі сил заговорити першим. Кожен знав, що прощається із заклиначами дощу назавжди.

Гумбольдт задумливо обвів поглядом пасмо величких вулканів, чиї засніжені схили дримали в тіні хмар.

Еліза обережно взяла його за руку.

— Ну що? — запитала вона. — Про що ти думаєш зараз?

Гумбольдт показав на південь і промовив, звертаючись до всіх супутників:

— Бачите он ту вершину?

— Ти маєш на увазі ту, що схожа на подвійну цукрову голову? — запитала Шарлотта.

— Так. Це Чімборасо, гігантський погаслий стратовулкан. Одного разу мій батько намагався піднятися на нього, але зазнав невдачі. То була одна з небагатьох невдач у його блискучій кар'єрі мандрівця. Він ніколи ні перед чим не відступав, але все-таки поступився звичайній горі, хай і дуже великій.

— Якось я читав його дорожні нотатки, — сказав Оскар. — Вони схожі на пригодницький роман.

Гумбольдт кивнув.

— Коли гортаєш його щоденники, стає ясно, що він так і не забув про цю невдачу. — Він струснув головою. — Ще даремнішою завершилася його експедиція до Перу. Він так і не побачив два головні дива — плоскогір'я Наска і місто в небесах. А втім, у ті роки ніхто уявлення не мав про їхнє існування...

— Йому довелося б піднятися в повітря, щоб побачити їх у всій красі, — зауважив Оскар.

— Що б він відчував, якби побачив нас зараз тут...

— Я певна, він гордився б нами. — Еліза поклала руку на плече Гумбольдтові. — І насамперед тобою — адже ти гідно продовжив справу його життя.

— Він завжди і в усьому випереджав мене на крок або два, — з легкою гіркотою зауважив учений. — Хоч би що я робив, я завжди залишався в його тіні. Я вже втратив надію коли-небудь звільнитися від нього.

— Тепер усе це позаду, — прошепотіла Еліза. — Тінь минулого залишилася внизу, на землі. Починається новий час.

Гумбольдт обернувся до неї і обережно поцілував у щоку. Шарлотта і Оскар багатозначно презирнулися.

У цю мить «Пачакутек» пробив товщу хмар і піднявся над ними. У височині розпростерлася блакитна баня високого неба, пронизана сонячними променями...

Місяць по тому

Берлін потопає у клубах диму. Передмістя Оранієнбург не даремно мало назу «Вогняна земля». Ніде не знайти такого скупчення чавуноливарних цехів і машинобудівних заводів, як тут.

Оскар із задоволенням роздивлявся будинки і парки пообіч вулиці Інваліденштрассе. Хто-хто, а він чудово знав цей район. Багато разів він пробігав тут, утікаючи, або прогулювався, витріщаючи очі на юних панночок, що проїздили в екіпажах. Зате сьогодні він сам їхав у кареті, звисока поглядаючи на перехожих.

Шарлотта, Еліза і Гумбольдт сиділи поруч, балакаючи. Оскар не брав участі в розмові. Він тільки дивувався, яким інакшим постає світ, коли дивитися на нього з екіпажа, а не з тротуару. Чи він помиляється, і Берлін залишився колишнім, а змінився він сам?

Копита коней зацокали по бруківці, коли карета звернула до лікарні Шаріте. Навпроти клініки містився Зоологічний музей університету — сучасна триповерхова споруда, побудована на місці колишнього Королівського чавуноливарного заводу. Він і був метою їхньої поїздки.

Сьогодні Гумбольдт був знову вбраний у все чорне. На ньому були довге шкіряне пальто, темні штани, високі чоботи і твердий циліндр — точнісінько як в день його знайомства з Оскаром. Змився і настрій вченого. Якщо останні тижні він був веселий і доброзичливий, то зараз від нього віяло холодом і весь він мав неприступний вигляд.

— Ми на місці, — повідомив Гумбольдт.

Він вийшов, притримав дверці, поки його супутники висаджувались, і сунув монету надбіглому служителю.

— За мною, — кинув він і попрямував до мармурових сходів головного входу до музею. Його ціпок дзвінко поцокував, торкаючись бруківки. Піднявшись нагору, він минув оголошення, де зазначалося: «Ера сучасного повітроплавання. Доповідь Карла Фрідріха Донхаузера», зняв циліндр і пройшов у вестибуль храму науки.

Супутники поспішили услід за вченим.

Велика лекційна зала була повнісінька, не залишилося жодного вільного місця. Цікаві, школярі, студенти, фінансисти, науковці — весь цей натовп тіснився у величезній, пропахлій восковою мастикою для паркету залі, щоб поглянути на дивного нащадка Александра фон Гумбольдта, про котрого останніми днями так багато писали в газетах.

Заголовки були приблизно такі: «Уявний вчений повернувся з Південної Америки», «Незаконнонароджений нащадок Вільгельма Гумбольдта прочитає до-

повідь в університеті» і навіть «Мюнхгаузен знову в Берліні». Преса з натхненням експлуатувала тему. Якщо в світі нічого не відбувається, то під рукою завжди був дивакуватий професор, з якого можна покепкувати. Оскар не раз запитував себе, навіщо Гумбольдт взагалі вплутався в усе це і дозволяє себе так принижувати, але вчений, схоже, мав на те особливі причини.

Через венеціанські вікна до зали лилося сонячне світло, у променях якого танцювали пилінки. Посеред зали здіймався масивний скелет слона, бивні якого росли не там, де належить, а стирчали з нижньої щелепи, нагадуючи плут. Табличка повідомляла: «Дейнотерій. Нижній міоцен». Нелегко було повірити, що такий звір колись жив на нашій планеті.

Тим часом гомін у залі наростав. То тут, то там лунали вимогливі оплески, чулися свист і несхвальні вигуки. Атмосфера розпалювалась.

Вони пропхалися в другий ряд, де для них було залишено три місця.

«А що тут потрібно якійсь негритянці?» — поцікавився глузливий голос позаду. «Прислузі сюди вхід заборонено!» — підхопив інший. Пролунав вибух сміху. Оскар люто обернувся, змусивши скализубів замовкнути.

— Ідіоти, — прошипіла Шарлотта. — Я б з превеликим задоволенням дала їм зараз гарненького ляпаса!

— Не варто, — стиха зауважила Еліза. — Я вже звикла до таких речей. Всюди в Європі знаходяться

молодики, яких найбільше на світі цікавить колір шкіри.

У цю мить Гумбольдт піднявся на трибуну. У правій руці він тримав свого вірного ціпка, а в лівій — тези доповіді. Розклавши їх, він повернувся до публіки і тричі голосно і виразно стукнув кінцем ціпка по паркету.

Гомін почав стихати.

У першому ряду Оскар помітив трьох сивочолих професорів. Вони сиділи з таким поважним виглядом, немов були не на публічній лекції, а в суді. Побачивши Гумбольдта, один із них, старий років вісімдесяти, підніс угору свою кістляву руку і сказав повним голосом, що нагадував скрип засохлого дерева:

— Отже, пане Донхаузере, на що цього разу ви маєте намір згаяти час поважаних і вельми зайнятих людей? Знову сенсаційне відкриття, для якого потрібне фінансування? Ще одна безглузда експедиція, на яку ви витратите наші гроші? Де ви були цього разу, і які результати?

Гумбольдт мовчав, а старий став гортати папери в товстій теці, що лежала розгорнутою перед ним на столі. Нарешті він знайшов потрібні рядки.

— Ага, ось воно! Слухайте: «Заява на фінансування експедиції до Конго. Мета: невелике озеро на півночі країни, ймовірно житло останніх динозаврів на планеті». — Він підвів погляд. — І чим це закінчилося?

Гумбольдт і оком не зморгнув.

— На Березі Слонової Кістки мене викрали работоргівці, і трапилося це ще до того, як я почав просуватися вгору від гирла Конго.

Жовчна посмішка заграла на безкровних губах старого.

— Авжеж, само собою. А перед тим? Гімалаї, так? Пошуки загадкової снігової людини? І знову невдача. Яка прикрість! І ось ще — дослідження затонулих континентів Му і Лемурія. Знову безрезультатно. І так до безкінечності!

Він закрив теку.

— Пробачте на слові, пане Донхаузере, але ваша біографія — це суцільний ланцюг невдач. І попри це, ви маєте сміливість підніматися на трибуну і красти наш дорогоцінний час. Яким правом?

Професор презирливо випнув уперед обтягнуте пергаментною шкірою підборіддя, відразу зробившись схожим на підстаркувату слонову черепаху.

Вихватки старого не справили на Гумбольдта ані найменшого враження.

— Я думаю, тут якийсь непорозуміння, — сказав він. — Я не посилав вам персонального запрошення на сьогоднішнє засідання. Навпаки — ви самі наполягли на тому, щоб бути присутнім. А раз так, тримайте себе в руках і майте ввічливість вислухати те, що я маю намір повідомити публіці. Можливо, при цьому ви дізнаєтеся і дещо новеньке для себе.

— Це нечуване нахабство! — Старий схопився з місця, але Гумбольдт не дав збити себе з пантелику.

— Я все ще член ради цього факультету, — прогрімів він із кафедри, — і маю цілковите право прочитати тут свою доповідь. Тому займіть своє місце і заспокойтеся.

Старий презирливо фиркнув, опустився в крісло і схрестив на грудях свої павучі лапки. Було ясно, що він готовий розв'язати полеміку з доповідачем із найменшого приводу.

У цілковитій тиші вчений взявся до своєї доповіді. Почавши з ескізів і досліджень Леонардо да Вінчі, він повідомив про знахідку унікальної фотопластини і потім перейшов до експедиції до Південної Америки. Він продемонстрував подарунки, отримані від індіанців, і прикрасив оповідь багатьма мальовничими подробицями. Оскар, проте, зауважив, що Гумбольдт жодного разу не навів географічних координат і назв найближчих до ущелини Колка населених пунктів. Це було зроблено навмисно, щоб приховати справжній маршрут, яким рухалась експедиція.

Минуло з півгодини, поки доповідач дістався до оголошеної теми доповіді: польотів із людиною на борту. Він детально описав різні літальні апарати, з якими йому довелося ознайомитися в ході експедиції, накидав крейдою на дошці креслення й ескізи двигунів, вузлів та агрегатів. Те, що він зараз демонстрував, справді широко використовувалося в Ксі'малі, але вчений свідомо опустив кілька принципово важливих моментів, які згодом мав намір запатентувати. Іншими

словами — Гумбольдт розгорнув широку картину майбутнього, коли повітряний простір всюди наповнять літальні апарати всіляких розмірів і форм, які зможуть за найкоротший час доставляти людей у будь-яку точку планети.

Публіка, мов зачарована, слухала його промову. Більшість присутніх були щиро схвильовані сміливістю проектів ученого. Навіть троє членів ученої ради, що сиділи в першому ряду, як настовбурчені стержні, не залишилися байдужими.

Коли Гумбольдт закінчив, у храмі науки повисла прониклива тиша.

І в цій тиші пролунали поодинокі оплески. Підстаркуватий професор підвівся з місця і аплодував стоячи. Потім до нього долучилися обидва його колеги, хоч і дещо невпевнено. А потім, немов хтось відкрив затвор шлюзу, гримнули аплодисменти і пролунали захоплені вигуки. Публіка була в захваті.

Овації не вщухали кілька хвилин, але поступово стихли. Коли знов настала тиша, слово взяв учений старий.

— Ви справили сильне враження, пане Донхаузере. Цікава доповідь. Справді, цікава, бо ще жодного разу в житті мені не доводилося чути стільки відвертої брехні і хвастощів. Ви дуже вправно обійшли всі подробиці, не назвавши жодного конкретного географічного пункту. А без цього всі ваші твердження — не більше ніж стрясування повітря. Де саме відбулися події, які ви так яскраво розписували перед нами? Де

ваші карти, щоденники, дорожні нотатки? Я вимагаю конкретних цифр і фактів, щоб будь-який дослідник міг перевірити вашу сумлінність!

Гумбольдт схрестив руки на грудях і випростався.

— Як я вже пояснив, я не маю права надати вам цю інформацію. Я дав слово не розкривати місцезнаходження міста. А свого слова я маю звичку додержувати.

— Та вже ж! — Стариган злобно посміхнувся. — Ваша чесність розчулила мене до сліз. Але все, що я тут почув, усього лише голослівні теревені. У вас є які-небудь докази?

У залі знову повисла в'язка тиша.

Оскар пильно дивився на вченого.

Докази! Звичайно, він їх мав. Узяти хоч «Пачакутек», який після їхнього нічного приземлення в околицях Шпандау був захований у стогу сіна. Крім кількох Гумбольдтових довірених осіб, ніхто й гадки не мав про його існування. Невже він видасть повітряне судно тільки ради того, щоб ці вчені сухарі з академії та університету серйозно його сприймали?

— Докази є, — сказав Гумбольдт, зробивши крок уперед. — Не могли б ви приділити кілька ваших безцінних хвилин цій фотопластині? Її знято в грудні минулого року в тому регіоні Анд, який мені довелося відвідати, і вона однозначно підтверджує, що літальні апарати, про які я розповідав, існують насправді. І навіть більше: вони літають так само легко і просто, як я зараз розмовляю з вами. Крім того,

в залі сидять мої супутники, які можуть підтвердити кожне моє слово.

Троє професорів дещо завагалися, перш ніж узяти в руки фотографічну пластину. Вони повертали її під різними кутами, дихали на неї, протирали хусточками, досліджували деталі за допомогою збільшувальних стекол. Нарешті, коли напруга в залі досягла апогею, вони випросталися і вступилися очима один в одного. Старшого з них, здавалося, ось-ось поб'є грець: він виричав очі, почервонів і широко розкрив рота.

«Ну, нарешті, — подумав Оскар. Зараз вони попросять вибачення, і Гумбольдта з усіма належними почестями буде обрано членом академії, що, насправді, давно слід було б зробити».

Замість цього пролунав мекаючий смішок. Старий навіть затряс головою, і двом іншим вченим мужам довелося підтримати його під руки, щоб він не сповз із крісла на підлогу.

— Пане Донхаузере, — нарешті сказав він, усе ще задихаючись, і простягнув Гумбольдту його пластину. — Ви, я бачу, готові діяти всіма правдами і неправдами... — старий витер сльози, що набігли йому в куточки очей. — Вашій завзятості можна позаздрити. Але така вбога підробка... ні, я не чекав, що ви на таке здатні. Таку роботу в змозі виконати будь-який гравер по міді не тільки в Берліні, а й у віддаленій глушині!

— Пластина автентична, панове, і ви це знаєте не гірше за мене. Її просто неможливо підробити.

— Неможлива тільки ваша шахрайська винахідливість, пане Донхаузере. Я гадаю, ви справді побували в Південній Америці. Продемонстровані нам костюми і сувеніри справді схожі на ті, що їх можна купити в будь-якій тубільній крамничці в Перу або Чилі. Але ваші вигадки про Небесне місто... Це не витримує ніякої критики. Досить одного погляду на ваших супутників і свідків — хлопчиська, дівчинку і чорношкіру прислугу. — Професор голосно висякався. — І знаєте, що я вам скажу? Я думаю, вам із вашими здібностями саме місце на ярмарку. Такі люди мають великий попит у власників тамтешніх балаганів.

Гумбольдт підійшов до старого, взяв з його рук пластину, обережно загорнув її в тканину і заховав до внутрішньої кишені сюртука.

— З ваших слів я роблю висновок, що ви не підтримуєте мій проект запровадження в університеті такої дисципліни, як повітроплавна техніка?

Оскар був приголомшений. Незважаючи на всі образи, вчений здавався цілком незворушним.

— Як ви сказали? — Старий, здавалося, заспокоївся.

— Я думаю, ви мене чудово зрозуміли.

— Чи не підтримаємо ми?.. Ні, чорт вас бери! Звичайно, ні. Повітроплавна техніка? Це забава для фантазерів і шахраїв. Для вітрогонів, даруйте за мимовільний каламбур. — Обличчя маститого старого знову почало червоніти. — Я вважаю, ви просто забули, де перебуваєте. Якщо кожному заїжджому фо-

кусникові ми почнемо виділяти гроші на його дешеві штучки, ця поважна установа дуже швидко збанкрутує, пане Донхаузере. Ви перебуваєте в храмі науки! А тепер забирайтеся звідси разом зі своєю дешевою фальшивкою і безглуздими ідеями!

Старий зіп'явся на своїх тоненьких ніжках і махнув служителеві, щоб той вивів доповідача із зали. Служитель попрямував до Гумбольда і енергійно взяв ученого за плече.

— Не смійте торкатися до мене! — раптом прогрімів Гумбольдтів голос, який в одну мить став могутнім і розкотистим, немов заговорив сам Господь.

Служитель перелякано відсахнувся — жодна людина на його пам'яті не говорила так голосно і грізно.

На обличчях членів ученої ради відбилася паніка. Головуючий старий зробився кольору свічкового воску. Він подався назад, його коліна підігнулися, і професор мішком плюхнувся в крісло.

— Ви ще пошкодуєте про це, — гримів і далі вчений, кидаючи нищівні погляди на переляканих професорів. — І запам'ятайте: цього дня починається нова ера. Ера, в якій вам, боягузливі й убогі мізки, немає місця!

Він розвернувся, прихопив свої тези й покинув подіум.

Оскар розгубився. Зала несподівано перетворилася на справжнє пекло. Публіка посхоплювалася з місць, жестикулювала, штовхалася в проходах. Вигуки, прокляття і регіт наповнювали повітря. Нічого

подібного ця поважна наукова установа не знала з часів свого заснування. Збіглися служителі й почали тиснути публіку в напрямку до виходу. Натовп підхопив Оскара і потягнув за собою. Він ледве встиг схопити за руки Елізу й Шарлотту, інакше напевно втратив би обох у тисняві. Нарешті людський потік вихлюпнув усіх трьох на широкі мармурові сходи перед головним входом до музею, і лише тоді вони змогли вільно зітхнути.

Минуло кілька хвилин, перш ніж їм вдалося відшукати Гумбольдта. Він стояв біля майданчика для екіпажів, розмовляючи з огрядним чоловіком зі жвавими темними очима й вусами, як у імператора Вільгельма. Обидва були цілковито захоплені розмовою.

Коли Еліза, Шарлотта і Оскар підійшли до них, чоловік вигукнув, піднявши циліндр:

— Ось і ваші супутники, пане Гумбольдте. Мое шанування!

Віддавши короткий поклін, він повів далі:

— А тепер прошу мені вибачити — важливі справи. Але не будемо втрачати зв'язку. У найближчі дні я зроблю вам серйозну пропозицію.

Дослідник кивнув. Вони потисли один одному руки, чоловік сів до своєї коляски і помчав. Гумбольдт уже збирався підкликати свого кучера, коли до них кинувся один із репортерів:

— Прошу вибачення, пане фон Гумбольдте! Я — Фріц Фердинанд із «Берлінер Моргенпост». Чи можу

я попросити вас позувати для фото? Я готую репортаж про сьогоднішню подію в музеї.

— Охоче. — Гумбольдт усміхнувся і сперся ліктем об карету, прибравши картинної пози. Репортер установив камеру, підняв паличку з магнієвою сумішшю і гукнув: «Будь ласка, не рухайтесь!» Блиснув яскравий спалах. Репортер закрит об'єктив кришкою.

— А тепер ще раз разом із вашими супутниками!

Еліза, Шарлотта й Оскар стовпилися навколо вченого і втупилися очима в об'єктив. Ще раз зблиснув магній, потім репортер склав камеру.

— Дякую вам, — сказав він, потискуючи Гумбольдтові руку. — За кілька днів я особисто привезу вам свіжий номер і примірники фото, якщо не заперечуєте.

— Але тільки в тому разі, якщо все буде написано так, як і було насправді, — зауважив Гумбольдт.

— Ви не будете розчаровані, — розсміявся репортер. — Але, боюся, панам з університету не надто сподобається.

Нарешті всі четверо сіли до карети, і Гумбольдт велів кучерові рушати.

Та не проїхали вони і двох кварталів, як Шарлотта вибухнула:

— Чому ти дозволяєш так поводитися з собою, дядьку? — закричала вона, кусаючи бліді від гніву губи. — Ці надуті індики виставили нас перед усім світом брехунами! Дорого б я дала, щоб бачити їх у суді за звинуваченням у наклепі!

— Ти даремно нервуєшся, — сказав учений, незворушно розгортаючи газету. — Це саме те, на що я розраховував. Адже ти знаєш: сміється добре той, хто сміється останній.

— Не бачу тут нічого смішного! — Шарлотта все ще не могла заспокоїтися. — Цікаво, навіщо тобі все це потрібно було?

Гумбольдт усміхнувся.

— Дивися на це як на маленький урок. Я хотів показати вам, що чекає на кожного, хто дуже довго дихає книжковим пилом у бібліотеках, замість того щоб вийти на вулицю і зіткнутися з реальним життям. Такі люди часто не в змозі відрізнити золотий самородок від латунного гудзика.

— Тепер нас знеславлять на всю Німеччину як шахраїв і пройдисвітів, — фиркнула Шарлотта.

— Помиляєшся, — заперечив Гумбольдт. — Давай дочекаємося свіжих випусків газет. Я певен, що репортери піднесуть цю подію зовсім інакше, ніж розраховують панове з ученої ради.

— А якщо ні?

— Тоді ми докладемо деяких зусиль, аби їх переконати.

— А що трапилося з вашим голосом під кінець? — запитав Оскар. — Він лунав, немов із гори Синай!

— Тобі сподобався мій маленький трюк?

— Ці розкоти досі відлунюють у мене у вухах.

Гумбольдт розгорнув плащ і розщібнув верхній гудзик свого сюртука. На його грудях Оскар побачив

маленьку сіру скриньку, від якої безліч різних дротів тягнулася до дрібнички завбільшки із запонку, прикріпленої до різка коміра.

— Що це?

— Лінгафон, — сміючись, відповів Гумбольдт. — Але не зовсім. Я його трохи переробив і обладнав підсилювачем голосу. Мені страшенно кортіло випробувати його у великій залі з гарною акустикою.

Учений змовницьки підморгнув Оскару.

— Ви обидва поводитесь як малі діти, — знову спалахнула Шарлотта. — До того ж ти, дядьку, далеко не все пояснив. У мене взагалі склалося враження, що ти зі своєю доповіддю буквально добирався, щоб нам не повірили. Навіщо тобі це?

— Ти маєш рацію, — посміхнувся Гумбольдт, порпаючись і далі в своїм апараті.

— Але ж це... це просто несерйозно!

Її обличчя розгорілося від обурення.

— Скандал був заздалегідь запланований. Він, можна сказати, невід'ємна частина моєї доповіді, — промовив Гумбольдт. — Я дуже давно знайомий з цими панами і добре знаю, як себе з ними поводити. Вони, якщо хочете, майже члени моєї родини.

— Але навіщо?..

— По-перше, щоб ви обоє зрозуміли, що офіційна наука завжди в руках тих, кому належить влада. Такі речі особливо гостро відчуються у всяких там академіях і вищих наукових радах. Мова там іде зовсім не про істину й пізнання, хоча багато хто про це навіть

гадки не має, а про владу. Хто користується владою, той і вирішує, що є правда, а що ні. З часів Галілея мало що змінилося, і я не здивуюся, якщо раптом знову буде визнано, що Земля має форму диска... Наукові теорії мають здатність костеніти. Тим паче, що їх з усієї сили підтримують ті, хто їх же і створив. І якщо комусь спадає на думку щось нове, він повинен не тільки сформулювати свіженьку теорію, а й бути готовим до жорстокої боротьби з прихильниками старого. Наука — це ж не тільки добування нових знань, а, до того ж, іще й політика, точніше, одна з її форм.

Він усміхнувся і низав плечима.

— А по-друге? — запитала Шарлотта.

Гумбольдт м'яко накрив своєю долонею руку Елізи.

— Сьогодні я розпрощався з університетом і порвав усі зв'язки з академічною наукою. Відтепер я стаю науковим консультантом у галузі незвичайних проєктів. І як кожна людина вільної професії, я потребую реклами.

— Реклами? — Оскар здивовано поглянув на свого старшого друга.

Гумбольдт кивнув на газету, що лежала у нього на колінах.

— Завтра всі великі газети і журнали напишуть про нас. Наші імена згадуватимуться в розмовах дуже різних людей. Здається, кращої реклами і бажати не можна, правда? Між іншим, сьогодні ми придбали нашого першого клієнта.

Оскар підкинув угору брови.

— Ви маєте на увазі того чоловіка, з яким розмовляли перед музеєм?

Гумбольдт кивнув.

— Цілком правильно. Він дуже зацікавився розрахунками конструкції пілотованого літального апарата. І готовий за це непогано заплатити. Його звать граф Фердинанд фон Цеппелін.

Якийсь час вони їхали мовчки, слухаючи монотонний цокіт копит. Гумбольдт, здавалося, з головою поринув у свою газету. Оскар обдумував слова вченого, які здалися йому повними глибокого сенсу.

Голос Шарлотти вивів його із задуми.

— Оскаре!

— Що?

— Можу я тебе про дещо запитати?

— Авжеж.

— Де ти був тієї ночі, коли я знайшла тебе в лабораторії побитого і заляпаного брудом із голови до ніг? Ти обіцяв коли-небудь розповісти про це.

— Справді обіцяв? — Оскар із сумнівом покосився на дівчину.

Шарлотта ствердно кивнула.

— Я... як би це сказати... відвідував давніх друзів.

— А що з тобою трапилося?

— Випадково наткнувся на чоловіка, якому заборгував. Невелику суму. Його звать Берінгер. Він був не сам і вирішив разом із товаришами показати мені, що буває з тими, хто зажадав покінчити з ко-

лишнім життям. — Хлопець несподівано замовк, а потім додав: — Не можна ось так узяти і все залишити позаду. Не виходить. Іноді минуле знову тебе наздоганяє.

— Не дивно, — сумно сказала Шарлотта. — Адже воно — частина тебе, і ти його завжди відчуватимеш як власну руку чи ногу.

— Боюся, ти маєш рацію. Але мені доведеться ще раз повернутися туди. Там залишилися друзі, які піклувалися про мене. Крім того, я маю залагодити свої справи з Берінгером. Він отримає свої гроші і забуде моє ім'я.

— Але ж ти будеш обережний? Обіцяй мені!

— Обіцяю. — Він опустив очі і відразу згадав те, про що давно збирався запитати Гумбольдта.

— Пане Гумбольдте!

Учений одірвався від газети.

— Того дня, коли ви опинилися на Крауснікштрассе... ну, коли я вас обікрав... це справді була випадковість чи щось інше?

— Що ти маєш на увазі?

Оскар почухав потилицю.

— Ну, я... Мене весь час не залишало невизране відчуття, ніби наша зустріч не просто так. Наче ви все заздалегідь спланували.

— Та що ти кажеш! — Гумбольдт розсміявся. — Ти недурний хлопець, Оскар. Я, здається, вже говорив тобі це?

— Отже, не скажете?

Учений відкинувся на спинку сидіння.

— Може, коли-небудь пізніше. Але тільки не сьогодні. У нас є набагато важливіші справи.

З цими словами він простягнув Оскарові газету і вказав на заголовок унизу сторінки.

Шарлотта теж подалася вперед.

— «В Егейському морі за дуже загадкових обставин затонув черговий корабель, — прочитала вона вголос. — Очевидці стверджують, що катастрофа пов'язана з нападом морського чудовиська. Пароплавні компанії в паніці і пропонують величезні премії за дослідження обставин загибелі суден».

Оскар підвів голову від газетної шпальти, яка ще пахла свіжою фарбою.

— І що, по-вашому, це означає?

Гумбольдт таємничо усміхнувся.

— Це означає, друзі мої, що нас чекає нова пригода.

Подяка

Новий роман — завжди серйозне випробування, а надто коли автор пробує себе в новому жанрі. І якщо в цій книзі мені вдалося успішно перекинути місток між літературою для підлітків і літературою для дорослих, то цим я зобов'язаний своїм добрим друзям.

Я дякую насамперед тим, хто першим узяв на себе клопіт прочитати рукопис і звернув мою увагу на його прикрі помилки та неточності. Це моя дружина Бруні Тімайєр, Нора Тімайєр, Макс Тімайєр, Вульф Дорна, Bastіян Шлюк — найкращий у світі літературний агент, і, звичайно ж, чудова команда видавництва «Леве» та мій редактор Сюзанна Бертельс.

Висловлюю щирю вдячність усім, хто допоміг зробити цю книгу такою, якою ви тримаєте її в руках.

*Літературно-художнє видання
для дітей середнього шкільного віку*

Томас ТИМАЙЄР
**ХРОНІКИ ШУКАЧІВ СВІТІВ.
МІСТО ЗАКЛИНАЧІВ ДОЩУ**

ТОВ Видавництво «Ранок».
Свідоцтво ДК № 3322 від 26.11.2008.
61071 Харків, вул. Кібальчича, 27, к. 135.
Для листів: 61045 Харків, а/с 3355.

З питань реалізації звертатися за тел.:
Харків — (057) 712-90-87, 712-91-46;
e-mail: deti@ranok.com.ua

Київ — (044) 599-14-53, 377-73-22,
Дніпропетровськ — (056) 785-01-74,
(056) 789-06-24, (067) 635-19-85;
Донецьк — (062) 344-38-38, (067) 620-00-27;
Івано-Франківськ — (0342) 72-41-54,
(067) 343-11-37;

Р16317У Підписано до друку 10.06.2012.
Формат 84х108/32. Папір друкарський.
Гарнітура Minion Pro. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 23,52.

Головний редактор Н. В. Бірічева
Редактор А. А. Клімов
Технічний редактор Т. Г. Орел
Коректор Н. В. Красна

E-mail: office@ranok.com.ua
Тел. (057) 719-48-65,
тел./факс (057) 719-58-67.

Кривий Ріг — (056) 401-27-11, 404-15-49;
Львів — (032) 244-14-36, (067) 340-36-60;
Одеса — (048) 737-46-54; (067) 481-22-11,
Сімферополь — (0652) 54-21-38, (067) 692-32-43;
Тернопіль — (0352) 49-58-36, (067) 350-19-05;
Хмельницький — (0382) 706-316, (067) 381-06-33.

«Книга поштою»: 61045 Харків, а/с 3355. Тел. (057) 717-74-55, (067) 546-53-73.

E-mail: pochta@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

Папір, на якому надрукована ця книга,

безпечний для здоров'я
та повністю
переробляється

з оптимальною білізною,
рекомендованою
офтальмологами

вибілювався
без застосування
хлору

Разом дбаємо про екологію та здоров'я

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК